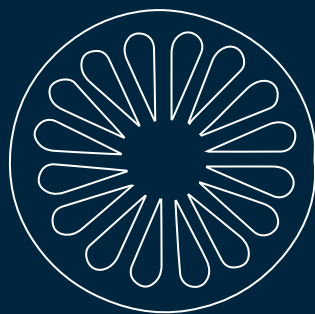

50 PUVESČ
DĂM BIBLIJĂ

ȘĂ

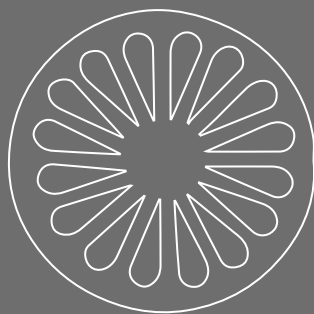

EVANĎELJE DĂ PĂ

LUKA

50 PUVESČ DĂM BIBLIJĂ

ȘĂ

EVANĐELJE DĂ PĂ

LUKA

Pregled dā sadržaj

50 Puvešč dām Biblijā	2
Evandēlje dā pā Luka	71
Rječnik	157

50 Puvešč dām Biblijā

Open Bible Stories

unrestricted visual Bible stories

50 key stories of the Bible, from Creation to Revelation, in text, audio, and video, in any language, for free.

This work is a translation of unfoldingWord. Open Bible Stories. The original work by unfoldingWord is available from <https://openbiblestories.org>.

If you would like to notify unfoldingWord regarding your translation of this work, please contact us at <https://unfoldingword.org/contact/>.

Published 2021 by Romska Biblija (RomBib) for South Slavic Ardilean Bayash version. www.rombib.com

Cover Design: OM EAST, east.om.org

eBooks for download:

east.om.org/ebooks

This is a joint production by Romska Biblija (RomBib) and OM EAST.

This work is made available under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License. To view a copy of this license, visit (English) <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode#languages> (hrvatski) <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode.hr> or send a letter to Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.

50 Puvešč dăm Biblijă

1. Puvešči: Stvaralala

*Puvešči dăm Biblija
dăm: Stvaralala 1–2*

1^{1A} a aj kum su apukat stvaralala dă kutotu. Dimizov u făkut svemiru šă kutotu âm șasă (6) zălji. Dă pă aje Dimizov u făkut pămăntu kari are ăntunjerik šă gol, šă njimika nu ave, nu ave formă. Ali Duhu alu Dimizov are sus pă apă.

² Atunșje Dimizov u zăs: “Lasă fijă lumină!” Šă u fost lumină. Dimizov u văzut kă lumina are benji šă ju pus numi “zuva”. Jăl u lot ăndărat dă la ăntunjerișemi, alu kari ju dat numi “nopće”. Dimizov u făkut lumina âm elși zuva dă stvaralala.

³ Pă zuva dovă (2) dă stvaralala, Dimizov u zăs šă u stvorulit noru pă dasupra dă pămănt. U stvorulit noru așă u lot ăndărat apilje dă pă dasupra dă apilje dă pă žos.

⁴ Pă zuva tri (3), Dimizov u zăs šă u lot ăndărat apa dă la lok uskat. Loku uskat u čimat ku numi “pămănt”, a pă apilje u čimat “more”. Dimizov u văzut kă aje šje u stvorulit are benji.

⁵ Atunșje Dimizov u zăs: “Lasă pă pămănt să kraskă dăm totă vrsta dă ljemnji, šă biljkur.” Šă așă u fost. Dimizov u văzut kă aje šje u stvorulit are benji.

⁶ Pă zuva patru (4) dă stvaralala, Dimizov u zăs šă u stvorulit Sori, Lună, šă Ščeljlje. Dimizov lju stvorulit să đe lumină pă pămănt šă să označalaskă zuva šă nopće, sezonurlje šă aji. Dimizov u văzut kă aje šje u stvorulit are benji.

⁷ Pă zuva šinșj (5), Dimizov u zăs šă u stvorulit kutotu šje plivalešči âm apă šă pă vrăbujilje. Dimizov u văzut kă aj benji, šă lju blagoslovulit.

⁸ Pă zuva șasă (6) dă stvaralala, Dimizov u zăs: “lasă fijă dăm totă vrsta dă životinjur pă pămănt!” Šă așă u fost kum u zăs Dimizov. Orikići asre domaći životinjur, orikići să trăje pă pămănt, šă orikići asre divljă. Šă Dimizov u văzut kă aje aj benji.

⁹ Atunșje Dimizov u zăs: “La să fășjenj pă ominj pă slika anostră să fijă ka noj. Jej ur ave autoritet pă pămănt šă pă toči životinjurlje.”

¹⁰ Așă Dimizov u lot cără pămănt, šă u făkut forma dă om, šă u suflat

kust ăm jăl. Numilje alu asta om are Adam. Dimizov u sămănat gard hundi Adam puće kusta, šă lu pus pă jăl akulo să bažji sama dă gardula.

¹¹ Ăm miržuku dă gardula, Dimizov u sămănat dovă specijalnă ljemnji–ljemnu dă kust šă ljemnu dă kunuščeri dă benjilje šă reljilje. Dimizov u zăs alu Adam kă poći să mănăşji dăm tot ljemnu ăm gard numa nu dă pă ljemnu dă kunuščeri dă benjilje šă reljilje. Dăkă Adam u mănka dă pă ljemnusta, jăl u muri.

¹² Atunşje Dimizov u zăs: “Nuj benji păntru om să fijă săngur.” Ali njiş una dăm životinjur nu puće să fijă ažutoru alu Adam.

¹³ Aşa, Dimizov u pus pă Adam să kadă ăm adănk somn. Atunşje u lot Dimizov una kostă dă la Adam šă u făkut dăm koste mujeri šă u adusu la Adam.

¹⁴ Kănd u văzutu Adam pă je, jăl u zăs: “Aku ăj benji! Asta ăj ka šă ju! La să să să čemi ‘Mujeri’ kă je are făkută dă la Om.” Daje omu u lasă pă tatusu šă pă mumăsa šă ăj una ku mujere aluj.

¹⁵ Dimizov u stvorulit pă om šă pă mujere pă forma aluj. Lju blagoslovulit šă lju zăs: “Avec mulc kupij šă unoşj šă umpljec pămăntu!” Šă Dimizov u văzut kă kutotu şje jăl u stvorulit are

tari benji, šă are tari zadovoljan ku kutotu.

¹⁶ Kănd u vinjit zuva şapći (7), Dimizov u vigzit lukru aluj. Aşa Dimizov su uđunjit dăm kutotu şje u făkut. U blagoslovulit zuva şapći (7) šă u svăncătu, daje kă pă asta zuva jăl să uđunje dă kutotu lukru. Asta ăj kum Dimizov u stvorulit svemiru šă kutotu ăm nontru.

2. Puveşçi: Grehu vinji pă pămănt

Puveşçi dăm Biblija dăm: Stvaralala 3

2¹ Adam šă Mujere aluj asre tari făloş kum kusta ăm măndru gardu kari Dimizov u făkut păntru jej. Njiş unu dăm jej nu purta colji, šă daje nu lji are ruşănji, daje kă nu are greh pă pămănt. Jej pă đes umbla ăm gard šă svite ku Dimizov.

² Akulo are lukavă şarpi şje fişje relji ăm gard. U ăntribat pă Băşăcă: “Anume cu zăs Dimizov să nu mănănş njiş dă pă unu ljemn ăm gard?”

³ Mujere ju ăntors vorba: “Dimizov nju zăs anovă kă pučenj să mănănj dă pă tot ljemnu numa nu dă pă ljemnu dă kunuščeri dă benjilje šă reljilje. Dimizov nju zăs: ‘Dăkă vic mănka plod ili să punjec măna, voj vic muri.’”

⁴ Šarpilje pā aje u zās alu mujere: “Aje nuj anume! Voj nac muri. Dimizov šćijā kā kānd ac mānka, voj ac fi ka Dimizov šā ac prišjepi benjilje šā reljilje ka šā Jāl.”

⁵ Mujere u vāzut plodu kā are māndru šā sāmāna dulši. Šā je gānde sā fijā mārđolā šā u akuljes dām plodurljelje šā u mānkat. Atunšje u dat šā alu bārbatu alji kari are ku je a jāl u mānkat dām aje ka šā je.

⁶ Dām turdatā, oči alor as re dāsvākuc, šā ur vāzut kā as re goj. Jej ur ānšjirkat sā āš stupi telurlje alor, šā ur kārpit frunz una šā u fākut dām elje colji.

⁷ Atunšje omu šā mujere aluj or auzāt pā Dimizov kum umblā pām gard. Amāndoj sur askuns dā la Dimizov. Atunšje Dimizov lu čimat pā Adam: “Hunđi ješč?” Adam u āntors vorba: “Am auzāt kā umblji pām gard šā mi are frikā, daje kā mes gol. Kapu mam askuns.”

⁸ Atunšje Dimizov u āntribat: “Šjinji cu zās kā ješč gol? Aj mānkat dām plodurlje dā kari vam zās sā nu mānčac?” Adam u āntors vorba: “Tu maj dat pā mujerasta, šā je mu dat plod.” Atunšje Dimizov u āntribatu pā mujere: “Šje āj

fākut?”, mujere u āntors vorba: “Šarpilje mu ānšjiljit.”

⁹ Dimizov u zās alu šarpi: “Tu ješč blāstāmatā! Tu či tārāji pā injimac šā vi mānka pāmānt. Tu šā mujere ata nu vic plašji una pā alt, šā kupiji atej su māržāli una pā alt. Eje kari ur vinji dā pā mujera ata cu sparži kapu, šā tu lji fašji ranā la kālkāju alor.”

¹⁰ Dimizov ju zās alu mujere: “Ju cuj da tari mari duruminči kānd vi fāta. Tu ci kivinji pā bārbatuc atov, a jāl u vladali ku činji.”

¹¹ Dimizov u zās alu om: “Tu aj pus ureći la mujere ata ša nu maj pus pā minji ureći. Aku āj pāmāntu blāstāmat, šā tu vi trābuji ku činjalā sā lukri sā ac kraskā mānkari. Atunšje vi muri, šā tela ata su āntoršji ām pāmānt.” Omu u pus numi alu mujere aluj “Eva”, šje značalešći “Aje kari dā kust” daje kā je u fi mama alu totā lume. Šā Dimizov lju āmbrākat pā Adam šā pā Eva ku pelji dā životinjur.

¹² Atunšje Dimizov u zās: “Aku kānd lume ās ka noj šā šćijā benjilje šā reljilje, alor nuj slobut dat sā mānāšji plodu dā pā ljemnu dā kust šā sā kušći dā erikeš.” Aša Dimizov lju mānat pā Adam šā

pā Eva afarā dām gardu māndru. Dimizov u pus la ušā dā gardula bālor anđal sā pāzaskā njime sā nu mānāšji plodurlje dā pā ljemnu dā kust.

3. Puvešči: Poplavā

*Puvešči dām Biblija
dām: Stvaralala 6–8*

3¹ Dā pā lungā vremi, pā ala svet kusta mulc ominj. Jej as re tari ubraznjiš šā sālñjiš. Aša dā urāt are dā Dimizov su āngāndit sā uništilaskā āntreg svetu ku mari poplavā.

² Ali Noa u aflat milā la Dimizov. Jāl are om đirept, šje kusta āntri lumi rej. Dimizov ju spus alu Noa dā poplava šje gāndešci sā māji. Jāl u zās alu Noa sā fakā mari kar pā apā.

³ Dimizov ju zās alu Noa sā fakā kar pā apā 140 metara dā lung, šā 23 metara dā lat, šā 13,5 metara dā nalt. Noa trābuje sā fakā kar dā apā dām ljemnji šā sā fakā tri katur šā mulci soba, krov, šā ublok. Karu dā apā cānje pā Noa, familije aluj, šā dām totā vrsta dā životinjā pā pāmānt dā vreme dā poplavā.

⁴ Noa lu pus ureci pā Dimizov. Jāl šā tri fišjori aluj ur fākut karu dā apā aša kum lju zās Dimizov. Mulc ej lju trābujit, daje kā are mari. Noa upozurule pā lumi dā poplava

šje u vinji, šā lji zāšje sā sā āntorkā la Dimizov, ali jej nu ānkride.

⁵ Dimizov u naredilit alu Noa šā alu familije aluj sā akuljagā dāstul mānkari pāntru jej, šā pāntru životinjur. Kānd are kutotu gata, Dimizov u zās alu Noa kā āj vreme pāntru jāl šā pāntru bāšāca aluj, tri fišjori aluj, šā bāšācālje alor, sā mergā ām karu dā apā–opt (8) lumi kutotu ām gārmadā as re.

⁶ Dimizov u mānat muško šā žensko dām totā životinja šā vrabujā la Noa sā potā sā mergā ām karu dā apā šā sā fijā pā bun lok dā vremi dā poplavā. Šā Dimizov u mānat šapči (7) životinjur muško šā žensko kari u puće sā fijā dā žrtvur. Kānd asre toc jej ām karu dā apā, Dimizov u āncis uša.

⁷ Atunšje su apukat sā kadā plojā, šā pluva, šā pluva. U pluvat četrdeset zālji šā nopc fārdā sā vi stat! Apa aša jiše dām pāmānt. Āntreg pāmāntu are astupat ku apa, čak šā helj maj nalci planinur.

⁸ Šā kutotu šje kusta pā pāmānt u murit, numa lume šā životinjurlje šje asre ām karu dā apā. Karu dā apā are pā dasupra dā apā šā kutotu pām nontru are pā bun lok sā nu fijā ām poplavā.

⁹ Dā pā šje u stat ploje, karu dā apā are dasupra dā apā dā šinšj (6) lunj, šā dā vreme apilje sur tārājit žjos. Atunšje ām una

zuva karu dă apă u stat sus pă planină, ali pământu are inka astupat ku apa. Dă pă tri lunj maj, să viđe planinurlje.

¹⁰ Dă pă cetrdeset zălji, Noa u mănăt vrabuji šje să čima găgărăškă să vadă dăkă su uskat pământu. Găgăraške zbură afară šă âm napoj pă karu dă apă šă kuta pământ uskat, ali nu puće să ăl aflji.

¹¹ Majănkulje Noa u mănăt pă vrabuje šje să čima grlica. Ali njiš je nu puće să aflji pământ uskat, šă u vinjit âm napoj la Noa. Dă pă una săptămănană napoj u mănatu pă grlice šă su ăntors ku list dă maslină âm gură! Apa să tărăje, šă jarba krišće âm napoj!

¹² Noa u ašciptat maj una săptămănană šă u mănăt pă grlice mar pă treći răndur. Asta undată šu aflat lok šă maj mult nu su ăntors âm napoj. Apa su uskat!

¹³ Dă pă dovă lunj Dimizov u zăs alu Noa: “Tu šă familije ata šă toči životinjurlje lăsăc karu dă apă aku. Avec mulc kupij, šă unošj šă umpljec pământu.” Aša Noa šă familije aluj ur jăšăt afară dăm karu dă apă.

¹⁴ Dă pă šje u jăšăt afară dăm karu dă apă, jăl u făkut oltar šă u žrtvovalit dăm totă vrsta dă životinjur kari puće să fijă dă žrtvă. Dimizov are fălos ku žrtve

šă u blagoslovulit pă Noa šă pă familije aluj.

¹⁵ Dimizov u zăs: “Ju ac igiresk kă niti undată nu maj uj blăstăma pământu păntru relji stvarurlje šje fašji lume, ili să uništilesk lume šă cara ku poplava, makar kă as re lume grešnă šă kănd as re kupij.”

¹⁶ Dimizov u făkut elši dugă ka znak dă igirala aluj. Kănd gođ are duga pă nor, Dimizov să ăngănde šje lju igirit aša lume aluj să să ăngăndăškă.

4. Puvešči: Savezu alu Dimizov ku Abraham

*Puvešči dăm Biblija
dăm: Stvaralala 11–15*

4¹ Mulc aj dă pă poplavă, mulc lumi kusta jară pă pământ. Šă jej toc svite ku una ljimbă. Âm lok să umplji pământu kum Dimizov lju zapovjedalit, jej sur akuljes una šă ur făkut varuš.

² Jej as re tari ănkristac, šă jej nu băga sama šje u zăs Dimizov. Jej sur apukat să fakă mari zgradă să ažungă la nor. Dimizov u văzut kă dăkă ur nastavali una să fakă relji, jej ar puće să fakă mulći grehur.

³ Aša Dimizov lju ščimbat ljimbilje ku mulći vrstur dă ljimb, šă u răsăpit lume pă tot pământu. Varušu šje sur

apukat sǎ fakǎ sǎ čima Babel, šje značalešči, “zubunjit”.

⁴Sto ej majānkulje, Dimizov u svitit alu om šje sǎ čima Abram. Dimizov ju zās: “Fužj dām pāmāntuc šǎ lasǎc pǎ familije ata, šǎ duči ām pāmāntu hundī cuj arǎta ju. Ju cuj blagoslovuli, šǎ dām činji uj fašji mari sāmānca. Ju uj fašji numilje atov mari. Ju uj blagoslovuli pǎ eje kari čī blagoslovulešči, šǎ uj blǎstāma pǎ eje kari čī blastāmǎ. Toči familijurlje pǎ pāmānt ur fi blagoslovulic pāntru činji”.

⁵Aša Abram lu pus ureči pǎ Dimizov. Jǎl šu lot bǎšǎca aluj pǎ Saraja, una ku toči slugurlje šǎ kutotu šje are aluj, šǎ u mers pǎ pāmānt šje ju arǎtat Dimizov, pāmāntu Kanaan.

⁶Kānd Abram u ažuns ām Kanaan, Dimizov u zās: “Ujtāci pǎ lāngǎ činji. Ju cuj da cijǎ šǎ alu eje šje ur vinji dǎ pǎ činji kutotu pāmāntu šje poc viđe šǎ aje u fi baština ata.” Atunšje Abram u mers pǎ pāmāntula.

⁷Una zǎ, Abram su aflat ku Melkisedek, popa dǎ Dimizov Maj Mari. Melkisedek lu blagoslovulit pǎ Abram šǎ u zās: “Dimizovu Maj Mari alu kari āj domnu šǎ dǎ nor šǎ dǎ pāmānt la sǎ blagoslovulaskǎ pǎ Abram.” Atunšje Abram ju dat

alu Melkisedek desetina dǎ kutotu šje ave.

⁸Mulc aj ur trikut, ali Abram šǎ Saraja inka nu ave fišjor. Dimizov u svitit ku Abram šǎ ju igirit ām napoj kǎ jǎl u ave fišjor šǎ multǎ sāmānca dǎ pǎ jǎl ka ščeljlilje ām nor. Abram u ānkrizut la igirala alu Dimizov. Dimizov u zās kǎ Abram āj đirept daje kǎ jǎl ānkrīde ām igirala alu Dimizov.

⁹Atunšje Dimizov u fǎkut savez ku Abram. Savez ām āntri dovǎ stranur. Dimizov u zās: “Ju cuj da fišjor dām tela ata. Ju dov pāmāntu Kanaan alu sāmānca ata.” Ali Abram inka nu ave fišjor.

5. Puvešči: Fišjoru dǎ igiralǎ

*Puvešči dām Biblija
dām: Stvaralala 16–22*

5¹Zešji (10) ej dǎ pǎ šje Abram šǎ Saraja ur ažuns ām Kanaan, jej tot nu ave kupil. Aša bǎšǎca Saraja alu Abram ju zās: “Kānd mar Dimizov nu mu dat sǎ am kupij šǎ aku kānd mes bǎtǎrnǎ sǎ am kupij, ajišje āj sluškinja ame Hagara. Ānsorǎči ku je aša je sǎ ajvi kupil pāntru minji.”

²Aša Abram su lot una ku Hagara. Hagara u avut fišjor, šǎ Abram ju pus numi Jišmael. Ali Saraja su apukat sǎ fijǎ jalnjikǎ pǎ

Hagara. Kānd are Jišmael trinaest ej dā bātārn, Dimizov jarā u svitit ku Abram.

³ Dimizov u zās: “Ju mes Dimizov maj bālor. Ju uj fašji savez ku činji.” Atunšje Abram su pus ām đinuc pā pāmānt. Dimizov maj antunšje u zās alu Abram: “Tu vi fi tata alu multā carā šā lumi. Ju kuj da cijā, šā alu sāmānca ata pāmāntu Kanaan šā Ju uj fi Dimizovu alor dā erikeš. Vi trbuji pā tot fišjoru sā fašj obrezanje ām familija ata.”

⁴ “Bāšāca ata Saraja, u fāta fišjor. Jāl u fi fišjoru dā igiralā. Čimācāl Izak. Ju uj fašji savez ku jāl, šā dām jāl u fi mari narod. Ju uj fašji mari nacija dām Jišmael, ali savezu amnjov u fi ku Izak.” Atunšje Dimizov u ščimbat numilje Abram ku numilje “Abraham”, šje značalešči “Tata alu mulc” Dimizov aša u ščimbat šā numilje alu Saraja, ku numilje “Sara”, šje značalešči “Princeza”.

⁵ Ām aje zuva Abraham u fākut obrezanje pā toc fišjori ām kasa aluj. Unu an dā zālji dā pā aje, kānd are Abraham sto āj dā bātārn šā Sara devedeset aj. Sara u fātat pā fišjoru alu Abraham. Sā čima Izak, kum lju zās Dimizov sā puji numi.

⁶ Kānd are Izak fišjor tānār, Dimizov lu ānšjirkat ām vjerā pā Abraham aša dā u zās: “Jel pā Izak, fišjoru atov unu, šā amorā sā fijā žrtva pāntu minji.” Abraham ām napoj lu pus ureci pā Dimizov šā u fākut kutotu sā žrtvovalaskā pā fišjoruš.

⁷ Kum umbla Abraham ku Izak pā loku šje lu đires sā fakā žrtvā pāntu Dimizov, Izak u āntribat: “Tatā, noj avenj ljemnji pāntu žrtvā, a hundi āj birka?” Abraham ju zās pā aje: “Dimizov u sirizi žrtvā dā birkā pāntu fišjoru amnjov.”

⁸ Kānd ur ažuns pā lokula dā žrtvā, Abraham u ljugat pā fišjoru aluj Izak šā lu pus pā oltar. Šā Abraham su lotā la fišjoruš aluj sāl amori, antunšje Dimizov ju zās: “Staj! Nu fā njimika alu kupilu! Aku ščuv kā ci frikā dā minji daje kā nu caj cānut kupilu dā la minji.”

⁹ Apropi lāngā jej u vāzut Abraham vakā kari are apukatā ām tufā. Dimizov u dat vakā sā fijā pusā pā oltar ām loku alu Izak. Abraham ku fālušājā u žrtvovalit pā vake.

¹⁰ Atunšje Dimizov ju zās alu Abraham: “Daje kā tu vujej sā ām daj kutotu, šā fišjoru unu šje aj, ju ac igiresk kā čuj blagoslovuli. Potomci atej ur fi maj mulc dā kit

ščeljlilje ām nor. Daje kā tu maj pus ureči, šā toči familijurlje atelji pā pāmāntusta ur fi blagoslulvulic.”

6. Puvešči: Dimizov bagā sama dā Izak

*Puvešči dām Biblija dām:
Stvaralala 24,1–25,26*

6¹ Kānd are Abraham tari bātārn, fišjoru aluj, Izak u kriskut šā jāl are mar bārbat. Aša Abraham u mānat pā slugurlje aluj ām napoj ām pāmāntu hundi njamu aluj kusta sā adukā bāšācā pāntru fišjoru aluj, Izak.

² Dā pā lungā putuvulalā pā pāmānt hundi njamu alu Abraham kusta, Dimizov pā sluga lu dus la Rebeka. Je are unoka alu fračisu alu Abraham.

³ Rebeka u stat pā aje sā lašji pā familije alji, šā sā mergā ām napoj ku sluga alu Izak akasā. Izak su ānsurat ku je kum u ažuns.

⁴ Dā pā lungā vremi, Abraham u murit, šā kutotu igiralurlje šje Dimizov u dat aluj ām savez, sur dat alu Izak. Dimizov u igirit kā Abraham u ave nasljednjiš dā nu su puće umāra, ali bāšāca alu Izak, Rebeka nu puće sā ajvi kupij.

⁵ Izak su arugat pāntru Rebeka, šā Dimizov lju dat sā fijā gārjonā ku žeminj. Doj kupiji sā murkuće una ku alt inka kānd asre ām injima

alu Rebeka, aša Rebeka lu āntribat pā Dimizov dā šje āj aje aša.

⁶ Dimizov ju zās alu Rebeka: “Dovā plemenur vinji dām doj fišjori atej šje ās ām činji. Jej sur murkuči una ku alt, šā māj bātārn fišjor lu služuli pā māj tānār.”

⁷ Kānd sur avut kupiji alu Rebeki, fišjoru maj bātārn u jišāt afarā rošu šā pljin dā pār, šā jur pus numi Ezav. Atunšje maj tānār fišjor u jišāt afarā kum sā cānje dā pišjoru alu Ezav, šā jur pus numi Jakov.

7. Puvešči: Dimizov blagoslovulešči pā Jakov

*Puvešči dām Biblija dām:
Stvaralala 25,27–33,20*

7¹ Kum kupiji krišće, Jakov plāšje sā rāmāji akasā, ali Ezav plāšje sā apušji životinjur. Rebeka maj tari plāšje pā Jakov, a Izak maj tari plāšje pā Ezav.

² Una zā, Ezav u vinjit akasā dām pāduri, šā are tari flāmānd. Ezav u zās alu Jakov: “Mā arog la činji, dām sā mānānk dām mānkare šje aj fākut.” Jakov u āntors vorba: “Elši dām prava ata dā fišjoru maj bātārn.” Aša Ezav ju dat alu Jakov kutotu pravurlje kari ave ka fišjoru maj bātārn. Atunšje ju dat Jakov mānkari alu Ezav.

³ Izak gānde sā đe blagoslov alu Ezav. Ali majnti dā šje u murit,

Rebeka šā Jakov lur ānšjiljit pā jāl aša kā Jakov sā fāšje kā āj Ezav. Izak are bātārñ šā nu maj puće sā vadā. Aša Jakov u pus coljilje alu Ezav šu u pus pelji dā kecā pā gāt šā pā māj.

⁴ Jakov u vinjit la Izak šā u zās: “Ju mes Ezav. Am vinjit sā mā blagoslovulešč.” Kānd Izak u sāmcāt pelje dā kecā šā u mirusat coljilje, jāl gānde kā āj Ezav šā lu blagoslovulit.

⁵ Ezav lu zamārzālit pā Jakov daje kā ju furat pravurlje kari ari fišjoru maj bātārñ, šā blagoslovu aluj. Aša šu fākut plan sā āl amori pā Jakov dā pā šje u muri tatusu alor.

⁶ Ali Rebeka u auzāt planurlje alu Ezav. Aša je šā Izak lu mānat pā Jakov sā kušči ku njamu alji.

⁷ Jakov u kustat ku njamu alu Rebeka mulc ej. Šā ām aje vremi jāl su ānsurat šā ave dvanaest fišjor šā feči. Dimizov lu fākut tari gāzduk.

⁸ Dā pā dvadeset ej šje u kustat āndārāt dā la kasa aluj ām Kanaan, Jakov su āntors ku familije aluj šā ku slugurlje, šā ku toči životinjurlje aluj.

⁹ Jakov are tari frikos daje kā Ezav inka gānde sā āl amori. Aša u mānat mulči životinjur alu Ezav ka poklon. Slugurlje šje ur adus pā životinjurljelje la Ezav

jur zās: “Sluga atov Jakov ac dā životinjurlješće cijā. Jāl maj šjeva šā u vinji.”

¹⁰ Ali Ezav mar u jirtat alu Jakov, šā jej as re fāloš kā sā veči ām napoj. Jakov kusta ām putuljalā ām pāmāntu Kanaan. Atunšje Izak u murit, šā Jakov šā Ezav lur āngrupat. Savez dā igiralurlje šje ju dat Dimizov alu Abraham ur mers dā pā Izak pā Jakov.

8. Puvešči: Dimizov spasalešči pā Josip šā pā familije aluj

*Puvešči dām Biblija
dām: Stvaralala 37–50*

8¹ Mulc ej dā pā aje, kānd Jakov are om bātārñ, jāl u mānat pā fišjoru šje ji are maj drag pā Josip sā vadā šje fašji fraci aluj kari bāga sama dā životinjur.

² Fraci alu Josip āl māržāle pā jāl kā tatāsu alor āl plāšje pā jāl maj tari šā daje kā Josip u ānvisat somn kā jāl u fi vladaru alor. Kānd u ažuns Josip la fraci aluj, jej lur furat šā lur vāndut la ominj šje vindi po ominj.

³ Majnti dā šje sur āntors fraci alu Josip akasā, jej ur rupt colu alu Josip šā ur bāgatu ām sājži dā kecā. Atunšje jej ur arātat colula la tatāsu alor aša sā gāndaskā jāl kā lu amurāt pā Josip divljā životinjā. Jakov are tari trist.

⁴ Ominji šje vinde pā robur lu dus pā Josip ām Egipat. Egipat are larg šā bālor pāmānt āntri apa šje kurā Nil. Ominji šje vinde robur lor vāndut pā Josip ka pā rob la om stāpān šje lukrā ām vladā. Josip benji āl askulta pā gazda aluj, šā Dimizov lu blagoslovulit pā Josip.

⁵ Bāšāca alu stāpānu aluj u ānšjirkat sā sā kulšji ku Josip, ali Josip nu gānde dām ala rānd kā are greh protiv dā Dimizov. Je su mirgišit pā jāl šā ju pus skurnā alu Josip aša dā lor apukat šā lor bāgat ām čemicā. Šā ām čemicā, Josip maj pādāparci āl punji ureci pā Dimizov šā Dimizov lu blagoslovulit.

⁶ Dā pā doj āj, Josip are inka ām čemicā, makar kā nu are duvinā. Una nopci, Faraon kari are šje Egipcānji čima kralj, u avut doj somnur, šje pā jāl tari āl činje. Njiš unu dām savetnici aluj nu puče sā āj spujā šje značale somnurlje.

⁷ Dimizov ju dat alu Josip dar sā ščiji sā spujā šje značalešči somnurlje, aša Faraon lu čimat pā Josip la jāl dām čemicā. Josip ju spus šje značale somnurljelje šā ju zās: “Dimizov u māna šapci ej dā bunā žetvā, šā dā pā aje šapci ej dā fomi.”

⁸ Faraon are tari ānkristat ku Josip šā lu pus sā fijā maj bālor om ām Egiptu āntreg dā pā jāl!

⁹ Josip u zās alu lumi sā pujā āndārāt multā mānkari kit as re aji dā bunā žetvā. Atunšje Josip u vāndut mānkari dā šapci ej kānd u vinjit aji dā fomi, aša sā ajvi dāstul sā mānāšji.

¹⁰ Mari are fomi nu numa ām Egipat, mar šā ām Kanaan hundi kusta Jakov šā familije aluj.

¹¹ Aša Jakov u mānat pā fišjoru aluj maj bātārn ām Egipat dā pā mānkari. Fraci nu lor kunuskut pā Josip kānd or stat ām nenče aluj sā kumpiri mānkari. Ali Josip lju kunuskut pā jej.

¹² Dā pā ānšjirkalā dā fraci alor sā vadā dakā sor ščimbat, Josip lju zās alor: “Ju mes fračilje avostru Josip! Nu vā fijā frikā. Voj ac ānšjirkat sā fāšjec relji kānd mac vāndut ka pā rob, ali Dimizov u āntors relji pā benji! Hajdec šā kustāc ām Egipat aša sā pot sā bag sama pāntu voj šā familijurlje avoštri.”

¹³ Kānd sur āntors fraci alu Josip akasā šā ur spus alu tatāsu alor Jakov, kā Josip āj inka ām kust, jāl are tari fālos.

¹⁴ Makar kā Jakov are om bātārn, jāl u fužjit ām Egipat ku familije aluj sā kušči, šā jej toc kusta akulo. Majnti dā šje Jakov u murit, jāl u blagoslovulit pā toc fišjori aluj.

¹⁵ Savezu dā igiralur šje u dat Dimizov alu Abraham ur mers pā Izak, atunšje pā Jakov šā dā pā aje

pā dvanaest fišjor šā pā familijurlje alor. Nasljednici dā dvanaest fišjor ur fost sā fijā dvanaest sāmānc alu Izrael.

9. Puvešči: Dimizov čamā pā Mojsije

Puvešči dām Biblijā dām: Jišala 1–4

9 Dā pā šje u murit Josip toc dām njamu aluj ur rāmas ām Egipat. Jej šā nasljednici alor māj pā dāpārči kusta mulc āj šā ur avut mulc kupij. Jej sā čima Izraelci.

² Dā pā sto ej, tari mulc as re Izraelc. Egipcāni maj mult nu sā āngānde dā Josip šā dā kutotu šje benji u fākut pāntru jej. Sur apukat sā fijā frikoš dā Izraelci daje kā as re atice. Aša Faraon kari are ām aje dobā ām Egipat ljur fākut pā Izraelci sā fijā robur alu Egipcānjilor.

³ Egipcāni ljur pus ku sālā pā Izraelci sā fakā mulči zgradur šā varušulje āntrežj. Lukru gre, kusturlje alor as re bijednā, ali Dimizov lju blagoslovulit, šā jej ur avut maj mulc kupij.

⁴ Faraon u vāzut kā Izraelci ave mulc kupij, aša u dat vorba pučernjikā sā amori pā toc fišjori

alu Izraelcilor aša sā lji vārljaskā ām apa šje kurā Nil.

⁵ Una Izraelkā u fātat fišjor. Je šā bārbatu alji ur askuns pā kupil kit gođ puće.

⁶ Kānd nu maj puće sā āl askundā, lor bāgat ām korpā šā lur askuns la dunga dā apā šje kurā Nil sā āl spasalaskā sā nu āl amori. Sorāsa maj bātārnā āl pratale sā vadā šje u fi ku jāl.

⁷ Fata alu Faraon u vāzut košare šā su ujtat ām nontru. Kānd u vāzut pā kupilula, je lu lot ka pā fišjoru alji. Je u lot pā Izraelkā sā āl rānjaskā fār da šje je šćije kā aje are mumāsa alu kupilula. Kānd are kupilula dāstul da bātarn šā nu maj trābuje lapčilje alu mumāsa, je lu āntors la fata alu Faraon, kari ju pus numi Mojsije.

⁸ Ām una zā, kānd Mojsije u kriskut, jāl u vāzut pā Egipcān kari bači pā sluga Izraelac. Mojsije u ānšjirkat sā spasalaskā pā urtaku Izraelac.

⁹ Kānd u sāmčāt Mojsije kā njime nu āl viđe, jāl lu amurāt pā Egipcāninula šā lu āngrupāt. Ali šjinjiva u vāzut šje u fākut Mojsije.

¹⁰ Kānd u auzāt Faraon šje u fākut Mojsije, jāl u ānšjirkat sā āl

amori. Mojsije u skāpat dām Egipat ām pustinjā hundī are pā bun lok āndārāt dā la kātānjilje alu Faraon.

¹¹ Mojsije pāze životinjur ām pustinjā dāparāci dā la Egipat. Jāl u āmiritatu pā mujeri dām lokula šā ave doj fišjor.

¹² Una zā kānd bāga sama Mojsije dā biršilje aluj, jāl u vāzut tufa kum arđe. A tufe nu arđe sā vi ars. Mojsije u mers kitrā tufe sā vadā maj benji. Kum u vinjit maj apropi, graju alu Dimizov u zās: “Mojsije dāskulcāči. Tu staj pā pāmānt svānt.”

¹³ Dimizov u zās: “Ju am vāzut patnjurlje alu lume ame. Ju čuj māna la Faraon aša sā skoc pā Izraelci afarā dām Egipat. Ju uj da pāmāntu Kanaan, pāmāntu šje am igirit alu Abraham, Izak šā alu Jakov.”

¹⁴ Mojsije u āntribat: “A šje dakā lume ur gāndī sā ščiji šjinji mu mānat, šje sā zāk?” Dimizov u zās: “JU MES KARI MES. Aša zālji alor, JU MES mu mānat la voj.” Isto aša zālji alor: “Ju mes Jahve, Dimizovu alu ominji bātārnj avoštři, Abraham, Izak, šā Jakov. Asta āj numilje amnjov dā erikeš.”

¹⁵ Mojsije are frikos šā nu gānde sā mergā la Faraon daje kā gānde kā no puće sā svitaskā benji, aša Dimizov lu mānat pā fračilje alu Mojsije, Aron, sā āj ažuči. Dimizov

ju zās alu Mojsije šā alu Aron kā Faraon nu su da aša numa.

10. Puvešči: Zešji kugur

Puvešči dām Biblijā dām: Jišala 5–10

10¹ Mojsije šā Aron ur mers la Faraon. Šā ur zās: “Lasā pā lume ame sā fugā!” Faraon nu u pus ureči maj ām lok sā lji slābodā pā Izraelci, jāl lju pus ku sāla sā lukri maj tari!

² Faraon maj pā dāparāci nu gānde sā laši pā lume sā fugā, aša Dimizov u mānat kugur pā Egipat. Pām kugurlješče, Dimizov u arātat alu Faraon kā jāl āj maj bālor dā Faraon šā dā toc dimizeji ām Egipat.

³ Dimizov u āntors apa šje kurā Nil ām sānži, ali Faraon inka nu lāsa pā Izraelci sā fugā.

⁴ Dimizov u mānat brošč pām tot Egiptu. Faraon sā aruga la Mojsije sā lji je āndārāt pā broščilje. Ali dā pā aje šje broščilje ur murit, alu Faraon su āntārit sufljitu šā nu maj gānde sā slābodā pā Izraelci sā fugā dām Egipat.

⁵ Aša Dimizov u mānat kuga dā cāncar. Šā maj u mānat kugā dā mušč. Faraon lu čimat pā Mojsije šā pā Aron šā lju zās, kā dakā ur sta ku kugurljelje, Izraelci ur puće sā fugā dām Egipat. Kānd su arugat Mojsije, Dimizov u mānat

afară toči muščilje dăm Egiptat. Ali Faraon šu ăntărit sufljitu šă nu gănde să lași pă lumi să fugă.

⁶ Dă pă aje, Dimizov u făkut toči životinjurlje alu Egiptănjilor să ămbičižaskă šă să mori. Ali sufljitu alu Faraon are ăntărit, šă nu gănde să slăbodă pă Izraelci să fugă.

⁷ Atunșje u zăs Dimizov alu Mojsije să vărľjaskă šinușă ăm nor ăm nenće alu Faraon. Kănd u făkut jăl aje, sur năstămit čirur pă pelji la toc Egiptănji, ali pă Izraelci nu. Dimizov u ăntărit sufljitu alu Faraon, šă Faraon nu lăsa pă Izraelci să fugă.

⁸ Dă pă aje, Dimizov u mănat točă šje u idizit kutotu šje krišće păm poljur šă pă toc kari jiše afară ăm Egiptatu ăntreg. Faraon lu čimat pă Mojsije šă Aron lju zăs: “Ju am zgrešilit Voj pučec să fužjec.” Aša Mojsije su arugat, šă toča nu maj kăde dăm nor.

⁹ Ali Faraon jară u făkut greh, šă ju su ăntărit sufljitu. Jăl nu lăsa pă Izraelci să fugă.

¹⁰ Aša Dimizov u mănat skakavcur să vijă pă Egiptu ăntreg. Ešće skakavcur ur mănkat kutotu šje krišće ăm poljă, a šje toča nu uništilit.

¹¹ Atunșje Dimizov u mănat ăntunjirišemi šje u fost tri zălji. Aša are ăntunjerik dă Egiptănji nu

puće să fugă dăm kasa alor. Ali are lumină pă lok hundı Izraelci kusta.

¹² Šă dă pă ešće novi kugur, Faraon inka nu slăbuze pă Izraelci să fugă. Kănd mar Faraon nu punji ureči, Dimizov u făkut plan să măji maj una kugă. Asta u ščimba găndu alu Faraon.

11. Puvešči: Pasha

*Puvešči dăm Biblijă
dăm: Jišala 11,1–12,32*

11 ¹ Dimizov ju zăs ăm nenći alu Faraon kă dakă no lăsa pă Izraelci să fugă, kă atunșje jăl u amură pă toc kupiji fišjori šje sur avut elși, šă pă životinjur. Kănd u auzăt Faraon asta, jăl inka nu gănde să ănkradă alu Dimizov šă să ăl pujă ureči.

² Dimizov u aflat kalji kum să spasalaskă pă fišjori elși alu toc kari ănkriđe ăm jăl. Totă familije trăbuje să akuljagă maj bună birkă šă su amori.

³ Dimizov u zăs alu Izraelcilor să pujă cără dăm sănžilje alu birke pă la štoku dă ušă dă kasa alor, šă su frigă karnje šă păfriš să u mănășji, una ku pita šje ur făkut fărdă kvas. Šă lju zăs să fijă gătac să fugă dăm Egiptat dă pă šje ur mănka.

⁴ Izraelci ur făkut kutotu šje lju zăs Dimizov să fakă. Ăm miržuku

dă nopci, Dimizov u mers păm äntreg Egiptu šă amure pă tot fišjoru elši.

⁵Toçi kăšälje alu Izrael ave sänži pă lăngă uš, aša Dimizov u fužjit numa pă lăngă elje kăš. Toc kari äs re äm nontru äs re pă lok bun. Jej as re spasalic dă ränd dă sänžilje alu birkă.

⁶Ali Egipcăni nu änkriđe alu Dimizov njiš nu punje ureci la aje šje lji zăšje. Aša Dimizov nu trikut păšci kăšälje alor. Dimizov u amurät pă tot fišjoru elši alu Egipcănjilor.

⁷Tot kupilu elši alu Egipcănjilor u murit, dă la kupilu elši äm čemică, păn la fišjoru elši alu Faraon. Multă lumi äm Egiptat plănže šă căngre dă žalje mari.

⁸Äm aje nopci, Faraon lu čimat pă Mojsije šă pă Aron šă u zăs: “Jec pă Izraelci šă fužjec dăm Egiptat päfriš!” Egipcănji isto aša ur făkut sălă alu Izraelci să fugă pă friš.

12. Puvešci: Jišala

*Puvešci dăm Biblijă dăm:
Jišala 12,33–15,21*

12¹Izraelci ku mari vojă fužje dăm Egiptat. Jej maj mult nu äs re robovur. Šă jej măržje äm Pămăntu Igitrit! Egipcănji ur dat alu Izraelcilor šje gođ ur šjirut, šă aur šă aržjint, šă

alčilje stvarur vredni. Šjeva ka alta lumi dă alčilje nacijur änkriđe äm Dimizov šă ur mers una ku Izraelci känd ur fužjit dăm Egiptat.

²Dimizov lji dušje ku mari oblak kari măržje äm nenče alor dă zuva, a dă nopci are stup dăm fok. Dimizov are ku jej, šă lji arăta kalje. Kutotu šje trăbuje să fakă are să mergă dă pă Jäl.

³Dă pă una skurtă vremi, Faraon šă lume aluj šur ščimbat gändurlje, šă gände pă Izraelci să fijă äm napoj roburlje alor. Dimizov lu făkut pă Faraon să fijă ku kap tari, aša să vadă lume kă jăl äj ala Unu Dirept Dimizov, šă să prišjepi kă jăl, Jahve, äj maj bălor dă kit Faraon šă dimizeji aluj.

⁴Aša Faraon šă kătänjilje aluj sor lot dă pă Izraelci să lji fakă robur äm napoj. Känd ur văzut Izraelci kă vinji kătänjilje alu Egipcănjilor, jej ur văzut kă jej äs re apukac äntri kătänjilje alu Faraon lăngă More delj Rošă. Jej äs re tari frikoš šă sor apukat să plăngă: “Adișje anj lăsat Egiptu? Noj toc unj muri!”

⁵Mojsije lju zăs alu Izraelci: “Nu fijec frikoš! Dimizov su bači päntru voj astäs šă vu spasali.” Atunșje Dimizov u zăs alu Mojsije: “Ză alu lumi să mergă kitră Apa Mari Rošă.”

⁶Atunșje Dimizov u maknulit oblak dăm stup šă lu pus äntri

Izraelci šā Egiptānġi, aša dā Egiptānġi nu puće sā vadā pā Izraelc.

⁷ Dimizov u zās alu Mojsije sā rādiši māna pā dasupra dā Apa Mari šā sā u fākut sā mergā ām dovā pārc. Atunšje Dimizov u fākut vāntu sā māji apa ām apilje mar pā leva šā pā desna parċi, aša dā su fākut kalji āntri more.

⁸ Izraelci ur trikut pām More ka pā loku uskat, ku fal dām apā pā dovā pārc.

⁹ Atunšje Dimizov u maknulis oblaku ām āndārāt dām kalji aša sā potā Egiptānġi sā vadā pā Izraelci kum skāpa. Egiptānġi sor lot dā pā jej sā lji njirgilaskā.

¹⁰ Aša sor lot dā pā Izraelci pā kalje pām more, ali Dimizov lju bāgat pā Egiptānġi ām panikā ša lju fākut karurlje alor sā antrupčaskā pā lok. Jej mužje: “Skāpāc āndārāt! Dimizov sā baċi pāntru Izraelci!”

¹¹ Dā pā šje Izraelci ur ažuns pā lok bun pā alta parċi dā more Dimizov ju zās alu Mojsije sā lunžjaskā māna ām napoj. Kānd u pus ureċi, apa u kāsut pā kātānjilje alu Egiptānġi šā su āntors pā loku šje are. Toċi kātānjilje alu Egiptānjilor sor āntupit.

¹² Kānd ur vāzut Izraelci kā Egiptānġi ās morc, jej ur ānkrizut ām Dimizov šā ur ānkrizut kā Mojsije āj proroku alu Dimizov.

¹³ Izraelci sor ānfālušāt daje kā Dimizov lju spasalit dām morċi šā dām ropstvo! Jej ās re aku slobodni sā služulaskā alu Dimizov. Izraelci ur kāntat mulċi kānċiš sā slavalaskā nova sloboda alor, šā sā slavalaskā pā Dimizov daje kā lju spasalit dā kātānjilje alu Egiptānjilor.

¹⁴ Dimizov u zās vorba puċernjikā alu Izraelcilor sā slavalaskā Pasha ām tot anu aša sā āngāndaskā kum lju dat Dimizov pobjedā dā Egiptānġi šā lju spasalit dām aje sā nu maj fijā robur. Jej ur slavalit aša dā ur amurāt maj bunā birkā, šā u mānka ku pitā šje are fākutā fār dā kvas.

13. Puvešči: Savezu alu Dimizov ku Izrael

Puvešči dām Biblijā dām: Jišala 19–34

13¹ Dā pā šje Dimizov lju dus pā Izraelci pām More Rošā, jāl lju dus pām pustinjā la đal mari šje sā ċima Sinaj. Asta are

ista đal la kari Mojsije u vāzut tufa šje arđi. Lume šor pus šaturlje dapropi dā planinur.

² Dimizov u zās alu Mojsije šā alu lume alu Izrael: “Dakā vic fi dā vorba šā dakā vic cānje savezu amnjov voj vic fi maj vrednā, kraljevstva dā pop ša nacija svāntā.”

³ Tri zālji dā pā aje, dā pā šje lume sor gātāt duhovno, Dimizov u vinjit žos dā pā planinā Sinaj, ku menk, skripalā, fum, šā tari graj dā trubā. Numa Mojsije are slobud sā mergā sus pā planinā.

⁴ Atunšje Dimizov lju dat savez šā u zās: “Ju mes Jahve, Dimizov avostru, kari vu spasalit dām Egipat hundī as rec robur. Nu slavalec pā alci dimizej.”

⁵ “Nu fāšjec idolur ša nu vā arugāc la jej, daje kā ju Jahve mes ljubomorān Dimizov. Nu loc numilje amnjov dām bobići. Bāgāc sama sā cānjec Šabat ka pā zuva svāntā. Ku alčilje vorbi, lukrācāvā lukrurlje ām šasā zālji, kā pā zuva šapćī āj zuva pāntru voj sā vā uđunjec šā sā vā gāndec dā minji.”

⁶ “Poštivalec pā tata avostru, šā pā mama avostrā. Nu amurāc. Nu fāšjec preljub. Nu furāc. Nu mišjinjec. Nu vā kivinjec cāgānka alu susjedu avostru, kasa aluj, ili alt šjeva šje āj aluj.”

⁷ Atunšje Dimizov u skris ešće zešji vorbi pučernjiši pā dovā tablur dām petri šā lju dat alu Mojsije. Dimizov u dat isto aša mulći alčilje pravilur sā sā cāji. Dakā lume ur punji ureći la zakonurlješće, Dimizov lju igirit kā lju blagoslovuli, šā lju pāzā. Dakā nor punji ureći, Dimizov lju kaznali.

⁸ Dimizov isto aša u dat alu Izraelcilor ām detaljur opisu dā šatra šje jāl gānde sā fakā. Sā čima Šatoru dā Sastankur, šā ave dovā sob, šje ās re āmpārcāci ku largā zavjesā. Numa maj mari popā are slobud sā mergā ām sobe dā pā zavjesā, daje kā Dimizov kusta akulo.

⁹ Šinji gođe nu punji ureći la zakonu alu Dimizov puće sā adukā životinjā la oltar ām nenće dā Šatra dā Sastankur ka žrtva alu Dimizov. Popa amure pā životinjur šā lji arđe pā oltar. Sānžilje alu životinje are žrtvovalitā sā astupi grehurlje alu osobe, šā u fišje pā osobe čistā ām oči alu Dimizov. Dimizov u akuljes pā fračisu alu Mojsije, Aron, šā nasljednici alu Aron sā fijā pop.

¹⁰ Totā lume su ligizit sā puajā ureći la zakonurlje kari Dimizov lji dāđe alor, sā slavalaskā numa pā Dimizov šā sā fijā posebnā

lume aluj. Ali skurtā dobā dā pā šje ur igirit alu Dimizov, jej ur zgrešilit tari.

¹¹ Mulči zālji Mojsije are pā planinā Sinaj šā svite ku Dimizov. Lume asre huščunjic dā aščiptari sā sā āntorkā. Aša ur adus auru la Aron šā āl tražale sā fakā dām aurula idol.

¹² Aron lju fākut idol dām aur ām forma dā vicel. Lume sor apukat sā sā klanjalaskā la idolu šā sā adukā žrtvur! Dimizov are tari mirgiš pā jej, daje ku grešilit, šā su gātāt sā lji idizaskā. Ali Mojsije su arugat pāntru jej, šā Dimizov u pus ureči la aruguminče aluj šā nu lju uništilit.

¹³ Kānd u ažuns Mojsije žos dā pā planinā šā u vāzut idol dā aur, jāl are aša dā mirgiš dā lju zdrubit petrilje pā kari Dimizov u skris Zešji zapovijedur.

¹⁴ Atunšje Mojsije u zdrubit pā idolula ām prov, u vārljit provu ām šjeva ka apa šā lju pus pā lumi sā be ape. Dimizov u mānat kugā pā lumi šā mulc dām jej ur murit.

¹⁵ Mojsije u fākut novi tablji dām petri, pāntru Zešji zapovijedur sā fijā ām loku dā elje kari as re sparči. Atunšje jarā su urkat pā planinā ām napoj šā su arugat la Dimizov sā jerči alu lumi. Dimizov u pus ureči la Mojsije šā lju jirtat.

Mojsije u vinjit žos ām napoj dā pā planinā ku Zešji zapovijedur pā novi pločur. Atunšje Dimizov lju dus āndārāt pā Izraelci dā la planina Sinaj kitrā pāmāntu Igirit.

14. Puvešči: Lutulala pām pustinjā

*Puvešči dām Biblijā dām: Jišala
16–17; Brojurlje 10–14; 20;
27; Ponovljeni zakon 34*

14 ¹ Dā pā šje u zās Dimizov alu Izraelcilor kā zakonurlje šje trābuje sā pužā ureči la savezu kari u dat alor, jej ur fužjit dā la planina Sinaj. Dimizov su apukat sā lji dukā la pāmāntu Igirit, kari sā čima Kanaan. Oblaku u mers ām nenči dā jej kitrā Kanaan šā jej ur mers dā pā jāl.

² Dimizov u igirit alu Abraham, Izak, šā alu Jakov kā lju da pāmānt Igirit alu nasljednici alor, ali akulo multā lumi kusta. Jej sā čima Kanaanci. Kanaanci nu slavale njiš nu punje ureči pā Dimizov. Jej slavale pā dimizej mišjinoš, šā fāšje mulči relji.

³ Dimizov u zās alu Izraelcilor: “Voj trābā sā mānāc pā Kananc dām pāmāntu Igirit. Nu fāšjec putuljalā ku jej šā nu vā ānsurac dā pā jej. Voj trābā sā uništilec toči

idolurlje alor. Dakā nu vic punji ureči, voj vic slavali pā idolurlje alor a nu pā minji.”

⁴ Kānd Izraelci ur vinjit la granicā dā Kanaan, Mojsije u izabralit dvanest bārbec, unu dām totā sāmānca dām Izrael. Alu bārbec u dat uputur sā mergā sā pratalaskā pāmāntu sā vadā kum āj akulo. Aša jej pratale pā Kanaanc sā vadā kitā pučere alor dā kātānj.

⁵ Dvanest bārbec ur putuvulit ām Kanaan četrdeset zālji šā atunšje sor āntors ām napoj. Jej ur zās alu lumi: “Pāmāntu āj sānātos šā mulči krešči pā jāl.” A zešji bārbec ur zās: “Varušurlje ās tari bālori, šā lume ās ka div! Dākā anj napadali, jej njar pobjedili, šā njar amurā!”

⁶ Dām turdatā Kaleb šā Jošua, šā heje doj ominj ur zās: “Anume āj kā lume dā Kanaan ās nalc šā bālor, ali noj lji pučenj pobjedili! Dimizov su boruli pāntru noj!”

⁷ Ali lume nu punje ureči la Kaleb šā la Jošua. Jej sur apukat sā fijā mirgiš pā Mojsije šā pā Aron šā ur zās: “Adišje njaj adus pā lokusta urāt? Trābujenj sā rāmānjenj ām Egipat maj benji dā kit sā fijenj amurāc ām asta borbā šā bāšācālje anoštri šā kupiji anoštri sā fijā fākuc robur.” Lume gānde sā izabralaskā pā vođā sā lji dukā ām napoj ām Egipat.

⁸ Dimizov are tari mirgiš šā u vinjit la Šatra dā Sastankur. Dimizov u zās: “Daje kā vac āntors protiv dā minji, totā lume ur trābuji sā lutalaskā ām pustinjā. Numa Jošua šā Kaleb, toc kari ās dvadeset ej šā maj bātārnj ur muri akulo, šā nikad nor tuna ām pāmāntu Igit.”

⁹ Kānd ur auzāt lume asta, lor lji are žalji kā ur zgrešilit. Jej šor lot šje ur avut šā ur mers sā napadalaskā pā lume ām Kanaan. Mojsije lju zās ām nenči sā nu mergā kā Dimizov nu āj ku jej, ali jej nu lur pus ureči pā jāl.

¹⁰ Dimizov no mers ku jej ām asta borbā, aša as re pobjedilic šā mulc dām jej ur fost amurāc. Atunšje sor āntors Izraelci āndārāt dā la Kanaan šā ur lutalit pām pustinjā četrdeset ej.

¹¹ Ām četrdeset ej kānd lume lutale ām pustinjā, Dimizov u bāgat sama dā jej. Jāl lji dāde pitā dām nor, šje sā čima “mana”. Jāl aša māna šā karnji dā prepelicur aša sā ajvi karnji dā mānkāt. Dimizov ām aje vremi isto aša pāze coljilje šā sandalurlje sā nu sā rupā kit gođ lutale.

¹² Dimizov aša isto lju dat apā šje kura dām petri. Ali tod daje, lume alu Izrael sā bunule šā gumunje protiv dā Dimizov šā dā Mojsije.

Ali šă antunšje, Dimizov inka să cănje dă igirala šje u dat alu Abraham, Izak šă alu Jakov.

¹³ Ali kănd lume nu ave apă, Dimizov u zăs alu Mojsije: “Svitešći alu petri, šă apa u jăšă afară dăm petră.” Ali Mojsije no pus ureći la Dimizov šă ăm nenće alu toc, jăl u luvit păšći petră ăm dovă răndur ku bota ăm lok să vi zăs. Apa u jišăt afară dăm petră păntu toc să be, ali Dimizov are mirgiš pă Mojsije, šă ju zăs: “Tu nu vi tuna ăm pământu Igitrit.”

¹⁴ Dă pă šje Izraelci ur litalit ăm pustinjă četrdeset aj, toc kari sor ăntors protiv dă Dimizov ăs re morc. Atunšje Dimizov lju dus pă lumi ăm napoj la kolcu dă pământu Igitrit. Mojsije aku are mar tari bătărn, aša Dimizov lu akuljes pă Jošua să ăj ažući să vodulaskă pă lume. Dimizov ju igirit alu Mojsije kă una ză, jăl u măna altu prorok ka Mojsije.

¹⁵ Atunšje Dimizov u zăs alu Mojsije să mergă pă maj nalt lok dă planină aša să potă vide pământu Igitrit. Mojsije u văzut pământu Igitrit alu Dimizov ali nu lu lăsat să tunji akulo. Atunšje Mojsije u murit, šă Izraelci ur plăns dă jăl dă trideset zălji. Jošua are nov vođa alor. Jošua are bun vođa, daje kă ănkriđe šă punje ureći la Dimizov.

15. Puvešći: Pământu Igitrit

Puvešći dăm Biblijă dăm: Jošua 1–24

15¹ U vinjit vreme păntu Izraelc să tunji ăm Kanaan, Pământu Igitrit. Jošua u mănat pă doj ominj ăm varušu alu Kanaan Jerihon kari are păzăt ăm bălori falur. Ăm ala varuș akulo kusta una prostitutkă šje să čima Rahaba, kari u askuns pă ominji šă majănkulje lJOR ažutat să skepi. Je u făkut asta daje kă ănkriđe alu Dimizov. Jej ur igirit kă ur băga sama dă Rahaba šă dă familije alji kănd Izraelci ur uništiti Jerihon.

² Izraelci trăbuje să mergă păšći apa šje kură Jordan să tunji ăm pământu Igitrit. Dimizov u zăs alu Jošua: “Lăsăcăl pă popă să mergă elși.” Kănd su apukat popa să păšaskă ăm apa šje kură Jordan, apa u stat să kuri numa Izraelci să potă să mergă păšći pă alta parći dă mal hundī ăj uskat.

³ Dă pă šje lume ur mers păšći apa šje kură Jordan, Dimizov ju zăs alu Jošua kum să napadalaskă bălor varušu Jerihon. Lume ur pus ureći pă Dimizov. Kătănjilje šă svečenicu umbra okolo pă lăngă varušu Jerihon un dată pă ză, șasă zălji kum Dimizov lju zăs să fakă.

⁴ Atunšje pă zuva șapći, Izraelci ur umblat pă lăngă varuș șapći răndur maj. Kum umbra pă lăngă

varuš zadnji put, kātānjilje mužje a svečenici sufla dām truburlje alor.

⁵ Atunšje falurlje okolo dā Jerihon ur kązut žos! Izraelci ur uništilit kutotu ām varuš kum lju zapovjedalit Dimizov. Numa nor amurātu pā Rahaba šā familije alji, kari u vinjit ām parće alu Izraelcilor. Kānd alta lumi šje kusta ām Kanaan ur auzāt kā Izraelci ur uništilit Jerihon, jej as re ānfrikušac kā Izraelci lJOR napadali šā pā jej

⁶ Dimizov u dat zapovjed alu Izraelcilor sā nu fakā ligizalā dā putuljalā ku njiš una sāmānca dām Kanaan. Ali una dām sāmānca Kanaan, kari sā čima Gibeonci, ur mišjinjit alu Jošui šā ur zās kā ās re dām lok dā parci dām Kanaan. Jej ur āntribat pā Jošua sā fakā ligizalā dā putuljalā ku jej. Jošua šā Izraelci nor āntribat pā Dimizov dā hundi ās Gibeonci, aša Jošua u fākut ligizalā dā putuljalā ku jej.

⁷ Izraelci as re tari mirgiš kānd ur auzāt kā Gibeonci lJOR ānšjiljit, ali jej cānje pā askuns ligizala šje ur fākut ku jej daje kā jej ave igiralā ām nenće ku Dimizov. Ām una dobā majānkulje, kralju alu alta sāmānca dām Kanaan, Amorejci, ur auzāt kā Gibeonci ur fākut ligizalā dā putuljalā ku Izraelci, aša jej ur pus una kātānjilje alor

šā ur fākut mari gārmadā dā kātānj šā ur napadalit pā Gibeonci. Gibeonci ur mānat vorba alu Jošui sā lji ažući.

⁸ Aša Jošua šu akuljes kātānj alu Izraelcilor šā jej ur umblat totā nopće sā ažungā la Gibeonci. Āminjaca dā rākori jej ur napadalit pā kātānjilje alu Amorejci.

⁹ Dimizov sā borule pāntru Izrael ām zuve. Jāl lju zābunjit pā Amorejci šā u mānat mari točā kari u amurāt pā mulc.

¹⁰ Dimizov aša u fākut šā sorilje sā šće pā unu lok ām nor aša Izraelci sā ajvi dāstul vremi sā lji pobjedilaskā pā toc Amorejci. Ām zuve Dimizov u kāpātāt mari pobijedā pāntru Izrael.

¹¹ Dā pā šje Dimizov u pobjedilit pā kātānjilje, mulci alčilje sāmāncur dā Kanaanc sor akuljes una sā napadalaskā pā Izrael. Jošua šā Izraelci lJOR napadalit šā lju pobjedilit.

¹² Dā pā asta borbā, Dimizov u dat alu totā sāmānca alu Izrael dio dā pāmāntu Igit. Atunšje Dimizov u dat alu Izrael putuljalā pā toči granicurlje alor.

¹³ Kānd are Jošua om bātārn, jāl u čimat pā totā lume ām Izrael. Jošua lju adus ām firi pā lume dā obavežā alor sā pujā ureći la savez šje Dimizov u fākut ku Izraelci la

planina Sinaj. Lume ur igirit kā ur rāmānje vjerni alu Dimizov šā ur ispunuli zakonurlje aluj.

16. Puvešči: Spasitelji

*Puvešči dām Biblijā dām:
Kenvijā dā Suci 1–3; 6–8*

16¹ Dā pā šje u murit Jošua, Izraelci nu maj punje ureči pā Dimizov šā nor mānat pā hejelanc Kanaanc ili sā vi pus ureči la zakonurlje alu Dimizov. Izraelci sor apukat sā slavalaskā pā Dimizeji alu Kanaanc ām lok pā Jahve, pravā Dimizov. Izraelci nu ave kralj, aša toc fāšje šje jej gānde kā āj benji pāntru jej.

² Daje kā Izraelci maj pā dāparáci nu punji ureči la Dimizov, jāl lju kaznalit aša dā u lāsāt pā dužmanj sā lji pobjedilaskā. Ešće dužmanj ur furat stvarur dā la Izraelci, ur uništilit šje ave, šā ur amurāt pā mulc dām jej. Dā pā mulc ej, šje nu punje ureči la Dimizov šā šje ās re bātuc dā la dužmanji alor, Izraelci sor ānkājīt šā lor šjirut pā Dimizov sā lji spasalaskā.

³ Atunšje Dimizov u dat pā spasitelj kari lju skos da la dužmanji alor šā u adus putuljalā am pāmānt. Ali atunšje lume ur mujtat pā Dimizov šā sor apukat

sā slavalaskā pā idolur ām napoj. Aša Dimizov u lāsāt pā Midijanci a pā dužmanji alor u dat sā lji pobjedilaskā.

⁴ Midijanci ur lot kutotu šje krišće pā pāmānt alu Izraelcilor šapći (7) ej. Izraelci as re aša dā frikoš: dā sor askuns ām pečinur sā nu lji aflji Midijanci, šā jej ur mužjit la Dimizov sā lji spasalaskā.

⁵ Ām una zā om dām Izrael šje sā čima Gideon āš akuljižje sāmānca pā askuns aša sā nu furi Midijanci. Anđalu alu Jahve u vinjit la Gideon šā u zās: “Dimizov āj ku činji, bālor ratnik. Dući šā spasalešći pā Izraelci dā la Midijanci.”

⁶ Tatāsu alu Gideon ave oltar pāntru idol. Dimizov ju zās alu Gideon sā āl zdrubaskā oltarula. Ali alu Gideon ji are frikā dā lumi, aša u aščiptat pān ām nopći. Atunšje u rāstunat oltaru šā lu zdrubit ām dārābelji. Jāl u fākut alu Dimizov nov oltar apropi dā oltaru kari lu zdrubit, šā u fākut žrtvā pāntru Dimizov pā oltarula.

⁷ Hajelantā điminjacā lume ur vāzut kā šinjiva u rāstunat šā u iđizit oltaru, šā jej as re tari mirgiš. Jej ur mers la kasa alu Gideon sā āl amori, ali tatāsu alu Gideon u zās: “Adišje ānšjirkāc sā ažutāc alu Dimizovu avostru? Dakā jāl

āj dimizov, lasā sā sā pāzaskā sāngur!” Daje kā jāl aša u zās, lume nu or amurāt pā Gideon.

⁸ Atunšje Midijanci ur vinjit ām napoj sā furi dā la Izraelci. Atic ās re dā nu sā puće umāra. Gideon u čimat pā Izraelci una sā sā batā protiv dā jej. Gideon lu šjirut pā Dimizov sā āj đe dovā znakur sā šćiji kā Dimizov lu koristili sā spasalaskā Izrael dā la Midjanc.

⁹ Dā elši znak, Gideon u pus pā pāmānt pelji dā birkā šā u āntribat pā Dimizov sā kadā mrazu numa pā pelje dā birkā a nu pā pāmānt. Dimizov u fākut aje. Hajelantā nopći, jāl u šjirut pāmāntu sā fijā ud, a pelje dā birkā uskatā. Dimizov u fākut šā aje. Ešće dovā znakur lor āmbālurit pā Gideon kā Dimizov lu koristili sā spasalaskā Izrael dā la Midijanci.

¹⁰ 32.000 kātānj dā Izraelc ur vinjit la Gideon, ali Dimizov ju zās kā as mulc. Aša Gideon u mānat akasā 22.000 kari ās re frikoš sā sā batā. Dimizov u zās alu Gideon kā jāl ari inka mulc ominj. Aša Gideon lju mānat pā toc akasā numa šu lāsāt 300 kātānj.

¹¹ Ām aje nopći Dimizov ju zās alu Gideon: “Dući žos la kampu alu Midijanci šā kānd vi auzā šje ari sā zākā, maj mult nu cu fi frikā.” Aša ām nopće, Gideon u mers žos la kamp šā u auzāt pā kātana

alu Midijancilor kum spunje alu urtakuš dā šjeva šje u ānvisat. Urtaku ju zās: “Asta vis, značalešći kā kātānjilje alu Gideon u pobjedili pā kātānjilje alu Midijanci!” Kānd u auzāt Gideon asta, jāl u slavalit pā Dimizov.

¹² Atunšje Gideon su āntors la kātānjilje aluj šā lju dat alu totā kātana rog, šā čigajā dām glinā, šā bakljā ku fok. Jej ur okuljit kampu hundī sā kulka kātānjilje alu Midijanci. 300 dā kātānj alu Gideon ave bakljur ku fok šā čigāj dām glinā, aša dā Midijanci nu puće sā vadā lumina dā bakljā.

¹³ Atunšje toči kātānjilje alu Gideon ur zdrubit čigājilje šā dām turdatā, kum ur dāskupirit fokurlje dā bakljur. Jej ur suflat ām rog šā ur mužjit: “Maču pāntru Jahve šā Gideon!”

¹⁴ Dimizov lju zābunjit pā Midijanci, aša dā sor apukat sā sā amori una pā alt. Dām turdatā hejelanc Izraelc šje as re akulo as re čimac dām kašālje alor sā vijā sā ažući sā mājā pā Midijanci. Jej ur amurāt pā mulc dām jej, šā lju aljirgat pā hejelanc afarā dām pāmāntu alu Izraelcilor. 120.000 dā Midijanci ur murit ām zuve. Dimizov u spasalit pā Izrael.

¹⁵ Lume gānde sā fakā pā Gideon sā fijā kralju alor. Gideon nu lju lāsāt sā fakā aje, ali u šjirut dām

virižilje šje ur lot dā la Midijanci. Lume ur dat mult aur alu Gideon.

¹⁶ Atunšje Gideon u koristilit auru sã fakã colji ka kum nalc pop portã. Ali lume sor apukat sã slavalaskã kã kum ar fi idol. Aša Dimizov lju kaznalit pã Izraelc ãm napoj daje kã slavale idolur. Dimizov u lãsat pã dužmanji alor sã lji pobjedilaskã. Jej jarã ur šjirut pã Dimizov sã lji ažući, šã Dimizov lju mãnat altu spasitelj.

¹⁷ Aša u fost ãm maj mulcí rãndur: Izraelci zgrešile, Dimizov lji kaznale, jej sã ãnkãje, šã Dimizov ar vi mãnat pã spasitelj sã lji spasalaskã. Mulc ej ur trikut, Dimizov u mãnat mulc spasitelj kari ur spasalit Izrael dã la dužmanji alor.

¹⁸ Lume dã pã kutotu, or šjirut pã Dimizov sã lji ðe kralj ka kum ave šã alčilje nacijur. Jej gãnde kralj kari u fi nalt šã bãlor, šã kari lju dušji ãm bãtajã. Alu Dimizov asta šjiralã nu su vãzut, ali lju dat kralj ka kum or šjirut.

17. Puvešči: Savezu alu Dimizov ku David

Puvešči dām Biblijā dām: 1. Kenvija alu Samuel 10; 15–19; 24; 31; 2.

Kenvija alu Samuel 5; 7; 11–12

17 ¹ Šaul are elši kralj ãm Izrael. Jãl are nalt šã tari

mãndru, kum lume kivinje. Šaul are bun kralj, dãm elši orikići ej kum vladale ãm Izrael. Ali atunšje su apukat sã fijã om rov kari nu punji ureći la Dimizov, aša Dimizov u akuljes ãm una zã om kari u fi kralj ãm loku aluj.

² Dimizov u akuljes pã unu tãnãr Izraelac kari sã čima David sã fijã kralj dã pã Šaul. David are fišjor šje pãze životinjurlje ãm varušu Betlehem. Jãl pãze biršilje alu tatãsu, David u amurãt šã pã lav, šã pã medved kari napadale pã biršilje. David are ponizan šã ðirept om kari ãnkride šã punje ureći la Dimizov.

³ David u kriskut sã fijã mari kãtanã šã voðã. Kãnd are David inka fišjor tãnãr, jãl su bãtut protiv dã div kari sã čima Golijat. Golijat are trenãrzãt kãtanã, tari bãlor šã maj šjeva tri metri dã nalt! Ali David ku ažutore alu Dimizov lu amurãt pã Golijat šã u spasalit pã Izrael. Dã pã aje, David u kãpãtat mulcí bãtãj protiv dã dužmanji alu Izrael dã šje lume ãl slavale pã jãl.

⁴ Šaul su apukat sã fijã ljubomoran daje kã ominji plãšje pã David. Šaul u ãnšjirkat ãm mulcí rãndur sã ãl amori, aša David su askuns dã la Šaul. Una zã, Šaul ãl kuta pã David aša sã ãl potã amurã. Šaul u mers ãm pečinã hundi David sã askunde da

la Šaul, ali Šaul nu lu văzut. David are tari dapropi dă Šaul šă puće să ăl amori, ali nu lu amurăt. Ăm lok dă aje, David u tijet unu dărab dă coljilje alu Šaul să areci kă nu lar amură să fijă jăl kralj.

⁵ Dă pă aje, Šaul u murit ăm bitkă, šă David u fost kralju alu Izrael. Jăl are bun kralj, a lume ăl plăšje. Dimizov lu blagoslovulit pă David šă lu făkut rănăkos. David u bătut mulci bătaj šă Dimizov aj ažuta să pobjedilaskă pă dužmanji alu Izrael. David u lot varušu Jeruzalem šă lu făkut să fijă glavni varuș kit gođe David vladale, Izrael u rămas bălor šă găz dak.

⁶ David gănđe să fakă Hram ăm kari Izraelci ar puće să slavalaskă pă Dimizov šă să fakă žrtvur. Dă 400 dă ej, lume slavale pă Dimizov šă aj dušje žrtvur la Šatra dă sastankur šje u făkut Mojsije.

⁷ Ali Dimizov u mănăt pă prorok Natan la David ku vorba: “Daje kă tu ješč om dă tabără, tu nu vi fašji Hramu păntru minji. Fišjoru atov u fašji. Ali ju čuj blagoslovuli tari. Unu dăm nasljedniku atov u vladali ka kralju dă lume ame pă lumi dă erikeš!” Numa unu nasljednik alu David kari puće să vladalaskă dă erikeš aj Mesija. Mesija are akuljes dă la Dimizov kari u spasali pă lumi dă pământ dăm grehurlje alor.

⁸ Kănd u auzăt David ešče vorbi, jăl dăm turdată u dat hvală ša ăl slavale pă Dimizov daje kă jăl u igirit alu David asta mari čast, šă mulci blagoslovur. David nu ščije kănd Dimizov u fašji ešče stvarur. Ali kum šă u fost, Izraelci ur trăbujji să aščepci dă lungat, majnti dă šje Mesija u vinji, hundiva šă 1.000 ej.

⁹ David u vladalit ku điriptaci šă ku vjernost mulc ej, šă Dimizov lu blagoslovulit pă jăl. Kum are mar pri kraju dă kustu aluj, jăl u zgrešilit urăt protiv dă Dimizov.

¹⁰ Una ză, kănd toci kătănjilje ăș re dă parci dă la kășalje alor ăm bătajă, jăl su ujtat afară dăm palača aluj, šă u văzutu pă mândră mujeri kari să skălda. Je să čima Bat–Šeba.

¹¹ Ăm lok să vi ujtat ăndărăt, David u mănăt pă šjinjiva să mergă šă su adukă la jăl. Jăl su kulkat ku je, šă u mănatu ăm napoj akasă. Nu dă mult dă pă aje Bat–Šeba u mănăt vorba alu David kă je aj gărjonă.

¹² Bărbatu alu Bat–Šeba šje să čima Urija, are unu dăm maj bună kătănă. David lu čimat pă Urija ăm napoj dăm bătajă šă ju zăs să mergă să fijă ku băšăcaș. Ali Urija nu gănđe să mergă akasă kănd toci alčilje kătănj As re ăm tabără. Așa David lu mănăt pă Urija ăm napoj ăm tabără šă ju zăs alu general să

ăl puğă pă lok hunđi as re dužmanji maj bălor aša să ăl amori.

¹³ Dă pă šje u fost Urija amurăt, David su ănsurat ku Bat–Šeba. Majănkulje je u fătat fişjor alu David. Dimizov are tari mirgiş pă David dă šje u făkut, aša lu mănat pă prorok Natan să zăkă alu David kit dă rov grehu aluj aj. David su ănkăjit dă grehu aluj šă Dimizov ju jirtat. Kit gođ kusta David, jăl ăl punje ureci pă Dimizov šă ăm gre vremi.

¹⁴ A kazna alu David păntru grehu aluj, kupilu aluj u murit. Aša are borbur šă ăm familije alu David kit gođe u kustat, šă pučere alu David u slăbit. Makar kă David nu fost vjeran alu Dimizov, Dimizov inka u rămas vjeran la igriralurle aluj. Dă pă aje, David šă Bat–Šeba ur avut altu fişjor, šă jej jur pus numi Salomon.

18. Puveşci:

Ămpărcătă Kraljevstva

Puveşci dăm Biblijă dăm: 1.

Kenvija alu Kraljur 1–6; 11–12

18 ¹ Dă pă mulc ej, David u murit, šă fişjoru aluj Solomon su apukat să vladalaskă pă Izrael. Dimizov u svitit alu Solomon šă lu ăntribat šje găndeşci maj tari. Kănd u şjirut Solomon mudrost, Dimizov are zadovoljan

ku aje šă lu făkut maj tari mudar om pă pămănt. Solomon su ănvăcat mulci stvarur šă are mudar sudac. Dimizov lu făkut šă tari găzdak.

² Ăm Jeruzalem Solomon u făkut Hram kari tatăsu David planărze šă akuljiže materijalur. Lume aku slavale pă Dimizov šă aduşe žrtvur la Hram ăm lok dă Šatra dă Sastanak. Dimizov u vinjit šă are ăm Hram, šă jăl kusta akulo ku lume aluj.

³ Ali Solomon plăşje mujer dăm alčilje pămăntur. Jăl nu lu pus ureci pă Dimizov aša kănd u ănsurat mulci mujer, maj šjeva šă 1.000 dă jelji! Mulci dăm mujeriljeşe vinje dăm alčilje pămăntur šă ur adus pă dimizeji alor ku jelji šă maj pă dă parci lji slavale. Kănd Solomon are bătărn, šă jăl slavale dimizeji alor.

⁴ Dimizov are mirgiş pă Solomon šă kazna păntru aje šje Solomon nu lu pus ureci, jăl u igririt kă u ămpărcă nacijurlje alu Izrael ăm dovă kraljevstvur dă pă morče alu Solomon.

⁵ Dă pă šje Solomon u murit, fişjoru are Rehoboam, jăl u fost kralj. Rehoboam are om fărdă firi. Totă lume alu Izrael ur vinjit una să ăl fakă pă jăl kralj. Jej sur žalalit la jăl kă Solomon lju pus să lukri mult gre lukru šă să plăčaskă mult porez.

⁶ Rehoboam svite bulunzemi:
 “Voj gānḏec kǎ tata amnjov
 Solomon vu pus sǎ lukrǎc gre, ali
 ju vi fašji sǎ lukrǎc maj tari dǎ kit
 šje jǎl vu pus, šǎ ju vi kaznali maj
 tari dǎ kit šje vǎ kaznale jǎl.”

⁷ Zešji (10) sāmānc dǎ nacije
 alu Izrael sur āntors protiv dǎ
 Rehoboam. Numa dovǎ sāmāncur
 ur rǎmas ku jǎl. Ešće dovǎ sāmānc
 ur fost kraljevstva alu Juda.

⁸ Alčilje zešji (10) sāmānc dǎ
 nacijur alu Izrael kari sur āntors
 protiv dǎ Rehoboam lur pus pǎ
 om šje sǎ čima Jeroboam sǎ fijǎ
 kralju alor. Jej šur fǎkut lok dǎ
 kraljevstva alor pǎ sjevorna parći
 dǎ pāmānt šǎ sǎ čima kraljevstva
 alu Izrael.

⁹ Jeroboam su āntors protiv dǎ
 Dimizov šǎ lju fǎkut pǎ lumi sǎ
 grešilaskǎ. Jǎl u fǎkut doj idolur
 pǎntru lume sǎ slavalaskǎ ām lok
 sǎ slavalaskǎ pǎ Dimizov ām Hram
 ām kraljevstva alu Juda.

¹⁰ Kraljevstva alu Juda šǎ Izrael
 as re dužmanj šǎ pǎ ḏes sǎ borule
 una protiv dǎ alt.

¹¹ Ām nova kraljevstva alu Izrael,
 toc kraljurlje ās re rej. Mulc dām
 kraljur as re amurǎc dǎ la alci
 Izraelc kari gānḏe sǎ fijǎ kraljur
 ām loku alor.

¹² Toc kraljur šǎ multǎ lumi
 dǎ kraljevstva alu Izrael slavale
 idolur. Slavalala alor dǎ idolur pǎ

ḏes are ku seksualni nemoral šǎ
 unjer ku žrtvovalala pǎ kupij.

¹³ Kraljurlje alu Juda as re
 nasljednici alu David. Orikic
 dām kraljur ās re bunj ominj
 kari vladale ḏirept šǎ slavale pǎ
 Dimizov. A majmulc kraljur dām
 Juda as re strikac šǎ rej, šǎ jej
 slavale pǎ idolur. Orikic kraljur
 šur žrtvovalit šǎ pǎ kupiji alor la
 dimizej mišjinoš. Multǎ lumi alu
 Juda isto aša sur āntors protiv dǎ
 Dimizov šǎ slavale pǎ alci dimizej.

19. Puvešči: Proroci

Puvešči dām Biblijā dām: 1.

Kraljurlje 16–18; 2.

Kraljurlje 5; Jeremija 38

19¹ Ām vreme šje u trikut
 alu Izraelcilor, Dimizov
 lju mǎnat prorokur. Proroci auze
 vorbi dǎ la Dimizov šǎ lji spunje
 alu lumi porukur dǎ la Dimizov.

² Ilija are prorok kǎnd Ahab are
 kralj pǎ kraljevstva alu Izrael.
 Ahab are om rov kari lji āmbǎlure
 pǎ lumi sǎ slavalaskǎ pǎ dimizov
 mišjinos šje sǎ čima Baal. Ilija u
 zǎs alu Ahab: “No fi plojǎ ili rosǎ
 ām kraljevstva alu Izrael pǎn šje
 noj zǎšji ju.” Asta lu mirgišit pǎ
 Ahab tari.

³ Dimizov u zǎs alu Ilija sǎ mergǎ
 la apǎ šje kurǎ ām pustinjǎ sǎ sǎ
 askundǎ dǎ la Ahab kari gānḏe sǎ

āl amori. Ām totā điminjaca šā ām totā sara, vrābujilje adušji pitā šā karnji. Ahab šā kātānjilje aluj āl kuta pā Ilija, ali jej nu puće sā āl aflji. Suša are aša dā tari dā šā apa šje kurā dām pāmānt su uskat.

⁴ Aša Ilija u mers ām pāmānt apropi. Mujeri alu kari ju murit bārbatu šā fišjoru alji ām ala pāmānt maj šjeva ur rāmas fār dā mānkari dā rānd kā ibize plojā šā u fākut fomi. Ali jej ur bāgat sama dā Ilija, šā Dimizov u dat pāntru jej čigājilje dā fājnā šā uježilje dā uloj nu maj ās re golji. Jej ave mānkari kit gođe are fomi. Ilija u rāmas akulo orikic ej.

⁵ Dā pā tri šā žāmātaći ej, Dimizov u zās alu Ilija sā sā āntorkā ām kraljevstva alu Izrael šā sā svitaskā ku Ahab daje kā ām napoj u māna plojā. Kānd lu vāzūt Ahab pā Ilija jāl u zās: “Ajiše ješč tu omulje šje fašj problemur!” Ilija ju āntors vorba ām napoj: “Tu ješč ala kari fašji problemur! Tu laj lāsāt pā Jahve, pā istinit Dimizov, šā āl slavalej pā Baal. Adā pā totā lume ām kraljevstva alu Izrael la planina Karmel.”

⁶ Totā lume dā kraljevstva alu Izrael, šā 450 dā proroc alu Baal, ur vinjit la planina Karmel. Ilija u

zās alu lume: “Kitā dobā ci ščimba gāndurlje atelji? Dakā āj Jahve Dimizov, služulešći aluj! Dakā āj Baal Dimizov, slavalešći pā jāl!”

⁷ Atunšje Ilija u zās alu proroku alu Baal: “Amorā bikan šā gatāl ka pā žrtvā, ali nu acāca foku. Ju uj fašji isto. Dimizovu kari u āntoršji vorba ku fok āj istinit Dimizov.” Aša popa alu Baal ur fākut žrtvā, li nor acācat foku.

⁸ Atunšje sor arugat proroci alu Baal la Baal: “Punji nji ureći, Baal!” Totā zuva jej sor arugat šā mužje, šā sā tije ku kučāći, ali nu are vorba āntorsā.

⁹ Mar kānd zua are gata, Ilija u pripremilit žrtvā la Dimizov. Atunšje u zās alu lumi sā verši dvanest dā mari čigāj dā apā pā žrtvā pān šje karnje, ljemnjilje, šā pāmāntu la oltar sā fijā tari ud.

¹⁰ Atunšje Ilija su arugat: “Jahve, Dimizolje alu Abraham, Izak, šā alu Jakov, aratānji astās kā tu ješč Dimizovu alu Izrael, šā kā ju mes sluga atov. Punji ureći la aruguminčilje amelji aša lume sta sā šćiji kā tu ješč istinit Dimizov.”

¹¹ Dām turdatā, foku u kāzut dām nor, šā u ars karnje, ljemnjilje, petrilje, pāmāntu, šā apa čak šje are pā lāngā oltar. Kānd ur

vāzut lume aje, jej ur kāzut žjos pā pāmānt, šā ur zās: “Jahve āj Dimizov, Jahve āj Dimizov!”

¹² Atunšje Ilija u zās: “Nu lāsāc njiš pā unu dām proroci alu Baal sā skepi!” Aša lume lĵor apukat pā proroci alu Baal šā lĵor dus āndārāt dā akulo šā lĵor amurāt.

¹³ Atunšje Ilija u zās alu kralju Ahab: “Āntoršĵīci pā friš ām varuš, daje kā ploje vinji.” Pāfriš noru sor ānturišjit, šā mari plojā su apukat sā kadā. Jahve u zastavalit suša šā u arātāt kā jāl āj istinit Dimizov.

¹⁴ Dā pā vreme kānd kusta Ilija, Dimizov u akuljes pā om Elizej sā fĵjā proroku aluj. Dimizov u fākut mulēci čudur ku Elizej. Una dām čudur u pācāt Naaman, komandant dužman, kari ave urāt bičišug pā pelji. Jāl u auzāt dā Elizej šā u mers šā lu āntribat pā Elizej sā āl āntremi. Elizej u zās alu Naaman sā āntupaskā ām šapēci (7) rāndur ām apa šje kurā Jordan.

¹⁵ Dām elši Naaman are mirgiš šā nu gānde sā fakā aje, daje kā sāmāna kā bulunzešēci. Ali majānkulje u ščimbat gāndurlje, šā su āntupit ām šapēci (7) rāndur ām apa šje kurā Jordan. Kānd u jišāt afarā pā šasā rānd, pelje aluj are iscjelilitā dām pljin! Dimizov lu āntrimat.

¹⁶ Dimizov u mānat pā maj mulc alci proroc. Jej toc ur zās alu lumi

sā nu maj slavalaskā pā idolur šā sā sā apušji sā areci điriptāci sā milā alu alci. Proroci lĵur zās ām nenēci alu lume kā dakā nor sta sā fakā relji šā sā sā apušji sā pujā ureci la Dimizov, atunšje Dimizov lĵu kaznali ka kum ar fi duvinā šā lĵu kaznali.

¹⁷ Multā vreme, lume nu punje ureci la Dimizov. Jej pā đes nas re bunj pā lāngā proroci šā unjer lĵi amure. Um datā prorok Jeremija are pus ām bunar uskat, šā are lāsāt akulo sā morā. Jāl su āntupit ām činā kari are pā fundu dā bunar, ali kralju u avut milā dā jāl šā u zās vorba pučernjikā sā āl skotā pā Jeremija afarā dām bunar majnti dā šje u muri.

¹⁸ Proroci maj pā dāparēci svite pāntru Dimizov makar kā lume lĵi mrzāle. Jej ur spus ām nenēci alu lumi kā Dimizov lĵu idizi dakā nu sor ānkāji. Jej isto aša sur āngāndit dā igirala šje Dimizov u zās kā Mesija u vinji.

20. Puvešči: Mānala afarā šā Ānturšjala

Puvešči dām Biblijā dām: 2. Kralĵur 17; 24–25; 2. Ljetopisi 36; Ezra 1–10; Nehemija 1–13

20¹ Kraljevstva alu Izrael šā kraljevstva alu Juda ur zgrešilit protiv dā Dimizov. Jej ur

rupt savezu šje Dimizov u fākut ku jej la Sinaj. Dimizov u mānat pā prorokur sā lji spujā ām nenēci sā sā ānkājaskā ša sā āl slavalaskā pā jāl ām napoj, ali jej nu gānde sā puji ureci.

² Aša Dimizov u kaznalit āmāndovā kraljevstva ša u lāsāt dužmanji sā lji uništilaskā. Cara alu Asirija bālorā, fār dā milā narod, u uništilit kraljevstva alu Izrael. Asirci or amurāt multā lumi ām kraljevstva alu Izrael, or lot āndārāt kutotu šje ave vrednost, šā or acācat mult dām pāmāntula.

³ Asirci or akuljes una pā toc vođurlje, gāzdašj lumi, šā lumi kari šcijā mulēci šā lJOR dus ām Asirija. Numa tari sārašj Izraelc kari nor fost amurāc or rāmas ām kraljevstva alu Izrael.

⁴ Atunšje or adus Asirci pā ominj kari nus re kunuskuc ām pāmāntu hundi kraljevstva alu Izrael are. Ominjije nu kunuskuc or đires varušurlje iđizići šā or ānsurat Izraelkur kari or fost lāsāci akulo. Nasljednici alu Izraelci kar sor ānsurat dā pā ominj nu kunuskuc ās re čimac Samarijanci.

⁵ Lume ām kraljevstva alu Juda or vāzut kum Dimizov u kaznalit pā lumi dā kraljevstva alu Izrael daje kā nu ānkriđe šā nu āl punji ureci. Ali jej maj pādāparci slavale pā

idolur, šā pā dimizeji alu Kanaanc. Dimizov u mānat pā prorok sā lji spujā ām nenēci, ali jej nu gānde sā pujā ureci.

⁶ Dā 100 ej dā pā šje Asirijci or uništilit kraljevstva alu Izrael, Dimizov u mānat pā Nabukodonor, kralju alu Babiloncilor, sā napadalaskā pā kraljevstva alu Juda. Babilon are bālor Kralj. Kralju alu Juda u stat pā aje sā fijā sluga alu Nabukodonor šā sā āj plāčaskā mulc banj ām tot anu.

⁷ Ali dā pā orikic aj, kralju alu Juda su āntors protiv dā Babilon. Aša Babilonci sor āntors ām napoj šā or napadalit kraljevstva alu Juda. Jej or lot varušu alu Jeruzalem, or uništilit Hramu, šā or lot kutotu gāzdāšijilje alu varuš šā alu Hram.

⁸ Sā kaznalaskā pā kralju alu Juda pāntu aje kā su āntors protiv, kātānjilje alu Nabukodonor or amurāt pā fišjoru alu kralj, ām nence aluj šā atunšje pā jāl lor urbit. Dā pā aje jej lor dus pā kralj āndārāt sā mori ām čemicā ām Babilon.

⁹ Nabukodonor šā kātānjilje aluj or lot maj šjeva kutotu lume dām kraljevstva alu Juda ām Babilon ku jej, šā or lāsāt pā maj sārašj lumi dānapoj sā seminji

poljurlje. Doba känd lume alu Dimizov ās re puš ku sāla sā laši pāmāntu Igitrit sā čamā Izgnanstvo.

¹⁰Makar kā Dimizov u kaznalit pā lume aluj pāntru grehurlje alor, aša kā lju mānat āndārāt, jāl nu lju mujtat igirala aluj. Dimizov maj pā dāparci bāga sama dā lume aluj, šā lji svite pām proroši aluj. Jāl u igirit kā dā pā sedamdest ej, jej sor āntoršji ām Pāmāntu Igitrit ām napoj.

¹¹Dā pā hundiva sedamdeset ej majānkulje, Cirus, kralju alu Perzijancilor, or pobodilit pā cara alu Perziji šā su ščimbat cara alu Babilon. Izraelci sā čima aku Židovi šā mulc dām jej or kustat kusturlje alor āntrež ām Babilon. Numa orikic tari bātārņj židov sā āngānde dā pāmāntu alu Juda.

¹²Cara alu Perziji are bālorā ali ave milā pāntru lume pā kari lJOR pobodilit. Cārā dā pā šje Cirus u fost kralj dā Perzijanc, jāl u dat vorba bālorā kā kari gođ židov gāndešći sā sā āntorkā ām Juda poči sā fugā dām Perzije šā sā mergā ām napoj ām Juda. Jāl lju dat šā banj sā āš fakā ām napoj Hramu! Aša dā pā sedamdest ej šje ās re mānac, orkic dā Židov sor āntors ām varuš Jeruzalem ām Judeja.

¹³Känd or ažuns ām Jeruzalem, jej or izgradalit ām napoj Hramu šā fal okolo dā varuš. Makar kā pā jej vladale alta lumi, maj undatā jej kusta ām pāmāntu Igitrit šā slavale pā Dimizov ām Hramu kari lu izgradalit.

21. Puvešči: Dimizov igirešći alu Mesija

Puvešči dām Biblijā dām: Stvaralala 3,15; 12,1–3; Ponovljeni Zakon 18,15; 2. Samuel 7; Jeremija 31; Izaija 59,16; Daniel 7; Malahija 4,5; Izaija 7,14; Miha 5,2; Izaija 9,1–7; 35,3–5; 61; 53; Psalmi 22,18; 35,19; 69,4; 41,9; Zaharija 11,12–13; Izaija 50,6; Psalmi 16,10–11

21 ¹Dām kap, Dimizov ave ām gāndur sā mājji pā Mesija. Elši igiralā dā Mesija u vinjit dā la Adam šā dā la Eva. Dimizov u igirit kā dā la nasljedniku alu Evi u fi avut kari u zdrubi kapu alu šarpi. Šarpilje kari u ānšjiljitu pā Eva are Sotona. Igirala značale kā Mesija u pobjedili pā Sotona do kraja.

²Dimizov u igirit alu Abraham kā pām jāl toc ominji pā pāmānt or kāpāta blagoslov. Asta blagoslov u fi umpljet känd Mesija u vinji hundiva ām nenći ām vremi. Jāl

u fašji pāntru lumi kā dām totā gārmadā dā lumi pā pāmānt or fi spasalic.

³ Dimizov u igirit alu Mojsije kā ām nenči dā vremi jāl u rāđika altu prorok ka Mojsije. Asta are alta igiralā dā Mesija kari u vinji majānkulje.

⁴ Dimizov u igirit alu Kralj David kā unu dām nasljednici aluj u vladali ka kralju pā lume alu Dimizov dā erikeš. Aje značale kā Mesija u fi unu dām nasljednici alu David.

⁵ Pām proroku Jeremija, Dimizov u igirit kā jāl u fašji Novā ligizalā, ali nu ka ligizala šje u fākut Dimizov ku Izrael la Sinaj. Ām Novā ligizalā, Dimizov ar skri nov zakonu pā sufljičilje alu lumi, lume ar šči pā Dimizov osobno, jej ar fi lume aluj, šā Dimizov ljar jirta grehurlje alor. Mesija ar fašji Novā ligizala.

⁶ Proroci alu Dimizov isto aša ur zās, kā Mesija ar fi prorok, popā, šā kralj. Prorok āj osobā kari auđi vorbilje alu Dimizov šā atunšje spunji vorbilje alu Dimizov la lumi. Mesija pā kari Dimizov lu igirit šā u fi savršen prorok.

⁷ Popi dā Izrael fāšje žrtvur la Dimizov ām loku dā lume ka zamjenā dā kaznā dā grehurlje alor. Popa isto aša sā aruga la

Dimizov pāntru lumi. Mesija ar fi savršen maj mari popā kari ar āmbije pā jāl sāngur ka savršena žrtva la Dimizov.

⁸ Kralj āj šjinjiva kari vladalešči pā kraljevstvā šā sudulešči alu lumi. Mesija ar fi savršen kralj kari ar šāđe pā tronu alu preci alu David. Jāl ar vladali pā tot pāmāntu dā erikeš, šā ar suduli alu lumi ku điriptači šā ar fašji đirepči odlukur.

⁹ Proroci alu Dimizov spunje mulči alčilje stvarur dā Mesija. Proroku Malahija u spus ām nenči kā mari prorok u vinji majnti dā šje Mesija u vinjit. Proroku Izaija u spus kā Mesija u fi fātat dā la fatā ām pār. Proroku Mika u zās kā u fi fātat ām varuš Betlehem.

¹⁰ Proroku Izaija u zās kā Mesija u kusta ām Galileja, u putulji pā lumi ku sufljičilje rupči, šā u spunji da slobodā kari ānčiš ša slābođi pā eje ām čemicā. Jāl aša u spus ām nenči šā kā Mesija u ozdravali pā bičež ominj šā pā eje kari nu auđi, viđe, sviti, ili umbla.

¹¹ Proroku Izaija isto aša spunje kā Mesija u fi mārzałit fār dā razlog, šā u fi vārljit āndārāt. Alci proroc spunje ām nenči kā eje kari lor amurā pā Mesija or kockuli pāntru coljilje aluj šā kā urtaku lu da afarā. Prorok Zaharija u spus

ām nenći kǎ urtaku u fi plāčit ku 30 banj dām aržjint daje kǎ u dat afarā pǎ Mesija.

¹² Proroci isto ur zās kum Mesija u muri. Izaija u spus ām nenći kǎ lume lor skipa, šor fašji šuf, šā lor baći pǎ Mesija. Jej lor āmpunži šā jāl u muri ām mari mukǎ šā duremi, makar kǎ no fǎkut njimika.

¹³ Proroci isto ur zās kǎ Mesija u fi savršen, fār dǎ greh. Jāl u muri sǎ kapići kazna dǎ grehurlje altuje. Kazna aluj u adušji putuljalǎ āntrǎ lumi šā Dimizov. Dām asta rānd, voje are alu Dimizov sǎ āl amori pǎ Mesija.

¹⁴ Proroci or spus ām nenći kǎ Mesija u muri, šā kǎ Dimizov lu skula dām morc. Pām morče alu Mesija šā skulala dām morc, Dimizov ar vigzi planu aluj sǎ spasalaskǎ pǎ grešnici šā sar apuka Novǎ ligizalǎ.

¹⁵ Dimizov u arātat alu proroci mulći stvarur dǎ Mesija, ali Mesija no vinjit ām vremi dǎ alci proroc. Majmult dǎ 400 ej dǎ pǎ šje or fost ešče stvarur spušǎ šā pǎ bunǎ vremi, Dimizov ar māna pǎ Mesija pǎ pāmānt.

22. Puvešči: Kum su avut Ivan

Puvešči dām Biblijā dām:

Evānđelje dǎ pǎ Luka 1

22¹ Kānva Dimizov svite alu lume aluj pām anđelj ša prorokur. Ali atunšje 400 ej or trikut dǎ kānd lju svitit. Dām turdatǎ anđal u vinjit ku vorba nova dǎ la Dimizov alu bātārn popǎ Zaharija. Zaharija šā bāšāca aluj, Elizabeta, as re lumi ku Dimizov, ali je nu puće sǎ fakǎ kupij.

² Anđalu u zās alu Zaharija: “Bāšāca ata u ave fišjor. Tu ji punji numi Ivan. Jāl u fi umpljet ku Duhu Svānt, šā lju gāta pǎ lumi pāntru Mesija!” Zaharija u āntors vorba: “Bāšāca ame, šā ju šćenj bātārnj sǎ avenj kupij! Kum pot sǎ šču kǎ asta u fi?”

³ Anđalu u āntors vorba alu Zaharija: “Ju am fost mānat dǎ la Dimizov sǎ ac aduk asta māndrǎ vorba. Daje kǎ tu nu maj ānkrizut, tu nu vi puće sǎ svitešć pān šje kupilu no fi fātāt.” Dām turdatǎ, Zaharija nu puće sǎ svitaskǎ. Atunšje anđalu u fužjit dǎ la Zaharija. Dǎ pǎ asta, Zaharija

su āntors akasā šā bāšāca aluj are gārjonā.

⁴ Kānd are Elizabeta šasā lunj gārjonā, ala isti anđal dām turdatā su nāstāmit la njamu alu Elizabeti, kari sā čima Marija. Je are fatā ām pār, šā je are pā kalji sā sā āmiriči dā om kari sā čima Josip. Anđalu u zās: “Tu vi fi gārjonā šā vi fāta fišjor. Tu sāj puj numi Isus. Jāl u fi Fišjoru alu Maj Mari Dimizov šā u vladali dā erikeš.”

⁵ Marija u āntors vorba: “Kum poči asta fi, dakā mes inka fatā ām pār?” Anđalu u spus: “Duhu Svānt u vinji pā činji, šā pučere alu Dimizov su slābuzā pā činji ka umbra. Aša kupilu u fi svānt, Fišjoru alu Dimizov.” Marija u ānkrizut šā u apukat benji šje anđalu u zās.

⁶ Nu mult dā pā šje anđalu u svitit ku Marija, je u mers la Elizabeta. Kānd u auzāt Elizabeta pā Marija kum pozdravalešči, kupilu alu Marija su apukat sā seri ām je. Mujerilješče āmāndovā sā ānfāluše dā aje šje Dimizov u fākut pāntru jelji. Dā pā šje Marija u fost la Elizabeta tri lunj, Marija su āntors akasā.

⁷ Dā pā šje Elizabeta u fātat pā fišjoru alji, Zaharija šā Elizabeta jor pus numi Ivan, kum anđalu lju zās. Atunšje Dimizov u dat alu Zaharija pučeri sā svitaskā

ām napoj. Zaharija u zās: “Slava alu Dimizov, kā jāl su āngāndīt dā lume aluj! Tu, fišjoru amnjov, vi fi čimat proroku alu Maj Mari Dimizov kari u zāšji alu lumi kum u apuka jirtala dā grehurlje alor!”

23. Puvešči: Kum su avut Isus

*Puvešči dām Biblijā dām:
Evandēlje dā pā Matej 1;
Evandēlje dā pā Luka 2*

23¹ Marija are zaručulitā dā om dīrept kari sā čima Josip. Kānd u auzāt kā Marija āj gārjonā, jāl ščije kā nu āj kupilu aluj. Jāl nu gānde sā u rāšunji pā Marija, aša u planārzāt pā pānšjet sā fugā dā la je. Majnti dā šje u putut sā fakā elje, anđalu u vinjit šā ju svitit ām vis.

² Anđalu u zās: “Josip, sā nuc fijā frikā sā u jej pā Marija dā cāganka ata. Kupilu kari āj ām je āj dā la Duhu Svānt. Je u fāta fišjor. Punji numi Isus (šje značalešči Jahve, spasalešči) daje kā jāl u spasali pā lumi dām grehurlje alor.”

³ Aša Josip u āmiritatu pā Marija ša u lotu pā je ku jāl akasā ka pā bāšāca aluj, ali nu su kulkat ku je pān šje no fātat.

⁴ Kānd are vreme apropi sā fatā Marija, vlada alu Rim u zās alu toc sā sā skriji ām varušu hundī kusta preci alor. Josip ša Marije

trābuje sǎ fakǎ mari kalji dām loku hundī kusta ǎm Nazaret pǎnǎ ǎm Betlehem, daje kǎ bǎtǎrnji alor as re David kari kusta ǎm Betlehem.

⁵ Kǎnd ur ažuns ǎm Betlehem, nu are lok pǎntru jej sǎ rǎmǎji. Čar are unu lok šǎ aje lǎngǎ životinjur ǎm štalǎ. Kupilu su avut akulo ša mumǎsa lu pus ǎm valov (ka kinderbetu) dǎ hundī sǎ rǎnje životinjurlje, kǎ nu ave pat pǎntru jǎl. Jej jur pus numi Isus.

⁶ ǎm aje nopći, ǎs re pastirur šje pǎze gǎrmadǎ biršj pǎ đujtǎ apropi dǎ štalǎ. Dǎm turdatǎ andalu ku luminǎ su arǎtat la jej, a jej as re ǎnfrikušac. Andalu u zǎs: “Nu vǎ fijǎ frikǎ, daje kǎ am bunǎ vorba pǎntru voj. Mesija, Gospodaru, su fǎtat ǎm Betlehem!”

⁷ “Dušjecǎvǎ šǎ kutoc pǎ kupilu, šǎ vic afla ǎnvǎlit ǎm dǎrab dǎ col šǎ kum šađi ǎm valov.” Dǎm turdatǎ norurlje ǎs re umpljeći ku andej kari slavale pǎ Dimizov šǎ zǎšje: “Slava alu Dimizov ǎm nor šǎ putuljalǎ pǎ pǎmǎnt alu lumi pǎ kari jǎl lji plašji!”

⁸ Ominji šje pǎze biršilje pǎfriš ur ažuns la loku hundī Isus are šǎ jej lor aflat kum are pǎ spaći ǎm valov, kum lju spus andalu alor. Jej ǎs re tari fǎloš. Pastiri šje pǎze biršilje sor ǎntors pǎ đujtǎ hundī ǎs re biršilje alor, slavale pǎ Dimizov dǎ kutotu šje ur auzǎt ša u vǎzut.

⁹ Majǎnkulje, ominj mǎrđoj dām pǎmǎntur dǎparcí pǎ zapad ur vǎzut ščovǎ ǎm nor. Jej ur prišjiput kǎ nov kralj alu Židovur su fǎtat. Aša jej ur umblat mari kalji sǎ vadǎ pǎ kraljula. Jej ur vinjit ǎm Betlehem šǎ ur aflat kasa hundī Isus šǎ tatǎsu šǎ mumǎsa as re.

¹⁰ Kǎnd lor vǎzut ominji mǎrđoj pǎ Isus ku mumǎsa, jej sor pus žos pǎ đinjuc šǎ ǎl slavale. Jej ur dat alu Isus skumpi daruvur. Atunšje sor ǎntors akasǎ.

24. Puvešči: Ivan bučazǎ pǎ Isus

Puvešči dām Biblijǎ dām:

Evandjelje dǎ pǎ Matej 3;

Evandjelje dǎ pǎ Marko 1,9–11;

Evandjelje dǎ pǎ Luka 3,1–23

24¹ Ivan fišjoru alu Zaharija šǎ alu Elizabeta, u kriskut šǎ u fost prorok. Jǎl kusta ǎm pustinjǎ, mǎnka divlji med šǎ skakavcur, purta colji fǎkući dām pǎru alu devǎ.

² Multǎ lumi vinje ǎm pustinjǎ sǎ pujǎ ureći la Ivan. Jǎl propovijedale alor, šǎ lji zǎšje: “ǎnkǎjecǎvǎ kǎ kraljevstva alu Dimizov ǎj dapropi!”

³ Kǎnd ur auzǎt lume vorba alu Ivan, mulc sor ǎnkǎjit dǎ grehurlje alor, šǎ Ivan lju bučuzat. Mulči duhovni vođur isto aša vinje šǎ fijǎ bučuzac dǎ la Ivan, ali jej

nu să ănkăje njiš nu priznale grehurlje alor.

⁴ Ivan u zăs alu duhovni vođurljelje: “Voj šarpilor pljinj dă otrov! Ănkăjecăvă šă ščimbăcăvă sufljitu. Tot ljemnu kari nu adušji bun plod, u fi tijet žos šă u fi vărlijit ăm fok.” Ivan u ispunulit šje proroku u zăs: “Ujtăci ju măn om šje u spunji ăm nenći dă činji, kari cu đirežji kalje.”

⁵ Orikic Židov lor ăntribat pă Ivan, dakă ăj jăl Mesija. Ivan u ăntors vorba: “Ju nu mes Mesija, ali ăj daje šjinjiva šje vinji dă pă minji. Jăl ăj aša dă mari dă ju nu mes vredan njiš să ăj dăsvak sandalurlje.”

⁶ Zuva dă pă aje, Isus u vinjit să fijă bučuzat dă la Ivan. Kănd lu văzut Ivan pă jăl, u zăs: “Ujtăcăva! Akulo ăj Birka alu Dimizov kari u lo grehu alu totă lume šă cara pă pământ.”

⁷ Ivan u zăs alu Isus: “Ju nu mes vredan să či bučež pă činji. Tu aj trăbuji pă minji să mă bučež.” Ali Isus u zăs: “Tu trăbă să mă bučež, daje kă aje ăj benji să fašj.” Aša Ivan lu bučuzat pă Isus, makar kă Isus njiš undatā no grešilit.

⁸ Kănd su skulat Isus dăm apă, dă pă šje u fost bučuzat, Duhu alu Dimizov su arătat ăm formă dă grlică, šă u vinjit žos šă su uđunjit pă jăl. Ăm ista vremi, Graju alu

Dimizov u svitit dăm nor, šă zăšje: “Tu ješč Fišjoru amnjov pă kari ju ăl plak, šă ju mes tari zadovoljan ku činji.”

⁹ Dimizov u zăs alu Ivan: “Duhu Svănt u vinji žos šă su uđunji pă šinjiva pă kari tu bučež. Aje osobă ăj Fišjoru alu Dimizov”. Numa ăj unu Dimizov. Ali kănd Ivan u bučuzat pă Isus, jăl u auzăt pă Dimizov Tată kum svitešći, u văzut pă Dimizov Fišjoru, kari ăj Isus, šă u văzut pă Duhu Svănt.

25. Puvešči: Sotona ănšjărka pă Isus

Puvešči dăm Biblijă dăm:

Evăndelje dă pă Matej 4,1–11;

Evăndelje dă pă Marko 1,12–13;

Evăndelje dă pă Luka 4,1–13

25¹ Da pă aje šje Isus u fost bučuzat, Duhu Svănt lu dus pă jăl ăm pustinjă, hunđi postule četrdeset zălji šă nopc. Atunšje Sotona u vinjit la Isus šă lu ănšjirkat să grešilaskă.

² Sotona u ănšjirkat pă Isus aša dă u zăs: “Dakă ješč Fišjoru alu Dimizov fă dăm petrilješće pita aša să poc mănka!”

³ Isus u ăntors vorba: “Skrijă ăm Vorba alu Dimizov: ‘Lume nu u kustă numa dăm pită să potă, nego dăm totă vorba kari vinji dăm gura alu Dimizov!’”

⁴ Atunšje Sotona lu dus pā Isus ām Svānt Grad, šā āl punji pā Hram pā maj nalt lok šā u zās: “Dakā ješč tu Fišjoru alu Dimizov, vārlješčīci žos, daje kā āj skris: ‘Dimizov u zāšji vorba pučernjikā alu andēji aluj sā či cājā aša dā pišjoru atov sā nu sā luvaskā ām petrā!’”

⁵ Ali Isus u āntors vorba alu Sotona, aša u čitālit dām Karči. Isus u zās: “Ām Vorba alu Dimizov jāl u zās vorba pučernjikā alu lume aluj: ‘Nu ānšjirkāc pā Domnu Dimizovu avostru.’”

⁶ Atunšje Sotona u arātat alu Isus kutotu kraljevstvurlje pā pāmānt šā kutotu slava aluj, šā u zās: “Ju cuj da kutotu asta dakā či punji ām āndīnuc šā sā slavalešč pā minji.”

⁷ Isus ju āntors vorba: Fužji āndārāt dā la minji Sotonu! Ām vorba alu Dimizov jāl u dat vorba pučernjikā alu lume aluj, “Numa la Domnu Dimizov ām đinuc šā numa pā jāl služulecāl.”

⁸ Nu su dat Isus la kušnurlje alu Sotona, aša Sotona lu lāsāt. Atunšje andāji ur vinjit šā ur bāgat sama dā Isus.

26. Puvešči: Isus sā apukā ku služba aluj

*Puvešči dām Biblijā dām:
Evandēlje dā pā Matej 4,12–25;
Evandēlje dā pā Marko 1,14–15,
35–39; 3,13–21; Evandēlje dā
pā Luka 4,14–30, 38–44*

26 ¹ Dā pā šje u trikut kušnurlje alu Sotona, Isus su āntors ām pučere alu Duhu Svānt la regije dā Galileja hundī kusta. Isus māržje dām lok ām lok šā ānvāca. Toc benji svite dā jāl.

² Isus u mers ām varuš Nazaret hundī kusta kānd are kupil. Pā zuva dā Šabat, jāl u mers pā lok hundī sā slavale pā Dimizov. Jej jur dat skritura ānvālitā alu proroku Izaija aša sā potā sā čitalaskā

dām aje. Isus u dāsvākut skritura ānvālitā šā u čitilit unu dio dā aje alu lumi.

³ Isus u čitilit: “Dimizov mu dat Duhu aluj aša sā pot spunji bunā vorba alu sārāšj, sloboda alu hej ānkujec, ozdravljenje dā oč pāntru orb, šā slābuzalā alora kari ās ānkujec. Asta āj anu dā mila alu Domnuluj.”

⁴ Atunšje Isus u šāzut žos. Toc sā ujta pā jāl ku sama. Jej ščije dio dā skriptā ka jāl u svitit ām but alu Mesija. Isus u zās: “Vorbilje šje am čitalit avovā sā ispunulešči aku.” Tota lume ās re āmirac, “Nuj asta fišjoru alu Josip?”, zāšje jej.

⁵ Atunšje Isus u zās: “Anume āj kā njiš unu prorok no fost apukat benji ām loku hundī kustā. Ām doba alu prorok Ilija, mulči ās re mujer vādoji ām Izrael. Ali kānd no pluvat dā tri šā žāmātači aj, Dimizov no mānat pā Ilija sā ažuči alu vādojilje dām Izrael, mar alu vādoji dām alta nacija.”

⁶ Isus maj menkulo svite: “Šā ām dobe kānd prorok Elizej kusta, are multā lumi ām Izrael ku bičišugur pā pelji. Ali Elizej nu āntrimat njiš pā unu dām jej. Jāl u āntrimat numa bičišugu pā pelji alu Naman komandantu alu dužmanji alu Izrael.” Lume kari punje ureči la Isus ās re Židovi. Aša kānd ur auzāt

kā svitešči asta, jej as re tari mirgiš pā jāl.

⁷ Lume dām Nazaret lor tārājit pā Isus afarā dām loku dā slavalala šā lor adus la dungā dā petrā sā āl vārļjaskā žos sā āl amori. Ali Isus u umblat āntrā lumi šā u fužjit dām varušu Nazaret.

⁸ Atunšje Isus u mers pām regije dā Galileja, šā multā gārmadā dā lumi ur vinjit la jāl. Jej ur adus multā lumi kar ās re bičež šā invalid, šā pā eje kari nu puče sā vadā, umblji sā audā ili svitaskā, šā Isus lju iscejelilit.

⁹ Multā lumi kari ave demonur ām jej asre aduš la Isus. Pā vorba pučernjikā alu Isus, demoni jāše afarā dām lumi, šā pā đes mužje: “Tu ješć Fišjoru alu Dimizov!” Gārmadā dā lumi ās re āmirac šā slavale pā Dimizov.

¹⁰ Atunšje Isus šu akuljes pā dvanest ominj alu kari lju pus numi apostol. Apostoli u umblat ku Isus šā jej sā ānvāca dā la jāl.

27. Puvešči: Puvešče dā bun Samaritanac

*Puvešči dām Biblijā dām:
Evandēlje dā pā Luka 10,25–37*

27 ¹ Una zā, om šćut dā zakonu alu Židovur u vinjit la Isus sā āl ānšjeršji šā zāšje:

“Učitelju šje trābā sā fak sā am kustu dā erikeš?” Isus ju āntors vorba: “Šje āj skris ām zakonu alu Dimizov?”

² Om kufiri ju āntors vorba kā zakonu alu Dimizov kari zāšji: “Plašji pā Domnu Dimizovu atov ku tot sufljitu, duhu šā pučere, šā gāndu. Šā plašji pā susjedu atov ka pā činji sāngur.” Isus u āntors vorba: “Benji aj zās! Fā asta šā tu vi kusta.”

³ Ali omu kufiri dā zakon gānde sā areci kā jāl āj đirept, aša u āntribat: “Šjinji āj susjedu amnjov?”

⁴ A Isus u āntors vorba alu omu kufiri dā zakon aša ju spus puvešči. “Are unu Židov kari umbla pā lāngā drik dām Jeruzalem ām Jerihon.”

⁵ “Kānd omula umbla, jāl u fost napadalit dā la gārmadā dā lotri. Jej ur lot kutotu šje ave šā lor bātut pān šje nu are maj šjeva mort. Atunšje ur fužjit āndārāt.”

⁶ “Odma dā pā aje, popa dā Židov umbla pā ista drik. Kānd u vāzut duhovni vođa pā om kari u fost bātut šā furat, jāl u pāšāt pā alta parci dā drik, šā no bāgat sama dā omusta lu kari trābuje sā ažuči šā maj lu lāsāt.”

⁷ “Nu lungat dā pā aje, Levit u vinjit žos pā drikula. (Leviti asre sāmānca dā Židov kari ur ažutat alu pop ām Hram.) Levit isto aša u pāšāt pā alta parci dā drik šā no bāgat sama dā omula šje u fost bātut šā furat.”

⁸ “Alta osobā šje umbla pā drik are Samaritanac (Samaritanci as re nasljednici alu Židov kari ur āmiritat pā lumi dām alta nacijur. Samaritanci šā Židovi sā māržāle una pā alt.) Ali kānd u vāzut Samaritanac pā Židov, lu apukat mari milā dā jāl. Aša u bāgat sama pāntru jāl šā ju ānvālit ranurlje.”

⁹ “Samaritanac u rāđikat pā omula šā lu pus pā māgaru aluj šā lu dus la motel lāngā drik akulo, hej kari putuvule puće akulo sā mānāšji šā sā kulšji akulo, u nastavalit sā sā brinulaskā dā jāl.”

¹⁰ “Alta zā, Samaritanac u trābuje sā umblji maj dāparci pā kalje aluj. Jāl u dat šjeva ka banji alu gazda dā motel šā u zās: ‘Mā arog la činji, bagā sama dā jāl, šā dākā vi čilti majmulc banj dā asta, ju cuj vratali āmnapoj kānd muj āntoršji.’”

¹¹ Atunšje lu āntribat Isus pā stručnjak dā zakon: “Šje gāndešć? Kari dām tri ominjišće are urtak

alu omu šje are furat šā bātut?”
 Jāl u āntors vorba: “Ala kari
 are milos dā jāl.” Isus ju zās:
 “Tu dući šā fā isto aša, plašji pā
 neprijateljju atov.”

28. Puvešči: Gāzdkak tānār vladar

*Puvešči dām Biblijā dām: Evānđelje
 dā pā Matej 19,16–30; Evānđelje
 dā pā Marko 10,17–31;
 Evānđelje dā pā Luka 18,18–30*

28¹ Una zā, tānār šā gāzdkak
 vladar u vinjit la Isus
 šā lu āntribat: “Bun Učitelju, šje
 trābā sā fak sā am kust dā erikeš?”
 Isus ju zās aluj: “Adiše mā čem
 ‘Bun?’ Numa unu āj bun, a ala āj
 numa Dimizov. Ali dakā gānđešč
 sā aj kust dā erikeš, punji ureći la
 zakonurlje alu Dimizov.”

² Jāl u āntribat: “La kari
 zapovjedur trābā su puj ureći?”
 Isus ju āntors vorba: “Nu amurā.
 Nu fā preljub. Nu fura. Nu mišjinji.
 Poštivaleščic pā mumāta šā plašji
 ku ista mjerā pā susjedu atov ka
 kum plašji pā činji sāngur.”

³ Ali omu tānār u zās: “Ju asta am
 pus ureći la kutotu zakonurlješće
 dā kānd arem kupil pān aku. Šje
 maj trābā sā fak sā kust dā erikeš?”
 Isus su ujtat pā jāl šā lu plākut.

⁴ Isus ju āntors vorba: “Dakā
 gānđešč sā fij dirept, atunšje dući
 šā vindi kutotu šje aj šā dā banji
 la sārašj, šā tu vi ave gāzdāšijā ām
 nor. Atunšje haj dā pā minji šā
 umblā dā pā minji.”

⁵ Kānd omu tānār u auzāt šje u
 zās Isus sā đe kutotu šje ari, jāl
 su āntristat tari, daje kā are tari
 gāzdkak, šā nu gānđe sā đe kutotu
 stvarurlje šje ave. Jāl su āntors šā
 u fužjit dā la Isus.

⁶ Atunšje Isus u zās alu učenici:
 “Tari āj gre pāntru om gāzdkak sā
 tunji ām kraljevstva alu Dimizov!
 Da, āj maj ušuri pāntru devā sā
 tunji pām urečilje dā ak, dā kit
 om gāzdkak sā tunji ām kraljevstva
 alu Dimizov.”

⁷ Kānd ur auzāt učenici šje u
 zās Isus, jej tari su āmirat šā ur
 zās: “Apu šjinji atunšje poći sā
 fijā spasalit?”

⁸ Isus su ujtat pā učenici aluj šā
 u zās: “Alu lume asta nuj moguće
 sā fijā, ali ku Dimizov kutotu sā
 poći fašji.”

⁹ Petar u zās alu Isus: “Noj anj
 lāsat kutotu šā anj umblat dā pā
 činji. Šje u fi nagrada anostrā?”

¹⁰ Isus ju āntors vorba: “Toc kari
 šor lāsat kāšālje, fraci, sorilje, pā
 tatāsu, mumāsa, kupiji ili šjeva,

pāntru benjilje ame, u kǎpāta 100 rāndur majmult šā aša u kǎpāta kust dā erikeš. Ali mulc kari ās elši ur fi zadnji, šā mulc kari ās zadnji ur fi elši.”

29. Puvešči: Puvešče dā sluga fār dā milā

Puvešči dām Biblijā dām:

Evānġelje dā pā Matej 18,21–35

29¹ Una zā, Petar u āntribat pā Isus: “Gospodaru, ām kići rāndur aš trābuji sā jert alu fračilje amnjov kānd grešilešći protiv dā minji? Šapći rāndur?” Isus u zās: “Nu šapći (7) rāndur, mar šapći rāndur šā šapći!” Ku asta, Isus gānde kǎ uvek anj trābuji sā jārtānj. Atunšje Isus u spus asta puvešči.

² Isus u zās: “Kraljevstva alu Dimizov āj ka kralju kari gānde sā rešilaskā računū ku sluga aluj. Unu sluga are dator mari daturijā šje vredile ka plata dā 200.000 ej.”

³ “Kānd sluga nu puće sā plāčaskā daturije, kralju u zās: Vindī pā

omusta šā familije aluj ka pā robur sā rešilenj daturije alu omusta.”

⁴ “Sluga u kǎzut pā ġinuciš ām nence alu kralj šā u zās: ‘Mā arog la ġinji, sā aj strpljenje ku minji, ju uj plāči kutotu šje mes dator.’ Pā kralj lu apukat mila pāntru sluga, aša ju jirtat kutotu daturije šā lu lāsāt sā fugā.”

⁵ “Ali kānd u fužjit sluga afarā dā la kralj, jāl šu aflat pā urtak sluga kari are dator patru lunj. Sluga lu apukat pā urtakuš šā ju zās: ‘Dām banji šje mi ješć dator!’”

⁶ “Altu sluga u kǎzut pā ġinuc šā u zās: ‘Fi strpljiv ku minji, šā ju cuj plāči kit mes dator.’ Ali ām lok dā aje, elši sluga lu vārļjit pā altu sluga ām ċemicā pān šje nu puće sā plāčaskā daturije.”

⁷ “Alci slugur ur vāzut šje su dogodulit šā tari as re uznemireni. Jej ur mers la kralj šā jur spus kutotu.”

⁸ “Kralju lu ċimat pā sluga šā ju zās: ‘Tu rov sluga! Ju cam jirtat daturije ata daje kǎ ċaj arugat la minji. Šā tu trābujeji sā fašj isto

aša. Kralju are aša dā mirgiš dā lu vārljit pā sluga rov ām čemicā pān šje no puće sā āntorkā daturije.”

⁹ Atunšje Isus u zās: “Asta āj šje Tata amnjov dām nor u fašji ku tot omu dām voj dakā nu vic jirta alu fraci alor dām sufljitu avostru.”

30. Puvešči: Isus rānješči pet hiljada dā lumi

Puvešči dām Biblijā dām:

Evāḡelje dā pā Matej 14,13–21;

Evāḡelje dā pā Marko 6,31–44;

Evāḡelje dā pā Luka 9,10–17;

Evāḡelje dā pā Ivan 6,5–15

30¹ Isus u mānat pā apostolurlje aluj sā propovjedalaskā šā sā ānveci pā lumi ām mulci satur. Kānd sur āntors pā lok hundi are Isus, jej ur spus šje ur fākut. Atunšje Isus lju čimat sā mergā ku Jāl pā lok putuljit pašci dā apā sā sā uđunjaskā. Aša, jej ur tunat ām kar dā apā šje or mers pā alta parci dā jezero.

² Ali akulo ās re multā lumi kari lor vāzut pā Isus šā pā učenici kum fužji ām karu dā apā. Asta lumi ur aljārgat ku Jāl pā lāngā mal dā

apā sā mergā pā alta parci dā mal ām nenće alor. Aša kānd Isus šā učenici ur ažuns, multā lumi as re mar akulo, šā lji ašcripta.

³ Gārmadā ās re majmulc dā 5.000 dā lumi, akulo nu umārānj mujer šā pā kupij. Pā Isus lu apukat mari milā dā lumi. Alu Isus, asta lumi as re ka biršjilje fār dā pastir. Aša lji ānvāca šā ozravalaskā pā lumi āntri eje kari as re bičež.

⁴ Majānkulje ām zuve, učenici ur zās alu Isus: “Mar āj kasno šā nus varušur apropi. Mā arog la činji mānā pā lumi andārāt sā mergā mānāšji šjeva.”

⁵ Ali Isus u zās alu učenici: “Dāḡecālji voj šjeva sā mānāšji!” Jej ur zās, “Kum sā fāšjenj aje? Noj avenj numa šinšj dārābelji dā pitā šā doj pešč.”

⁶ Isus u zās ali učenici sā spuži alu ominjilor sā šadā ḡos pā jarbā, ām grupā dā pedeset ominj.

⁷ Atunšje u lot Isus šinšj (5) dārābelji dā pitā šā doj pešč, su ujtat ām nor, šā u dat hvalā alu Dimizov pāntru mānkari.

⁸ Atunšje Isus u rupt pita šā pešci ām dārābelji. Jāl u dat dārābeljilje alu učenici aluj sā ḡe alu lumi.

Učēnici tot dāde mānkari, šā nu ibize! Totā lume ur mānkat šā as re sātuj.

⁹Dā pā aje, učēnici ur akuljes mānkare šje nu su mānkat šā are dāstul sā umplji dvanest dā košarur! Kutotu mānkare u vinjit dām šinjš dārābelji dā pitā šā doj pešč.

31. Puvešči: Isus umblā pā apā

Puvešči dām Biblijā dām:

Evandēlje dā pā Matej 14,22–33;

Evandēlje dā pā Marko 6,45–52;

Evandēlje dā pā Ivan 6,16–21

31 ¹Atunšje Isus u zās alu učēnici aluj sā tunji ām karu dā apā šā sā mergā pā alta parci dā planinā dā pā šje u lāsāt pā gārmadā. Dā pā šje u lāsāt Isus pā gārmade āndārāt, Jāl u fužjit sus pā parce dā đal sā sā arožji. Isus are akulo sāngur, šā Jāl sā aruga pānā ām nopci.

²Kānd are Jāl akulo, učēnici māržje ku karu pā apā, ali majānkulje ām nopce jej ur ažuns numa pā žāmātači dā jezero. Jej tari māna karu dā apā daje kā vāntu bāče tari protiv dā jej.

³Atunšje Isus u vigzit ku aruguminjčilje šā u mers ām napoj la učēnici aluj. Jāl umbla pā dasupra dā apā pāšci jezero kitrā karu dā apā!

⁴Alu učēnici aluj lji are frikā kānd lur vāzut pā Isus, daje kā jej gānde kā veđi duh. Isus šcīje kā alor lji are frikā, aša lji čima, šā u zās, “Nu vā fijā frikā. Kā ju mes!”

⁵Atunšje Petar u zās alu Isus: “Gospodaru, dakā ješč tu, dām vorba pučernjikā sā vjuv la činji pā apā.” Isus u zās alu Petar: “Hajd!”

⁶Aša, Petar u jišāt afarā dām karu dā apā šā su apukat sā umblji kitrā Isus pā dasupra dā apā. Ali dā pā šje u umblat skurtā kalji, jāl u āntors oči āndārāt dā la Isus šā sur apukat sā sā ujči la valuvur šā sā sāmci vānt bālor.

⁷Atunšje alu Petar su apukat sā āj fijā frikā šā sā kadā ām apā. Jāl u mužjit: “Gospodaru, spasašcī mā!” Isus u vinjit odma la jāl šā lu apukat. Atunšje ju zās alu Petar: “Tu omulje ku mikā ānkriđalā, adāšje aj sumnjalit?”

⁸Kānd ur tunat ām karu dā apā Petar šā Isus, vāntu dām turdatā nu maj bāče šā apa su putuljit.

Učenicu as re āmirac. Jej āl slavale pā Isus, šā āj zāšje: “Anume tu ješč Fišjoru alu Dimizov.”

**32. Puvešči: Isus
ozdravalešči pā om ku
demon šā pā mujeri bičagā**

*Puvešči dām Biblijā dām: Evandēlje
dā pā Matej 8,28–34; 9,20–22;
Evandēlje dā pā Marko 5,1–20;
5,24b–34; Evandēlje dā pā
Luka 8,26–39; 8,42b–48*

32¹ Una zā, Isus šā učenici aluj ur mers ām karu dā apā pāšči dā jezero ām regije kari lume dā Gerazenci kusta.

² Kānd ur ažuns pā alta parci dā jezero, om ku demonur u vinjit la Isus aljirgānt.

³ Asta om are aša dā bālor dā njime nu puće ku jāl sā biraskā. Lume pā đes āj ljiga mājilje šā pišjorilje ku lancur, ali jāl lji rupe.

⁴ Omula kusta ām mārmanči. Asta om cāpa totā zuva šā nopće. Nu purta colji šā tot sā tije ku petrilje.

⁵ Kānd u vinjit omusta la Isus, jāl u kázat pā đinuc ām nenće aluj. Isus u zās alu demonuluje: “Jašā afarā dām omusta!”

⁶ Omu ku demon ām jāl su apukat sā mužjaskā ku tari graj: “Šje ac trābā dā la minji, Isus, Fišjoru alu

Maj Mari Dimizov? Nu mā činji mā arog la činji!” Atunšje Isus lu āntribat pā demon: “Kum āj numilje atov?” Jāl u āntors vorba: “Numilje ame āj Legija, daje kā šćenj mulc.” (“Legija” are grupā dā par hiljada (1.000) ominj ām kātānjilje alu Rim.)

⁷ Demoni sā aruga la Isus: “Nu nji māna afarā dām regijasta!” Akulo are um gārmadā dā poršj šje sā rānje apropi dā đal. Aša demoni sur arugat la Isus: “Nji arugānj la činji mānā nji ām poršije!” Isus u zās: “Dušjecāvā!”

⁸ Demoni ur jišāt afarā dām omula šā ur tunat ām poršj. Porši ur aljirgat dā pā đal ām jezero šā sur āntupit. Akulo ās re 200 hiljada poršj ām gārmade.

⁹ Kānd ur vāzut lume kari pāze poršije šje u fost, jej ur aljirgat ām varuš šā ur spus alu toc kā ur vāzut šje u fākut Isus. Lume dām varuš ur vinjit sā vadā pā om kari are ku demonur. Jāl šāđe putuljit, purta colji, šā are normalnā osobā.

¹⁰ Lume as re tari frikoš šā lur šjirut pā Isus sā fugā. Aša Isus u tunat ām karu dā apā šā su gātat sā fugā. Omu kari ave demonur sā aruga sā mergā ku Isus.

¹¹ Ali Isus ju zās: “Nu, ju gāndesk sā či dušj akasā šā sā zāšj alu

urtašjic šā alu familija ata kutotu šje Dimizov u fākut pāntru činji šā kum u avut milā pāntru činji.”

¹² Aša omu u fužjit āndārāt šā u spus alu toc šje u fākut Isus pāntru jāl. Toc kari ur auzāt asta puvešči ās re tari āmirac.

¹³ Isus su āntors pā alta parci dā jezero. Dā pā šje u ažuns akulo, mari gārmadā su akuljes pā lāngā Jāl šā sur astrāns ām Jāl. Ām gārmade are mujeri kari are bičagā šā kura sānžilje dām je mar dā dvanaest aj. Je u dat kutotu banji la doktor aša sā u āntremi, ali numa ji re maj rov.

¹⁴ Je u auzāt kā Isus u āntrimat pā mulc bičež ominj šā sā gānde: “Ju ščuv kā dakā āj punji numa māna pā coljilje alu Isus, ju uj fi āntrimatā isto!” Aša u vinjit la Isus pā dānapoj šā u pus māna pā coljilje aluj. Kānd u pus māna pā coljiljelje aluj, nu maj kura sānžilje dām je!

¹⁵ Dām turdatā, Isus u sāmčāt kā pučere u fužjit dām Jāl. Aša Jāl su āntors šā u āntribat: “Šjinji u pus māna pā minji?” Učenici ur āntors vorba: “Atita lumi ās ajišje šā gārmadā pā lāngā činji, šā sā āmbukšešci ām činji. Adišje aj āntribat: ‘Šjinji u pus māna pā minji?’”

¹⁶ Mujere u kāzut pā đinuc ām nenće alu Isus, trāmurānt šā tari

frikosā. Atunšje ju spus šje u fākut, šā kā are ozdravalitā. Isus ju zās: “Ānkridala ata ću āntrimat pā činji. Dući ām putuljalā.”

33. Puvešči: Puvešče dā om šje samānā

*Puvešči dām Biblijā dām: Evandjelje
dā pā Matej 13,1–8, 18–23;
Evandjelje dā pā Marko 4,1–8,
13–20; Evandjelje dā pā Luka 8,4–15*

33 ¹ Una zā, Isus ānvāca mari gārmadā dā lumi apropi dā mal dā jezero. Aša multā lumi ur vinjit sā puajā ureči dā u trābužit Isus sā tunji ām karu dā apā šje are la mal numa lume sā ajvi lok sā potā lji svitaskā. Jāl u šāzut ām karu dā apā šā ānvāca pā lumi.

² Isus lju spus asta puvešči: “Om šje sāmānā u mers sā seminji šjeva ka sjemenkurlje. Šā kum lji vārļje dām mānā, šjeva ka sjemenkurlje kāde pā kalji, šā vrābuj ur vinjit šā ur mānkāt kutotu sjemenkurlje.”

³ “Alčilje sjemenkur ur kāzut pā pāmānt pitrikos, hundī are pučān pāmānt. Sjemenkurlje pā pāmānt pitrikos pāfriš ur iritit kā korjenu nu puće adānk sā tunji ām pāmānt. Kānd u vinjit sorilje afarā šā are kald, flancurlje sur uskat.”

⁴ “A jarā, šjeva ka alčilje sjemenkur ur kāzut ām tuf ku māršunj. Elje sjemenkur sur

apukat sǎ kraskǎ, ali mǎršunjlje ljur šugušat. Aša flancurlje šje ur kriskut dām sjemenkur pǎ loku dǎ mǎršunj no kriskut njiš no dat plod.”

⁵“Alčilje sjemenkur ur kǎzut pǎ bun pǎmǎnt. Ešće sjemenkur ur kriskut šǎ ur fǎkut 30, 60 ili 100 rǎndur majmult plod dǎ kit sjemenka šje u fost sǎmǎnatǎ. Ala kari ari ureč lasǎ audǎ!”

⁶Asta puvešči lju zǎbunjit pǎ učenici. Aša Isus u objasnalit: “Sjemenka ǎj vorba alu Dimizov. Kalje ǎj osoba kari auđi vorba alu Dimizov, ali nu prišjepi, šǎ vinji sotona sǎ je ǎndǎrǎt vorba alu Dimizov dǎ la osobe.”

⁷“Loku pitrikos ǎj osobǎ kari auđi vorba alu Dimizov u apukǎ ku fǎlušǎjǎ. Ali kǎnd sǎ apukǎ sǎ fijǎ gre ǎm kust ili kǎnd lji njirgǎlešči šjinjiva, osobe fužji ǎndǎrǎt.”

⁸“Loku ku mǎršunj ǎj osoba šje auđi vorba alu Dimizov, ali kum trešji vreme, brigurlje,

gǎzdǎšije, šǎ mǎndremilje dǎ kust gušulešči plǎkǎture alu Dimizov. A rezultatu dǎ ǎnvǎcala šje u auzǎt nu fašji plod.”

⁹“Ali bun pǎmǎnt ǎj osobǎ kari auđi vorba alu Dimizov, ǎnkređi, šǎ fašji plod.”

34. Puvešči: Isus ǎnvacǎ alčilje puvešč

*Puvešči dām Biblijǎ dām:
Evandjelje dǎ pǎ Matej 13,31–33,
44–46; Evandjelje dǎ pǎ Marko
4,30–32; Evandjelje dǎ pǎ
Luka 13,18–21; 18,9–14*

34¹ Isus u spus mulći puvešč dǎ kraljevstva alu Dimizov. Naprimjer, Jǎl u zǎs: “Kraljevstva alu Dimizov ǎj ka sjemenka gorušicǎ kari šjinjiva u sǎmǎnatu ǎm teleku alor. Šćijec kǎ sǎmǎnca dǎ gorušicǎ ǎj maj mikǎ sǎmǎnca dām toći.”

²“Ali kǎnd krešči sǎmǎnca dǎ gorušicǎ, krešči maj mari dām toći

flancurlje ām gard, aša dā mar dā vinji vrabuj sā sā uđunjaskā pā klangur.”

³ Isus u spus alta puvešči: “Kraljevstva alu Dimizov āj ka kvasu kari mujere bagā ām alot pān šje nu sā rāsāpā ām alotu āntreg.”

⁴ “Kraljevstva alu Dimizov āj ka gāzdāšije kari šjinjiva u askuns ām telek. Altu om u aflat gāzdāšije šā u āngrupatu āmnapoj. Jāl are aša umpljet ku fālušājā dā u mers šā u vāndut kutotu šje u avut šā u lot banji sā kumpiri telek.”

⁵ “Kraljevstva alu Dimizov āj isto aša savršeno ka biseru šje vredilešči mult. Kānd u aflatu omu šje lukrā ku biserur, jāl u vāndut kutotu šje u avut numa sā potā kumpāra.”

⁶ Atunšje Isus u spus puvešči alu šjeva ka lume kari ānkriđe ām bunji djelurlje alor, kari nu plāšje pā alta lumi. Jāl u zās: “Doj ominj ur mers ām Hram sā sā aroži. Unu dām jej are poreznik, a altu are duhovni vođa.”

⁷ “Duhovni vođa sā aruga aša: ‘Hvalā cijā, Dimizolje, kā nu mes grešnik ka alci ominj, pljačkaš, ominj hamiš. Preljubnik, ili ka asta poreznik.’”

⁸ “Naprimjer, ju postulesk ām dovā rāndur ām totā sāptāmānā, šā dov desetak dām kutotu banji šā benjilje šje kapāt.”

⁹ “A porezniku stāće āndārāt dā la duhovni vođa, šā njiš nu su ujtat ām nor. Ām lok dā aje, jāl sā bāče pāšči čept ku pumnu šā sā aruga: ‘Dimizolje ju mā arog, aj milā pāntru minji, kā ju mes grešnik.’”

¹⁰ Atunšje u zās Isus: “Ju vā spuj điriptači. Dimizov u auzāt aruguminjčilje alu poreznikula šā u zās kā āj pravedan. Ali nu ji sā viđe aruguminče alu duhovni vođa. Dimizov u ponizili pā toc kari ās pljinj dā jej sāngur, šā Jāl u rāđika pā toc kari sur ponizili.”

35. Puvešči: Puvešče da Tatā milos

Puvešči dām Biblijā dām: Evāđelje dā pā Luka 15,11–32

35¹ Una zā, Isus ānvāca pā mulc poreznici šā pā alci grešnici kari sur akuljes sā pujā ureči la Jāl.

² Orikic duhovni vođur kari ās re akulo ur vāzut kum Isus bagā sama dā grešnikur ka pā urtašj, šā sur apukat sā āl gumunjaskā āntri jej. Aša Isus lju spus puvešči.

³ “Are om kari ave doj fišjor, maj tānār fišjor u zās lu tatāsu: ‘Tatā ju gāndesk nasljedstvo ame aku! Aša tatāsu u āmpārcāt šje ave āntri doj fišjor.’”

⁴ “No trikut lungat dā pā aje, fišjoru tānār šu akuljes kutotu šje

u avut šā u fužjit dāparcí āndārāt šā u čiltit kutotu banjš pā kust dā grešnik.”

⁵ “Dā pā aje, mari fomi u fost ām pāmānt hundī are fišjoru tār, šā nu ave banj sā kumpiri mānkari. Aša u apukat unu lukru šje puće sā aflji, sā rānjaskā poršj. Aša are sarak šā flāmānd dā gānde sā mānašji mānkare alu poršilor.”

⁶ Dā pā aje, fišjoru tār u zās aluj sāngur: “Šje fak ju asta? Toči slugurlje alu tata amnjov ari mult dā mānkāt, a pā minji ajišje mā mānka fome. Ju uj meržji ām napoj la tata amnjov šā uj šjire sā fjuv unu dām slugurlje aluj.”

⁷ “Aša fišjoru tār su apukat sā mergā āmnapoj la kasa alu tatāsu. Kānd are inka dāparcí, tatāsu lu vāzut šā lu apukat mila dā jāl. Jāl aljirga la fišjoru aluj šā lu āngārgājet šā āl surāta.”

⁸ Fišjoru u zās: “Tatā, ju am zgrešilit protiv dā Dimizov šā protiv dā činji. Ju nu mes vredan sā fjuv fišjoru atov.”

⁹ A tatāsu u zās alu unu dām slugurlje aluj: “Dušjec pā friš šā adušjec maj bunji colji šā punjec pā fišjoru amnjov, punjec virigā pā

žježjitu aluj, šā punjec sandalur pā pišjorilje aluj. Atunšje amurāc maj bun vicel aša sā pućenj sā avenj mari fālušājā šā sā slavalenj kā fišjoru amnjov are mort, ali aku āj ām kust! Jāl are pirdut, ali aku āj aflat!”

¹⁰ “Aša lume sur apukat sā slavalaskā. Majnti dā aje, fišjoru tār u vinjit akasā dām lukru ām poljā. Jāl u auzāt muzikā šā žok šā sā āntriba šje u fost aje.”

¹¹ “Kānd fišjoru maj bātār u vāzut kā jej slavale kā fračisu u vinjit akasā, jāl are tari mirgiš, šā nu gānde sā tunji ām kasa. Tatāsu u jišāt afarā dām kasa šā sā aruga la jāl sā vijā šā sā slavalaskā ku jej, ali jāl nu gānde.”

¹² “Fišjoru maj bātār u zās alu tatāsu: ‘Toči ešće ej ju am lukrat vjerno pāntru činji! Njiš undatā nu am fost neposlušan šā tot nu maj dat mikā kecā aša sā pot slavali ku urtašji amej. Ali kānd u čiltit kutotu banjji fišjoru atov pā greh šā u vinjit akasā tu aj amurāt maj māndru vicel pāntru jāl!’”

¹³ “Tatāsu u āntors vorba: ‘Fišjoru amnjov, tu ješč uvek ku minji, šā kutotu šje am āj atov. Ali āj benji

pāntru noj sǎ slavalenj, daje kǎ fračitu are mort, ali aku āj ām kust. Jāl are pirdut, ali aku āj aflat!”

36. Puvešči: Ščimbala

Puvešči dām Biblijā dām:

Evandēlje dǎ pǎ Matej 17,1–9;

Evandēlje dǎ pǎ Marko 9,2–8;

Evandēlje dǎ pǎ Luka 9,28–36

36¹ Ām una zǎ, Isus u lot ku Jāl pǎ tri učenici, Petar, Jakov, šǎ pǎ Ivan (Učenuku šje sǎ čima Ivan nu are ista osoba kari lu bučuzat pǎ Isus.) Jej ur mers pǎ nalt đal sǎ sǎ arožji sāngur.

² Kum Isus sǎ aruga, ubrazu aluj are pljin dǎ luminǎ aša dǎ tari ka sorilje šǎ coljilje aluj as re aša dǎ albi ka lumina, maj alb dǎ kit šje ar puće šjinjiva pǎ pāmānt sǎ lji albaskǎ.

³ Atunšje Mojsije šǎ proroku Ilija sur nǎstāmit. Ešće ominj kusta pǎ pāmānt ku sto ej majnti dǎ asta. Jej svite ku Isus dǎ morče aluj, kari u fi maj šjeva ām Jeruzalem.

⁴ Kum svite Mojsije šǎ Ilija ku Isus, Petar u zǎs alu Isus: “Benji āj pāntru noj sǎ fijenj ajiše. Lasǎ sǎ fǎšjenj tri lokur dǎ kustat unu pāntru činji, unu pāntru Mojsije, šǎ unu pāntru Ilija.” Petar nu ščije šje svitešči.

⁵ Kānd Petar svite, oblak ku mari luminǎ u vinjit žos šǎ lju

okuljulit šǎ graj u vinjit dām ala oblak: “Asta āj Fišjoru amnjov pǎ kari āl plak. Ju mes zadovoljan ku Jāl. Punjec ureči la Jāl.” Tri učenici as re ānfrikušac šǎ ur kǎzut pǎ pāmānt.

⁶ Atunšje Isus u pus māna pǎ jej šǎ lJOR zǎs: “Nu vǎ fijǎ frikǎ, Skulǎcǎvǎ.” Kānd sur ujtat okolo, akulo are numa Isus.

⁷ Isus šǎ tri učenici ur mers žos dǎ pǎ đal. Atunšje Isus lju zǎs alor: “Nu spunjec alu njima dǎ asta šje u fost aišje. Ju maj šjeva šǎ uj muri, šǎ āmnapoj uj fi ām kust. Dǎ pǎ aje, voj pučec sǎ spunjec alu lumi.”

37. Puvešči: Isus skula pǎ Lazar dām morc

Puvešči dām Biblijā dām:

Evandēlje dǎ pǎ Ivan 11,1–46

37¹ Una zǎ, Isus u kǎpǎtat vorba kǎ Lazar are tari bičag. Lazar ša dovǎ sorǎlje aluj, Marija šǎ Marta, as re bunj urtašj alu Isus. Kānd u auzǎt Isus asta vorba, Jāl u zǎs: “Asta bičišug no sta ām morči, asta āj pāntru slava alu Dimizov.” Isus āl plǎšje pǎ urtašjiš, ali Jāl u aščiptat akulo hunđi are dovǎ zǎlji mar.

² Dǎ pǎ šje ur trikut dovǎ zǎlji, Isus u zǎs alu učenici aluj: “Mǎrženj āmnapoj ām Judeja.” “Ali Učitelju”, ur āntors vorba

učenici, “nu dā mult lume akulo gānde sǎ či amori!” Isus u zās: “Pǎ urtaku anostru Lazar lu furat somnu, šǎ ju trǎbǎ sǎ ǎl skol.”

³ Učenici alu Isus ur ǎntors vorba: “Gospodaru, dakǎ sǎ kulkǎ Lazar, atunšje u ozdravali.” Atunšje Isus lju zās: “Lazar ǎj mort. Mijǎ mi drag kǎ nu am fost akulo, aša sǎ pućec ǎnkredi ǎm minji.”

⁴ Kǎnd u ažuns Isus la Lazar, Lazar are mort mar patru zǎlji. Marta u mers ǎm nenći sǎ sǎ aflji ku Isus, šǎ u zās: “Gospodaru, sǎ vi fost numa tu ejšje, fraćilje amnjov nar vi murit. Ali ju ǎnkred kǎ Dimizov cu da šje goǎe vi šjire dǎ la Jǎl.”

⁵ Isus u ǎntors vorba: “Ju mes Skulala dām morc šǎ Kustu. Šinji goǎe ǎnkredi ǎm minji, u kusta čak šǎ dǎkǎ u muri. Toc kari ǎnkredi ǎm minji, nikad no muri. ǎnkrež ǎm asta?” Marta u ǎntors vorba: “Da, Gospodaru! Ju ǎnkred kǎ tu ješč Mesija, Fišjoru alu Dimizov.”

⁶ Atunšje u ažuns Marija. Je u kǎzut la pišjorilje alu Isus šǎ u zās: “Gospodaru, sǎ vi fost numa tu ajišje, fraćiljem nu ar vi murit.” Isus lju ǎntribat pǎ jej: “Hunđi ac pus pǎ Lazar?” Jej jur zās aluj: “ǎm gropǎ, hajd sǎ vejs.” Atunšje Isus u plǎns.

⁷ Grope are pećinǎ ku petri ǎm nenći ǎm lok dǎ ušǎ. Kǎnd u ažuns

Isus la gropǎ, Jǎl lju zās: “Loc petra ǎndǎrǎt.” Ali Marija u zās: “Jǎl ǎj mar dǎ patru zǎlji mort. Tari u pućǎ.”

⁸ Isus u ǎntors vorba: “Vam zās kǎ voj vic viǎe slava alu Dimizov dakǎ vic ǎnkriǎe ǎm minji?” Aša jej ur lot petre ǎndǎrǎt dǎ la ušǎ.

⁹ Atunšje Isus su ujtat ǎm nor šǎ u zās: “Tatǎ, sǎ fij sǎntos kǎ mǎ auž. Ju šćuv kǎ Tu uvek puj la minji ureći, ali ju zǎk asta pǎntru lume šje stǎ ajiše, aša sǎ ǎnkradǎ jej kǎ tu maj mǎnat.” Atunšje Isus u mužjit: “Lazar, jašǎ afarǎ!”

¹⁰ Aša Lazar u jišǎt afarǎ! Jǎl are inka ǎnvǎlit ǎm colji dǎ gropǎ. Isus lju zās: “Ažutǎc sǎ je žos coljiljelje dǎ gropǎ šǎ lasǎcǎl!” Mulc Židov ur ǎnkrizut ǎm Isus pǎntru asta čudo.

¹¹ Ali duhovni voǎurlje alu Židovur ǎs re ljubomorni, aša jej sur akuljes una sǎ fakǎ planur kum lar puće amurǎ pǎ Isus šǎ pǎ Lazar.

38. Puvešći: Isus ǎj dat afarǎ

Puvešći dām Biblijǎ dām: Evandjelje dǎ pǎ Matej 26,14–56; Evandjelje dǎ pǎ Marko 14,10–50; Evandjelje dǎ pǎ Luka 22,1–53; Evandjelje dǎ pǎ Ivan 12,6; 18,1–11

38¹ ǎm tot anu, Židovi slavalešći Pasha. Asta are slavalala kum Dimizov u spasalit pǎ bǎtǎrnji alor dām

Egipat hundī ās re robovur dā mulči stolječur majnti. Hundīva šā tri ej dā pā šje su apukat Isus sā propovjedalaskā, šā sā ānveci javno, Isus u zās alu učenici aluj kā gāndešči sā slavalaskā asta Pasa ku jej ām Jeruzalem, šā kā Jāl u fi amurāt akulo.

² Unu dām učenici alu Isus are om šje sā čima Juda. Juda bāga sama dā saku ku banji alu apostolur, ali jāl plāšje banj šā pā đes fura banj dām sak. Dā pā šje ur ažuns Isus šā učenici ām Jeruzalem, Juda u mers la vođa alu Židovur ša lju āmbijet sā āl đe pā Isus la jej ām lok dā banj. Jāl šćije kā vođurlje alu Židovur nu priznale kā Isus āj Mesija šā kā jej sā gānde sā āl amori.

³ Vođurlje alu Židovur, kari as re vodulic dā la popa mari, u plāčit alu Juda trideset dā banj sā āl đe afarā pā Isus. Asta u fost kum šā proroci ur spus ām nenći. Juda su ligizit, u lot banji, šā u fužit āndārāt. Jāl su apukat sā kočī lok hundī sā āl apušji pā Isus.

⁴ Ām Jeruzalem, Isus slavale Pasa ku učenici aluj. Kānd mānka pā Pasha, Isus u lot pitā šā u ruptu ām dovā. Jāl u zās: “Loc asta šā mānkāc asta. Asta āj tela ame, kari u fost data pāntru voj. Fāšjec asta

sā vā āngāndec dā minji.” Aša, Isus u zās kā tela aluj u fi žrtvovalitā pāntru jej.

⁵ Atunšje Isus u lot ām sus kljištaru šā u zās: “Bijec asta. Asta āj sānzilje dā Novā Ligizalā kari āj vārsatā pāntru jirtala dā grehur. Asta fāšjec sā vā dušjec ām firi kānd gođe vic bije.”

⁶ Atunšje u zās Isus alu učenici: “Unu dām voj mu da afarā.” Učenici ās re āmirac, šā sā āntriba kari u fašji dastafelje šjeva. Isus u zās: “Osoba alu kari ju dov asta dārab dā pitā āj ala kari mu da afarā.” Atunšje u dat pita alu Juda.

⁷ Dā pā šje u lot Juda pita, Sotona u tunat ām jāl. Juda u fužit šā u mers sā ažući alu vođurlje alu Židovur sā āl apušji pā Isus. Nopče are.

⁸ Dā pā mānkare, Isus šā učenici aluj ur umblat pān la đalu dā Maslinur. Isus u zās: “Voj toc mic lāsa ām sarasta.” Skris āj: “Ju uj luvi pā ala kari pāzešči biršilje šā toći biršilje sur rāsāpi.”

⁹ Petar u āntors vorba: “Makar šā kānd toc čur lāsa, ju nu čuj lāsa!” Atunšje ju āntors vorba Isus alu Petar: “Sotona gāndešči sā vā ajvi pā toc voj, ali ju mam arugat pāntru činji, Petar, ānkriđala ata sā nu kadā. Makar, kā ām sarasta,

majnti dā šje kukošu u kukurāzā, tu mi da afarā ām tri rāndur kā nu mā kunošč.”

¹⁰ Petar u zās alu Isus: “Makar šā sā trābā sā mor, ju nikad nuj tāgādi pā činji!” Šā ešće toc učenici ur zās isto aje.

¹¹ Atunšje Isus u mers ku učenici aluj pā lok šje sā čamā gardu dā Getsemanija. Isus u zās alu učenici aluj sā sā aroži sā nu tunji ām kušnjā. Atunšje Isus u mers sā sā aroži sāngur.

¹² Isus su arugat ām tri rāndur: “Tata amnjov, dakā poči aje sā fijā, nu mā lasā sā bjov dām kljištarusta pljin dā činur. Ali dakā nuj alta kalji pāntru lumi sā lji fijā jirtači grehurlje, atunšje lasā sā fijā voja ata.” Isus are tari trist šā znoju aluj are ka kapljicurlje dā sānži. Dimizov u mānat pā anđal sā āl āmbulāraskā.

¹³ Dā pā totā aruguminjčilje, Isus vinje āmnapoj la učenici aluj, ali jej sā kulka. Kānd su āntors treči put, Isus u zās: “Skulāčāvā! Ajiše āj ala kari mu da afarā.”

¹⁴ Juda u vinjit ku vođurlje alu Židovur, kātānj, šā mari gārmadā. Jej purta mačur šā boc. Juda u vinjit la Isus šā u zās: “Fijec sānātoš, Učitelju,” šā lu sārutat pā Jāl. Asta are znak pāntru vođurlje alu Židovur sā ščiji pā šjinji sā

apušji. Atunšje ju zās Isus: “Juda tu mā daj afarā ku surutalā?”

¹⁵ Kum lor apukat kātānjilje pā Isus, Petar u skos maču aluj šā ju tijet ureče alu unu dām slugurlje alu popa mari. Isus u zās: “Punji maču āndārāt! Ju aš puče sā šjov pā Tata amnjov pā kātānjā dā anđelji sā mā pāzaskā. Ali ju trābā sā puj ureči pā Tata amnjov.” Atunšje Isus ju ozdravljenje ureče alu omuluje. Dā pā šje lur apukat pā Isus, toc učenici ur skāpat āndārāt.

39. Puvešči: Isus āj pus pā sud

Puvešči dām Biblijā dām: Evandjelje dā pā Matej 26,57–27,26; Evandjelje dā pā Marko 14,53–15,15; Evandjelje dā pā Luka 22,54–23,25; Evandjelje dā pā Ivan 18,12–19,16

39¹ Ām miržuku dā nopci. Kātānjilje lur dus pā Isus la kasa alu popa mari sā āl ispičaskā. Petar māržje dā pā jej pā dāparci. Kānd u fost Isus dus ām kasa, Petar stāće afarā šā sā ānklāze la fok.

² Ām kasa vođurlje alu Židovur lor pus pā sud. Jej ur adus mulc svedoš mišjinoš kari mišjinje dā Jāl. Kum gođe u fost, aje šje zāšje jej nu sā ligize una ku alt, aša vođurlje alu židovur nu puče sā dokazalaskā kā āj dāvinā dā bilo šje. Isus nu zāšje njimika.

³ Na kraju popa mari su ujtat direkt pā Isus šā u zās: “Spunji tu anovā, ješč tu Mesija, fišjoru alu Dimizovu kari āj ām kust?”

⁴ Isus u zās: “Ju mes, šā tu mi viđe kum šād ku Dimizov šā kum vjuv dām nor.” Popa mari šu rupt coljilje dā mirg šā mužje pā alci duhovni vođur: “Nu maj nji trābā alci svedoš! Voj ac auzāt kā zāšje kā Jāl āj fišjoru alu Dimizov. Šje āj sudu avostru?”

⁵ Vođurlje alu Židovur ur āntors vorba alu popa mari: “Jāl u zaslužulit sā mori!” Atunšje jur ljigat oči alu Isus šā āl skipa, āl luve, šā āš fāšje šuf dām Jāl.

⁶ Kum aščipta Petar afarā la kasa, sluga lu vāzut šā ju zās aluj: “Tu isto arej ku Isus!” Petar u tągādīt. Majānkulje alta sluga u zās isto aša, šā Petar ām napoj u tągādīt. Pā zadnji, šā lume ur zās: “Noj ščijenj kā tu arej ku Isus daje kā voj ščec āmandoj dām Galileja.”

⁷ Atunšje Petar su blāstāmat šā u zās: “Blāstāmamar Dimizov, dākā āl ščuv pā omusta!” Dām turdatā kukošu u kukurzāt, šā Isus su āntors šā su ujtat pā Petar.

⁸ Petar u mers āndārāt šā tari u plāns. Ām una dobā, Juda šje lu dat afarā, u vāzut kā vođurlje alu Židovur lur osudulit pā Isus ku

morče. Juda are pljin dā žalji šā u fužjit āndārāt šā su amurāt.

⁹ Odma hajelantā điminjacā, vođurlje alu Židovur lur adus pā Isus la Pilat, Guverneru alu Rim. Jej sā nadale kā Pilat lu osuduli pā Isus ka aj duvinā ša lu kaznali ku morči. Pilat lu āntribat pā Isus: “Ješč tu kralju alu Židovur?”

¹⁰ Isus u āntors vorba: “Tu sāngur aje aj zās, ali kraljevstva ame nuj kraljevstvā dā pā pāmānt. Sā fijā, slugurlje amelji sar bači pāntru minji. Ju am vinjit pā pāmānt sā spuj điriptače dā Dimizov. Toc kari plašji điriptače mu askulta.” Pilat u zās: “Šje āj điriptače?”

¹¹ Dā pā svat ku Isus, Pilat u mers afarā la gārmadā šā u zās: “Ju nu afļu njimika dā šje laš kaznali.” Ali vođurlje alu Židovur šā gārmadā mužje: “Punjil pā Krušji!” Pilat u āntors vorba: “Jāl nuj duvinā.” Ali jej šā maj tari mužje. Atunšje Pilat u zās pā treći put: “Jāl nuj duvinā!”

¹² Pilat su ānfrikušat kā gārmadā su apukat sā fakā zubunjalā aša su ligizit kātānjilje sā āl puajā pā krušji pā Isus. Kātānjilje alu Rimljanilor lur bātut ku biču pā Isus, šā jur pus ka šuba dā kralj šā u fākut krunā dām māršunj. Jej āš fāšje šuf dām jāl šā zāšje: “Ujtācāvā, Kralju alu Židovur!”

40. Puvešči: Isus āj pā Krušji

Puvešči dām Biblijā dām: Evandēlje dā pā Matej 27,27–61; Evandēlje dā pā Marko 15,16–47; Evandēlje dā pā Luka 23,26–56; Evandēlje dā pā Ivan 19,17–42

40¹ Dā pā šje kātānjilje šor fākut šuf dām Isus, jej lur pus āndārat sā āl puļā pā krušji. Jej lur pus sā āš dukā krušji pā kari u muri.

² Kātānjilje lur adus pā Isus pā lok šje sā čima “Golgota” šā jur bātut ku kujilje mājilje šā pišjorilje pā krušji. Ali Isus u zās: “Tatā, jartalji kā nu ščijā šje fašji.” Pilat lju dat zapovjed sā skriji “Kralju alu Židovur” sā puji pā krušji sus la kapu alu Isus.

³ Kātānjilje sur kockulit ku coljilje alu Isus. Kānd ur fākut asta, jej ur umpljet šje proroci ur zās kā u fi: “Jej ur āmpārcāt coljilje amelji, una āntri alt, šā ur kockulit pāntru coljilje amelji.”

⁴ Isus are pus pā krušji āntri doj pljačkaš. Unu dām jej āš fāšje šuf dām Isus, ali hālalant u zās: “Nu ci frikā dā Dimizov? Noj šcēnj duvinā, ali omusta no fākut njimik.” Atunšje ju zās alu Isus: “Mā arog la činji sā či āngāndešč dā minji ām kraljevstva ata.” Isus

ju āntors vorba: “Astās, tu vi fi ku minji ām raj.”

⁵ Vođurlje alu Židovur, šā alta lumi ām gārmadā āš fāšje šuf dām Isus. Jej jur zās: “Dakā ješč tu fišjoru alu Dimizov, haj žos dā pā krušji šā spasalešćići! Atunšje noj unj ānkredi.”

⁶ Atunšje noru pā āntragā regija su āntunjirišjit, makar kā are miržuku dā zuva. Su āntunjirišjit dā dām njaza šā u fost āntunjerik tri šasur.

⁷ Atunšje Isus u plāns ām graj: “Gata āj! Tatā, ju dov duhu amnjov ām mājilje atelji.” Atunšje u slābuzāt kapu žos, šā u dat duhu aluj. Kānd u murit, are mari potres, šā mari zastor kari lji cānje āndārāt pā lumi ām Hram dā la Dimizov su rupt ām dovā, su rupt dā sus pānām žos.

⁸ Pām morče aluj, Isus u dāsvākut kalji pāntru lumi sā vijā la Dimizov. Kānd u vāzut kātana šje āl pāze pā Isus kutotu šje u fost, jāl u zās: “Anume asta om nu are duvinā. Jāl are fišjoru alu Dimizov.”

⁹ Atunšje Josip ša Nikodem, doj vođur alu Židovur kari ānkriđe kā Isus āj Mesija, ur šjirut tela alu Isus dā la Pilat. Jej ur ānvālit tela ām col šā lu pus ām gropā dām petrā.

Atunșje ur pus mari petră ăm nenći dă grope să ăncigă ulazu.

41. Puvešci: Dimizov ăl skolă pă Isus dăm morc

Puvešci dăm Biblijă dăm: Evandelje dă pă Matej 27,62–28,15;

Evandelje dă pă Marko 16,1–11;

Evandelje dă pă Luka 24,1–12;

Evandelje dă pă Ivan 20,1–18

41¹ Dă pă șje lur pus kătănjilje pă Isus pă krușji, vođurlje alu Židovur ur zăs alu Pilat “Ala mișjinos Isus u zăs kă u fi skulat dăm morči dă pă tri zălji. Šinjiva trăbă să pázaskă gropa să bažji sama, daje kă učenici aluj să nuj furi tela šă atunșje să nu zăkă kă u fost skulat dăm morc.”

² Pilat u zăs: “Jec orikiči kătănj šă punjilji să pázaskă gropa kum găndešč.” Așa jej ur pus pečat pă petră la ușa dă gropă šă u pus kătănj să pázaskă šă njime să nu furi tela.

³ Zuva dă pă șje Isus are ăngrupat are sămbăta. Šă Židovi nu are slobud să mergă la gropă pă zuve. Așa dă điminjaca dă pă sămbăta, orikiči mujer sur gătat să mergă

la gropa alu Isus să puja uloj ku miros pă tela aluj.

⁴ Dăm turdată, are mari potres. Ađalu șje svitlăze tari ka skripala su năstămit dăm nor. Jăl u pus petră ăndărăt kari are dasupra pă gropă šă u șăzut pă je. Kătănjilje șje paze gropa as re ănfrikușac šă ur kăzut pă pământ ka ominji morc.

⁵ Kănd mujerilje ur ažuns la gropă, ađalu lju zăs: “Nu vă fijă frikă. Isus nuj ajișje. Jăl u fost skulat dăm morc, kum šă u zăs kă u fi! Ujtăcăvă ăm gropă šă viđec.” Mujere su ujtat ăm gropă šă u văzut loku hunđi tela alu Isus are pusă. Tela aluj numa are akulo!

⁶ Atunșje ađalu u zăs alu mujere: “Dući šă spunji alu učenici, ‘Isus su skulat dăm morc šă Jăl u meržji ăm nenći dă voj ăm Galileja.’”

⁷ Mujeriljelje as are pljină dă frikă ša mari fălușăjă. Ur aljirgat să spujă la učenici bună hir.

⁸ Kum asre mujerilje pă kalji să mergă să spujă alu učenici bun hir, Isus su arătat la jelji, šă jelji ăl slavale pă Jăl. Isus u zăs: “Nu vă fijă frikă. Dușjec šă spunjec alu učenici amej să mergă ăm Galileja. Jej mur viđe akulo.”

42. Puvešči: Isus sā āntoršji ām Nor

*Puvešči dām Biblijā dām: Evānđelje
dā pā Matej 28,16–20; Evānđelje
dā pā Marko 16,12–20;
Evānđelje dā pā Luka 24,13–53;
Evānđelje dā pā Ivan 20,19–23;
Djelurlje alu Apostol 1,1–11*

42¹ Pā aje zuva Isus are skulat dām morc, doj učenici aluj māržje ām varušu dapropi. Kum jej umbla, jej svite dā aje šje u fost ku Isus. Jej sā nadale kā Jāl are Mesija, ali atunšje Jāl u fost amurāt. Ali aku mujerilje zāšje kā kustā. Jej nu šćije šje sā ānkradā.

² Isus lju vinjit apropi, šā su apukat sā umblji ku jej, ali jej nu lor kunuskut pā Jāl. Jāl u āntribat dā šje svite jej, šā jej jur spus dā kutotu šje u fost māndru dā Isus ām zāljlilje āmnapoj. Jej gānde kā svitešći ku om šje u vinjit sā vadā varušu kari nu šćije šje u fost ām Jeruzalem.

³ Atunšje Isus lju spus alor šje vorba alu Dimizov u zās dā Mesija. Jāl lju podsjetlit pā jej kā proroci ur zās kā Mesija u fi ām duremi šā kā u fi amurāt, ali šā kā u fi skulat āmnapoj dā pā tri zālji. Kānd ur ažuns ām varuš hundi sā gānde doj ominjišće sā rāmajā, mar are sara.

⁴ Doj ominjišće lur čimat pā Isus sā rāmaji ku jej, šā aša u rāmas. Kānd ās re gata sā mānāšji mānkare dā sara, Isus u lot ām mānā dārab dā pitā, u dat hvalā alu Dimizov dā aje, šā atunšje u ruptu ām dovā. Dām turdatā, jej lur kunuskut kā āj Isus. Ali atunšje, Jāl u fužjit dām oči alor.

⁵ Doj ominji ur zās una alu alt: “Ala are Isus! Daje sufljičilje anoštri arđe kānd nji spunje vorba alu Dimizov!” Dām turdatā, jej ur mers āmnapoj ām Jeruzalem. Kānd ur ažuns, jej ur spus alu učenici: “Isus āj ām kust! Noj lanj vāzut!”

⁶ Kum svite učenici, Isus dām turdatā su nāstāmit ām sobe ku jej šā u zās: “Putuljalā avovā!” Učenici gānde kā āj duh, ali Isus u zās: “Adišje vi frikā šā sumnjulec? Ujtācāvā la mājilje amelji, šā pišjorilje. Duhurlje nu ari telur ka kum am ju.” Sā areci kā nuj duh, Jāl u šjirut šjeva dā mānkāt. Jej jur dat dārab dā pešći fript, šā Jāl u mānkāt.

⁷ Isus u zās: “Ju vam zās kā kutotu šje āj skris dā minji ām vorba alu Dimizov trābā sā fijā aša.” Atunšje Jāl lju dāsvākut fire aša sā potā prišjepi vorba alu Dimizov. Jāl u zās: “Skris are dā mult majnti kā Mesija u fi ām duremi, u muri, šā u fi skulat dām morc dā pā tri zālji.”

⁸“Isto aša are skris ām skriptur kā učenici amej ur spunji alu toc kā trābā sā sā ānkājaskā sā kapići jirtala dā grehurlje alor. Jej sur apuka asta sā spujā ām Jeruzalem, šā atunšje ur meržji la totā lume pašćitot. Voj šćec svedoci dā kutotu šje u fost.”

⁹Ām četrdeset zālji, Isus sā arāta la učenici aluj ām mulći rāndur. Undatā, Jāl su arātat la maj mulc dā 500 lumi dām turdatā! Jāl u arātat alu učenici aluj mulći rāndur kā Jāl āj ām kust, šā lji ānvāca dā kraljevstva alu Dimizov.

¹⁰Isus u zās alu učenici aluj: “Kutotu autoritetu ām nor šā pā pāmānt u fost dat mijā. Aša dušjecāvā, fāšjec učenikur dām tot narodu aša sā lji bučuzec ām numilje alu Tata, Fišjoru šā Duhu Svānt, šā ānvācālji sā puji ureći kutotu šje vam zās ju avovā. Āngāndecāvā kā ju uj fi ku voj dā erikeš.”

¹¹Patru četrdeset dā pā šje u fost Isus skulat dām morc, Jāl u zās alu učenici aluj: “Rāmānjec ām Jeruzalem pān šje Tata amnjov mu da pučeri kānd Duhu svānt u vinji pā voj.” Atunšje Isus u mers ām

nor, šā oblaku lu askuns dā la oči alor. Isus u šāzut žos pā desna parći dā māna alu Dimizov sā vladalaskā pā kutotu šje āj stvorulit.

43. Puvešči: Kum u vinjit Biserika

*Puvešči dām Biblijā dām:
Djelurlje alu Apostol 2*

43 ¹Dā pā šje su āntors Isus ām nor, učenici ur rāmas ām Jeruzalem ka kum lju zās Isus sā fakā. Eje kari ānkriđe sā afla una stalno šā sā aruga una.

²Ām tot anu 50 zālji dā pā Pasha, Židovi slavale zuva glavnā šje sā čima Pentakost. Pentakost are vremi kānd Židovi slavale vreme kānd sā akuljiže plodurlje dā pā telek. Židovi ur vinjit dām totā parće dā pāmānt ām Jeruzalem sā slavalaskā una Pentakost. Asta an, vreme dā Pentakost u vinjit una sāptāmānā dā pā šje Isus u mers ām napoj am nor.

³Kānd as re toc ominji šje ānkriđe una ām kasa, hunđi dām turdatā are pljinā dā zvuk ka vānt bālor. Atunšje dām turdatā su nāstāmit šjeva ka fokurlje sus la kap alu toc

kari ānkriđe. Jej as re toc umpljec ku Duhu Svānt šā sur apukat šā svitaskā ām alčilje ljim̄b.

⁴Kānd ur auzāt lume ām Jeruzalem aje, gārmadā dā lumi ur vinjit sā vadā šje āj aje. Kānd ur auzāt lume kā ominji šje ānkređi spunje dā benji šā dā djelurlje alu Dimizov, jej as re āmirac kā jej auze ešće stvarur pā ljimbilje alor.

⁵Šjeva ka lume ur pus skurnā pā učenici kā as bec. Ali Petar su skulat šā lju zās: “Punjecāmā ureći! Asta lumi nus bec! Asta ispunulešći šje u zās proroku Joel, hundī Dimizov u zās: ‘Pā zadnjā zā, Ju uj vārsa Duhu amnjov.’”

⁶“Ominji alu Izrael, Isus are om kari u fākut mulći bālori znakur šā čudur ku pučere alu Dimizov, ka šā kum ac vāzut šā šćijec. Ali voj ac pus pā krušji!”

⁷“Makar kā Isus u murit, Dimizov lu skulat dām morc. Asta ispunulešći proroštvo kari zāšji: ‘Tu nu vi lāsa pā Svāntu Atov sā putruzaskā ām gropā.’ Noj šćenj svedoci kā Dimizov lu skulat pā Isus āmnapoj ām kust.”

⁸“Isus āj aku rāđikat pā desna parći alu Dimizov Tatā. Šā Isus u mānat pā Duhu Svānt ka kum u

igirit kā u fašji. Duhu Svānt fašji stvarur kari kutotu voj aku viđec šā auzāc.”

⁹“Voj ac pus pā krušji pā asta om, Isus. Ali šćijec benji kā Dimizov pā Isus lu fākut sā fijā Domnu šā Mesija.”

¹⁰Lume šje punje ureći la Petar as re tari sastrane dā la stvarurlje šje u zās. Aša lur āntribat pā Petar šā pā učenici, “Fraci amej šje trābā sā fāšjenj?”

¹¹Petar lju āntors vorba: “Toc dām voj ac trābuji sā vā ānkājec sā fijec bučuzac ām numilje alu Isus Krist aša Dimizov sā vā jerći grehurlje avoštiri. Atunšje šā Jāl vu da dar alu Duhu Svānt.”

¹²Hundīva 3.000 dā lumi ur ānkrizut šje u zās Petar šā ur fost učenici alu Isus. Jej as re bučuzac šā jej ās dio dā biserikā ām Jeruzalem.

¹³Učenici stalno punje ureći la ānvācala alu apostolur, stalno as re una ku alt, mānka una, šā sā aruga una. Jej uživale, slavalala pā Dimizov una, šā jej sā āmpārce dām kutotu šje ave una ku alt. Toc sā gānde benji dā jej. Ām totā zā, majmult lumi ur fost sā fijā ominj šje ānkređi.

**44. Puvešči: Petar ša Ivan
iscjelile pā kuldužu**

Puvešči dām Biblijā dām:

Djelurlje alu Apostol 3,1–4,22

44¹ Una zā, Petar ša Ivan mārže ām Hram. Kum vinje maj dapropi la ušā dā Hram, jej ur vāzut pā om njimurog kari kulduže banj.

² Petar su ujtat la omula njimurog šā u zās: “Ju nam banj sā ac dov. Ali cuj da šje am. Ām numilje alu Isus, skolāci šā umblā!”

³ Dām turdatā, Dimizov u iscjelilit pā omu kari are njimirog, šā su apukat sā umblji, säre pāščitot, slavale pā Dimizov. Lume ām udvaru dā Hram as re āmirac.

⁴ Gārmadā ominji pāfriš u vinjit sā vadā pā om kari are iscjelilit. Petar lju zās: “Dā šje šcec āmirac kā omu sta āj iscjelilit? Noj nu anj iscjelilit ku pučere anostrā ili ku bunjeme, numa čar ku pučere alu Isus šā ku vjera kari dā iscjeljenje alu omusta.”

⁵ “Voj šcec eje kari ur zās alu upravitelju dā Rim sā āl amori pā Isus. Voj ac amurāt pā stvoritelju dā kust, ali Dimizov lu skulat pā jāl dām morc. Makar kā nac prišjiput šje fāšjec, Dimizov u iskoristilit lukrurlje avoštri sā

umplji prorošturlje kā Mesija u fi ām durumint šā kā u muri. Aša aku, ānkājecāvā šā ānturšjecāvā la Dimizov aša sā potā spāla grehurlje avoštri.”

⁶ Vođurlje dā Hram as re tari mirgiš dā aje šje Petar ša Ivan zāšje. Aša lJOR apukat šā lJOR bāgat ām čemicā. Ali multā lumi ur ānkrizut la vorba alu Petar, šā broju dā lumi kari ur ānkrizut ām Isus krišće hundiva 5.000.

⁷ Una zuva dā pā aje, vođurlje alu Židovur lJOR adus pā Petar ša pā Ivan la popa mari, šā la alci duhovni vođur. Jej ur āntribat pā Petar ša pā Ivan: “Dā pā šje pučeri ac iscjelilit pā omusta njimurog?”

⁸ Petar lju āntors vorba: “Asta om stā ām nenće avostrā āntrimat dām pučere alu Isus Mesija. Voj ac pus pā krušji pā Isus, ali Dimizov lu skulat ām kust āmnapoj! Voj ac vārļjit āndārāt, ali nuj alta kalji sā fijec spasalic numa čar ku pučere alu Isus!”

⁹ Vođurlje as re ām šok kā Petar ša Ivan svite aša āmbāluric daje kā ešće as re ominj neškolovali šā obični ominj. Ali atunšje sor āngāndit kā ešće ominj as re ku Isus. Dā pā šje šur pus dā lodā pā Petar ša pā Ivan, jej lJOR lāsāt sā fugā.

45. Puvešči: Stjepan šā Filip

*Puvešči dām Biblijā dām: Djelurlje
alu Apostol 6,8–8,5; 8,26–40*

45¹ Unu dām vođurlje am Biserika dā majnti are om kari sā čima Stjepan. Jāl ave bunā kunušćeri šā are pljin dā Duhu Svānt šā dā mārđuljemi. Stjepan u fākut mulći čudur šā benji svite ku lume kā trābā sā ānkradā ām Isus.

² Una zā, kānd Stjepan ānvāca dā Isus, šjeva ka Židovi kari nu ānkriđe ām Isus sor apukat sā sā raspravljalaskā ku Stjepan. Jej sor apukat sā fijā tari mirgiš šā mišjinje dā Stjepan la duhovni vođurlje. Jej ur zās: “Noj anj auzāt kā svitešći relji protiv dā popi mar šā alci duhovni vođur alu Židovur, šā mulc svjedoc svite mišjunj protiv dā Stjepan.”

³ Popa mari lu āntribat pā Stjepan: “Ās ešće vorbi đirepći?” Stjepan u āntors vorba šā lji āngānde dā mulći stvarur šje Dimizov u fākut ām vreme alu Abraham pānā ām vreme alu Isus, šā kum lume pā Dimizov nu āl punje ureči maj pādāpārci. Atunšje u zās: “Voj ominj ku kapičilje tar, šā ominj kari sā āntoršji protiv šā vārļješći āndārāt pā Duhu Svānt, ka kum šā bātārnji avoštři uvjek āl vārļje āndārāt pā Dimizov šā ur amurāt pā proroci aluj. Ali voj ac

fākut šjeva maj rov dā kit šje jej ur fākut! Voj ac amurāt pā Mesija!”

⁴ Kānd ur auzāt duhovni vođurlje ešće vorbi, jej as re aša da tari mirgiš dā šur astupat urečilje šā sor apukat sā mužjaskā tari. Jej lor tārājīt pā Stjepan afarā dām varuš šā vārļje petri pā jāl sā āl amori.

⁵ Kānd Stjepan mure, jāl u plāns la Dimizov: “Isuse apukā duhu amnjov.” Atunšje u kązut pā đinuc šā maj undatā u plāns: “Gospodarū, nu lji umāra asta greh protiv dā minji!” Atunšje u murit.

⁶ Om tārār šje sā čima Savao su ligizit ku lume kari lor amurāt pā Stjepan sā pāzaskā coljilje alor kānd vārļje petri pā jāl. Ām aje zuva, multā lumi ām Jeruzalem sor apukat sā progonulaskā pā lume šje umbla dā pā Isus, aša lume šje ānkriđe ur skāpat pām alčilje lokur. Ali makar kā are kutotu aje, jej pāšćitot hundi māržje propovjedale dā Isus.

⁷ Šā unu dām učeniku alu Isus šje sā čima Filip are unu kari ānkriđe šā jāl u skāpat dām Jeruzalem kānd lji progonule. Jāl u mers ām Samarija hundi propovjedale dā Isus šā multā lumi sor spasalit. Atunšje ām una zuva, andalu alu Dimizov u zās alu Filip sā mergā la unu drik ām pustinjā. Kum umbla pā lāngā drik, Filip u vāzut pā om glavni dām Etiopija kum

zuvulje karu aluj. Duhu Svānt u zās alu Filip sǎ mergǎ šǎ sǎ svitaskǎ ku omula.

⁸ Kānd Filip u vinjit maj apropi la kar, jǎl u auzāt pǎ Etiopljanin kum čitalesći dām aje šje prorok Izaija u skris. Omula čitale: “Jej lor dus ka pǎ birkǎ la amuralǎ, šǎ kum āj birkuca mirnǎ, aša njiš Jǎl no zās vorba. Jej ur fost rej pǎlāngǎ Jǎl šǎ nu āl poštivale. Šǎ ju lot kustu aluj.”

⁹ Filip lu āntribat pǎ Etiopljaninu: “Prišjep asta šje čitalesć?” Etiopljaninu u āntors vorba: “Nu. Ju nu pot prišjepi dakǎ šjinjiva nu mu objasnalī. Mǎ arog la činji hajd šǎ šǎz lāngǎ minji. Izaija skrije dǎ jǎl sāngur ili dǎ šjinjiva alt?”

¹⁰ Filip u objasnalit alu Etiopljanin kǎ Izaija skrije dǎ Isus. Filip isto aša u koristilit alta skriptǎ sǎ āj spujǎ bunǎ vorba dǎ Isus.

¹¹ Kum Filip šǎ Etiopljanin umbla, jej ur vinjit la šjeva ka apa. Etiopljanin u zās: “Ujtāči! Akulo āj apǎ! Pot sǎ mǎ bučez?” Šǎ jǎl u zās alu omu šje māna karu sǎ šće.

¹² Aša ur mers žos la apǎ, šǎ Filip lu bučuzat pǎ Etiopljanin. Dǎ pǎ šje ur vinjit afarǎ dām apǎ, Duhu

Svānt lu dus pǎ Filip āndārāt pǎ altu lok hundi maj pǎdāparći jǎl spunje alu lumi dǎ Isus.

¹³ Etiopljanin maj pǎdāparći mǎržje kitrǎ kasa aluj, fǎlos kǎ Jǎl šćije pǎ Isus.

46. Puvešči: Pavao su apukat sǎ fijǎ Kršćanin

*Puvešči dām Biblijǎ dām:
Djelurlje alu Apostol 8,3;
9,1–31; 11,19–26; 13,1–3*

46 ¹ Savao are om tǎnar kari pǎže coljilje alu lumi kari lor amurāt pǎ Stjepan. Jǎl nu ānkriđe ām Isus, šǎ isto progonule pǎ eje kari ānkredi. Jǎl mǎržje dǎ la kasa la kasa ām Jeruzalem sǎ apušji pǎ ominj šǎ pǎ mujer šǎ sǎ lji bažji ām čemicǎ. Popa mari ju dat dozvolǎ sǎ mergǎ ām varušu alu Damask sǎ apušji pǎ Kršćani akulo šǎ sǎ lji adukǎ ām napoj ām Jeruzalem.

² Kānd Savao putuvule ām Damask, mari luminǎ dām nor u svitlāzit kutotu pǎ lāngǎ jǎl, šǎ jǎl u kǎzut pǎ pāmānt. Savao u auzāt pǎ šjinjiva kǎ zǎšji: “Savao! Adišje mǎ progonulesć?” Savao u āntribat: “Šjinji ješč

tu, Gospodaru?” Isus ju āntors vorba: “Ju mes Isus. Tu pā minji mā progonulešč!”

³ Kānd su skulat Savao, jāl nu puće sā vadā. Urtašji aluj trābuje sā āl dukā am Damask. Savao no mānkat njiš no but dā tri zālji.

⁴ Akulo are učenik ām Damask šje sā čima Ananija. Dimizov ju zās aluj: “Dući la kasa hundī āj Savao. Punji mājilje pā jāl aša sā potā viđe āmnapoj.” Ali Ananija u zās: “Gospodaru, ju am auzāt kum omusta u njirgilit pā eje kari ānkredi.” Dimizov ju āntors vorba: “Dući! Ju lam akuljes pā jāl sā spujā numilje ame alu Židovur šā alu lumi dām alčilje gārmadur dā lumi. Jāl u pācā mulči stvarur ku duremi pāntru numilje amnjov.”

⁵ Aša Ananija u mers la Savao u pus mājilje pā jāl, šā u zās, “Isus, kari su arātat la činji pā kalje šje arej ajišje, mu mānat la činji aša sā poc viđe āmnapoj ša sā fij umpljet ku Duhu Svānt.” Savao dām turdatā puće sā vadā āmnapoj, šā Ananija lu bučuzat. Atunšje Savao u mānkat mānkari ša pučere aluj su āntors.

⁶ Odma dā pā aje, Savao su apukat sā propovjedalaskā alu Židovur ām Damask, šā lji zāšje: “Isus āj Fišjoru alu Dimizov!” Židovi as re āmirac kā omu šje ānšjirka sā lji uništilaskā pā eje

kari ānkredi ām Isus! Savao sā apuka ām svat ku Židovi, šā lji arāta kā Isus are Mesija.

⁷ Dā pā mulči zālji, Židovi ur fākut plan sā āl amori pā Savao. Jej ur mānat pā lumi sā āl koči la uša dā varuš sā āl potā amorā. Ali Savao u auzāt dā planu alor, šā urtašji aluj jor ažutat sā skepi. Una nopći jej lor slābuzāt pā jāl žos pā falu dā varuš am košarā. Dā pā šje u skāpat Savao dām Damask, Jāl u mers maj pādāparči sā propovjedalaskā dā Isus.

⁸ Savao u mers ām Jeruzalem sā sā aflji ku učenici, ali alor lji are frikā dā jāl. Atunšje om šje ānkriđe šje sā čima Barnaba lu dus pā Savao la apostoli šā lju zās kum Savao propovjedale āmbālurit ām Damask. Dā pā aje, učenici lor prihvatalit pā Savao.

⁹ Orikic kari as re vjernici ur skāpat dā la progonur ām Jeruzalem ur mers dāpārči ām varušu Antiohija sā propovjedale dā Isus. Multā lumi ām Antiohija nas re Židovur, ali elši sor kā tari mulc dām jej u rāmas vjerni. Barnaba šā Savao ur mers akulo sā ānveci dā Isus šā sā āmbāluraskā biserika. Ām Antiohija are lumi šje ānkriđe jej ur fost elši kari sā čima “Krščani.”

¹⁰ Una zā, kānd Krščani ām Antiohija postule, šā sā aruga,

Duhu Svānt lju zās alor: “Loc āndārāt pā Barnaba šā pā Savao sā fakā lukru dā šje ljam čimat sā fakā.” Aša biserika ām Antiohija su arugat pāntru Barnaba šā dā Savao šā u pus mājilje pā jej. Atunšje lju mānat afarā sā propovjedalaskā hir fālos dā Isus ām mulči alčilje lokur. Barnaba šā Savao ur ānvācat pā lumi dā mulči felji dā gārmadā dā lumi, šā multā lumi ur ānkrizut ām Isus.

47. Puvešči: Pavao šā Sila ām Filipima

*Puvešči dām Biblijā dām:
Djelurlje alu Apostol 16,11–40*

47 ¹ Kum Savao putuvule pām Cara alu Rim, jāl su apukat sā koristilaskā numilje aluj dā Rim, “Pavle.” Una zā, Pavle šā urtaku aluj Sila ur mers ām varušu Filipi sā spujā hir fālos dā Isus. Jej ur mers la lok pā lāngā apa šje kurā afarā dām varuš hundi sā akuljiže lume sā sā arožji. Akulo sor aflat ku mujeri šje sā čima Lidija kari lukra ku vindalā. Je plāšje šā slavale pā Dimizov.

² Dimizov u dāsvākut sufljitu alu Lidiji sā ānkradā la vorba alu Isus, šā je šā familije alji ās re bučuzac. Je lu čimat pā Pavle šā pā Sila sā rāmāji la je ām kasa, aša jej ur rāmas ku je, šā ku familije alji.

³ Pavle šā Sila sā afla pā đes ku lume pā lokula dā aruguminči. Ām totā zā kum jej umbla akulo, fatā sluga šje are ku demon umbla dā pā jej. Kum spunje demonu ām je šje u fi ām nenči ku lumi, je fāšje mulc banj pāntru gazdurlje alji ka vračarka.

⁴ Kum jej umbla, Robinja tari mužje: “Ešće ominj ās slugurlje alu Hāl maj Mari Dimizov. Jej vā spunji kum sā vā spasalec!” Je tot svite aša pā đes dā alu Pavle are mar naporno.

⁵ Una zā, kānd robinja nu maj mužje, Pavle su āntors la je šā u zās alu demonula kari are ām je: “Ām numilje alu Isus, jašā afarā dām je.” Odma demonu u lāsatu.

⁶ Ominji kari as re vlasnici alu aje ropkinjā sur mirgišit tari! Jej ur prišjiput kā fār dā demonula, ropkinja nu maj puće sā spujā ām nenči šje u fi ku lume. Asta značale

kā lume majmult nor plāči alu gazdurlje ali je sā lji spujā šje u fi ku jej ām nenēci.

⁷ Aša vlasnici alu aje ropkinjā lJOR dus pā Pavle šā pā Sila la vlasti alu Rim, jej lJOR bātut šā lJOR vārļjit ām čemicā.

⁸ Jej lJOR bāgat pā Pavle šā pā Sila ām maj benj pāzāt lok dā čemicā šā lJOR pus lancur pā pišjori. Kānd ām miržuku dā nopci, jej tot daje kānta kānčiš sā slavalaskā pā Dimizov.

⁹ Dām turdatā, akulo u fost tari potres! Toči ušālje dā čemicā sor dāsvākut, šā lancurlje alu toc šje as re ām čemicā ur kāzut žos.

¹⁰ Omu šje lukra ām čemicā, su skulat šā u vāzut kā ušālje as re dāsvākuči, jāl su ānfrikušāt! Jāl gānde kā toc šje as re ām čemicā ur skāpat, aša su lot sā sā amori (Jāl šcije kā autoriteturlje alu Rimljanilor lar vi amurāt dakā ar vi lāsāt pā ominj sā skepi dām čemicā) Ali Pavle u vāzut šā u mužjit: “Staj! Nu fā aje. Noj šcenj toc ejšje.”

¹¹ Omu šje pāze čemicā trāmura kānd u vinjit la Pavle šā la Sila šā u āntribat: “Šje trābā sā fak sā fjuv spasalit?” A Pavle u āntors vorba: “Ānkredi ām Isus, Gospodarū, šā tu šā familije ata vic fi spasalic.” Atunšje omula lju dus pā Pavle šā pā Sila akasā la jāl šā lJOR spālat

ranurlje. Pavle u propovjedalit hir fālos dā Isus alu toc ām kase aluj.

¹² Omula šā āntragā familije aluj ur ānkrizut ām Isus šā ur fost bučuzac. Atunšje u dat omula šje pāze čemicā alu Pavle šā alu Sila mānkari šā sor ānfālušāt una.

¹³ Alta zā vođurlje dā varuš lJOR lāsāt pā Pavle šā pā Sila dām čemicā šā lju šjirut sā fugā dām Filipi. Pavle šā Sila ur fost la Lidiija šā la alci urtašj šā atunšje ur fužjit dām varuš. Hir fālos dā Isus sā širile, a biserika maj pādāparci krišće.

¹⁴ Pavle šā alci vođurlje dā Kršćanj umbla ām mulci varušur, propovjedale šā ānvāca pā lumi dā vorba alu Isus. Jej isto aša ur skris mulci kārc sā ohrabralaskā šā sā ānveci pā eje kari ānkredi kari ās ām biserikā. Orikiči kārc ur fost sā fijā kenvije dā Biblijā.

48. Puvešči: Isus āj Mesija

Puvešči dām Biblijā dām: Stvaralala

1–3, 6, 14, 22; Jišala 12, 20; 2.

Samuel 7; Poslanica alu Hebreji

3,1–6, 4,14–5,10, 7,1–8,13,

9,11–10,18; Otkrivenje 21

48¹ Kānd u fākut Dimizov pāmāntu, kutotu are savršeno. Nu are greh. Adam šā Eva sā plāšje ša jej plāšje pā Dimizov. Nu are bičišug ili morči.

Aša are kum gānde Dimizov sǎ fijǎ pǎ pǎmǎnt.

² Sotona u svitit pǎšci šarpi ǎm gard sǎ u ǎnšiljaskǎ pǎ Eva. Atunšje je šǎ Adam ur zgrešilit protiv dǎ Dimizov. Daje kǎ ur zgrešilit, toc pǎ pǎmǎnt ǎmbičižešci šǎ mori.

³ Daje kǎ Adam ša Eva ur zgrešilit, šjeva inka maj urǎt u fost. Jej ǎs aku dužmanji alu Dimizov. Daje totǎ osoba sǎ fatǎ ku greh ǎm jǎl, šǎ jǎl ǎj neprijatelju alu Dimizov. Ali Dimizov ave plan sǎ obnovulaskǎ asta odnos.

⁴ Dimizov u igirit kǎ unu dǎm nasljednici alu Eva ur zdrubi kapu alu Sotoni, šǎ Sotona šu ranali talpa aluj. Asta značale kǎ Sotona lu amurǎ pǎ Mesija, ali Dimizov lu skula ǎm kust ǎmnapoj, šǎ Mesija u zdrubi pučere alu Sotona dǎ erikeš. Mulc ej majǎnkulje, Dimizov u objavalit kǎ Isus ǎj Mesija.

⁵ Kǎnd Dimizov u uništilit pǎmǎntu ǎntreg ku poplava, Jǎl u dat kar pǎ apǎ sǎ spasalaskǎ pǎ lumi kari ǎnkriđe ǎm Jǎl. Aša isto, toc zaslužulešci sǎ fijǎ uništilit dǎ rǎnd dǎ grehurlje alor, ali Dimizov u dat pǎ Isus sǎ sǎ spasalaskǎ toc kari ǎnkređi ǎm jǎl.

⁶ Dǎ sto ej, popurlje maj pǎdǎparci ǎmbije žrtvur alu Dimizov pǎntru lumi sǎ areci kazna kari zaslužulešci grehurlje alor. Ali elje žrtvur nu puće sǎ je

grehurlje alor. Isus ǎj Maj Mari Popǎ. Nu ka alci popǎ, Jǎl ǎmbije pǎ jǎl sǎngur ka jedina žrtva kari poči sǎ je grehurlje alu totǎ lume ǎm carǎ. Isus ǎj savršen, Maj Mari popǎ kari u lot tot grehu kari lu fǎkut ikad šjinjiva.

⁷ Dimizov u zǎs alu Abraham: “Totǎ lume pǎ pǎmǎnt u fi blagoslovulit pǎntru činji.” Isus are nasljedniku alu Abraham. Toc pǎ pǎmǎnt ǎs blagoslovljeni pǎntru Jǎl, daje kǎ toc kari ǎnkređi ǎm Isus ǎj spasalit dǎm greh, šǎ ǎj duhovni nasljedniku alu Abraham.

⁸ Kǎnd u zǎs Dimizov alu Abraham sǎ ǎmbiji pǎ fišjoru aluj, Izak, ka pǎ žrtvǎ, Dimizov u dat birkǎ pǎntru žrtvǎ ǎm lok dǎ fišjoru aluj, Izak. Noj toc zaslužulenj sǎ murenj pǎntru grehurlje anoštri! Ali Dimizov u dat pǎ Isus. Birka alu Dimizov ka žrtva sǎ mori ǎm loku anostru.

⁹ Kǎnd u mǎnat zadnja kugǎ pǎ Egipat, Jǎl u zǎs alu totǎ familije alu Izraelcilor sǎ amori savršenǎ birkǎ šǎ sǎ pujǎ sanžilje pǎ sus šǎ pum parci dǎ štokurlje dǎ ušǎlje alor. Kǎnd u vǎzut sǎnžjilje, Jǎl u trikut pǎšci kǎšǎlje alor šǎ nu u amurǎt pǎ elši fišjori alor. Asta sǎ čamǎ Pasa.

¹⁰ Isus ǎj birka dǎ Pasa. Jǎl are savršen šǎ fǎr dǎ greh šǎ u fost amurǎt ǎm vreme kǎnd sǎ slavale

Pasa. Kānd šjinjiva ānkredi ām Isus, sānzjilje alu Isus plāčešći pāntru grehurlje alu osobe, šā nu kađi kazna pā Jāl.

¹¹ Dimizov u fākut savez ku Izraelci, kari as re izabrani. Ali Dimizov u fākut aku Novi savez kari āj pāntru toc. Daje kā āj Novi savez, poči dām tot narodu sā fijā dio alu lume lu Dimizov kari ānkredi ām Isus.

¹² Mojsije are mari prorok kari spunje dā vorba alu Dimizov. Ali Isus āj maj mari prorok dām toc. Jāl āj Dimizov, aša kutotu šje Jāl u fākut šā u zās, as re lukrurlje šā vorbilje alu Dimizov. Daje pā Isus āl čamā Vorba alu Dimizov.

¹³ Dimizov u igirit alu Kralj David kā unu dām nasljednici aluj u vladali ka kralju pā lume alu Dimizov dā erikeš. Daje kā Isus āj Fišjoru alu Dimizov šā Mesija, Jāl āj ala nasljednik alu David kari poči sā vladalaskā dā erikeš.

¹⁴ David āj kralju dā Izrael, ali Isus āj kralju dā āntreg svemiru! Jāl u vinji āmnapoj šā u vladali pā kraljevstva aluj ku điriptači šā putuljalā, dā erikeš.

49. Puvešči: Novi savez alu Dimizov

Puvešči dām Biblijā dām: Poslanica alu Rimljani 3,21–26, 5,1–11; Evanđelje dā pā Ivan 3,16; Evanđelje dā pā Marko 16,16; Poslanica alu Kološani 1,13–14; 2. Poslanica alu Korinčani 5,17–21; 1. Poslanica alu Ivan 1,5–10

49¹ Anđal u zās alu fatā ām pār šje sā čamā Marija kā u fāta pā Fišjoru alu Dimizov. Aša kānd are inka fatā ām pār, Duhu Svānt u vinjit pā je šā u fost gārjonā. Je u fātat fišjor šā ju pus numi Isus. Dām ala rānd Isus āj šā Dimizov šā om.

² Isus u fākut mulći čudur kari arāta kā Jāl āj Dimizov. Jāl umbla pā apā, putulje vānturlje, āntrima pā mulc bičež ominj, māna afarā pā demonur, skula pā ominj dām morc ām kust, šā u āntors šinšj dārābelji dā pitā šā doj pešč ām dāstul mānkari pāntru majmult dā 5.000 lumi.

³ Isus are mari učitelj, šā Jāl svite ku autoritet daje kā Jāl āj Fišjoru alu Dimizov. Jāl ānvāca kā trābā

sā plašj pā alci ka kum či plašj pā činji sāngur.

⁴ Jāl isto aša ānvāca kā trābā sā plašj pā Dimizov maj mult dā kit šje plašj bilo šjeva alt, isto šā gāzdāšije ata.

⁵ Isus u zās kā kraljevstva alu Dimizov āj maj vrednā dā kit bilo šje pā pāmānt. Maj glavnā stvar āj sā pripadalešč alu kraljevstva alu Dimizov. Sā tunji ām kraljevstva alu Dimizov, trābā sā fij spasalit dā grehurlje atelji.

⁶ Isus ānvāca kā šjeva ka lume lor prihvatali pā Jāl šā ur fi spasalit, a alci nu. Jāl u zās kā šjeva ka lume ās ka bun pāmāntu. Jej apukā bunā vorba alu Isus šā ās spasalic. Alci ās ka pāmāntu tari pā kalji, hundī sāmānca da vorba alu Dimizov nu tunā šā nu fašji njiš šefālji plod. Eje lumi vārlješčī vorba alu Isus šā nor tuna ām kraljevstva aluj.

⁷ Isus ānvāca kā Dimizov plašji pā grešnici tari mult. Jāl gāndeščī sā lji jerči šā sā fijā kupiji aluj.

⁸ Isus isto aša nju zās kā Dimizov māržāleščī greh. Kānd Adam šā Eva ur zgrešilit, pā toc nasljednici alor ur pus znak. A rezultatu are, kā totā osoba pā pāmānt grešileščī šā āj lotā āndārāt dā la Dimizov. Dām ala rānd toc as re dužmanji alu Dimizov.

⁹ Ali Dimizov u plākut pā toc pā pāmānt aša tari dā u dat pā Fišjoru aluj aša šjinji gođ u ānkredi am Isus no fi kaznalit pāntu grehurlje alor, šā u ave kust ku Dimizov dā erikeš.

¹⁰ Dā rāndā dā grehurlje atelji tu ješč duvinā šā zaslužulešč sā mor. Dimizov ar trābuji sā fijā mirgiš pā činji, ali Jāl u vārsat mirgu aluj pā Isus ām lok pā činji. Kānd u murit Isus pā krušji, Jāl u kāpātat kazna ata.

¹¹ Isus nikad no zgrešilit, ali u akuljes sā fijā kaznalit šā sā mori ka savršenā žrtva sā je āndārāt grehurlje atelji šā grehurlje alu totā osoba pā pāmānt. Daje kā Isus u žrtvovalit pā Jāl sāngur, Dimizov poči sā mujči tot grehu, čak šā maj urāči grehur.

¹² Lukrurlje bunji nu či poči spasali. Nuj njimika šje poc tu fašji sā aj odnos ku Dimizov. Numa Isus poči spāla grehurlje atelji. Tu trābā sā ānkrež kā Isus āj Fišjoru alu Dimizov, šā kā Jāl u murit pā krušji ām loku atov, šā kā Dimizov lu skulat ām napoj ām kust.

¹³ Dimizov u spasali pā toc kari ānkredi ām Isus šā kari lu puka pā Jāl ka pā Domnu aluj. Ali Jāl nu u spasali pā šjinji gođ kari nu ānkredi ām Jāl. Nuj baj dakā ješč

gāz dak ili sārak, om ili mujeri, bātārni ili tār, ili hundī kušć. Dimizov či plašji šā gāndešćī tu sā ānkrež ām Isus aša sā potā ave zajedništvo ku činji.

¹⁴ Isus či čamā pā činji sā ānkrež ām Jāl šā sā fij bučuzat. Ānkrež kā Isus āj Mesija, numa Unu Fišjoru alu Dimizov? Ānkrež kā tu ješć grešnik, šā kā tu zaslužulešć dā la Dimizov sā či kaznalaskā? Ānkrež tu kā Isus u murit pā krušji sā je āndārāt grehurlje atelji?

¹⁵ Dakā ānkrež ām Isus šā šje u fākut pāntru činji, tu ješć Kršćanin! Dimizov ču lot afarā dām kraljevstva alu Sotona šā dām āntunjirešjimi šā ču pus ām kraljevstva alu Dimizov dā luminā. Dimizov u lot pā bātārni omu atov, grešni naravilje kum fāšjej stvarurlje šā cu dat nov, pravedan način dā kust.

¹⁶ Dakā ješć Kršćanin, Dimizov cu jirtat grehurlje atelji dām ala rānd šje u fākut Isus. Aku, Dimizov či cānji sā fijā blizak urtak ām lok sā fijā dužman.

¹⁷ Dakā ješć tu urtaku alu Dimizov šā sluga alu Isus Domnu, tu vi gāndī sā puj ureči la aje šje Isus či ānvačā. Makar kā tu ješć Kršćanin, tu vi fi ānšjirkat sā grešilešć. Ali Dimizov āj vjeran šā zāšji kā dakā priznalešć grehurlje

atelji, Jāl cu jirta. Jāl cu da pučeri sā či burulešć protiv dā greh.

¹⁸ Dimizov ac zāšji sā či arož, sā proučavalešć vorba aluj, šā sā āl slavalešć pā Jāl ku alci Kršćanj, šā sā spuj lu alci dā aje šje u fākut pāntru činji Isus. Kutotu ešće stvarur ac ažutā sā aj adānk odnos ku Jāl.

50. Puvešćī: Isus sā āntoršji

Puvešćī dām Biblijā dām: Evānđelje dā pā Matej 24,14; 28,18; Evānđelje dā pā Ivan 15,20, 16,33; Otkrivenje 2,10; Evānđelje dā pā Matej 13,24–30, 36–42; 1. Poslanica alu Solunjani 4,13–5,11; Poslanica alu Jakov 1,12; Evānđelje dā pā Matej 22,13; Otkrivenje 20,10, 21,1–22,21

50¹ Maj šjeva 2.000 dā ej, majmultā lumi okolo pā pāmānt ur auzāt hir fālos dā Isus Mesija. Biserika krišće. Isus u igirit kā Jāl su āntoršji na kraju svijeta. Makar kā Jāl inka nu su āntors, Jāl u cānje igirala aluj.

² Kum ašćiptānj pā Isus sā sā āntorkā, Dimizov gāndešćī sā kustānj pā kalje šje āj svāntā šā šje dā slavā aluj. Jāl gāndešćī sā spunjenj alu alci hir fālos dā kraljevstva aluj. Kānd Isus kusta pā pāmānt Jāl u zās: “Učēnici amej ur propovjedali hir fālos dā

kraljevstva alu Dimizov alu lumi pāšči tot pā pāmānt šā atunšje u vinji kraj.”

³ Mulc ominj inka nor auzāt dā Isus. Majnti dā šje su āntors ām nor, Isus u zās alu Krščani sā spujā pāščitot hir fālos alu lumi kari nikad nor auzāt. Jāl u zās: “Dušjec šā fāšjec učenikur dām lumi dām toči narodur!” šā: “Poljurlje ās spremni dā žetvā!”

⁴ Isus isto aša u zās: “Sluga nuj majmari dā kit gospodaru aluj. Kum autoriteturlje pā pāmānt mā māržāle pā minji, jej vur činji šā vur amurā pā voj dā rāndu amnjov. Makar kā pā pāmāntusta voj vic pācā duremi, fijec āmbāluric daje kā Ju am pobjedilit pā Sotona, ala āj unu kari vladalešči pā pāmānt. Dakā vic rāmānje vjerni mijā pān šje nuj vinji, atunšje Dimizov vu spasali pā voj!”

⁵ Isus u zās alu učenici aluj puvešči sā lji objasnalaskā šje u fi ku lume kānd pāmāntu u fi gata. Jāl u zās: “Om u sāmānat bunā sāmānca ām polje aluj. Kum sā kulka, dužmanu aluj u vinjit šā u sāmānat sāmānca dā Drač pā lāngā gruv, šā u fužjit āndārāt.”

⁶ “Kānd ur kriskut flancurlje, slugurlje alu omuluj or zās, ‘Gospodaru, tu aj sāmānat bunā sāmāncā ām telek. Adāšje āj Drač akulo aku?’ Gospodaru u

āntors vorba: ‘Dužmanu u sāmānat dračula akulo.’”

⁷ Slugurlje ur āntors vorba alu gospodaru: “Sā skučenj draču afarā?” Gospodaru u zās: “Nu. Dakā ac fašji aje voj ac skoči šā bun gruv ku aje una. Aščiptāc pān šje no fi irit kutotu, šā atunšje akuljižec draču pum gārmadā sā sā acāci, ali gruvu adušjec ām skladišta ame.”

⁸ Učenici nor prišjiput šje značale puvešče, aša lor āntribat pā Isus sā lji objasnalaskā. Isus u zās: “Omu šje u sāmānat bunā sāmānca āj Mesija. Teleku āj pāmāntu. Bunā sāmānca ās lume alu kraljevstva alu Dimizov.”

⁹ “Draču ās lume kari ās alu Rovu. Dužmanu kari u sāmānat draču āj sotona. Irit gruvu āj kraj svijeta, lume šje akulježi irit gruvu ās andeji alu Dimizov.”

¹⁰ Kānd kraj u vinji, andeji ur akulježi una pā totā lume kari ās alu sotona šā lJOR vārlji ām foku mari, hundi ur plānzji šā ur astrānzji ku đinci ām tari mari duremi. Atunšje điriptače u vinji šā u svitlāze ka sorilje ām kraljevstva alu Dimizov alor Tatāsu.

¹¹ Isus isto aša u zās, kā Jāl su āntoršji pā pāmānt majnti dā šje u fi kraj svijeta. Jāl u vinji ām napoj kum šā u fužjit, aša ku ave telā šā u vinji pā oblak ām nor. Kānd su

ăntorşji Isus, tot Krşćanin kari u murit u fi skulat dăm morc şă sor afla ku Jăl ăm nor.

¹² Atunşje Krşćani kari ăs inka ăm kust ur fi rădikac ăm nor şă ur fi ku hejalanc Krşćanj kari ur fost skulac dăm morc. Jej ur fi toc una ku Isus akulo. Dă pă aje, Isus u kusta ku asta lumi ăm savrşenă putuljală şă zajedništvo dă erikeş.

¹³ Isus u igirit kă u da krună alu toc kari ănkređi ăm Jăl. Jej ur kusta şă ur vladali ku Dimizov ăm savrşenă putuljală dă erikeş.

¹⁴ Ali Dimizov u suduli alu toc kari nu ănkređi ăm Isus. Jăl lju vărłji ăm pakao, hundı ur plănzi şă ur kărciji ku đinci ăm duremi dă erikeş. Fok kari nikad nu su aşćinţi maj pă dăparcı lju arđi şa vermi nor sta să lji mănăşji.

¹⁵ Kănd su ăntorşji Isus, Jăl u uniştıli dă erikeş pă Sotona şă kraljevstva aluj. Jăl lu vărłji pă Sotona ăm pakao hundı u arđi dă erikeş, ku toc kari umbla dă pă Jăl maj benj dă kită să puji ureči pă Dimizov.

¹⁶ Daje kă Adam şă Eva nor pus ureči la Dimizov şă ur adus greh pă pămănt, Dimizov u blăstămat şă su ăngăndıt să idizaskă pămăntu. Ali ăm una ză Dimizov u faşji nov nor şă nov pămănt kari u fi savrşen.

¹⁷ Isus şă lume aluj ur kusta pă nov pămănt, şă ur vladali dă erikeş şă pă kutotu şje ăj. Jăl u aşćerţi totă lakrma şă maj mult no fi duremi, ăntrıstală, plăns, relji, ili bićışugur. Isus u vladali pă kraljevstva aluj ku putuljală, şă điriptacı, şă Jăl u fi ku lume aluj dă erikeş.

Evandjelje dă pă Luka

The Gospel of Luke

Published 2021 for the South Slavic Ardilean Bayash edition by Romska Biblija (RomBib)

www.rombib.com

Cover Design: OM EAST, *east.om.org*

eBooks for download:

east.om.org/ebooks

This is a joint production by Romska Biblija (RomBib) and OM EAST.

This work is made available under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License. To view a copy of this license, visit
(English) <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode#languages>
(hrvatski) <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode.hr>
or send a letter to Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.

Evandjelje dă pă Luka

Asta Evandjelje u skris unu om Luka kari are doktor misionar kari u putovulit ku apostol Pavle (vejs Kol 4,14; Flm 24; 2 Tim 4,11) kari nu are židov. Asta kenvijă opisilešči kum su avut Isus, kustu aluj, ănvăcăla, čudesur, morče pă krušji, uskrnsnuće dăm morc, unesenje ăm nor. Una dăm mari temă dăm asta Evandjelje ăj kă Isus ispunulešči obečanje kari Dimizov u dat alu Izrael ăm Stari zavjet šă kă radosna vijest nuj numa dă židovur mar šă dă židovur kari nus. Ăm asta Evandjelje Isus spunje dă mulči temur molitvur, Duh Svănt, fălušăjă, zahvalnost šă banj. Asta kenvijă arată kum Isus u izliječilit šă u jărtăt alu mulc ominj, alu ominj kari as re tari bičež ili opsjednuti ku demonur, sărašj, grešnici, mulči mujer. Luka asta u skris, 65. aj dă pă Krist.

Luka skrijă karči păntru Teofil dă kustu alu Isus

1 ¹ Ka kum šćijec mulc su apukat să skrijă dogadajur šje Dimizov u obečalit a su dogodulit ăntri noj. ² Orikic as re svedoci dăm kap dă šje ur skris šje ur văzut šă šje svite Isus, jej ăs slugurlje alu vorba.^a ³ Aša šă ju mam ăngăndit dăm elši pă rănd să skruv kutotu păntru činji, glavni Teofile. ⁴ Aša să fij siguran šă să poc arăta šă să spuj

dă ănkriđală dă vorbilje dă šje u fost ănvăcat kă ăj aje anume.

Ăndalu spunji alu Zaharija kum su ave Ivan Krstitelj

⁵ Ăm zăljiljelje kănd kralj Herod vladale ăm Judeja, are unu popă šje să čima Zaharija dăm svečenički rodu alu Abiji,^b šă mujere aluj isto are dăm pleme alu Aron. Je să čima Elizabeta. ⁶ Amăndoju ăs re ăm oči alu Dimizov făr dă duvină, pravedni kă jej cănje toći

^a 1,2 jej ăs slugurlje alu vorba Ili “služule alu Dimizov aša spunje alu ominj dă poruka aluj.” ^b 1,5 Abija are poglavar kari ave grupă dă pop a toc jej asre potomci alu Aron, kari are elši pop dă Izrael (vedi 2 Ljet 24).

zapovjedurlje šă pravilurlje alu Domnu anostru. ⁷ Jej asre fär dä kupij, daje kä Elizabeta nu puće sä aji kupij, šă amăndoj asre tari bătärnj.

⁸ Kănd una ză, Zaharija služule ka popa alu Dimizov âm Hram, u vinjit vreme pă grupa aluj sä služulaskă. ⁹ Dă pă obiçaju ăntri pop lu izabralit ku kockă sä mergă âm svetište alu Domnu sä prinusulaskă miomiosur.^a

¹⁰ Šă ănreg narodu ašçipta afară âm udvar šă sä aruga âm vreme dă mirosur.

¹¹ Atunšje anđalu alu Domnu su năstămit âm Hram alu Zahariji dădănençi pă desna parçi^b dă žrtvenik hunđi are miomiris.

¹² Zaharija kănd u văzut pă anđal tari su ănfrikušatăšă.

¹³ Daje anđalu ju zăs: “Nuçi sprije, Zaharija! Arugală ata u fost auzătă. Mujere ata Elizabeta u ave fišjor, šă tu vi da numi Ivan.

¹⁴ Vi ave fălušaje šă slavlje šă mulc sur âm făluša la fătala aluj.

¹⁵ Kă jăl anume u fi mari âm oçi lu Domnu anostru. Vin šă tari butură no be. Mar âm injima alu mumăsa jăl u fi umpljet ku Duhu Svânt.

¹⁶ Mulc fišjori kari âs Izraelci sur

ăntoršji dă rănd dă la jăl âm napoj la Domnu Dimizovu alor. ¹⁷ Jăl u meržji âm nençe alu Domnu ka vjesniku âm duhu šă âm puçere alu Ilija kari are dă kănva prorok sä pomirilaskă pă kupiji ku tatusurlje, sä ănorkă pă eje kari âs nevjerni sä apušji mudrost dă la heje kari âs pravednă, sä pripremalaskă narod păntu Domnu.”

¹⁸ Ali u zăs Zaharija alu anđalu Gabrijel kari stăçe âm nençe alu Dimizov: “Dă pă šje uj šçi kă aje âj anume? Tu vejs kă mes aku om bătärn šă băšăca ame âj isto âm aj.”

¹⁹ Anđalu ju ăntors vorba: “Numilje amnjov âj Gabrijel šă ju mes ku Dimizov^c sä askultă šje mu spunji, aša mes mănat sä svitesk ku činji šă säc aduk Hir fălos.

²⁰ Punji mă ureçi, kănd mar nu maj ănkrizut dă vorbasta šje cam spusu, tu njimika nu vi puće sviti păn šje no su dogoduli asta šje cam spus. Vorbilje šje cam spus ur fi âm pravă vremi.”

²¹ Lume ašçipta afară pă Zaharija, šă sä çudule šje fašji atita dobă âm svetište. ²² Kănd u vinjit afară nu puće sä svitaskă. Jăl svite âm znakovur šă nu puće sä svitaskă

^a 1,9 Svećenici trăbuje sä acăci tamjan kari are dulšji mândru miros, dăde prinos alu Dimizov âm tota điminjaca šă dă sara pă poseban oltar âm nontru âm Hram. ^b 1,11 *desna parçi* lok hunđi anđalu are pă lok dă çast ^c 1,19 *ju mes ku Dimizov* âm original skrijă: “kari stă la Dimizov”. Asta âj zăs ka ukor alu Zaharija. Prisutnostu alu Gabriel, kari vinji direktno dă la Dimizov, ar trăbuji sä fijă dovoljan dokaz alu Zahariji.

njimika pǎn šje nu ju su ave kupilu. Šǎ atunšje ur prišjepi kǎ u avut vizijǎ ǎm svetište.

²³ Kǎnd u završalit vreme dǎ služba aluj ǎm Hram, Zaharija u fužjit akasǎ. ²⁴ Atunšje maj dǎ pǎ zǎljilje bǎšǎca aluj u rǎmas gǎrjonǎ, šǎ nu jǎšǎ afarǎ šinšj lunj.^a Elizabeta u zǎs: ²⁵ “Domnu ǎj ala kari u fǎkut asta aku: Dimizov su ujtat pǎ minji ku milǎ šǎ u lot ǎndǎrǎt rušǎnje dǎm oči alu ominj.”^b

Andalu spunji alu Marija kum su ave Isus, Fišjoru alu Dimizov

²⁶ Šasǎ lunj dǎ kǎnd Elizabeta are gǎrjonǎ, Dimizov u mǎnat pǎ ǎndalu aluj pǎšći Gabrijel ǎm varuš ǎm Galileja kari sǎ čamǎ Nazaret. ²⁷ Jǎl u vinjit la fatǎ ǎm pǎr kǎ su zaručulit ku Josip kari are potomku alu Kralju David. Je sǎ čima Marija. ²⁸ Gabrijel u vinjit šǎ u zǎs: “ǎnfǎlušešćici tu kari ješč izabralitǎ! Domnu ǎj ku činji! Blagoslovlitǎ ješč tu ǎntri mujer!”

²⁹ Marija are uznemirenǎ dǎ pozdravu aluj šǎ je u ǎnšjirkat sǎ sǎ ǎngǎndaskǎ šje značalešći.

³⁰ ǎndalu ju zǎs alji: “Nuc fijǎ

frikǎ, Marija! Tu aj aflat la Dimizov milǎ.^c ³¹ Punji ureći, vi rǎmǎnje gǎrjonǎ, vi fǎta fišjoru šǎ tu ji punji numi Isus! ³² Jǎl u fi mari, šǎ u fi čimat Fišjoru lu Hǎl Maj Mari! Šǎ Domnu Dimizov ju da autoritet sǎ vladalaskǎ ka kralju ka kum ǎj predaku aluj David. ³³ Šǎ jǎl u vladalit ǎm familija lu Jakov dǎ erikeš, šǎ kraljevstva aluj nu ave kraj!”

³⁴ Marija u ǎntribat atunšje pǎ ǎndal: “Kum poći asta fi kǎ ju mes fatǎ ǎm pǎr!”

³⁵ ǎndalu ju ǎntors vorba: “Duhu Svǎnt u vinji pǎ činji, šǎ pučere dǎ Hǎl Maj Mari ču astupa ku umbrǎ. Dǎm ala rǎnd Kupilu Svǎnt šje u fi fǎtat dǎ la činji u fi čimat Fišjoru alu Dimizov. ³⁶ Punji ureći: Rođakinja asta Elizabeta ǎj bǎtǎrnǎ šǎ isto u ave fišjor, kǎ je nu puče sǎ ajvi majmult, ali aku ǎj mar ǎm šasǎ lunj dǎ kǎnd ǎj gǎrjonǎ. ³⁷ Kǎ njimika nuj nemoguće alu Dimizov!”

³⁸ Atunšje u zǎs Marija: “Da ju mǎ ligizesk ku asta sǎ fjuv ropkinja alu Domnu. Lasǎ fijǎ aša kum tu zǎšj.” Atunšje ǎndalu u fužjit dǎ la je.

^a 1,24 Dǎ pǎ šinšj lunj, toc u vide kǎ ǎj gǎrjonǎ. Atunšje ominji nu su akǎca dǎ Elizabeta kǎ inka ǎj nerotkinjǎ. ^b 1,25 Asta ǎj daje kǎ sǎmce rušǎnji kǎ je nu ave kupij.

^c 1,30 Tu aj aflat la Dimizov milǎ Idiom “aflǎ milost” značalešći kǎ benji ješč apukat dǎ la šjinjiva: “Dimizov u odlučilit kǎ cu da mila” ili “Dimizov cu arǎta bunjeme aluj.”

**Elizabeta u kunuskut pã
kupilu alu Marija dãm
injimã kã jãl aj Mesija**

³⁹ Dovã tri zãlji dã pã aje Marija su gãtat šã u mers pã kalji, je su ãngribit ãm unu sat ãm Judeja pã đal. ⁴⁰ Akulo are kasa lu Zaharija. Je u tunat ãm nontru šã su pozdravalit ku Elizabeta.

⁴¹ Kum u auzãt Elizabeta pozdravu lu Marija u sãmçãt pã kupilu alji kum tari su miškãt ãm injimã, šã Elizabeta are pljinã ku Duhu Svãnt.

⁴² Elizabeta tari u mužjit lu Marija: “Maj tari ješč blagoslovulitã tu ãntri mujer, šã blagoslovulitã aj kupilu atov! ⁴³ Adišje mes aša bitnã, kã tu mama lu Domnu amnjov vinji sã mã posjetilaskã? ⁴⁴ Kã dãm momentu šje am auzãt pozdravalala ata, kupilu amnjov tari su miškãt dã fãlušãjã ãm injima ame! ⁴⁵ Blagoslovljenã daje kã tu aj ãnkrizut kã šje Domnu cu igirit sigurno u fi!”

**Marija slavalešçi
pã Dimizov ãm kãncit**

⁴⁶ Atunšje Marija u zãs:
“Duša ame ãl slavalešçi pã maj mari Domn,

⁴⁷ šã duhu amnjov sã ãnfãlušešçi ãm Dimizov Spasitelju amnjov,

⁴⁸ daje kã jãl su ujtãt ku milã pã minji pã poniznã ropkinja aluj,

aku toçi generacijurlje mur çimamã blagoslovljenã,

⁴⁹ daje kã svemoguçi Dimizov u fãkut mari djelur ku minji,

šã numilje aluj aj svãnt.

⁵⁰ Pãlãngã totã sãmãnca, Dimizov aj milos

pãlãngã eje kari ãl poštivalešçi.

⁵¹ Ku mãnã aluj jãl u fãkut puçernjišji lukrur.

Jãl u arunkat afarã pã eje kari asre ponosnã ãm sufljiçilje alor šã pã eje kari asre umišljeni.

⁵² Pã heje bãlour vladar lju vãrlji dã pã prijestolje,

a pã heje kari ãs ponizni lju riðikatulji.

⁵³ U rãnjit pã flãmãnž ku

mãnkari bunã, a pã gãzdašji lju mãna ku mãnjilje golji.

⁵⁴ Jãl u ažutat pã Izrael sluga aluj su ãngãnditusã dã milã aluj,^a

^a 1,54 Dimizov nu poçi ãmujta. Kãnd ãš dušji ãm firi, Dimizov sã ãngãdešçi, aje znaçalešçi kã Dimizov djeluvulešçi dã pã obeçanje šje u dat. Asta svitešçi dã obeçanje aluj: “u obeçalit alu preci anoštri kã u fi milosrdan.”

⁵⁵ ka kum u obečalit alu preci
anoštri dă kănva
să fijă pljinj dă milă pălăngă
Abraham šă pălăngă
potomku aluj* dă erikeš.”

⁵⁶ Marija u rămas ku Elizabeta tri
lunj atunšje su ăntorsăsă akasă.

Ivan Krstitelj su avutăsă

⁵⁷ Kănd u vinjit vreme alu
Elizabeti să ajvi kupil, je u fătat
fišjor. ⁵⁸ Šă kănd ur auzăt susjedi šă
njamu kă Domnu are bun pălăngă
je, jej ur vinjit una la je šă să ăm
făluše ku je una.

⁵⁹ Kupilu trăbuje să fijă obrezalit
pă optă (8) zuva, šă kănd or vinjit
una să fakă asta, jej gănde să ăj
đe numi Zaharija dă pă tatusu.

⁶⁰ Mumăsa u odbijilit šă u zăs: “Nu,
jăl su čima Ivan.”

⁶¹ Ali jej ur zăs: “Njime dăm
njamuc nu u fost čimat dă pă
numiljala!” ⁶² Šă aša jej ăntriba ku
znakur pă tatusu alu kupilula, kum
su čima. ⁶³ Zaharija u šjirut pločică
dă skris šă u skris: “Ivan ăj numilje
aluj!” Toc asre ămirac. ⁶⁴ Šă dăm

ala šas Dimizov u dăsvăkut gura
alu Zaharija šă poči să svitaskă. Šă
jăl dăđe slavă alu Dimizov!

⁶⁵ Atunšje frika u vinjit pă tot
susjedu šă ăm totă parće dă
Judeja păm đalur šă spunje šje su
dogodulit. ⁶⁶ Toc kari ur auzăt dă
aje cănje ăm firi šă să ăngănde:
“Šje u fi dăm ala kupil? Anume
măna alu Domnuluj^a are ku
kupilula Ivan.”

Zaharija prorokuvulešči šjinji ăj Mesija šă Ivan

⁶⁷ Zaharija, tatusu alu Ivan are
pljin dă Duhu Svănt, atunšje
prorokovale šă zăšje:

⁶⁸ “Slava alu Domnu Dimizov
alu Izrael,

Kă jăl u vinjit šă să otkupilaskă
pă narodu aluj!

⁶⁹ Jăl u răđikat păntu noj pă
spasitelju silni!^b

Dăm potomstva lu sluga
amnjev la kralj David.^c

⁷⁰ Asta nju fost spus
dăm gurălje dă proroci aluj
svănc dă kănva:

* 1,55 Gal 3,16 ^a 1,66 măna alu Domnuluj ăj pučere alu Domnu: “pučere aluj are ku jăl”. ^b 1,69 Ăm original skrijă: “rog dă spasenje păntu noj”. Rog dă životinjă are simbol dă pučere alji să să potă branalaskă. Dă Mesija să svitešči ka kum ar fi jăl rog kari ari pučeri să spasalaskă Izrael ka “šjinjiva ku pučeri să nji spasalaskă.” ^c 1,69 ăm original skrijă: “ăm kasa alu sluga aluj David”. Kasa alu David predstavalešči familija aluj, potomci aluj.

71 spasenje dă la dužmanji anoštri
 šă dăm mănja^a kari toc
 nji mărzăleşci.
 72 Are milosrdan pălăngă
 preci anoštri,
 šă u ispunulit savezu
 aluj svănt.
 73 Ăm zakletvă kari u dat
 lu Abraham, alu
 predaku anostru:
 74 să nji izbavalaskă dăm mănj
 alu dužmanj,
 să pučenj poslužulenj pă jăl
 făr dă frikă,
 75 šă să kustănj svănt šă dirept
 âm toci zăljlilje dă
 kustu anostru.
 76 Šă tu Ivan fišjoru amnjov, tu vi
 fi čimat proroku alu Maj
 Mari Dimizov,
 kă tu vi meržji âm nenće alu
 Domnuluj šă să aj direš
 kalje aluj,
 77 Tu vi da alu lume lu Dimizov,
 Hir fălos dă spasalala
 šă dă jirtala dă grehurlje alor.
 78 Kutotu asta aj dă rănd
 dă sufljitu milos alu
 Dimizovu anostru,

ka sorilje kari svitlizešci u
 vinji afară dăm nor pă noj
 sus^b

79 u da lumină alu eje kari šađi âm
 tunjerik,^c šă âm umbra
 alu morči.

Nju punji pišjorilje anoštri pă
 kalje dă putuljală.^d

80 Ivan u kriskut šă su âmălurit
 âm duh. Kusta âm pustinjă păn šje
 nu su arătat javno alu Izrael.

Isus su avut âm Betlehem

(Mt 1,18–25)

2¹ Âm aje vremi dă pă šje
 su avut Ivan, zapovjed u
 fost mănată dă la car August
 să fakă skritura dă stanovništvo
 âm ăntragă cara. ²Aje are elši
 skritura dă stanovništvo kari u
 fost kănd Kvirinije are vladar
 dă Sirija. ³Aša toc ur mers să să
 prijavalaskă âm varušu hunđi preci
 alor u kustat.

⁴Aša Josip dăm mik varuš
 Nazaret âm Galileja, u mers âm
 varuš Betlehem âm Judeja hunđi
 su avut David daje kă jej as re

^a 1,71 Vorba “măna” predstavalešci pučeri kari rej ominj koristilešci protiv dă ominji alu Dimizov. ^b 1,78 Asta aj metaforă dă điriptači. Ajišje să svitešci dă duhovna điriptači kari Spasitelj u da ka kum sorilje vinji afară kari svitlizešci pă pământ. Veđi Mal 4,2. ^c 1,79 *eje kari šađi âm tunjerik*asta aj metaforă hunđi nuj duhovna điriptači. Alu heje ominj kari lji falalešci duhovna điriptači svitešci kă jej šađi âm tunjerik: “ominji kari nu ščijă điriptači”. ^d 1,79 *kalje dă putuljală* aj metaforă dă kust kari osoba ari putuljală ku Dimizov: “să kustănj kust ku putuljală” ili “să umblănj pă kalji kari nji dušji la putuljală”.

njamu alu kralj David.^a ⁵ Josip u mers akulo sã sã jivaskã dã skritura una ku Marija zaručnica aluj, kari are gãrjonã. ⁶ Šã kum asre dãm Betlehem akulo vreme u vinjit sã sã ajvi kupilu. ⁷ Je u avut elši fišjor, lu ãnvãlitãlu šã lu pus ãm hištãlov^b daje kã nu are soba pãntru jej ãm fugadov.^c

Andalu najavalašči alu pastiri kã Isus Spasitelj su avut

⁸ ãm ala lok dã apropi dã Betlehem asre pastirur kari rãmãnje afarã pã otvoreno šã pãze stadurlje alor totã nopće. ⁹ Šã dãm turdatã su pojavãlit andãlu alu Domnuluj! Andãlu u stat ãm nenće alor, šã slava alu Domnuluj lju svitlãzãt pã jej. Šã pastiri u gãlbãnjit ãm ubraz dã frikã. ¹⁰ Ali andãlu lju zãs: “Nu vã fijã frikã! Ju vjuv sã vã aduk Hir fãlos, dã mari fãlušãjã pãntru totã lume. ¹¹ ãm varušu hundi su avut Kralj David, astãs su avut Spasitelj. Jãl are Krist, Domnu! ¹² Asta ãj znak dã pã kari sã ãl šćijec: voj vic afla pã kupilu ãnvãlit ãm hištãlov.”

¹³ Atunšje dãm turdatã lãngã parće dã andãl u vinjit mulc andej dãm nor kari hvalale pã Dimizov. Šã jej slavale:

¹⁴ “Slava alu Dimizov ãm nor šã pã pãmãnt putuljalã alu eje ominj kari lju izabralit.”

¹⁵ Dã pã šje ur fužit andejli dã la pastir ãm nor, pastiri ur zãs una la alt: “Haj aku am Betlehem, šã sã viđenj aje dã šje Domnu nju spus!”

¹⁶ Aša sur ãngribit ãm Betlehem šã ur aflat pã Marija, šã pã Josip, a kupilu are ãm hištãlov. ¹⁷ Šã kãnd pastiri ur vãzut pã kupil, jej sur apukatãšã sã spujã šje lju fost spus dã la andej dã kupil. ¹⁸ Toc eje kari ur auzãt šje pastiri ur spus, jej toc asre ãmirac. ¹⁹ Ali Marija cãnje toći vorbilje alor ãm sufljičilje alor šã mult su gãndit dã jelji.^d ²⁰ Atunšje pastiri ur fužjit la stadurlje alor šã jej dãde hvalã šã slavã lu Dimizov dã kutotu stvarurlje šje ur auzãt šã šje ur vãzut, točno kum lju fost najavalit alor.

²¹ Osmã zuva kãnd kupilu su avut u fost obrezalit,^e šã u fost čimat Isus, numilje u datã aluj dã

^a **2,4** *Betlehem* are mik varuš, akulo David su avut, a u fost zãs kã akulo su ave šã Mesija (Mih 5,2). ^b **2,7** *hištãlov* are čist, molji šã uskat ka fãnu, sã fijã molji pãntru kupil mik. Marija šã Josip as re una ãm aje prostorijã hundi as re živadur. ^c **2,7** *nu are soba pãntru jej ãm fugadov* daje kã ur vinjit mulc ominj ãm Betlehem sã sã prijavalaskã pã skritura dã stanovništvo. ^d **2,19** Marija cãnje dã vorbilje alor šje ur spus dã kupilu alji, kutotu ji are dragocjeno: “ãm fãlušãjã cãnje aje”. ^e **2,21** *obrezalit* Zakonu kari Dimizov u dat alu židovski vjernici zãšji kã obrezanje dã fišjor ãj žrtva dã roditelji kari trãbã sã adukã (Lev 12,1–4).

la andal majnti dă šje Marija u rāmas gārjonā.

Isus šā Marija trābā šā mergā ām Hram

²² Šā känd u vinjit vreme alu Marija obred dā čistilā kum are zapovjedālā dā la zakonu alu Mojsije, Marije šā Josip ur dus pā Isus am Jeruzalem sā āl posvetilaskā la Domnu, ²³ kā āj skris ām zakonu alu Domnu: “Tot elši fišjor u fi posvetilitā la Domnu.”* ²⁴ Jej trābā isto sā adukā žrtvā: “Dovā grlicur ili doj tājirā puromb,”* kum āj zapovjedalit dā la zakonu alu Domnu anostru.

Šimun u prepoznulit pā Mesija

²⁵ Atunšje are om ām Jeruzalem šje sā čima Šimun. Jāl are pravedan šā svet šā aščipta pā Mesija sā izbavalaskā pā Izrael^a šā Duhu Svānt are ku jāl. ²⁶ Šā Duhu Svānt majnti ju spus aluj kā no mori majnti dā šje no viđe pā Mesija alu

Domnu anostru. ²⁷ Aša Duhu Svānt lu dus pā Šimun ām Hram^b känd ur adus roditelji pā kupilu Isus ām nontru šā sā fakā obred kum are običaju dā zakonu alu Mojsije.

²⁸ Šimun lu apukat ām mājilješ pā Isus, slavale pā Dimizov, šā u zās:

²⁹ “Aku lasā pā sluga atov sā morā ām putuljalā, Domnu,

kum tu aj zās,

³⁰ kā oči amej ur vāzut spasenje ata.^c

³¹ Asta tu aj fākut dā totā lume.

³² Asta āj lumina dā ominj^d šā lji svitlizaskā alu ominj kari nus Židov,

slava alu lume dā Izrael!”

³³ Tata šā mama alu Isus asre umpljec ku āmiralā dā kutotu šje Šimun u zās dā jāl. ³⁴ Atunšje Šimun u blagoslovulit pā jej šā u zās lu Marija: “Dimizov u odredilit pā ala kupil kā pāntru jāl mulc Izraelc ur kāđe šā su riđikasā.^e

Jāl āj odredilit sā fijā znaku alu Dimizov, ali mulc lur odbacalilā

* **2,23** Izl 13,2 * **2,24** Lev 12,8 ^a **2,25** pā Mesija sā izbavalaskā pā Izrael Ām original skrijā: “aščipta utjehā dā Izrael” ^b **2,27** ām Hram “ām udvaru dā Hram.”
 Numa svečenici puće tuna ām zgrada dā Hram. ^c **2,30** spasenje ata “Spasalala” spunji dā osobā kari u aduši spas–kupil mik kari āj Isus–kum Šimun cānji: “Spasitelj kari tu aj mānat”. ^d **2,32** lumina Asta metaforā značalesči kā kupilu u ažuta alu ominj sā vadā šā sā prišjepi pā ista način ka kum lumina ažutā alu ominj benji sā vadā. ^e **2,34** ur kāđe šā su riđikasā Ešće vorbi značalesči: “asta kupil u fašji kā mulc ur kāđe ili ur vinji dā apropi la Dimizov”.

³⁵ aša u vinji pã luminã gãndurlje askunšã alu mulc, a maçu či ãmpunžji ãm duša ata.”^a

Ana u prepoznulit pã Mesija

³⁶ Are isto aša proročica Ana fatã alu Fanuel kari ãj dãm pleme alu Ašer. Ana are tari bãtãrnã mujeri, je are šapči aj ãm brak ³⁷ šã aku ãj vãdojã, mar hunđiva osamdeset patru aj.^b Ana nu fužje dãm Hram, nego služule akulo zuva šã nopće ãm post šã ãm aruguminči. ³⁸ Baš pã aje vremi Ana u vinjit, hvalale pã Dimizov, šã je spunje dã kupilu Isus alu toc kari aščipta pã Dimizov sã otkupilaskã pã Jeruzalem.^c

³⁹ Dã pã šje ur fãkut Josip šã Marije kutotu šje zakonu alu Domnu u šjirut dã la jej, jej ur mers ãm napoj ãm varušu alor Nazaret ãm Galileja. ⁴⁰ Kupilu u kriskut šã su ãmbãluritãšã, are pljin dã mudrost, šã blagoslovurlje alu Dimizov asre ku Isus.

Isus svitešči ku učitelji ãm Hram

⁴¹ Roditelji alu Isus mãržje ãm tot anu ãm Jeruzalem sã fijã akulo pã blagdan dã Pasha. ⁴² Aša kãnd are Isus dvanaest aj dã bãtãrn jãl una ku jej u mers pã blagdan ka kum stalno mãržje. ⁴³ Šã kãnd u trikut blagdanu jej sur gãtatãšã akasã, ali fãr dã šçučilje alu roditelji, kupilu Isus u rãmas ãm Jeruzalem. ⁴⁴ Jej gãnde kã ãj hunđiva ãm grupã. Jej ur trikut mari kalji totã zuva, kapu sur apukatãšã sã ãl koçi ãntri njamu šã ãntri hej kari ãl kunošči. ⁴⁵ Kum nu lor aflat, jej ur mers ãm napoj ãm Jeruzalem šã ãl koçi. ⁴⁶ Tri zãlji dã pã aje jej lor aflat. Isus are ãm Hram, šãđe ãntri učitelji dã zakonu alu Mojsije, punje ureče šã lji ãntriba. ⁴⁷ Toc kari ãl punje ureče asre ãmirac la fire aluj, šã la odgovurlje aluj.

⁴⁸ Roditelji aluj isto aša asre tari ãmirac kãnd lor vãzutãlã akulo šã

^a 2,35 *Mač* Asta metaforã spunji dã tuga mari kari Marija u sãmcã: “Tuga ata u fi aša tari dã ču dure ka kum maçu čar ãmpunžji ãm sufljit.” ^b 2,37 “osamdeset patru aj”: poči fi 1) aste are vãdoja 84 aj ili 2) are vãdoja kari are bãtãrnã 84 aj. ^c 2,38 *sã otkupilaskã pã Jeruzalem* Asta značãlešči: “ala kari u otkupili Jeruzalem” ili “jãl kari u adušji blagoslov alu Dimizov a naklonost napoj ãm Jeruzalem”. (vedi Iz 52,9).

mumäsa ju zäs: “Fišjoru amnjov adäšje njaj fäkut asta anovä? Tata atov šä ju as renj äm mari brigur dä činji, päšči tot či kutanj!”

⁴⁹ Isus u äntors vorba: “Ali adäšje mä kutac? Nu šćijec kă ju as trăbuji sä fjuv äm kasa^a alu Tata amnjov?”^b ⁵⁰ Jej nur prišjiput šje gände sä lji spujä.

⁵¹ Ali Isus u mers äm napoj ku roditelji äm Nazaret, šä jäl lju u pus ureci. Šä mumäsa aluj u cänut kutotu vorbilje äm sufljituš.^c ⁵² Šä äm aje vremi Isus u kriskut äm gänd šä äm telä^d šä ku milä dä la Dimizov šä dä la lumi.^e

Služba alu Ivan šje bučazä

(Mt 3,1–12; Mk 1,2–8; Iv 1,19–28)

3¹ Känd are vladavina alu car Tiberija, trajale skoro 15 aj,^f Poncije Pilat are upravitelj äm Judeja, Herod vladale äm Galileja a Filip, fračilje aluj dä pä tata alor, vladale äm Itureja šä äm Trahonitida a Lizanije vladale äm Abilena,^g ² Ana šä Kaifa asre mar popur,^h Dimizov u mänat porukä alu Ivan, fišjoru alu Zaharija, kari kusta äm pustinjä. ³ Šä aša Ivan u mers äm toci lokurlje pä längä rijeka Jordan sä propovjedälaskä

^a **2,49** *kasa alu Tata* Isus svitešči dä Hramu alu Dimizov ^b **2,49** *Tata amnjov* Roditelji aluj trăbuje sä šćiji dä svrha aluj kari Tata aluj lu mänat. Ku 12 aj, Isus, Fišjoru alu Dimizov, šćije kă Dimizov äj pravi Tata aluj (nu Josip, bärbatu alu Marija). ^c **2,51** *u cänut kutotu vorbilje äm sufljituš* Dä kutotu šje Marija u auzät, zäšji kă äj ka blago kari je cänje tari äm sufljitu alji, päze, šä cänje dä aje. ^d **2,52** *u kriskut äm gänd šä äm telä* are maj kufiri šä maj bälour. ^e **2,52** *ku milä dä la Dimizov šä dä la lumi* Asta svitešči kum krišće duhovno šä äm telä: “Dimizov äl blagoslovule maj mult šä maj mult a ominji älä pläšje maj mult šä maj mult.” ^f **3,1** 27 ili 28 aj dä pä Krist ^g **3,1** Herod, Filip Lizanije as re “tetrarsi”. Izraz “tetrarh” are dužnosnik alu vladä kari re dio alu Rimsko carstvo. Tot tetrahu are pod autoritetom dä rimski car. Kraljevstvo dä Herod “Mari”, kari are kralj äm vreme dä rođenje alu Isus, are podijeljeno pä patru djelur dä pä morče aluj a akulo vladale fišjori aluj ka “tetrarsi” ili “vladari četvrtine”. Tot kraju ave unu ili mišj djelovur kari sä čima provincije ka kum as re Galileja šä Samarija. ^h **3,2** *Ana šä Kaifa asre mar popur* Ili “känd Ana šä Kaifa služule una ka mari pop.” Ana are mari popä a Židovi ur nastavalit sä älä prepoznulaskä čak šä känd Rimljani lu pus sä fijä žinjiru aluj, Kaifa, sä älä zamjenilaskä ka pä mari pop.

daje kã toc kari u grešalit, a heje kari su pokajalit sã lji jarçi Dimizov grehurlje a Ivan atunšje lju buçuza.

⁴ Ka kum Prorok Izaija svite ãm kenvije aluj dã ešće vorbi:^a

“Graju alu unu kari mužješçi ãm pustinjã šã sã auze: pripremilec kalje pãntru Domnu; ravnalecã kalje!^b

⁵ Lasã totã dolina sã fijã umpljetã šã totã planina sã fijã ãm tokmã ku alčilje,^c

šã kãljilje krivã sã fijã pravã, šã kãljilje kari nus ravnã sã fijã ravnã^d

⁶ atunšje totã lume u viđe Spasenje dã la Dimizov.”^{*}

⁷ Alu gãrmaďã dã lumi kari ur vinjit la jãl sã sã bučazi, Ivan zãšje: “Voj leglo alu otrovni šarpi, šinji vu upozorulit sã ãnšjirkãc sã skãpãc dãm kazna šje u vinji pã voj?^e ⁸ Arãtãc plodur dã ãnkãjalã!^f Nu vã apukãc sã vã zãšjec una

lu alt: Abraham ãj tata anostru!⁸ Ju vã zãk: Dimizov poçi dãm petrilješće rãďika pã kupij alu Abraham!” ⁹ Mar aku sãkure dã sudu alu Dimizov ãj pusã sus sã taji dãm korjen ljemnu.^h Tot ljemnu kari nu adušji bun plod u fi tijet ãndãrãt šã vãrljit ãm fok.

¹⁰ Gãrmaďã lu ãntribat pã jãl: “Šje sã fãšjenj atunšje?”

¹¹ Ivan u zãs: “Dakã avec dovã kãmašã atunšje ãmpãrcãcãvã ku ala kari nari njiš una. Dakã avec mãnkari isto aša trãbã sã vã ãmpãrcãc.”

¹² Akulo asre isto šã poreznici kari ur vinjit sã sã bučežã šã jej lor ãntribat: “Učitelju, šje sã fãšjenj?”

¹³ Ivan u ãntors vorba: “Nu maj akuljižec majmult dã kitã šje avec pravo sã locã!”

¹⁴ Šã kãtãnjilje isto lor ãntribat: “A noj? Šje trãbã noj sã fãšjenj?”

Alor lju zãs: “Nu loc ku sãla dã njime banj, njiš nu svedoçulec

^a 3,4 Ivan u ispunulit vorbilje kari prorok Izaija u skris ãm kenvija aluj. ^b 3,4

Ominji asta fašji sã sã pokajalaskã dã grehurlje alor: “Pripremilecãvã sã auzec poruka alu Domnu kãnd vinji.” ^c 3,5 Ili “jej u maknuli tota gropa dã pã drik.” ^d 3,5 Kãnd

ominji pripremilešçi driku pãntru kralj kari vinji, jej ravnalešçi kutotu šje ãj ridikat ili šje ãj ãnžjos punji sus sã fijã kutotu ravno. ^e 3,6 Iz 40,3–5 ^e 3,7 Ivan fišje dã njimik pã ominj daje kã tražale pã jej sã lji bučazã sã lji kaznalaskã Dimizov a jej nur stat ku grehurlje: “Nu pućec sã skãpec dã la gnjevu alu Dimizov numa dakã vic fi buçuzaç”.

^f 3,8 ãm original skrijã: “avec plodovur kari ãs vredni dã ãnkãjalã.” ãm asta usporedbã ponašanja alu om sã usporedulešçi ku plod. Ka kum dã la biljkã sã ašçaptã sã ajvi plod kari ãj bun primjer dã aje biljkã aša dã la om kari zãšji kã su ãnkãjit, sã ašçaptã dã la jãl sã kušçi kum Dimizov svitešçi. ^g 3,8 Ili “Noj šćenj potomci alu Abraham daje Dimizov nu nju kaznali.” ^h 3,9 Sãkure ãj usporedba dã kazna kari maj šjeva su apuka:

“Dimizov ãj ka omu kari u punji sãkure pã korjenu dã ljemn.”

krivo protiv dă šjinjiva^a šă fijec zadovoljni ku plata avostră!”

¹⁵ Lume asre aku pljinj dă aščiptalur, šă să antriba am sufljičilje alor, nar puće Ivan să fijă Mesija. ¹⁶ Ivan lju antors vorba alu toc: “Ju vă bučez ku apă, ali unu kari u vinji kari aj maj bălour da minji šă lu kari nu mes vredan să aj ljeg žnirancurlje aluj.^b Jăl vu bučuza ku Duhu Svânt šă ku fok.^c ¹⁷ Jăl cănji furka^d am măna aluj, šă jăl u čistili teleku^e temeljito. Jăl u akulježi făjna am skladišta aluj, ali jăl u arđi jarba uskată am fok šje nu să ašćinžji.”^f ¹⁸ Šă am mulći poticajur svite alu lume šă alu cară dă Hir fălos.

¹⁹ Ivan lu făkut dă njimik pă car Herod dă ränd kă jăl su lot una ku Herodijada băščă alu fračisuš^g isto aša šă dă alci stvarur relji šje u făkut Herod. ²⁰ La kutotu stvarurlje relji šje u făkut jăl u pus maj una: jăl u ankujet pă Ivan šje bučază am čemică.

Ivan bučuza pă Isus

(Mt 3,13–17; Mk 1,9–11)

²¹ Kănd asre totă lume bučuzac dă la Ivan, Isus isto are bučuzat. Kănd Isus su arugat su dăsvăkut noru, ²² šă Duhu Svânt u vinjit žos pă jăl am formă dă purombu šă jăl am nor u svătit: “Tu ješč

^a 3,14 nu svedočulec krivo protiv dă šjinjiva Ili “nu optužulec pă njime ku mišjuna numa să kăpătăc banj dă la jej.” ^b 3,16 Dăzljigat žnirancurlje dă sandalur are lukru alu rob. Ivan svite kă ala kari vinji aj maj mari, dă Ivan nuj vredan să fijă robu aluj. ^c 3,16 ku fok “Foku” aj usporedba ili dă 1) sud ili 2) dă čistilala ^d 3,17 vijača. Asta aj alat dă arunkala dă pšenică am zrak a zrna dă pšenică su odvojuli dăm pljevă. Zrnurlje aš grelji šă kađi đos a pljeva kari nuj bună dušji vântu. Asta alat aj slično ka furka. ^e 3,17 “Teleku” aj lok hundi pšenică aj tari mult să să apušji šje trăbă. “Čistilala” teleku značalešči kă aj gata ku žito: “să završălaskă ku žito”. ^f 3,17 Ivan svitešči dă Krist kari u vinji să sudulaskă ka kum jăl ar fi lukroju pă pămănt kari aj spreman să odvujaľskă zrnurlje dă pšenică dă la pljevă: “jăl cănji furka daje kă aj spreman” ili “jăl aj spreman să sudulaskă ka kum lukroju pă pămănt aj spreman să vijalaskă pšenică”. ^g 3,19 car Herod dă ränd kă jăl su lot una ku Herodijada băščă alu fračisuš Herod Antipas su lăsat dă la elši mujer aluj, su lot una ku nečakinja aluj Herodias kari are mujere alu Filip fračilje măščoj (vedi Mt 14,3; Mk 6,17). Zakonu alu Mojsije u Lev 18,16; 20,21 zabranalit alu om să fijă una ku mujere alu fračisu dakă jăl inka kustă.

Fišjoru amnjov plăkut! Tu ješč fulušuja ame!”

**Isus fišjoru alu
Dimizov ša alu Adam**

(Mt 1,1–17)

²³ Aku Isus are hundiva trideset aj dă bătarn kănd su apukat javno să propovjedălaskă. Isus are cănut dă fišjoru alu Josip.

Josip are fišjor alu Eli,

²⁴ Eli are fišjoru alu Matat,

Matat are fišjoru alu Levi,

Levi are fišjoru alu Malki,

Malki are fišjoru alu Janaj,

Janaj are fišjor alu Josip,

²⁵ Josip are fišjoru alu Matatija,

Matatija are fišjoru alu Amos,

Amos are fišjoru alu Naum,

Naum are fišjoru alu Hesli,

Hesli are fišjoru alu Nagaj,

²⁶ Nagaj are fišjoru alu Mahat,

Mahat are fišjoru alu Matatija,

Matatija are fišjoru alu Šimij,

Šimij are fišjoru alu Joseh,

Joseh are fišjoru alu Joda,

²⁷ Joda are fišjoru alu Johanan,

Johanan are fišjoru alu Resa,

Resa are fišjoru alu Zerubabel,

Zerubabel are fišjoru alu Šealtiel,

Šealtiel are fišjoru alu Neri,

²⁸ Neri are fišjor alu Malki,

Malki are fišjoru alu Adi,

Adi are fišjoru alu Kosam,
Kosam are fišjoru alu Elmadam,

Elmadam are fišjoru alu Er,

²⁹ Er are fišjoru alu Jošua,

Jošua are fišjoru alu Eliezer,

Eliezer are fišjoru alu Jorim,

Jorim are fišjoru alu Matat,

Matat are fišjoru alu Levi,

³⁰ Levi are fišjoru alu Šimun,

Šimun are fišjoru alu Juda,

Juda are fišjoru alu Josip,

Josip are fišjoru alu Jonam,

Jonam are fišjoru alu Elijakim,

³¹ Elijakim are fišjoru alu Meleja,

Meleja are fišjoru alu Mena,

Mena are fišjoru alu Matata,

Matata are fišjoru alu Natan,

Natan are fišjoru alu David,

³² David are fišjoru alu Jišaj,

Jišaj are fišjoru alu Obed,

Obed are fišjoru alu Boaz,

Boaz are fišjoru alu Sala,

Sala^a are fišjoru alu Nahšon,

³³ Nahšon are fišjoru alu

Aminadab,

Aminadab are fišjoru alu Admin,

Admin are fišjoru alu Arni,

Arni^b are fišjoru alu Hesron,

Hesron are fišjoru alu Peres,

Peres are fišjoru alu Juda,

³⁴ Juda are fišjoru alu Jakov,

Jakov are fišjoru alu Izak,

Izak are fišjoru alu Abraham,

Abraham are fišjoru alu Terah,

^a 3,32 *Sala, Sala* Orikic ave grčki rukopis kari skrjuje: “Salmon, Salmon”. ^b 3,33 *Admin, Admin ... Arni, Arni* Orikic ave grčki rukopis kari skrjuje numa “Aram, Aram”.

Terah are fišjoru alu Nahor,
³⁵ Nahor are fišjoru alu Serug,
 Serug are fišjor alu Reu,
 Reu are fišjor alu Peleg,
 Peleg are fišjor alu Eber,
 Eber are fišjor alu Sala,
³⁶ Sala are fišjoru alu Kenan,
 Kenan are fišjor alu Arpakšad,
 Arpakšad are fišjor alu Šem,
 Šem are fišjor alu Noa,
 Noa are fišjor alu Lamek,
³⁷ Lamek are fišjoru alu
 Metušalah,
 Metušalah are fišjoru alu Henok,
 Henok are fišjoru alu Jered,
 Jered are fišjoru alu Mahalalel,
 Mahalalel are fišjoru alu Kenan,
³⁸ Kenan are fišjoru alu Enoš,
 Enoš are fišjoru alu Šet,
 Šet are fišjoru alu Adam,
 a pã Adam Dimizov u stvorulit.

Draku aňšjarkã pã Isus

(Mt 4,1–11; Mk 1,12–13)

4¹ Isus, pljin dã Duh Svãnt su
 aňtors dãm rijeka Jordan,
 šã ãl dušje Duhu pãm pustinjur^a
² četrideset zãlji, hundi u fost
 aňšjirkat dã la draku. ãm zãljiljelje

nu u mãnkãt njimika, šã kãnd u
 vinjit do kraja jãl are flãmãnd.

³ Draku ju zãs atunšje: “Dakã
 ješć tu Fišjoru alu Dimizov
 zapovjedalešći alu petrilješće sã
 sã fakã pitã.”

⁴ Isus ju aňtors vorba: “Skris ãj
 ãm svãntã kenvija: ‘Lume nu kustã
 numa dãm pitã.’”*

⁵ Draku lu dus pã jãl pã planinã
 naltã, šã ãm unu moment draku
 ju arãtat aluj kutotu kraljevstvo
 dã svet. ⁶ Šã draku ju zãs aluj:
 “Ju cuj da kutotu pučeresta šã
 mãndremesta kari ãj datã mijã, šã
 ju pot da alu šinji gãndesk. ⁷ Kãnd
 čaj klanjali la minji, ju caš da
 kutotu cijã.”

⁸ Isus ju aňtors vorba: “Skris ãj
 ãm svãntã kenvija: ‘Alu Domnu,
 Dimizovu atov numa klanjalešći
 šã pã jãl služulešći!’”*

⁹ Dã pã aje draku lu dus ãm
 varuš Jeruzalem šã lu pusãlã pã
 maj nalt lok dã Hram. Atunšje ju
 zãs aluj: “Dakã ješć tu Fišjoru alu
 Dimizov, seri žos! ¹⁰ Kã ãj skris ãm
 svãntã kenvija:

‘Jãl u zapovjedali alu anđelji
 aluj sã ċi pãzaskã’,*’

^a 4,1 “Pustinjã” ãj lok hundi nuj apã nus ljemnji; njime nu kustã akulo.

* 4,4 Pnz 8,3

* 4,8 Pnz 6,13

* 4,10 Ps 91,11–12

¹¹ šă ‘ču dušji pă mănă
să nu či luvešč ku pišjorilje äm
peträ.”^{”*}

¹² Isus äntoršji vorba: “U zäs äj
äm svântă kenvija:

‘Nu äňšjirka pă Domnu
Dimizovu atov!’^{”*}

¹³ Atunšje känd u trikut draku ku
toči äňšjirkalurlje, lu läsat pă jăl
pă una vreme.

Isus sä äntoršji napoj äm Galileja

(Mt 4,12–17; Mk 1,14–15)

¹⁴ Isus meržji äm napoj äm lok
dă Galileja äm pučere lu Duh,
šă vorbi dă jăl sor apukat sä
kružulaskă päščítot äm aje regijă.

¹⁵ Jăl äňväca äm sinagogurlje alor
šă toc äľ slavale.

Isus are mănät däm sinagoga

(Mt 13,53–58; Mk 6,1–6)

¹⁶ Jăl u vinjit äm varuš dă
Nazaret, hunđi jăl u kriskut šă pă
običaju aluj, jăl u mers sämbäta
äm sinagogă. Šă su skulat sä
čítalaskă. ¹⁷ U dată la jăl svitak^a dă
la proroku Izaija, a jăl u däsvekut
svitku šă u aflat lok hunđi skrijă:

¹⁸ “Duhu alu Domnuluj äj pă
minji dasupra.

Däm ala ränd jäl mu
izabralit^b pă minji sä vä
propovjedalaskă Hir fälös
la särašj.

Jäl mu mănät pă minji sä spuj
alu hej šje äs ljigac kă
poči sä fijă däsävakuc
šă lu orb kă poči sä vadă
šă sä đe slobodă alu
hej tlačalic,

¹⁹ šă sä proglasalesk anu pljin dă
milă alu Domnuluj.”^{”*}

²⁰ Isus u äňcis svitku šă u dat äm
napoj la pomočniku šă u šăzut. Šă
toc ku oči äm sinagoga u mucät pă
jăl. ²¹ Su apukat sä äňveci: “Astäs
asta svântă karči, kari ac auzät ku
urečilje avoštri, su ispunulitäsă.”

²² Jej toc sä ämira la toči vorbilje
dă milă šje kăđe dă pă gura aluj.
Šă jej su äňtribat: “Nuj jăl fišjoru
alu Josip?”

²³ Jăl lju zäs: “Äj una izrekă kari
sigurno ac pripunji pă minji. A
šă meržji: ‘Doktoru, äňträmäci pă
činji sängur!’ Kutotu aj făkut, kum
anj auzät, äm varuš dă Kafarnaum,
fă šă aišje, äm kraju atov!” ²⁴ Šă jăl
u zäs: “Anume, ju vä zăk niti unu
prorok nu u fost äm benji apukat
äm kraju aluj.

²⁵ Anume, ju vä zăk, känd äm
doba alu proroku Ilija äm Izrael,

* 4,11 Pnz 6,13 * 4,12 Pnz 6,16 ^a 4,17 “Svitak” značalešči kă äj skris karči pă pelji
dă vakă. ^b 4,18 Točno značalešči “pomazalit ku uloj”. * 4,19 Iz 61,1–2

noru are ăncis a ploje nu kăde tri aj șă šinșj lunj șă are mari fomi păm totă pământu șă asre mulci vădojur ăm Izrael. ²⁶ Tot Ilija nu u fost mănat la njișj unu dăm jej osim la vădoja ăm Sarfata dapropi dă varușu Sidon. ^{*27} Isto așă ăm vreme dă prorok Elizeja asre mulc gubavcur ăm pământu dă Izrael. Șă njiș unu dăm jej nor fost čistilic osim Naamana Sirijaca.”*

²⁸ Kănd ur auzăt, toc ăm sinagogă asre tari mirgiș, ²⁹ jej sur skulat sus șă lur mănatulă afară dăm varuș. Jej lur dus pă jăl pă maj nalt đal pă kari are varușu făkut, ăm namjeră să ăl ămpingă žos să ăl amori.^a ³⁰ Ali jăl u fužjit ăntri jej șă u mers pă kalje aluj.

Isus u mănat afară pă drak dăm omula

(Mk 1,21–28)

³¹ Jăl u mers žos ăm Kafarnaum ăm varuș dă Galileja. Șă akulo sămbăta ănvăca. ³² Lume asre ămirac la ănvăcală aluj daje kă vorba aluj asre pljinji dă pučeri.

³³ Unu dăm ominjije ăm sinagogă ave rov duh ăm jăl, aje are drak. Șă jăl u mužjit ku graju glasnik: ³⁴ “A! Tu Isus dăm Nazaret, șje

găndeșci dă la noj? Aj vinjit să nji uniștilec? Ju șčuv benji šjinji jeșc tu, tu Svăntu alu Dimizov!”

³⁵ Isus lu lot pă frikă șă ju zăs: “Fi putuljit! Hajde afar dăm omusta odma!” Drakula lu vărlijit pă omula žos ăm nenče alu toc șă u jășăt afară, șă njimik nu ju făkut.

³⁶ Eje kari ur văzut asre tari ămirac șă zășje una lu alt: “Šjefăldă vorba ăj asta? Ku autoritet șă ku pučeri șă relji duhovur jașă afară pă vorba aluj!” ³⁷ Hiru dă jăl u mers ăm tot kotu dă regijă ăntragă.

Isus ozdravaleșci pă sokra alu Petar

(Mt 8,14–17; Mk 1,29–34)

³⁸ Kănd u fužjit dăm sinagogă jăl u mers la Šimun akasă. Akulo asre sokra alu Šimun ăm pat bičagă ku fok mari ăm je. Șă jej lor ăntribat pă jăl să ăj ažući. ³⁹ Isus u mers la je u lot pă frikă pă foku șă foku u lăsatu. Je odma su skulatăsă șă su apukat să lji poslužulaskă.

Isus ozdravaleșci pă mulc

⁴⁰ Mar kănd să slăbuze sorilje žos^b toc kari ave njam șă urtaș dăm mulci bičișugur lJOR adus la jăl. Șă jăl lju ăntrimat așă dă jăl

* 4,26 1 Kr 17,8–16

* 4,27 2 Kr 5,1–14

^a 4,29 Lume dăm Nazaret asre tari

uvredljivi daje kă Isus lji spunje dăm karče svăntă hundı Dimizov lji ažuța lu hej șje nu kunușci karče svăntă dă kit numa la židovur.

^b 4,40 Sămbăta să apukă dă jer kănd sorilje kađi žos pă năm adauza kănd sorilje kađi žos.

punje mǎnjilje aluj pǎ jej unu pǎ kići unu. ⁴¹ Mulc dǎm jej ave drašj ǎm jej šǎ kum jǎše afarǎ, drašjije dǎm jej mužje: “Tu ješč Fišjoru alu Dimizov!” Ali jǎl lju rǎspitǎ šǎ nu lji dǎđe sǎ svitaskǎ kǎ jej šćije ka jǎl ǎj Krist.^a

Hir fǎlos sǎ širelešći pǎm Judeja

(Mk 1,35–39)

⁴² Mar kum vinje zuva jǎl u fužjit dǎm kasǎ pǎ lok pustulot. Gǎrmadǎ dǎ lumi ǎl kuta, šǎ kǎnd lor aflatǎ gǎnde sǎ ǎl cǎjǎ sǎ nu fugǎ dǎ la jej. ⁴³ Ali Isus lju zǎs: “Ju trǎbǎ sǎ mǎ duk ǎm alčilje varušur sǎ spuj Hir fǎlos dǎ kraljevstva alu Dimizov.^b Dǎm asta rǎnd am fost mǎnat pǎ pǎmǎnt.”^c ⁴⁴ Šǎ aša u mers sǎ propovjedalaskǎ pǎm sinagogur ǎm Judeja.

Isus u čimat pǎ Šimun, Jakov šǎ pǎ Ivan

(Mt 4,18–22; Mk 1,16–20)

5¹ ǎm una zǎ Isus stǎće lǎngǎ Genezaretsko^d jezero, kǎnd gǎrmadǎ sǎ astrǎnžje la jǎl sǎ audǎ vorba alu Dimizov. ² Jǎl u

vǎzut doj čamcur kum asre pǎ mal rǎzǎmac, kari u lǎsat ribari kǎnd ǎš čistile mrežurlje. ³ Jǎl u tunat ǎm čamac kari are alu Šimun, šǎ lu ǎntribat sǎ ǎl ǎmpingǎ maj ǎm sus dǎ la mal. Atunšje jǎl u šǎzut žos šǎ su apukat sǎ ǎnveci pǎ gǎrmadǎ dǎ lumi.

⁴ Kǎnd u fost gata ku ǎnvǎcala, jǎl u zǎs alu Šimun. “ǎmpinži ǎm maj adǎnkǎ apǎ šǎ slǎbuzǎc mrežurlje ǎm apǎ.” ⁵ Šimun ju ǎntors vorba aluj: “Domnu luj, ǎnj lukrat totǎ nopće šǎ njimik nanj apukat: ali pǎ vorba ata ju uj slǎbuzǎ mreža ǎm napoj ǎm apasta.” ⁶ Kǎnd u fǎkut aša jej u apukat mari boglǎ dǎ pešč, atit dǎ mreža kit nu puknje. ⁷ Jej ur mužjit la urtašji alor dǎ pǎ alčilje čamcur sǎ lji ažući; jej ur vinjit, šǎ umpljet dovǎ karur dǎ pešč dǎ maj šjeva sǎ ǎntupe.

⁸ Kǎnd u vǎzut Šimun Petar aje jǎl u kǎzut la pišjorilje alu Isus šǎ u zǎs: “Maknaleščići dǎ la minji, Domnu, kǎ ju mes grešnǎ om!”^e ⁹ Frikǎ delj svǎntǎ u kǎzut pǎ jej šǎ pǎ ominj šje ur vinjit sǎ lji ažući, kǎnd ur vǎzut kic pešč ur apukat. ¹⁰ Isto aša asre ǎmirac Ivan šǎ Jakov, jej asre Zebedejevi fišjori šǎ

^a 4,41 Točno značalešći “pomazalit ku uloj” šje značalešći “Izabralit”. ^b 4,43 Kraljevstvo značalešći pǎ asta lok ǎj hundi ominji ǎnkredi ǎm Dimizov. ^c 4,43 Dimizov u dat zadatak sǎ spuži dǎ jǎl šǎ lu mǎnat pǎ Isus pǎ pǎmǎnt ^d 5,1 Genezaretsko jezero ǎj isto šǎ Galilejsko jezero. ^e 5,8 Šimun u vǎzut ku Isus ǎj svǎnt.

urtašji alu Šimun. Ali Isus u zäs alu Šimun: “Nuc fijä frikä. Dä aku, maj menkulo tu vi apuka pä ominj!”^a

¹¹ Aša jej ur adus karurlje dä apä pä mal, ur läsat kutotu šä lor sljedilit pä jäl.

Isus ozdravalešči pä om ku gubä

(Mt 8,1–4; Mk 1,40–45)

¹² Isus are äm unu däm varušurljelje. Om pljin dä gubä lu väzutulä pä jäl šä su arukänt pä đinučiš äm nenče aluj šä sä aruga la jäl: “O Domnu, dakä numa tu vuješć, tu mä poc čistili.”

¹³ Isus u mäcät mäna aluj šä lu taknilit, šä u zäs: “Ju gändesk. Fi čistilit!” Šä odmah guba lu läsat.

¹⁴ Atunšje lu purunšjitulä sä nu spujä alu njime, čar asta sä fakä: Elši sä mergä la popä šä sä sä areći, dä pä aje, dä dokaz dä vražä, vi träbuji sä adušj žrtvä dä čistilalä ka kum Mojsije u zapovijedälit.*

¹⁵ Svat dä jäl su širilit maj pä däparći, aša dä gärmadä dä lumi ur vinjit sä pujä ureći la jäl, šä sä fijä ozdravalic. ¹⁶ A jäl sä täräje pä lok pustulot šä sä posvetilaskä la aruguminći.

Pučeri alu Isus sä jerći grehurlje

(Mt 9,1–8; Mk 2,1–12)

¹⁷ Äm una zä, Isus änväca, ave äm nenći pä mulc farizej šä učitelj dä zakonu alu Mojsije kari ur vinjit däm toći kumpänjilje dä Galileja šä Judeja šä däm Jeruzalem.

Pučere alu Domnuluj are ku Isus sä ozdravalaskä pä bičež. ¹⁸ Atunšje šjeva ka ominji ur vinjit šä adušje pä om kari nu puće sä umblji. Šä jej gände sä äľ adukä la Isus.

¹⁹ Ali nu are lok pä hundī sä äľ adukä äm nontru dä gužva mari. Aša jej sur urkatäsä pä krov šä lor släbuzät äm nontru pä m krov ku pat dä tot la dä dä nenče alu Isus.

²⁰ Känd u väzut änkričala alor, jäl u zäs aluj: “Omulji, grehurlje atelji äs jirtäci.”

²¹ Pä ešće vorbi farizeji šä učitelji dä zakonu alu Mojsije sä gände: “Šjinji äj omusta šje svitešči aša protiv dä Dimizov? Šjinji osim dä Dimizov poći sä jerći grehurlje?”

²² Isus šcije šje sä gändešči, šä jäl lju zäs: “Adäšje vä äntribäc ešće stvarur äm sufljičilje avoštiri?

²³ Šje äj maj ušuri dä zäs: ‘Grehurlje cis jirtäci!’, ili sä zäšj: ‘Skoläci

^a 5,10 Šimun u sviti dä Isus la ominj.

* 5,14 Lev 14,2–32

šă umblă?’²⁴ Ali numa să ŝcijec kă Fišjoru alu Omu ari autoritet aišje pă pământ să jerći grehurlje. Dakă zăk alu fišjoru kari nu poči să umblji: ‘Skolăci, jec patu šă dući akasă!’”

²⁵ Šă odma su skulatăsă ŝu lot patu pă ŝje are pă košci, šă u fužjit akasă, šă pă kalji slavale pă Dimizov. ²⁶ Šă toc akulo asre ămirac, šă jej slavale pă Dimizov. Šă ku ămirală svite: “Astăs anj văzut ŝjeva tari mari!”

Levi (Matej) sljedilešci pă Isus

(Mt 9,9–13; Mk 2,13–17)

²⁷ Dă pă aje Isus u jišăt afară šă lu văzutulă pă carinik^a ŝje să čima Levi,^b jăl šăđe ăm carinarnică. Isus u zăs: “Sljedilešci mă pă minji!”

²⁸ Šă jăl su skulat u lăsat kutotu, šă lu sljedilit.

²⁹ Atunšje Levi ăm kasa aluj u făkut mari slavălălă păntu jăl; ku jej šăđe mulc carinici šă alci la masă. ³⁰ Farizeji šă učitelji dă zakonu alu Mojsije, sur apukat să gumunjaskă kapu su apukată să svitaskă alu učenikurlje alor: “Adišje mănkcă šă bijec ku carinici šă ku grešnici?”

³¹ Isus u ăntors vorba: “Eje kari ăs sănătoš nu trăbă pă doktor, numa aluje kari ăs bičež. ³² Ju nam vinjit să čem šă să ăntork pă pravedni, nego pă grešnă.”

Usporedbur dă post

(Mt 9,14–17; Mk 2,18–22)

³³ Jej atunšje jară u zăs: “Učenici alu Ivan šă alu farizejilor postulešci mulci răndur šă să arogă, ali učenici atej mănănkă šă be. Adăšje ăj aša asta?”

³⁴ Isus u ăntors vorba: “Pučec să punjec pă gošč dă nuntă să postulaskă kănd ăj mladoženja ku jej? ³⁵ Ali u vinji ză kănd mladoženja u fi lot ăndărăt dă la jej, šă kănd u vinji vreme jej ur postuli.”

³⁶ Jăl lju spus dă una usporedbă: “Njime no rupi um dărab dă la novă colă šă su kărpaskă pă bătărnă, kănd ar fašji aje, pă haj novă colă ar ave gaură, a alu haj bătărnă nar pasali dărabu dă la novă col. ³⁷ Njime nu varsă nov vinu ăm bătărnă šă mari čaturica;^c nov vinu ar puknji ăm čaturica šă sar vărša vinu, a čaturica ar propadnuli.^d ³⁸ Nov vinu trăbă

^a 5,27 Židovi mrzăle pă poreznici daje kă poreznici asre Židovi kari ăs izdajnici una ku Rimljani kari ur okupirilit pă Izrael. Ešce poreznici as re nepoštenti ur furat banj alu Izraelci. ^b 5,27 Levi ăj ista osobă ŝje ăj šă Matej. ^c 5,37 Čaturica ăj pelji dă la birkă ili dă la kecă hundi să bagă strugur šă atunšje să fašji vin. ^d 5,37 Kănd nov vinu su ănăkrit ar krišce, ar rupe bătărnji čaturicurlje kă nar puče maj să să măcaskă.

să fijă vârsat ăm novă čturica^a.
³⁹ Šă njime dă pă šje u be vin
 bătárn nu gândešći să be nov, kă
 zăšji: ‘Bătárn aj dăstul dă bun.’”^b

Isus aj Domnu dă sămbăta

(Mt 12,1–8; Mk 2,23–28)

6¹ Un dată pă zuva dă sămbăta
 Isus trășje păm šjeva ka poljă
 dă pšenică. Učenici aluj ur skos
 pšenică šu u ribile ku mănjlje šă
 mănka. * ² Ali orikic dă farizej ljur
 zăs alor: “Adășje fășjec šjeva šje nu
 aj ku zakonu ăm tokmă pă zuva dă
 sămbăta?”^c

³ Isus ju ăntors vorba: “Nac čitalit
 ăm Svântă kenvija, šje u făkut
 David kănd are jăl šă učenici aluj
 flămănš?” ⁴ Kum ur tunat ăm kasa
 alu Dimizov, David šă u lot pita
 kari are pusă ăndărăt dă žrtvă,
 kari čar poči popa să mănășji, šă
 su umpărcăt dăm pite ku urtašji?”*
⁵ Atunșje jăl lju zăs alor: “Fišjoru
 Omuluj aj Domnu dă sămbăta.”

Isus u ozdravalit mănă njimurogă

(Mt 12,9–14; Mk 3,1–6)

⁶ Pă alta zuva dă sămbăta jăl u
 mers ăm sinagogă šă su apukat
 să ănveci. Akulo are om alu kari
 are mănă njimurogă. ^d ⁷ Šă učitelji
 dă zakonu alu Mojsije šă farizeji
 să ujta pă jăl să vadă dakă lu
 ăntrimală jăl pă zuva dă sămbăta.
 Šă jej dabe šjeva ašćipta să fakă
 krivo să potă să svitaskă protiv
 dă jăl. ⁸ Jăl šćije šje să gândešći,
 šă u zăs alu omuluje ku mănă
 njimurogă: “Skolăci šă hajd dă dă
 nenci.” Jăl su skulat šă stăce akulo.

⁹ Isus atunșje u zăs alor: “Ju
 găndesk să vă ăntreb, aj benji să
 fašj benji pă zuva dă sămbăta, ili
 relji? Să spasalaskă kustu ili să
 uništilaskă?” ¹⁰ Atunșje su ujtat
 okolo pă tot omu, šă jăl u zăs alu
 omuluje: “Măcešćic mănă!” Jăl u
 făkut aša, šă mănă ju fost sănătosă
 ka hajelantă. ¹¹ Ali jej asre tari

^a 5,38 Strugulje kănd să punji ăm čturica atunșje krešći una ku pelje dă životinjă šă
 atunșje să fašji ăm vin. ^b 5,39 Asta svat spunji dă ănvăcala kum bătárnji ănvăca ku
 hej kari vodulešći să ku Isus kum ănvăca. Aje aj kă ominji kari ăs ănvăcac pă ănvăcala
 bătárnă, nari vojă să să ănveci novi stvarur šje Isus ănvăcă. * 6,1 Pnz 23,25 ^c 6,2
 Farizeji cănje kă maj mik lukru ku mănjlje să trljăleşč făn ăm zuva dă sămbăta aj protiv
 zakon. * 6,3 1 Sam 21,1–6 * 6,4 1 Sam 21,1–7 ^d 6,6 Mănă alu njimurog are desna.

mirgiš ša sur apukat sa svitaska šje sa faka alu Isus.

Isus aš akulježi pa apostoli aluj

(Mt 10,1–4; Mk 3,13–19)

¹²Una za u mers pa planina sa sa arožji, ša jal u fost akulo tota nopce am aruguminca la Dimizov. ¹³Haje zua jal u čimat pa dvanaest (12) učenikur la jal pa kari lju akuljes ša lju čimat apostoli. ¹⁴Ešce asre: Šimun pa kari lu čimat Petar, ša fračisu Andrija, Jakov ša Ivan, Filip ša Bartolomej; ¹⁵Matej ša Toma, Jakov fišjoru alu Alfej ša Šimun čimat Revan, ¹⁶Juda fračisu lu Jakov ša Juda Iskariot, kari u fi izdajica.

Isus svitešci da nagradur šje u fi

(Mt 4,23–25; 5,1–12)

¹⁷Kum vinje ku jej am napoj žjos, jal u stat pa čistinā da dal hunđi asre grupa da učenici aluj ša mari garmada da lumi sur akuljesasa, jej ur vinjit dam Judeja ša dam varuš Jeruzalem ša dam Tir ša Sidon

varušurlje langa more. ¹⁸Jej ur vinjit ša al punje ureci, ša sa fija ozdravalic dam bičišugurlje alor. Isto aša u ozdravalit pa heje kari ave relji duhovur am jej. ¹⁹Mulc gande sa puja mana pa jal daje ka pučeri fužje dam jal ša puće pa toc sa lji iscjelilaska.

²⁰Atunšje su ujtat am oć pa učenici aluj ša u svätit:

“Anfalušacava voj kari
šcec sarašj
ka kraljevstva alu Dimizov
aj avostrā.

²¹Anfalušacava voj kari
šcec flāmānž,
ka vic fi sätuj.

Anfalušacava voj kari plānžjec,
ka voj vic rađi.

²²Anfalušacava voj kari šcec
mārzalic, rušunac ša
mānac ku relji
da rāndu alu Fišjoru Omuluj.

²³Kānd u vinji zue, anfalušacava
ša sarec pām sus da fālušaja.

Ka sigurno nagrada avostrā u fi
mari am nor. Haleluja! Nus are
aša ša proroci tretiralica da la
mošurlje alor!

²⁴Ali jao avovā, kari šcec gāzdašj,
ka ac apukat utjehā!

²⁵Jao avovā kari šcec sätulj,
ka voj vic fi flāmānž.
Jao avovā kari aku rađec,

kã voj vic žalali šã plãnzji!

²⁶ Jao avovã dã kari toc
benji svitešći,
aša isto fišjec pã mišjinjoš
prorokur, mošurlje alor
kari aša fišjec.”

**Isus ânvacã sã plãšjenj pã
dužmanji anoštri**

(Mt 5,38–48; 7,12)

²⁷ “A voj kari mã punjec ureći,
vã zãk: ‘Plãšjecãvã pã dužmanji
avoštri. Fãšjec benji alor kari vã
mãrzãlešći. ²⁸ Blagoslovulec pã eje
kari vã blastãmã! Arugãcãvã dã eje
kari relji vã kivinješći. ²⁹ Hãl kari
çi luvešći pãšći una parći dã ubraz,
ãmbijã šã haje parći atunšje. Šã
alu hãl kari ac je šuba nuj branalec
sã ac je šã kãmaša. ³⁰ Dã alu toc,
šje šjeri dã la činji. Dakã je šjinjiva
šjeva šje ãj atov, nu šjire sã ac
đe ãm napoj. ³¹ Aša maj, fãšjec
alu altora kum ac gãndi sã vã
fakã avovã.

³² Dakã plãšjec numa pã eje kari
vã plašji pã voj, šjefãldã hvalã
vic kãpãta? Ka šã čak šã grešnici
plašji pã eje kari lji plašji pã jej.
³³ Šã dãkã fãšjec numa benji alu
eje kari fašji vovã benji, šjefãldã
hvalã vic kãpãta? Čak šã grešnici

fašji aje. ³⁴ Dakã dãđec kečinj
alu alor dã la kari ašçiptãc sã vã
ãntorkã ãm napoj, šjefãldã hvalã
vic kãpãta? Čak šã grešnici dã
kečinj alu grešnici sã potã ãm
napoj sã kepiçi kit lju dat.

³⁵ Plãšjec pã dužmanji avoštri,
ãzutãcãlji šã dãđec kečinj, ali
nu ašçiptãc sã vã ãntorkã ãm
napoj. Atunšje voj vic kãpãta mari
nagradã šã voj vic fi çimac fišjori
alu Maj Mari^a Dimizov^b daje kã
jãl aj bun alu nezahvalni šã alu
ubraznjiš. ³⁶ Fijec miloš kã jãl Tata
dãm nor ãj pljin dã milã.”

**Isus nji ânvacã kum sã
izabralenj bun učitelj**

(Mt 7,1–5)

³⁷ “Nu sudulec pã njime, šã njime
nu vu suduli pã voj. Nu osudulec
pã njime, šã njime nu vu osuduli!
Jirtãc šã vu fi jirtat. ³⁸ Dãđec šã
vu fi dat bunã merã astrãnsã,
zdrãnšinatã šã tari multã u fi
vãrsatã ãm saku avostru.^c Kã ku
ista mjerã šje voj dãđec vu fi datã.”

³⁹ Jãl lju spus izrekã: “Poçi unu
orb sã adukã dã mãnã pã altu om
orb? Nar kãđe jej amãndoj ãm
gropã? ⁴⁰ Učeniku nu poçi fi maj
mari dã učitelju. Jãl u fi ka učitelju

^a 6,35 Maj Mari Dimizov znaçalešçi kã jãl ãj tari mari šã glavni. ^b 6,35 voj vic fi çimac fišjori alu Maj Mari Dimizov dakã çi ponašalešç ka Dimizov. ^c 6,38 Isus dã primjer kum kãnd kumpir šjeva hãl kari vindĩ cu da maj mult dã kit šje aj pãlçit. Kit tu daj altora, Dimizov cu da maj mult.

aluj känd su vježbäli dästul dä benji.^a

⁴¹ Adășje vâ ujtăc tot la cupljiğă ăm oçu alu urtaku, a ăm oçu atov nu ves dărab dă ljemn? ⁴² Kum poc zășji alu urtaku: ‘Lasămə să skot cupljiğă dăm oçuc’, känd nu ves dărăbu mari dă ljemn ăm oçu atov? Licemjeru, elși skočec dărăbu dă ljemn dăm oçuc, kapu vi puče maj benji să skoc cupljiğă dăm oçu alu urtaku.”

Isus ânvacă șje svitenj ăj ăm sufljit

(Mt 7,17–20; 12,34–35)

⁴³ “Tot bun ljemnu ari bun plod, șă tot ljemnu kari nu j bun, fașji nu bun plod. ⁴⁴ Tot ljemnu ăj kunuskut dă pă plod șje fașji. Așa lume nu akulježi smokvur ili strugur dăm mărșunj.^b ⁴⁵ Om bun fașji bunji stvarur daje kă ari bună sufljit, ali hej rov fașji stvarur relji daje kă sufljitu lji rov. Gura sviteșci, dăm șje ci sufljitu pljin.”

Om kari ăj mudar askultă șje Isus ânvacă

(Mt 7,24–27)

⁴⁶ “Șă dășje mă čimăc: ‘Domnu! Domnu!’, a nu fășjec șje vâ zăk? ⁴⁷ Ju vuj spunji kum ăj om kari vinji la minji să puji ureci la vorba ame, șă askultă: ⁴⁸ Jăl ăj ka omu șje u gradalit kasa șă u kapalit adănkă să pujă temeljurlje pă petră. U vinjit poplava șă u luvit apa ăm kasa șă njiș nu su zdrănjinat daje kă are benji gradalită. ⁴⁹ Ali ala kari auzăt șje am zapovjedalit a nu făkut aje ka omu șje u gradalit kasă pă pământ făr dă temelj. Atunșje u luvit apă ăm kasă, su răsăpit dăm turdată șă u fost răstunată dokraja șă čar gunojă u rămas.”

Isus u ozdravalit pă sluga alu stotnik

(Mt 8,5–13; Iv 4,43–54)

7 ¹ Känd u fost gata ku svatu șje svite alu lumi, jăl u mers

^a 6,40 Omu trăbă să fijă tari oprezan känd aș je pă učitelj, kă jăl u fi atunșje kă učitelju. Dakă učitelju krivo ânvacă daje kă ăj duhovno orb, u fi prevaren șă učeniku. ^b 6,44 Ponașalala alu om arată șjefăldă ăj om, șjefăldă aj sufljitu aluj.

ăm varuš dă Kafarnaum. ² Akulo are stotnik^a kari ave sluga pã kari ăl cjenile šã kari are aša bičag dă are pã morči. ³ Stotnik u auzăt da Isus^b šã u mănãt pã orikic Židov^c kari asre glavni la jăl, šã sã sã arožji, sã vijã sã ăntremi pã sluga aluj. ⁴ Jej ur vinjit la Isus šã sã aruga tari la jăl sã vijã. Jej u zãs: “Omusta anume zaslužulešci sã fašj aje pãntu jăl ⁵ daje kã plašji pã narodu anostru, šã jăl ăj ala kari u fãkut sinagogã pãntu noj.”

⁶ Isus u mers ku jej. Šã jăl no mers dăparci dă la kasa, kãnd stotnik u mănãt pã urtašji aluj sã zãkã: “Domnu, nu či činji sã vij ăm kasa ame kã ju nu mes vredan sã vijã tu dăsup krovu amnjov!^d ⁷ Kã njiš ju nu mã smatralãsk kã mes vredan sã vjuv la činji. Aša numa zã vorba dă pã loku hundi ješc šã sluga amnjov u fi ăntimat. ⁸ Kã šã ju mes kătãnã kari trãbã sã apukã zapovjedur dă la vođa amnjov, ka kum am kătãnj dăsupã minji kari trãbã sã mã askulci. Ju kãnd zapovijedalaskã

alu unu: ‘Dući!’, šã jăl merži, šã alu aluje: ‘Hajdi!’, šã jăl vinji, šã alu sluga amnjov kãnd ăj zãk: ‘Fã asta!’, šã jăl fašji.”^e

⁹ Kãnd Isus u auzăt aje šje u zãs, jăl su ămirat, šã su ăntors la gãrmadã šje ăl sljedile šã jăl lju zãs: “Ju vã zãk kã njiš pã unu Židov dãm Izrael nam aflat ku dăstafel vjerã!”^f ¹⁰ Kãnd heje mãnac dala stotnik su ăntors akasã, jej or aflat pã sluga sãnãtos.

Isus u skulat pã om mort

¹¹ Dã pã aje, Isus u mers ăm varuš šje sã čamã Nain.⁸ Učenici aluj šã gãrmadã dă lumi umbla dă pã jăl. ¹² Ali kum ur vinjit dă apropi la uša dă varuš, u vãzut kum dušje pã om mort sã ăl ăngropi. Mumãsa alu omula mort are vãdoja, šã je ave čar unu fišjor. Šã la märmãnči mãržje multã lumi. ¹³ Kãnd u vãzutu Domnu, jăl ave milã, šã ju zãs: “Nu plãnžji.” ¹⁴ Atunšje jăl u pus mãna pã kãrpašo,^h šã ominji šje ăl dušje u stat. Atunšje jăl u zãs:

^a 7,2 Stotnik ăj rimski vojnik kari zapovijedalešci alu 100 vojnikur. ^b 7,3 Stotnik u auzăt kã Isus u iscjelilit pã mulc ominj, šã kã aj dapropi, kã sã ăntors ăm Kafarnaum. ^c 7,3 Isus are Židov a stotnik nu are, a stotnik gãnde kã Isus ar punji ureci la molbã dakã židovi lor ăntriba. Anume, židovi šã rimski vojnici asre neprijateljji. ^d 7,6 Židovi nar tuna ăm kasa alu hej kari nus Židov sã nu fijã neprihvatljivi la Dimizov. ^e 7,8 Aša ka stotnik kum ari autoritet sã naredilaskã alu kătãnjilor, Isus ari autoritet sã naredilaskã alu bičišug sã nestalaskã. ^f 7,9 Isus očekivãle dă la Židov sã ajvi dăstafel vjerã alu nu ave. Jăl nu očekivãle dă la hej kari nus Židov sã ajvi dăstafel vjerã a anume, asta om ave. ^g 7,11 Asta ăj lok dapropi hundi prorok Elizej u riđikat dãm morc pã unu fišjor alu una mamã majnti sto aj dă kãnva (ujtãci la 2 Kr 4,8–37). ^h 7,14 Kãnva kãrpašo are dăsvãkut šã are tari ušuri.

“Fišjorulji, ju ac zäk: ‘Skoläcǎi!’”

¹⁵ Šä omu mort su skulat šä su apukat sä svitaskä šä Isus lu datälä la mumäsa.

¹⁶ Mari frikä u kázut pä jej toc šä su apukat sä hvalalaskä pä Dimizov, šä zäšje: “Mari prorok u vinjit äntri noj! Dimizov u vinjit sä ažučǎ alu lume aluj.”^a ¹⁷ Šä hiru dä asta u mers äm Judeja šä okolo.

Ivan Krstitelj äntriba dakä u vinjit Mesija

(Mt 11,2–11)

¹⁸ Učenici alu Ivan^b äj spunje dä kutotu šje sä dogadäle. Kapu Ivan u čimat pä doj učenikur aluj ¹⁹ šä lju mänat la Domnu sä älä äntrebi: “Ješć tu ala kari Dimizov u zäs kä träbä sä vijä ili träbä sä aščiptänj pä altu?”^c

²⁰ Känd u ažuns jej la Isus, jej u zäs kä Ivan šje bučazä nju mänat sä či äntribänj: “Ješć tu ala kari Dimizov u zäs kä träbä sä vijä ili träbä sä aščiptänj pä altu?”

²¹ Isus baš äntrema atunšje pä multä lumi däm bičišugur, mukur šä lji oslobodule däm rov duh, šä alu mulc ominj orb lji däđe sä vadä däm tot sufljitu. ²² Isus lju äntors vorba: “Dušjec äm napoj la Ivan šä spunjecä j šje ac väzut šä ac auzät, šje äm fäkut: kä orbi äs äntrimac, šä poči viđe, šlagärzäci poči umbla, gubavci sä čistilešči, šä surži poči sä audä, morci sä skolä äm kust, šä alu särašj propovijedalešči Hir fälos.”^d ²³ Šä blagoslovulit äj om kari nu aflä njimika äm minji šje poči uvredälaskä.”

Mudrä änväcala alu Isus šä alu Ivan šje Bučazä

(Mt 11,12–19)

²⁴ Känd u fužjit glasnici alu Ivan ändärät, Isus su apukatäsä sä spujä alu gärmadä dä Ivan: “Šje ac mers sä viđec äm pustinjä? Trskä kum sä ljagäna pä vänt? Naravno kä nu! ²⁵ Ili šje ac mers sä viđec? Atunšje ac mers sä viđec kum äj

^a 7,16 Ominji gände kä Isus are mari prorok ka Ilija ili ka Elizej, numa doj ominj äm Kenvija bätärnä u ridikat däm morc (1 Kr 17,17–24; 2 Kr 4,18–37). ^b 7,18 Ivan Krstitelj u fost äm čemicä. ^c 7,19 Židovi očekiväle kä Mesija u fi kralj kari u vinji sä lji spasalaskä dä la rimska vladavina, a nu numa sä fijä duhovni Spasitelj. Ivan kunušće proročanstva dä Mesija ka kum ščije šä Iz 42,7; 61,1–2 (ujtäci Lk 4,18–19). Aša u očekivalit Isus sä fijä kralj, a pä Ivan šä pä alci ominj kari äs pravetni sä lji laši afarä däm čemicä, a sä lji kaznalaskä pä ominj kari u odbacalit pä Mesija (ujtäci kum Ivan propovjedalešči äm Lk 3,9, 16–17), ali njimika inka nu su dogudulit. ^d 7,22 Ešće stvarur kari Isus u fäkut, aräta kä jäl äj Mesija, kum äj äm kenvija alu proroku Izaija, poc viđe äm asta stih: Iz 29,18–19; 35,5–6; 61,1–2.

ămbărkată ăm șjefelj colji delj mândri? Naravno kă nu!^a Eje kari ăs mândru ămbrăkac șă kustă ăm luksuz, pă eje lji pućec afla ăm palaćur dă kraljur. ²⁶ Atunșje șje ac mers să vićec? Pă prorok? Naravno kă da! Ju vă zăk, șă maj mult dă prorok! ²⁷ Jăl ăj om dă kari aj skris ăj ăm svântă kenvija:

‘Ujtăcăvă, asta ăj amnjov
glasnik mănat să
pripremalaskă ăm nenci
kalje ata.’^{b*}

²⁸ Anume vă zăk, dăm toc ominj kari su avutăsă, nu are maj mari dă kit dă Ivan. Ali majmikă ăm kraljevstva alu Dimizov ăj maj mari dă jăl!”^c

²⁹ Toc kari u auzăt ur priznalit kă șje Dimizov ănvacă ăj benji, čak șă poreznici. Eje ăs kari Ivan lju bućuzat. ³⁰ Ali farizeji șă učitelji dă zakonu alu Mojsije ur odbjilit planu alu Dimizov șje ave pântru jej. Jej ur odbjilit să lji bućeži Ivan.

³¹ Isus u zăs atunșje: “Ku șje să usporedilenj pă ešće ominj ăm asta vremi? Kum samănă jej? ³² Jej ăs ka kupiji mișj șje njimik nu lji

pasalešći, kari šađi pă trg, șă să čamă una pă alt:

‘Kănd anj kăntat pântru voj,
voj nac žukat,
șă kănd anj kăntat trišč kănćiši
pântru voj,
voj nac plăns!’

³³ Așa kănd u vinjit Ivan șje bućază jăl nu mănka pită njiș nu bije vin,^{*} mar voj ac zăs: ‘Jăl ari drak ăm jăl!’ ³⁴ Șă ju, Fișjoru alu Omu, am vinjit, șă ju mănkam șă bjem, ali voj zășjec: ‘Ujtăcăvă! Flământ șă butor, urtaku lu poreznici șă alu greșnici!’ ³⁵ Ali mudrostu alu Dimizov su arătăt kă ăj anume dă la toc kari u apukat.”^d

**Isus ănvacă: alu šinji ăj maj
mult jirtat, ala maj mult u plașji**
(Mt 26,6–13; Mk 14,3–9; Iv 12,1–8)

³⁶ Unu dăm farizej Šimun, lor čimatulă pă jăl pă večeră, așa Isus u mers la farizejula akasă șă šu aflatusă lok la masă.^e

³⁷ Dăm turdată u vinjit una tari greșnă mujeri, kari u saznalit kă jăl ăj akulo șă kă mănănkă la farizej,^f

^a 7,25 Ivan purta urăći colji (Mt 3,4).
kari u pripremili kalje alu Isus ăj Ivan.

^b 7,27 Dimizov u zăs kă glasniku alu Isus
^{*} 7,27 Mal 3,1 ^c 7,28 Ivan u ispunulit
proroštvo kă jăl u pripremilit kalje alu Isus. Jăl nu văzut kă kraljevstvo su ispunulit, daje kă lu amurut majnti dă șje Isus u uskrsnulit, atunșje hej kari su obratalit dă pă șje Isus u uskrsnulit ari maj mari blagoslov dă kit Ivan. ^{*} 7,33 Mt 3,4 ^d 7,35 Hej kari u apuka pă Ivan șă pă Isus su arăta kă ănvăcala ăj mudră. ^e 7,36 Are običaj pă gozbă ka pă asta večeră numa bărbec șăđe đos kănd jej as re pă košći lji are mândru la masă.
^f 7,37 Are običaj ăm aje vremi kă alci puće să să ući kănd jej asre la večeră a jej nu mănka.

šă je u vinjit akulo, u adus tari skumpă uloj ku miros ăm skumpă u jagă dăm petră. ³⁸ Je u stat dănapoju aluj, la pišjorilje aluj, šă su apukat să plăngă. Atunšje su apukat să ăj spelji pišjorilje aluj ku lăkrmilje alji, šă să aščargă pišjorilje ku păru alji. Je ăj săruta pišjorilje aluj, šă ku uloj mănže.

³⁹ Kănd u văzut aje farizeju Šimun kari lu čimatulă pă večeră, jăl să ăngănde ăm jăl săngur: “Să fijă omusta anume prorok, jăl ar šci kă je ăj tari grešnă mujeri.”

⁴⁰ Isus ju zăs: “Ju am šjeva să ac zăk cijă Šimun.”

Šă Šimun u zăs: “Učitelju ză.”

⁴¹ Isus u vorbit: “Are om kari dăde kečinj šă jăl ave doj daturaš. Unu ji are dator petsto banj dăm aržjint a halalănt pedeset banj dăm aržjint.^a ⁴² Njiš unu dăm jej nu u dat a nu ave dăm šje să ăj ăntork, šă omula u jirtat alu amăndoj. Aku spunjec kari ar trăbuji să ăl plakă maj tari?”

⁴³ Šimun ju ăntors vorba: “Kă ar trăbuji să fijă ala alu kari ju jirtat maj mult.”

Isus ju zăs: “Benji aj prosudulit.”

⁴⁴ Atunšje su ăntors la mujere šă jăl u zăs alu Šimun: “U vejs pă mujeresta? Ju am vinjit ăm kasa

ata ali nu maj dat apă păntu pišjorilje amelji,^b a je mu lju spălat ku lăkrmilje šă lju aščers ku păru alji. ⁴⁵ Nu maj sărutatămă pă minji, ali je mu surătat pišjorilje dă kănd u vinjit ăm nontru, no stat să mă săruči. ⁴⁶ Tu nu maj unsă kapu ku uloj ali je mu unsă kapu amnjov ku uloj ku parfem. ⁴⁷ Dăm asta rănd ju ăc zăk cijă: ‘Mulci grehur jisă jirtaci, daje kă mu plăkut tari. Alu ala kari ari maj pucănj dă jirtat, ala maj pucăn mu arătat plăkătură.’” ⁴⁸ Atunšje u zăs alu mujere: “Grehurlje atelji ăs jirtaci.”

⁴⁹ Atunšje eje kari asre la masă ku jăl sur apukat să svitaskă una ku alt: “Šinji ar puče asta să fijă kari šă grehurlje jartă?”

⁵⁰ A jăl u zăs alu mujere: “Ănkridala ata ću spasalit. Dući ăm putuljală.”

Isus propovjedalešci păm mulči lokur

8 ¹ Dă pă aje, Isus u mers păm alčilje varušur šă satur, să propovjedălaskă šă să svitaskă dă Hir fălos dă kraljevstva alu Dimizov. Dvanaest (12) učenikur umbra dă pă jăl, ² šă šjeva ka mujerilje kari Isus lju oslobodulit dăm rov duhur šă dăm bičišugur:

^a 7,41 Unu banj dăm aržjint = una dnevnică alu radnik. ^b 7,44 Ăm aje vremi kănd vij la domačin am kasa trăbuje să lji spelji pišjorilje kă jej umbra pă drikur kari asre pljin dă prašină.

Marija (kari are dăm varuș Magdala, kari u mănat sedam drașj dăm je), ³ Ivana (bășăca alu upravitelj Kuza a jăl are upravitelj pănturu Herod), Suzana, șă mulci alčilje cângășj. Jelji lji služule ku benjilje șje ave.

Om șje samănă

(Mt 13,1–17; Mk 4,1–12)

⁴ Mari gărmaďă să akuljiže șă lume inka vinje la Isus dăm tot varușu. Isus u svătıt alor ku usporedbă ⁵“Om șje samănă u mers să seminji sămănce aluj. Șă kum sămăna orikiči dăm sāmancurljelje u kăzut pă kalji. Șă sămănce are kălkată, păn șje nor vinjit vrabujilje șă lju mănkalji. ⁶ Șă orikiči ur kăzut ăntri petri șă jelji ur kriskut friș, ali sur uskat kă lji ibize vlagă. ⁷ Șă orikiči sāmancur ur kăzut ăntră mărșunj șă u kriskut ku jej una, ali lji șăgușa mărșunji. ⁸ Șă orikiči u kăzut pă bun pămănt, șă u kriskut șă u avut sto răndur majmult.” Kănd Isus u fost gata ku usporedba u mușjıt: “Punjec ureci voj kari avec ureci să auzăc!”

Isus objasnalești șje značalești usporedba dă om kari samănă

(Mt 13,10–23; Mk 4,10–20)

⁹ Učenici aluj lor ăntribat pă Isus atunșje, șje značale usporedbe.

¹⁰ Isus u zăs: “Avovă Dimizov u dopustulită să prișjipec tajnurlje dă kraljevstva alu Dimizov, ali alu alci trăbă să să spujă âm usporedbur; ka kum u zăs prorok Izaija:

Ăs eje kari să ujta
ali nu veđi,
kari auđi
ali nu prișjepi.*

¹¹ Aku usporedba značalești asta: Sămănce aj ka Vorba alu Dimizov.

¹² Sămănce kari aj pă kalji, ăș ka eje ominj kari auđi Vorba, ali draku u vinji șă lji je vorba ănďărăt dăm sufljičilje alor, să nu potă ănkradă să nu să spasalaskă.

¹³ Aje sămănce ăntri petri ăș la ominj kari auđi Vorba șă u apukă ku fălușăjă ali nari korjen. Jej ănkređi nu dă lungat șă atunșje âm vreme dă ănșjirkală jej kađi ănďărăt. ¹⁴ Sămănce kari u kăzut ăntri mărșunj șă ka ominji kari auđi Vorba, ali kum vreme fușji jej să astrănži ku brigurlje âm

* 8,10 Iz 6,9

kust, šă dă găzdăšije, šă žăndur ăm kust, šă eje nu aduși bun plod.

¹⁵ Ali sămănce kari kađi pă bună pămănt aje eje ominj ^akari auđi Vorba šă u cănji ăm sufljitu bun, jej ăs ustrajni šă u aduși bun plod.”

Kum prišjipenj istina alu Dimizov

(Mk 4,21–25)

¹⁶ “Njime nu acăcă lampă să u pujă dăsup ter ili dăsup pat. Nu, jăl u punji pă svijećnjak aša toc u viđe lumină kănd vinji ăm nontru ¹⁷ atunšje kutotu šje ăj aku askuns, šă šje ăj pă askuns făkut, kutotu u jăšă afară. ¹⁸ Daje păzec kum auzăc. Kă šinji ari ju fi dat maj mult, šă šinji gođe nari njimika, dă la jăl u fi lot čak šă aje cară šje samănă kă ari.”^b

Familija alu Isus ăs eje kari kustă vorba alu Dimizov

(Mt 12,46–50; Mk 3,31–35)

¹⁹ Alu Isus u vinjit mumăsa šă fracı să ăl posjetilaskă pă Isus ali jej nu puće să vijă apropi dă jăl

dă rănd dă gărmaďă. ²⁰ Šinjiva u javalit alu Isus: “Mumăta ata šă fracı atej stă afară či aščaptă.”

²¹ Isus lju u zăs: “Mama ame šă fracı amej ăs eje kari auđi Vorba alu Dimizov, šă u kustă.”

Isus putulješči oluje

(Mt 8,23–27; Mk 4,35–41)

²² Una ză Isus šă učenici aluj ur tunat ăm čamac šă să mergă pă alta parcı dă galilejsko jezero. Isus u zăs: “Hajd pă haje parči!” Aša sur maknilit dă la mal. ²³ Ali kum plovule jej, pă Isus lu furat somnu. Atunšje oluja ku vântu una su slăbuzăt pă jezero šă jej asre ăm opasnost, daje ka karu să umplje ku apă.

²⁴ Jej ur mers la Isus šă lor skulatulă ăm frikă šă muže: “Domnu, Domnu noj nji ăntupenj!”

Aša su skulat šă u zapovjedalit alu vântu šă alu valuvurljelje să să putuljaskă. Oluja su putuljit šă are putuljală. ²⁵ “Hunđi vi ănkriďala?”, Isus lju ăntribat pă jej.

Ali jej asre pljinj dă frikă šă ămirală, šă u zăs una la alt:

^a 8,15 Bun sufljit: ăj sufljit kari ăj spreman să audă vorba alu Dimizov, šă să u askulči.

^b 8,18 Jasno ăj dăm kontekst kă Isus svitešči dă prišjipală šă dă ănkriďală. Asta značalešči: “Šjinji gođ ari prišjipală šă ănkriďală ju su da maj mult prišjipală. Šjinji gođ nu ari prišjipală u zgubi šă haj šje ari šă prišjipala šje u ari u zgubi šă prišjipala šje jăl găndešči kă ari”, ili “Dimizov u fašji alu hej kari ănkredi ăm istină ur prišjipe šă maj mult. Dimizov u fašji dă hej kari nu ănkredi ăm istină, jej nu u prišjepi istina njiš haj pucun šje jej găndešči kă jej prišjepi.”

“Šinji aj asta čak ša vantu ša valuvurlje al punji ureci pa jal känd zapovijedalešci?”

Isus manä pa drašj däm om

(Mt 8,28–34; Mk 5,1–20)

²⁶ Jej ur plovulit pän la malu dä Gerasa, kari aj pa alta parci dä Galileja. ²⁷ Kum Isus u pus pišjorilje pa pämant, ju vinjit dädanenci om däm varuš kari are mar da multä dobä ku drašj am jal. Jal nu purta colji, ša nu kusta am kasä mar am gropur. ²⁸ Känd lu väzutulä pa Isus, jal u mužjit tari ša u kăzut dädanenci la jal ša däm tot graju u mužjit: “Šje gändešc dä la minji, Isuse Fišjoru alu Dimizov, Maj Mari? Ju mä arog la činji sä nu mä mučulešc!” ²⁹ Draku al cänje mar multä vremi. Majnti ominji ku lancurlje al ljiga ša al päze, ali jal tod daje rupe lancurlje ša draku lu mänat am pustinjä. Isus u dat zapovjed alu rov duhu sä ješi afarä däm jal.

³⁰ Isus lu antribat: “Kum či cem?” Jal u zäs: “Legija”, daje kä mulc drašj asre am jal. ³¹ Ša jej sur arugat la Isus sä nu lji de zapovjed sä mergä am gropä fär dä dno.^a

³² Akulo are mari stadä dä poršj šje mänka pa parce dä dal, ša jej sur arugat sä dozvolulaskä sä

tunji am jej, ša Isus lju dazvolulit. ³³ Drašji däm omula u fužjit am gärmadä poršj, ša stada dä poršj ur arljigatä dä pa dal am jezero ša akulo sur antupit.

³⁴ Ominji šje päze stado u skäpat känd u väzut aje, ša jej ur dus hir am varuš ša am sat. ³⁵ Ša lume ur vinjit sä vadä šje u fost aje. Känd ur vinjit la Isus, jej ur aflat pa omu šje are ku drašj am jal are ambräkät, ša šađe la pišjorilje alu Isus ku fire säntosä. Ša känd u väzut aje kutotu jej sur anfrikušat. ³⁶ Hej kari ur väzut or spus kum Isus u oslobodulešci pa omu ku drašj. ³⁷ Ali tota lume däm lok am Gerasa ur zäs alu Isus sä fugä däm akulo kä asre tari anfrikušac. Isus u tunat am kar ša gände sä fugä am napoj.

³⁸ Omu däm kari Isus u mänat afarä däm drašj sä aruga la Isus: “Pot sä fug ku činji?”, ali Isus lu mänat ša ju zäs: ³⁹ “Duči am napoj akasä, ša spunji alu toc kutotu šje Dimizov u fäkut dä činji.” Aša u mers akasä ša u širilit am varuš kutotu šje Isus u fäkut päntu jal.

Mujere kari are bičagä u fost sänatosä

⁴⁰ Gärmadä are akulo sä al pozdravalaskä pa Isus känd su antorsusä pa alta parci dä jezero,

^a 8,31 Gropä fär dä dno dä drašj

jej toc tari äl aščipta pä jäl.

⁴¹ Atunšje su pojavalit om kari sä čima Jair vođa dä sinagogä. Jäl u vinjit la Isus šä u kážut žos la pišjorilje aluj šä sä aruga la jäl sä vijä la jäl akasä daje kä ⁴² jedina fata aluj dä dvanaest aj (12) dä bätärnä are pä morči.

Isus u mers dä pä Jair känd mulc sä ämpinžje sä fijä dapropi dä jäl. ⁴³ Äm gärmade are mujeri kari kärvarale dvanaest (12) aj šä je u čilitit kutotu šje ave pä doktor ali no aflat pä njime kari ar puće sä u ozdravalaskä. ⁴⁴ Je u vinjit pä dänapoj šä su apukat pus dä cola alu Isus, šä sänžilje u stat sä kuri.

⁴⁵ “Šinji u pus mäna pä minji?”, u äntribat Isus.

Toc zäšje kä nu ur pus. Atunšje Petar u zäs: “Domnu, tu vejs kum sä ämpinži toc ominji la činji!”

⁴⁶ Isus u zäs: “Šinjiva u pus namjerno mäna pä minji kä am sämcät pučere kum jašä afarä däm minji.” ⁴⁷ Känd u väzut mujere kä majmult nu poči cänje äm je, je u vinjit äm nenči trämuränt dä frikä, u kážut äm njenće alu Isus šä u spus la toc adäšje u pus mäna pä jäl, šä kum u fost ozdravalitä

däm turdatä. ⁴⁸ Isus u zäs: “Fato, änkriđala ata ću ozdravalit. Dući äm putuljalä!”

Isus u skulat däm morči pä fata alu Jair

⁴⁹ Känd Isus svite ku mujere, glasniku däm kasa alu vladaru dä sinagogä u vinjit šä u zäs: “Fata ata äj mortä. Nu äl gnjavali pä učitelj!”

⁵⁰ Känd u auzät Isus aje, jäl u zäs alu Jair: “Nuc fijä frikä! Numa änkređi mijä šä je u kusta!”

⁵¹ Känd ur vinjit jej la kasa, Isus nu läšä sä mergä äm nontru ku jäl osim Petar, Ivan, Jakov šä mumäsa šä tatusu alu fate haje. ⁵² Šä toc äm kasa plänžje šä u žalale, aša jäl u zäs: “Nu plänžjec. Je nuj mortä, numa sä kulkat!”^a

⁵³ Jej äl räđe pä Isus, kä jej asre sigurni kä je äj mortä. ⁵⁴ Isus atunšje u apukatu dä mäna šä däm tot graju u mužjit: “Skoläci kupilu amnjov!” ⁵⁵ Šä duhu alji su äntorsäsä šä je su skulat däm turdatä. Isus u dat zapovjed atunšje sä äj đe šjeva sä mänäšji. ⁵⁶ Roditelji alji asre ämirac a Isus lju purunšjit pä roditelji sä nu spujä alu njime šje u fost.

^a 8,52 Isus ščije kä je äj mortä ali jäl ščije kä ju da kust äm napoj.

**Isus mănă pă dvanaest
(12) apostolur**

(Mt 10,9–14; Mk 6,7–13)

9¹ Isus u čimat pă dvanaest apostolur la jăl šă jăl lju dat pučeri šă autoritet pă toc drašj, šă pučeri să äntremi bičišugur.
² Atunšje Isus lju mănät afară šă să proglasalaskă kraljevstva alu Dimizov šă să ozdravalaskă pă bičež. ³ Isus lju zăs alor: “Nu loc njimika ku voj pă kalje avostră, njiš botă, njiš taškă, njiš mänkari, njiš banj. Njime să nu je maj una kămašă ku jăl. ⁴ Äm kari gođe kasa măržjec, fijec akulo păn šje nu fužjec dăm varuš. ⁵ Hunđi gođe nu vă punji ureči, fužjec dăm ala varuš šă äm znak dä upozorenje kă äł laš la sudbina aluj, skutărăcävă prašina dä pă pišjori.”

⁶ Aša jej sur lot afară să mergă dăm sat äm sat să propovjedalaskă Hir fãlos šă ozdravalaskă pă bičež pă hunđi gođ meržji.

Herod gände să vadă pă Isus

(Mt 14,1–2; Mk 6,14–16)

⁷ Vladar Herod^a u auzăt dä kutotu šje Isus u fäkut, šă are zăbunjit kă orikic zășje kă Ivan Krstitelj u uskrnulit dăm morc. ⁸ Šă orikic

zășje kă prorok Ilija su arätat pă pämänt känd alci gände kă unu prorok dä kånva u vinjit äm kust.

⁹ Ali Herod u zäs: “Ju am tijet kapu alu Ivan, ali šinji äj omusta dä kari aud dăstafele vorbi?” Jäl da be šcipta să vadă pă Isus.

**Isus u ränjit pă majmulc
dă pet hiljada dä ominj**

(Mt 14,13–21; Mk
6,32–44; Iv 6,1–13)

¹⁰ Känd sor äntors apostoli ur spus alu Isus kutotu šje ur fäkut. Atunšje Isus lju dus pă lok pustulot apropi dä varuš Betsaida. ¹¹ Lume ur saznalit šă ur sljedilit pă Isus. Aša lju apukat la jăl šă lju spus dä kraljevstva alu Dimizov šă u ozdravalit pă eje kari asre bičež. ¹² Mar kitră dä sara Dvanaest apostolur ur vinjit la Isus šă ur zäs: “Mănă pă lumi ändărät, aša să mergă să äš aflji lok dä kulkat šă dä mänkät kă noj šcenj äm pustinjä ajišje.”

¹³ Isus lju zäs: “Voj dädecälji šjeva dä mänkät.”

Jej ur äntors vorba: “Noj avenj čar pet darabur dä pită šă doj pešč. Noj sāngur să mărženj šă să kumpăränj mänkari dä totă lumesta?” ¹⁴ Jej ur umärat hunđiva

^a 9,7 Vladar Herod jăl vladale äm Galileja kari are una parči dä Izrael.

pet hiljada dă bārbec,^a Isus u zăs alu učenici aluj:

“Punjecălji să šadă âm grupur po pedeset lumi să šadă una.”

¹⁵ Šă apostoli ur făkut kum lju zăs, lju pus pă toc să šadă žjos.

¹⁶ Atunšje Isus u lot pet dărabur dă pită šă doj dărabur dă pešč šă su ujtat sus âm nor, Isus u blagoslovulit šă u ruptă âm dărăbelji, atunšje u dat alu učenici aluj să puja dădănenці alu lumi.

¹⁷ Šă jej toc ur mănkat šă asre sătulj. Šă jej ur akuljes dvanaest košarur dă dărăbelji šje ur rāmas.

Petar priznalešči kă Isus aj Krist

(Mt 16,13–16; Mk 8,27–29)

¹⁸ Undată kănd su āntors Isus pum parці să să aroži, učenici asre ku jăl šă Isus u āntribat: “Šje zăšji lume šinji mes ju?”

¹⁹ Jej ur āntors vorba: “Ivan šje Bučază, makar orikic zăšji Ilija prorok a hejelanc kă ješč prorok dă kănva kari u uskrsnult dăm morc.”

²⁰ Isus u āntribat: “A voj? Šje zăšjec voj, šinji mes ju?”

Petar u āntors vorba: “Tu ješč Krist kari aj mănāt dă la Dimizov!”

Isus lji spunji alu apostoli kă jăl u muri, šă u uskrsnuli

(Mt 16,1–23; Mk 8,31–33)

²¹ Isus u dat atunšje zapovjed mari, šje lji branale să spujă asta alu šjinjiva kă jăl aj Mesija.

²² Atunšje Isus u zăs: “Ju, Fišjoru alu Omuluj trăbă să păc mulci patnjur. Bătărnji kari ās glavni āntri židovur, mari popur šă učitelju dă zakonu alu Mojsije mu odbacali. Jej mur amură, a ju treći zuă uj uskrsnuli.”

Kum să fijenj učenici alu Isus Krist

(Mt 16,24–28; Mk 8,34–9,1)

²³ Atunšje Isus u zăs alu toc:

“Dakă šinjiva gāndešči să mă sljedălaskă pă minji, elši trăbă să odbijalaskă să kušči dă pă žāndurlje aluj, jăl sāngur să āš je krušje aluj totă zua šă să mă sljedălaskă pă minji.^b ²⁴ Šinji gođ gāndešči să āš spasalaskă kustuš ala lu perđi do kraja, šă šinji gođe šu perđi kustuš pāntru minji ala su spasalisă vječno. ²⁵ Šje ari benji om dăm aje dakă kapătă celi svet,

^a 9,14 Nu asre numa bārbec, nego šă mujer šă kupij (vedi Mat 14,21) ^b 9,23 Zločinac kari are osudulit să mori pă krušji trăbuje să dukă krušje pān la lok hundī u fi amurāt. Ku asta svat, Isus gānde să zākă dakă gāndenj să fijenj učenici aluj, trăbujenj să fijenj morc la željurlje anoštri, la voja anostră, trăbujenj să fijenj poslušni šă spremni să punjenj ureči la Isus.

a jăl äj uništilit ili pärdut? ²⁶ Dakä äj alu šjinjiva rušunji dä minji ili dä vorbilje amelji, šä ju Fišjoru alu Omuluj ju fi rušanji dä ala om, känd uj vinji äm slava aluj, äm slava alu tatusu šä äm slava alu svänc andeji. ²⁷ Anume ju zäk, äs orikic kari stä ajišje kari nor muri majnti dä šje nor viđe kraljevstva alu Dimizov.”

Isus aratä slava aluj

(Mt 17,1–13; Mk 9,2–13)

²⁸ Hundiva osam zälji dä pä ešce svatur Isus u lot pä Petar, Ivan šä pä Jakov ku jäl, šä u mers sus pä ðal sä sä aroži. ²⁹ Atunšje kum sä aruga, ubrazu aluj u ščimbat tari, šä coljilje aluj sur ščimbat am alb dä svitläže. ³⁰ Doj ominj su pojavalit, svite ku Isus. Eje asre Mojsije šä prorok Ilija. ³¹ Jej su arätat äm slavä šä jej svite dä morči^a aluj šje u fi äm Jeruzalem.

³² Pä Petar šä pä urtašji aluj lju furat somnu ali jej sur skulat šä lor väzut pä Isus äm slava aluj ku doj ominj šje stäce ku Isus. ³³ Känd jej fužje, Petar u zäs alu Isus: “Domnu, anovä nji benji ajiše! Lasä fäšjenj tri koljibur: unu päntru činji, šä unu päntru Mojsije

šä unu päntru prorok Ilija.” Jäl nu šcije šje svitešci, sämäna kä bulunzešci. ³⁴ Šä känd Petar svite, oblak u vinjit dasupra pä Petar šä pä urtašji aluj šä jej su änfrikušat.

³⁵ Atunšje su äuzät graj däm oblak: “Asta äj Fišjoru amnjov, ju lam izabralit! Punjec ureci la jäl!” ³⁶ Känd graju su auzät, Isus are sängur. Učenici ur täkut šä nor spus alu njime šje ur väzut.

Isus u mänat afarä pä drak däm kupilula

(Mt 17,14–19; Mk 9,14–29)

³⁷ Hajelantä zä Isus šä učenici aluj ur vinjit žjos dä pä ðal šä äl ašcipta gärmadä dä lumi. ³⁸ Äm gärmade are om kari mužje: “Učitelju, ju mä arog, ujtäci pä fišjorum daje kä jäl äj jedini kupilu amnjov! ³⁹ Ujtäci, duh äl napadalešci šä jäl däm turdatä cäpä, äl skutärä äm gärcur šä fašji spumi la gurä šä dabe fužji dä la jäl, ku mukä äm äl bači. ⁴⁰ Ju mam arugat la učenici atej kari as re ku noj dakä ar puće jej sä mäjä pä draku afarä ali jej nu puće.”

⁴¹ Isus u äntors vorba: “O voj nevjernä šä ubraznikä generacijä! Kitä dobä träbä sä fjuv ku voj?

^a 9,31 *morči* Vorba kari äj prevodilitä “morči”, pä ljimba dä grčki äj Jäšalä, šje aratä kum Isus u muri. Äm kenvija bätärnä “Jišala” značalesci kum Dimizov u oslobodulit pä Izraelci däm ropstvä äm Egipat. Morče alu Krist pä krušji äj “Jäšalä” daje Dimizov nju otkupilit däm ropstva dä grehur.

Kită dobă trăbă sã vã trpãlesk? Adãl pã fišjoruc ajišje!”⁴² Kãnd kupilula u vinjit la Isus, draku lu vãrljit žjos šã ãl skutura am gãrčur. Isus lu mužjit pã duhu rov šã pã kupilu lu ozdravalit, šã ãm napoj lu dat la tatusu.⁴³ Jej asre toc ãmirac la autoritetu aluj šã kit ãj dã mari Dimizov.

Isus jarã spunji dã morče aluj

(Mt 17,22–23; Mk 9,30–32)

Atunšje kãnd inka toc sã ãmira šje u fãkut, Isus u svãtit ku učenici aluj:⁴⁴ “Zapamtalecã vorbilješće, šã ãngãndecãvã dã jelji.” Isus u zãs: “Ju, Fišjoru alu Omuluj uj fi dat ãm mãnjlilje alu omuluj.”⁴⁵ Jej nor prišjiput šje u gãndit jãl ku aje sã zãkã. Značenje are askunsã dã la jej, a alor lji are frikã sã ãl ãntrebi pã jãl dã aje.

Šjinji ãj maj mari ãm kraljevstva alu Dimizov

(Mt 18,1–5; Mk 9,33–37)

⁴⁶ Učenici su apukat sã raspravljalaskã šjinji dãm jej ar puće sã fijã maj mari.⁴⁷ Isus lji šćije gãndu ãm sufljičilje alor atunšje Isus u lot pã kupil mik šã lu pus lãngã jãl⁴⁸ atunšje lju zãs:

“Šjinji gođe apukã pã kupilusta mik ãm numilje amnjov apukã pã minji. Šã šjinji gođe apukã pã minji, apukã isto šã pã ala kari mu mãnat. Daje kã maj mik ãntri voj ãj maj mari.”

Šjinji nuj protiv dã voj, ala ãj dã voj

(Mk 9,38–40)

⁴⁹ Ivan u zãs: “Domnu noj anj vãzut pã unu om kari ãm numilje atov mãnã drašj afarã dãm ominj šã noj anj zãs sã nu fakã aje, daje kã jãl nu ãj unu dãm noj.”

⁵⁰ Isus u zãs aluj: “Nu ãj branalec, kã šjinji gođe nuj protiv dã voj, ãj dã voj.”

Samaritanci nu apukã pã Isus a jãl nu lji uništilešči

⁵¹ Vreme are apropi kãnd Isus trãbuje sã fijã dus napoj ãm nor, atunšje tari su odlučilit sã mergã ãm Jeruzalem.⁵² Isus u mãnãt glasnišj ãm nenći la jãl a jej ur vinjit ãm unu sat ãm Samarija sã pripremalaskã lok pãntru jãl.⁵³ Ali lume akulo nu lu apukat ãm benji, daje kã are pã kalje dã Jeruzalem.^a ⁵⁴ Kãnd ur vãzut učenici Jakov šã Ivan ur ãntribat: “Domnu, gãndešć sã čimãnj fok

^a 9,53 Samaritanci šã Židovi jej dãm tri jej sã mrzãle. Daje Samaritanci nu gãnde sã ažući alu Isus pã kalje aluj ãm Jeruzalem–glavni varuš alu židov.

dām nor sã lji uništãlaskã?”^a

⁵⁵ Isus su äntors la jej šã lju fãkut dã njimika pã Jakov šã pã Ivan.

⁵⁶ Šã jej ur mers äm altu sat.

Nuj lako sã fijenj učenici alu Isus

(Mt 8,19–22)

⁵⁷ Kum måržje Isus šã učenici pã kalji, šjeva ka omu u zãs alu Isus: “Ju uj meržji ku činji hundĩ gođ vi meržji šã tu!”

⁵⁸ Isus u zãs: “Lisicurlje ari sklonište šã vrãbujilje ari gnjezdurlje alor, ali Ju Fišjoru alu Omuluj nam lok hundĩ sã äm pujã kapu.”^b

⁵⁹ Isus alu altuje u zãs: “Sljedilešći mã!”

Omu u zãs: “Domnje, lasãmã elši sã mã dukã sã ängrop pã tata amnjov.”^c

⁶⁰ Isus u zãs aluj: “Lasã pã morc sã äš ängropi pã morc,^d ali tu dući šã propovjedalešći kraljevstva alu Dimizov!”

⁶¹ Akulo are inka unu om kari zãšje: “Ju čuj sljedili pã činji, Domnu ali elši lasãmã sã mã pozdravalesk ku toc akasã.”

⁶² Šã Isus ju äntors vorba: “Njime kari punji mãna pã plug šã sã ujtã äm napoj dã pã jãl,^e nuj bun dã kraljevstva alu Dimizov.”^f

Isus spunji alu sedamdeset doj učenikur kum sã spuji dã kraljevstva dã Dimizov

(Mt 11,21–27; 13,16–17)

10¹ Dã pã ešće stvarur Domnu u odredilit sedamdeset doj učenikur šã lju mãnat äm nenći, doj pã doj la tot

^a 9,54 Jakov šã Ivan u dã osudã kã jej šćije kã jej äs proroci ka proroku Ilija kari u odbacalit pã Dimizov. 2 Kr 1,10–12

^b 9,58 Isus spunji ku izrekã sã äncevi pã om kum sã fijã učeniku aluj. Isus gãndešći dakã ala om lu sljedili, njiš ala om nar ave domu aluj. ^c 9,59 Nuj jasno kã tata alu omula u murit, a jãl trãbã sã äš ängropi odma, ili omula gãndešći sã rãmãji maj du lungat pãn šje omula no u muri kapu atunšje lu ungrupa. Poanta äj äm aje kã ala om gãndešći elši šjeva sã fakã majnti dã šje u sljedili pã Isus. ^d 9,60 Isus nu gãndešći doslovno kã morci ur ungrupa pã alci morc. Šje ar puće sã fijã “morc” äs: 1. asta äj metaforã dã hej kari maj šjeva u muri ili 2. asta äj metaforã dã hej kari nu sljedilešći pã Dimizov, kari äš duhovno morc. Poanta äj äm aje kã učeniku nu slobud sã dopustulaskã njimik šje lar zadržali sã nu sljedilaskã pã Isus.

^e 9,62 Njime kari sã ujtã dã napoj kãnd kapalešći, nu poçi sã vadã plug hundĩ trãbã sã mergã. Aje osobã trãbã sã fijã koncentriranã sã sã ujči äm nenći sã potã benji kapali. Aša značalešći kã trãbã sã nji ujtãnj ravno dã kraljevstva alu Dimizov. Nu slobud sã punjenj familija pã loku alu Dimizov. Nu značalešći kã trãbujenj sã nu nji brinulenj dã familija anostrã. ^f 9,62 Isus odgovaralešći ku izreka sã äncevi pã om kum sã fijã učeniku aluj. Isus podrazumijevãlešći kã osobe nuj bunã dã kraljevstvo alu Dimizov dakã nji ujtãnj pã ominj äm prošlost äm lok sã sljedilenj pã Isus.

varušu ša lok la kari jāl isto aščipta sã mergã. ² Isus u zãs alor: “Žetva äj mari ali pucãnj äs lukroj, dãm ala rãnd arogãci la stãpanu dã žetva sã mãji maj mulc lukroj äm polja aluj.^a ³ Aku duçi ali punji ureçi. Ju vã mãj pã voj ka pã birkã mikã äntri lup! ⁴ Nu loc ku voj ðibularuš ili taškã ili cipiliš, šã nu sta dã lungat äm svat ku ominji pã kalji sã nu zgubec vreme.

⁵ Elši stvar šje trãbã sã zãšjec kãnd vinjec la kasa äj: ‘Putuljalã fijã la kasasta!’ ⁶ Dakã om kari gãndëšçi putuljalã kustã äm kase putuljala u fi ku jãl, ali dakã nu, putuljala u vinji äm napoj la voj. ⁷ Rãmãnji äm aje ista kasa, mãnãnkã šã be šje ari jej, kã lukroju äj vredan dã šje u lukrat. Nu vã selilec dãm una kasa äm alta.^b

⁸ Dakã mãržjec äm bilo kari varuš šã jej vã apukã äm benji voj mãnkãc šje vã punji dãdãnençi ⁹ šã ozdravalecã pã biçež kari ar fi

akulo, šã spunjecãlji kã Kraljevstva alu Dimizov äj apropi. ¹⁰ Ali dãkã vinjec äm varuš hundi nu vã apukã, atunšje dušjecãvã pã ulicur šã zãšjec: ¹¹ Čak šã prašina dãm varušu avostru kari su apukat pã pišjorilje anoštri, brisãlec dã pã noj, protiv dã voj!^c Ali šã voj ac trãbuji sã šcijec kã kraljevstva alu Dimizov äj apropi. ¹² Ju vã zãk kã pã zuve dã sudulalã u fi maj ušuri lu varušu Sodoma dã kitã dã varušula.”^d

Isus lji fašji dã njimik pã heje kari nu askultã

(Mt 11,20–24)

¹³ Isus u zãs: “Jao avovã ominjilor dãm Korazine! Jao avovã ominjilor dãm Betsaido! Kã sã vi fost dastafel čudo äm varuš Tira šã am Sidon^e ka kum su dogodulit la voj äm varušu avostru, jej dã kãnva sar vi änkãjit, šãzut äm colji dã kecã, šã äm šjinuša znak dã änkãjalã.^f

^a **10,2** Isus zãšji kã mulc ominj äs spremni sã tunji äm kraljevstvo alu Dimizov ali nus dovoljno učenikur kari u änvãca, šã sã ažuçi alu ominj. ^b **10,7** Isus nu svite kã jej trãbã sã rãmãji äm aje kasa totã zua, mar trãbã sã sã kulši akulo äm totã nopče, kit goð äs akulo; ku alčilje vorbi, nu vã kulkãc äm alta kasa. ^c **10,11** Asta äj simbol sã nji areçi sã odbacalenj pã ominj dãm ala varuš; ku alčilje vorbi; “Aša kum voj ac odbacalit pã noj, aša Dimizov u odbacali pã voj do kraja pã voj.” ^d **10,12** Sodoma: varuš (veði Stv 19,24–28) ^e **10,13** Ominji kari kusta äm Korazin, äm Betsaida as re Židovi kari trãbuje sã aščepçi pã Mesija. Ominji kari kusta äm Tir, Sidon nus are Židovi jej nu ocekivale pã Mesija kã u vinji. Šje Isus spunji ajišje svitešçi čak kã šã eje kari nus Židovi trãbã prepoznulaskã pã Mesija daje kã u fãkut kutotu čudurlje. ^f **10,13** Äm aje kulturã, ominji trãbuje sã porçi colji kari äs fãkuçi dãm kostrijet, kari are hrapav, tari are neudoban. Jej šãde äm šinuša, sã areçi kã lji žalji, šje u zgrešilit protiv dã Dimizov.

¹⁴ Anume ăm zuve dă sudulălă Tira šă Sidonija maj benji ur trešji dă tu!

¹⁵ Šă voj ominji dăm Kafarnaum! Pănăm nor voj vic rădika? Ăm podzemlje vic fi arunkac.

¹⁶ Šinji gođe auđi pă voj, mă auđi pă minji, a šjinji odbacalešči pă voj, pă minji odbacalešči, šă šjinji gođe odbacalešči pă minji, odbacalešči pă Dimizov kari mu mănat!”

Dă šje să nji ănfălušanj

¹⁷ Sedamdeset doj učenikur su ăntors ku fălušăjă. Jej ur zăs: “O Domnje, čak šă drašji nji punji ureci ăm numilje^a atov.”

¹⁸ Jăl lju zăs alor: “Ju mă ujtam la Sotona kum kađi ka munje dăm nor.^b ¹⁹ Aku punjec ureci! Ju vam dat autoritet să kălkăc pă šarpi šă pă škorpionur^c šă ku kutotu pučere pă săla dă dužmanj, ^dšă njimik nu vic păcă rov. ²⁰ Tot daje nac trăbuji să vă ănfălušăc kă duhovur

vă punji ureci. Fijec făloš la aje kă numilje avoštri ăs skrišă ăm nor.”^e

Numa Fišjoru otkrilešči pă Dimizov

(Mt 11,25–27; 13,16–17)

²¹ Ăm ala šas Isus su ănfălušăt ăm Duhu svănt šă u zăs: “Tata, Domnu pă pămănt šă pă nor, ju dov hvală cijă daje kă tu aj askuns ešće dă la mărdoj šă dă la păršjipuc, šă aj arătat alu hej ‘mišj’^f pă pămănt. Da, Tata, cijă asta că să veđi.”

²² Šă Isus u zăs: “Kutotu mu fost dat ăm povjerenje dă la Tata amnjov. Njime nu kunošci pă Fišjoru šă njime nu kunošci pă Tata, numa Fišjoru kunošci, šă alu heje kari Fišjoru găndešči u kunošci pă Tata.”

²³ Atunšje kănd are jej săngur, Isus su ăntors la učenici aluj šă u zăs: “Blago avovă kă oči avoštri asta veđi! ²⁴ Sigurno mulc proroš

^a **10,17** Ajišje “numilje” arătă pučere alu Isus šă autoritet. ^b **10,18** Isus koristilešči usporedbă să usporedilaskă kum Dimizov u pobjedit pă Sotona kănd 72 učenikur aluj u propovjedilit ăm varușur. Sotona u kăzut đos dăm nor, ka kum munja luvešci đos. ^c **10,19** Šarpilje šă škorpionu ăs metaforă dă relji duhovur. ^d **10,19** Dușmanu ăj Sotona. ^e **10,20** Dimizov u skris numilje alor pă skritura ăm nor, a aje značalešci kă jej ari vječni kust. ^f **10,21** Asta ăj dă ominj kari nari iškulj, ali ăs spremni să apușji ănvăcala alu Isus ka kum kupiji mișj apukă šă slușalešci pă hej lu kari lji ănkredī.

šă kraljur dă kănva gănde să vadă stvarurlje kari voj viđec, ali jej no putut să vadă, šă să audă šje voj ac auzăt, ali nor auzăt.”

Isus svitešči dă maj mari zapovjed

(Mt 22,34–40; Mk 12,28–31)

²⁵ Šjeva ka učitelju dă zakonu alu Mojsije su skulat, să ăl iskušulaskă pă Isus šă lu ăntribat: “Učitelju šje trăbă să fakă să kapăt kust dă erikeš? Kum ăl pot kăpăta?”

²⁶ “Šje zăšji zakonu alu Mojsije? Kum prišjep aje?”

²⁷ U ăntors vorba: “Plaši pă Domnu Dimizovu ku tot sufljitu atov, ku duša ata, ku pučere, šă ku kutotu găndu atov, * pă susjedu atov kă pă činji săngur!”*

²⁸ Isus u zăs aluj: “Benji aj zăs, aša fă šă vi kusta.”

²⁹ Ali kum gănde să areči kă aj pravedan, lu ăntribat pă Isus: “Ali šinji aj susjedu amnjov?”^a

Usporedbă dă Samaritanac kari are milos

³⁰ Isus u zăs: “Are om kari are pă kalji dă Jeruzalem, are sus ăm varuș Jerihon kari are žjos u

fost pljačkalit šă lăpădat, bătut pă morči dă la pljačkaš šă lăsat pă drik.

³¹ Popa dă židov slučajno măržje pă kalje šă kănd lu văzut, u fužjit pă lăngă jăl numa pă alta parci.

³² Isto aša Levit, pomočniku alu popa u vinjit isto pă kalje haje. Kănd u vinjit pă lokula šă lu văzut, isto u mers pă alta parci dă kalji.

³³ Napokon ^bSamaritanac kum măržje pă kalji u vinjit pă lăngă jăl šă kănd lu văzut lu apukat mila dă jăl. ³⁴ Jăl u mers la jăl u vărsat uloj šă vin, šă ju ănvălit ranurlje. Atunšje lu pus pă magar šă lu dus ăm fugadov aša su brinulit dă jăl. ³⁵ Odma hajelantă điminjacă kum fužje ju dat lu gazda dă kasa šjeva ka banji^c šă u zăs: ‘Je sama dă jăl, šă dakă asta nu u fi dăstul banj, dă kutotu šje u čilti, ju cuj plăci razlika kănd mă ănforskă ăm napoj.’

³⁶ Dă pă găndala ata šje găndešc kari dăm ešce tri su arătat ka susjedu alu omusta kari u fost pljačkalit šjinji maj benji u ažutat?”

³⁷ Jăl u ăntors vorba: “Ala pă kari lu apukat mila dă jăl.”

Atunšje Isus ju zăs aluj: “Duči šă fă šă tu isto ka jăl.”

* 10,27 Pnz 6,5 * 10,27 Lev 19,18 ^a 10,29 *Ali šinji aj susjedu amnjov* Asta om gănde să ščiji pă šjinji jăl trăbă să plakă: “Pă šjinji trăbă să smatralesk pă bližnji amnjov šă să ăl plak ka pă minji săngur?” ^b 10,33 Samaritanci asre stranci kari Židovi lji mărzale. ^c 10,35 Ăm original skrijă: “ăs doj denarur”

Dă šje trăbă sã nji brinulenj

³⁸ Kum ur mers maj menkulo, Isus u vinjit ãm unu sat hundi are mujeri šje sã čima Marta kari lu apukat pã jãl ãm kasa alji. ³⁹ Marta ave sorã šje sã čima Marija kari u šazut la pišjorilje alu Domnu šã punje urecí la kutotu šje jãl svite. ⁴⁰ Ali Marta are ãm brigur dã kutotu šje trãbã sã fakã. Aša u vinjit la Isus šã ju zãs: “Nu či dori Domnu, kã sora ame mu lãsat pã minji sãngur kutotu sã poslužulesk? Šjeva zãj sã vijã sã ãm ažući.”

⁴¹ Domnu ju zãs: “Marta, Marta, tu či brinulešč šã či uznemirilešč dã mulći stvarur. ⁴² U biti numa una stvar trãbujã, šã Marija maj benji u akuljes, šã aje no fi lotã dã la je.”

Primjer dã aruguminí

(Mt 6,9–13; 7,7–11)

11 ¹ Undatã kãnd Isus u fost gata ku molitva, unu dãm učenici aluj u vinjit la jãl šã ju zãs: “Domnu, ãnvacãnji sã nji arugãnj, kum ãnvača Ivan Krstitelj pã učenici aluj.”

² Isus lju zãs alor: “Kãnd vã arugãc zãšjec:

‘Tata, la sã fijã svãnt numilje atov,
la sã vijã kraljevstva ata, ka kum ãj pã nor la sã fijã pã pãmãnt!’

³ Pita^a anostrã kari ãj ãm totã zã, dã nji astãs.

⁴ Šã jartãnji grehurlje anoštri, ka kum noj jartãnj alu eje kari grešilešći protiv dã noj. Nu nji da sã kãđenj ãm ãnšjirkalur, mar skoćinji afarã dãm rov.”

Isus nji ãnvača kum sã fijenj ustrajni ãm molitvã

⁵ Isus u zãs alor:^b “Haj sã zãšjenj kã avec urtak la kari mãržjec ãm miržuku dã nopcí šã ãj zãšjec: ‘Urtaku amnjov, dãm kećinj tri dãrabur dã pitã. ⁶ Urtaku u vinjit dã pã kalji la minji, šã nam šje sã ãj puj dãdãnenćí.’ ⁷ A jãl ãm nontru aj zãšji: ‘O nu mã gnjavali! Uša ãj mar ãnkujetã, kupiji amej šã ju aščenj ãm pat, šã jednostavno, nu mã pot skula sã ac dov pitã.’ ⁸ Ju vã zãk: šã dakã nu u meržji daje kã ãs urtašj, u fašji aje sã nu sã rušunji.

^a 11,3 Pita are dostupnã akulo tota zua kari ominji mãnka, aje nuj čar pitã mar mãnkari.

^b 11,5 Isus spunji asta puvešći sã objasnalaskã kã urtaku avostru sã nu vã odbilaskã mar sã vã ažući dakã avec mari potrebã šã dakã ãl ãntreb maj mulći rãndur. Aša njiš Dimizov pã noj nu nji odbili, mar nju da dakã unj fi uporni.

⁹ Ša ju vā zāk: Arugăcāvă, ša vu fi dat! Kutăc, ša vic afla! Kukunjec, ša vu fi dăsvkut. ¹⁰ Kă šjinji gođ să arogă, kapătă! Kari kotă, află! A šjinji gođ kukunješci aluje ju su dăsvašji.

¹¹ Kari aj tata antri voj: kănd kupilu šjeri pešci dali am lok dă pešci dă šarpi? ¹² Ili kănd šjeri să aj đe škorpion am lok dă ov? ¹³ Dakă voj grešni ominj šcijec să dăđec bunji stvarur alu kupiji avoštri, kit maj mult vu da Tata avostru dăm nor Duh Svânt alu alor kari al antrabă!”

Isus u vârljit afară pã drak ku pučere alu Dimizov

(Mt 12,22–30, 43–45; Mk 3,22–27)

¹⁴ Isus undatã u vârljit afară pã unu drak kari are mut, ša kănd u fost drakula vârljit afară dăm ala om kari are mut, puče sã svitaskă, ša alčilje ominji kari u vâzut aje asre amirac. ¹⁵ A orikic dăm jej u zãs: “Jãl u vârljit afară pã drašj afară ku ažituala alu Beelzebul^a

princu dă demonur!” ¹⁶ Akulo asre alci kari anšjirka pã Isus, ša jej u šjirut znak dăm nor sã đe.^b

¹⁷ Ali Isus šcije găndurlje alor, ša lju zãs: “Totă kraljevstva kari sã borulešci una ku alt, jej ur uništili kraljevstva alor. Dakă familija una ku alt sã borulešci, jej šur uništili familija alor. ¹⁸ Dakă Sotona sã borulešci protiv dă jãl sãngur, kum kraljevstvo aluj su cãnje?,^c šje rãmãnje dăm kraljevstva aluj? Kum voj zãšjec kã ju vârljesk afară pã drašji dăm lume ku ažituala alu Beelzebul. ¹⁹ Ali dakã ju vârljesk pã drašji afară dăm lumi ku ažituala alu Beelzebul, atunšje učenici avoštri vârlješci isto afară pã drašj ku ažitulã alu Beelzebul? Jej sãngur u dokazali kã nus točni. ²⁰ Ali dakã ju mäj pã drašji afărã ku žejtu alu Dimizov,^d atunšje u vinjit kraljevstva alu Dimizov la voj. ²¹ Kănd om bålour aj naoružan ša pãzešci kasa hundĩ kustã, atunšje pãmãntu aluj aj sigurnã. ²² Ali kănd bålour om al napadalešci ša al mănãnkã

^a 11,15 *Beelzebul* Beelzebul aj altu numi dă Sotona ili dă drak. Unjer sã skrijã “Beelzebul”. Asta anume značalešci “gospodar dă mušc”, šje značalešci “vladar pã drašj.” Asta numi aj povezano ku numilje dă lažni dimizov “Baal-zebuba” dăm Ekron (vedi 2 Kr 1,2, 3, 6). ^b 11,16 Ili “Jej gãnde dă la Isus sã areci kã autoritetu aluj aj dă la Dimizov.” ^c 11,18 Ajišje “Sotona” aj dă rãnd dă demonur kari sljedilešci pã Sotona ka pã jãl sãngur. Ku alčilje vorbi: “Dakă Sotona ša članovi dă kraljevstva alor sã borulešci una ku alt kraljevstvo aluj nu su cãnje.” ^d 11,20 *žejtu alu Dimizov svitešci* dă pučere alu Dimizov (vedi Izl 8,19).

ku bătăje, aj je oružje dă kari ovisilešći, šă aj âmparcă šje u furat dă la slab om.^a

²³ Kari nu aj ku minji, ala aj protiv dă minji šă šjinji gođe nu akulježi ku minji, ala răsăpă.^b

²⁴ Pă lok făr dă apă rov duhu fužji afară dăm om, să lutulaskă^c šă să koći lok să să odmaralskă. Dakă nu află njiš šjefăl j lok, zăšji: ‘Ju uj meržji âm napoj âm kasa ame dăm ala om hundī am fužjit.’ ²⁵ Kănd draku u vinjit âm napoj u aflat kă aje kasa aj čistilită, šă măturată. ²⁶ Atunšje meržji šă adušji maj šapči rov duhur maj rej dă jăl sângur, šă jej u vinji napoj âm om šă kustă akulo. Aša alu omula are tari urăt dă kit dăm elši.”

Blagoslovu dă askultală

²⁷ Kum Isus svite, mujeri âm gărmadă dă ominj u mužjit tari

dăm tot graju šă su apukat să svitaskă: “Blagoslovulită aj aje kari ću purtat âm injimă, kari ću rănjit šă ću păzăt!”

²⁸ Isus u ântors vorba: “Anume, ali maj blagoslovulit âs eje kari auđi vorba alu Dimizov šă u cănji!”

Isus aj maj mari dă Jona šă dă Salomon a tot daje ominji nu punje ureči

(Mt 12,38–42; Mk 8,12)

²⁹ Kănd u vinjit tari mulc ominj akulo, Isus su apukat să svitaskă: “Voj ominj kari kustăc âm asta vremi, voj šćec rej ominj. Kotă znak,^d ali njišj šjefăl altu znak no fi dat ka kum u făkut Dimizov čudo pântru prorok Jona.^e ³⁰ Šje su dogodulit alu Jona aje are znak alu Ninivljanur kari kusta âm varuș Niniva, kă Dimizov lu mănat.^f Aša

^a 11,22 Asta spunji dă Isus kari pobjedilešći pă Sotona šă pă demonurlje aluj. Isus aj bălour om kari je kutotu dă la om bălour. ^b 11,23 šjinji gođe nu akulježi ku minji, ala răsăpă Isus svitešći dă akuljižala dă učenikur kari âl sljedilešći “šjinji gođ nu adušji pă ominj să vijă la minji să mă sljedilaskă, lji dušji dă la minji.” ^c 11,24 “Lok făr dă apă” svitešći dă lok “lok pust” hundī draku lutalešći. ^d 11,29 Ku alčilje vorbi: “Jej găndešći dă la minji să fak čudo ka dokaz, kă ju am vinjit dă la Dimizov.” ^e 11,29 Jona Jona are prorok âm Stari zavjet (vedi Jon 1,7; 2,10; Mt 12,40). Dă pă tri zălji, vju u vinjit afară dăm injima mari alu peščilje, ka kum Isus u vinji afară dăm gropă. ^f 11,30 Alu ominj, kari Jona lju propovjedilit jej as re tari rej. Kusta âm Niniva, varuș Asirija, jej as re mari neprijatelj alu Izrael (vedi Jon 3).

šje mu su dogoduli, ju uj fi znak kã pã minji, Fišjoru alu Om kari Dimizov u mãnat alu asta narod.^a

³¹ Pã zuva kãnd Dimizov u suduli, kraljica kari dã kãnva vladale pã pãmãnt dã jug ãm Seba,^b su rãdika una šã je u suduli pã heje kari kustã astãs. Je u vinjit dã pã kraju dã svijet, sã slušulaskã pã Car Salomon kari are tari mudar. A aišje ãj šjinjiva maj mari dã Salomon a voj nu gãndec sã punjec ureçi! ³² ãm zua kãnd Dimizov u suduli, ominji kari kusta ãm varuř Niniva su rãdika šã ljur suduli ominji kari aku kustã, kã jej nu sur ãnkãjit kãnd Jona lji propovijedale. A ajišje ãj šjinjiva maj mari dã kit Jona a voj nu vac pokajalit!”

Šje Isus ãnvacã aje ãj lumina alu ominj

³³ Isus sviteřci: “Njime nu acãcã lampã šã atunšje u punji pã lok hundĩ nu sã veđi ili dãsop kořarã. Nu, jãl u punji ãm svijećnjak aša toc u viđe luminã kãnd vinji ãm nontru.^c ³⁴ Oçu ãj ka lampa alu

telã. Dakã oçu atov ãj sãnãtos, atunšje tela ata ãntragã u fi ãm luminã, ali kãnd ci oçu biçag, tela ata ãntragã ãj ãm ãntunjerik. ³⁵ Bagã sama da aje šje smatraleřc kã ãj lumina ãm činji sã nu fijã fãr dã luminã.” ³⁶ Dakã ãj ãntragã tela ata ãm luminã, njiř unu dio dã telã nu ãj ãm ãntunjerik, atunšje ãj kutotu ãm luminã, ka kum çar svitlãze lumina ata.

Isus fařji dã njimik pã farizeji šã pã učiteljji dã zakon alu Mojsije

(Mt 23,1–36)

³⁷ Kãnd Isus u svãtit, unu farizej lu çimat sã mãnãnřji la jãl akasã. Isus u mers, šã u lot lok la masã. ³⁸ Kãnd farizeju u vãzut kã nu řu spãlat mãnjlilje majnti ka kum ãj obiçaj alu židov, su apukat sã mãnãnřji a farizeju su zaçudulit.^d ³⁹ Ali Domnu Isus ju zãs: “Aku voj farizeji pã dã nã afarã cãnjec kljiřtaru šã teru çiřc, ali pã dã nontru voj řcec pljinj dã pulkuçalã šã relji. ⁴⁰ Voj fãr dã firi! Nuj Dimizov kari u stvorulit vanjřtina,

^a 11,30 ãm original skrijã: “Ka kum Jona are znak alu Ninivljanur, aša Fišjoru alu Om u fi znak alu asta narařtaj.” ^b 11,31 Kraljica dã la Sabe (aku ãm Jemen) putuvule pãřci 1.500 kilometrur sã sluřalaskã mudrořtu alu Salomon. Kusta 1.000 aj majnti dã Krist (veđi 1 Kr 10,1–13; 2 Ljet 9,1–12). ^c 11,33 Stihurlje 33-36 ãj metaforã kari Isus sviteřci dã ãnvãcala aluj, ãj ka “lumina.” Jãl gãndeřci učenici aluj sã puđ ureçi šã sã djelilaskã ku alci. Jãl sviteřci dã ominj kari nu řcijã ili nu prihvataleřci ãnvãcala ka kum jej ar fi ãm “ãntunjerik.” ^d 11,38 Farizeji ave pravilo kã ominji trãbã sã spelji mãnjlilje ka kum ar trãbuji sã fijã obredno çiřc la Dimizov.

u stvorulit ša nutrina?^a ⁴¹ Maj benj dadec milostinja avostrã dãm tot sufljitu alu heje kari lji potrebno šje voj avec, atunšje vu fi kutotu čist.

⁴² Ali jao avovã farizejilor! Kã voj tari vã trudulec sã dadec desetina dãm tot začinurlje ša povrçur alu Dimizov, a nu bãgãc sama dã pravdã ša ljubav alu Dimizov. Una trãbã sã fašjec, a hajelantã sã nu propustulešč.^b

⁴³ Ali jao avovã, farizejilor! Kã voj plãšjec lokurlje glavnã pã sastankur ãm sinagogã, ša pozdravalalã ku poštovanje ãm varuř pã trgur. ⁴⁴ Jao avovã, kã voj šcec ka askunsã gropã pã kari ominji umblã a nu šcijã kã obredno ãs atunšje neçisti.”^c

⁴⁵ A unu dãm učitelj dã zakonu alu Mojsije u zãs alu Isus: “Učitelju, kãnd svitešč aša, tu nji vredãlešč ša pã noj.”

⁴⁶ Isus u zãs: “Jao ša avovã učitelji dã zakonu alu Mojsije, kã punjec pã ominj maj mult teret dã pravilurlje alu vjera dã kit šje poçi om purta, a voj nu gãndec njiř ku žježjitu mik sã ažutãc dã teretula sã dukã. ⁴⁷ Jao avovã! Kã voj gradalec spomenikur pã gropã alu proroci ša gãndec kã ku aje fišjec benji, a preci avořtri lju amurãt.

⁴⁸ Aša voj svedoçulec ša vã slagalec ku djela alu preci avořtri. Jej lju amurãt, a voj nastavalec ku lukru alor kãnd gradalec spomenikur.”^d

⁴⁹ Dimizov ãm mudrostu aluj u zãs: ‘Ju uj mãna pã prorokur ša pã apostolur ša orikic dãm jej ur fi amurãc a alci u fi progonulic.’

⁵⁰ Daje dã la asta generacijã u fi tražalitã sãnzilje dã la toc proroci kari u fost vãrsatã dãm elři dã kãnd su stvorulit svetu: ⁵¹ su apuka dã la sãnzilje alu Abel pãnã la sãnzilje

^a **11,40** Isus koristilešči ãntribala numa sã fakã dã njimik pã farizej šje nu priřjepi kã haj šje ãj ãm sufljit ãj bitno alu Dimizov. ^b **11,42** Trãbã sã daj desetina alu nu slobud sã zanamaralešč ša alçilje stvarur. ^c **11,44** Eščec grop as re kapaliçi ãm pãmãnt hundi morçi telurlje as re ãmgrupaçi. Jej nu ave albi petri kum alci ominj punje pã gropur sã vadã alci sã nu umblji sus pã jej. Kãnd Židovi umbla sus pã grop atunšje jej as re obredno neçisti. Eščec grop fašje aje sã fijã aje sluçajno. ^d **11,48** Isus fašji dã njimik pã farizeji ša pã učitelji dã zakonu alu Mojsije. Jej šcijã dã amurala dã prorok ali nu osudulešči pã preci daje kã lju amurãt. Ku alçilje vorbi: “ãm lok sã lji osudulec, voj maj potvrdãlec aje ša vã slagalec ku aje”.

alu Zaharija,^a kari u fost amurăt äntri žrtvenik šă äm sveltinja dă Hram. Ju vă zăk: ‘Kă kutotu asta u fi tražalit dă la asta generacijă!’^b

⁵² Jao avovă učitelji dă zakonu alu Mojsije! Daje kă voj ac lot ändărăt čejilje dă kraljevstva alu Dimizov.^c Voj sāngur nac mers äm nontru šă ac sprečilit pã alci sã tunji äm nontru känd gände.”

⁵³ Dă pã šje u fužjit Isus dă pã lokula, učitelji dă zakonu alu Mojsije šă farizeji sur ängändit sã mergă dă pã jăl sã äł ispitivălaskă.

⁵⁴ Gände sã äł apušji pã Isus äm

zamkă šje ar puće sã zăkă protiv dă jăl numa sã äł dukă pã sud.

Isus upozoravalešči pã učenikur

(Mt 10,26–27)

12¹ Aša mulc ominj su sakupilit dă mar kälka una pã alt kic as re pã lănga Isus. Ali Isus elši u zäs alu učenici aluj: “Loc sama dă kvascu alu farizej! Ala kvas äj licemjerje.^d ²Njimika nuj akupirit šje no fi dăskupirit, njiš una tajnă kari no fi šcută.^e

³ Aša dakă ac zäs šjeva äm tunjerik

^a **11,51** Abel are elši om kari are amurăt äm Stari zavjet (Stv 4,1–16) šă Zaharija posljednji om kari are amurăt äm Stari zavjet (2 Ljet 24,20–22). ^b **11,51** Jedini proroci kari poštivalešči äs proroci kari u murit! Ka kum preci alor nu askulta pã prorokur äm Stari zavjet, aša farizeji šă učitelji dă zakonu alu Mojsije nu askultă pã Isus šă nu askultă pã apostolur kari Isus u mäna. Strpljenje alu Isus u fi gata, atunšje su suduli alu Izrael dă kutotu anjilje känd jej odbacale poruka aluj. ^c **11,52** Isus svitešči dă istina alu Dimizov ka kum ar fi äm kasa hundi učitelji odbijalešči sã tunji ali nu lasă alu alci sã ajvi čejilje sã potă tuna äm nontru. Asta značalešči kă učitelji nu kunošči benji pã Dimizov, a jej maj nu lasă pã alci sã äł upoznulaskă. ^d **12,1** Ka kum kvasu krešči äm alot, aša licemjerje krešči äm äntagă zajednica. Ku alčilje vorbi: “Păzăcävă dă la licemjerje alu farizej, kari äj ka kvasu” ili “Fijec opreznı sã nu fijec licemjernı ka farizeji. Reljilje alor äm ponašanje, utjecalešči pã toc, baš ka kum kvasu krešči am alot.” ^e **12,2** Ku alčilje vorbi: “Ne fijec ka jej, kă Dimizov u duskupira kutotu šje äj askuns. Dimizov u otrkili kutotu šje ominji aku askundi. Ominji kutotu u saznali na kraju šje toc askundi”.

su šći am lumină, šă dakă ac
šupunjit šjeva am soba avostră aje
isto u fi mužjit pă krovur dă kăš.”^a

Nu vâ fijă frikă

(Mt 10,28–33; 12,31–32;
Mk 3,28–29)

⁴ Isus u zăs: “Urtašji amej
lasăcămă să vâ zăk, nu vâ fijă frikă
dă eje kari numa vâ poći amură
tela šă nu poći njimika să vâ fakă.
⁵ Ju vuj zăšji dă šjinji trăbă să vâ
fijă frikă. Fijă vâ frikă dă Dimizov
kari poći să amori, atunšje vâ poći
vărliji am pakao. Da anume, dă jăl
vâ trăbă să vâ fijă frikă.

⁶ Nus šinšj (5) vrăbuj vândući dă
doj banj? Dimizov nu mujtă pă
njime. ⁷ A avovă čak šă păru pă
kap vi umărat.^b Nu vâ fijă frikă!
Voj šćec maj vredni dă gărmaďă
dă vrăbuj.”

Pă pămănt trăbujenj să priznalenj pă Isus

(Mt 10,32–33; 12,32; 10,19–20)

⁸ Isus u zăs: “Šjinji goď pă pămănt
mu priznali pă minji am nenće alu
ominj, Ju Fišjoru Omuluj isto uj
priznali pă jăl am nenće lu anđelji
alu Dimizov. ⁹ Ala kari pă minji

nu mu priznali pă pămănt ju muj
odreknuli dă jăl la anđelji alu
Dimizov. ¹⁰ Dakă bilo šjinji svitešći
vorba protiv dă minji Fišjoru
Omuluj aluje poći fi jirtat; ali dakă
šjinjiva svitešći mišjunj dă Duhu
Svânt, grehula no fi jirtat.

¹¹ Dakă vu adušji la sud am
sinagogur šă la poglavicur šă
vladarur, nu vâ brigalec kum šă
ku šje muj branali, ili šje să zăk.
¹² Kănd u vinji vreme, Duhu Svânt
cu ânvăca šje trăbă să zăšj.”

Isus svitešći alu ominj să nu fijă pohlepňă

¹³ Unu dăm ominj am gărmaďă
u zăs alu Isus: “Učitelju ză alu
fračilje amnjov să să âmperci ku
minji šje anj kăpătat.”

¹⁴ Isus u odbilit šă zăšje: “Omulji,
šinji mu pus pă minji dă sudac, să
âmpărc ăntri voj doj?” ¹⁵ Atunšje
kănd u svătit alu toc kutotu, Isus u
zăs: “Băgăc sama šă păzăcăvă dă
pulkučală! Dakă šjinjiva ari mult,
tod daje kustu aluj nuj siguran bez
obzira kă ari kutotu.”

¹⁶ Isus u spus maj una usporedbă:
“Are akulo om găzďak făr dă firi
kari ave tălek šă tălekula u adus
mult plod. ¹⁷ Šă jăl šu zăs săngur
aluj: ‘Šje să fak kă nam dăstul lok

^a 12,3 Kăšurlje alor am Izrael ave ravni krovur, a ominji să urkă sus šă šăde. ^b 12,7
Pučenj să ănkridenj alu Dimizov. Jăl šćijă maj mult dă kit noj šćijenj. Nu šćijenj čak njiš
kit păr avenj pă kap, ali Dimizov šćiji asta kutotu.

să puj ändărät šje mu kriskut?’

¹⁸ Atunšje, jăl u zäs: ‘Aša uj fašji: Ju uj răstuna skladišturlje amelji ša uj gradali maj mari, dăstul dă mari să spremălesk kutotu šje mu kriskut.’

¹⁹ Ša ju muj zăšji alu duša ame: ‘Aj mulci bunji stvarur aku, ša dă mulc ej šje ur vinji. Odmorulešcići, mănănkă ša be, ša ânfulušešcići!’

²⁰ Ali Dimizov ju zäs aluj: ‘Tu omulje făr dă firi! Mar âm asta nopci uj šjire ^aduša ata. Atunšje šjinji u ave korist dăm stvarurlje šje caj pus ändărät?’

²¹ Aša păce omu kari aš akulježi găzdăšijilje pântru jăl sângur, a nu su găzdašjit âm oči alu Dimizov.”

Isus ânvacă să nji răzământj pă Dimizov

(Mt 6,25–34)

²² Kapu u zäs Isus alu učenici: “Daje vă zăk: voj nu trăbă să vă brigalec, dă kustu avostru, ša să fijec âm brigur šje vic mănka, ili să vă brinulec âm šje vic âmbrăka.

²³ Daje kă kustu aj maj vrednă dă kit mănkar, ša tela maj mult dă kit colu.^b ²⁴ Numa ujtăcăvă la găgărašč.^c Jej njišj nu samănă, njišj nu akulježi. Jelji nari skladište ili šupă, ša tod daje Dimizov lji rănješci. Nu šcec voj maj vredni dă vrabujrljelje? ²⁵ Poči šjinjiva dăm voj ku brigurlje produžuli kustu?

²⁶ Dakă, nu pučec să făšjec niti maj mākăčelji, adăšje šcec âm brigur dă kutotu ostalo?

²⁷ Numa ujtăcăvă la flor âm telek! Jelji niti să trudulešci niti fašji colji ali ju vă zăk, kă njiš Car Salomon âm găzdašije alor nu are âmbrăkat aša mândru ka florurlje âm telek. ²⁸ Ali dakă Dimizov dă dastafel mândremi alu jarbă kari kustă astăs, ša să bagă âm fok, kit atunšje maj mult u da jăl avovă. O voj avec mikă ânkrிடălă!

²⁹ Dăm ala ränd nu vă gändec šje vic mănka ša šje vic be. Nu vă uznemirilec! ³⁰ Dă kutotu aje să brinulešci ominj făr dă Dimizov. Ângăndecăvă kă Tata avostru dăm

^a 12,20 “Duša” aj kustu alu aje osobă. Ku alčilje vorbi: “Vi muri asta nopci!” ^b 12,23 Daje kă Dimizov vu dat kust, ša telă avostră, sigurno pučec să ânkridec kă Isus vu da šje vi potrebno dă kust. ^c 12,24 Hej kari slušalešci pă Isus, jej smatralešci pă gavranur kă aš făr dă korist, daje kă Židovi nu puče să mănăšji ešce živadur.

nor šćijă šje vă trăbă. ³¹ Šă anume tražalec kraljevstva alu Dimizov^a elși šă kutotu ostalo vu fi dat.

³² O mikă stadă,^b nuc fijă frikă, kă Tata avostru să ănfălušešći să vă apușji ăm kraljevstva aluj.

³³ Vinđec kutotu šje avec šă dăđec alu sărașj. Aša adunăcăvă tăšč kari nu su puće rupi, šă găzdășijă să vă fijă ăm nor kari nu propadalešći, hunđi lotri nor puće vinji, niti găndașji să mănășji! ³⁴ Daje kă sufljičilje avoștri u fi hunđi ăj blago avostru.”

Trăbă učenici să fijă spremni să așčepći pă Dimizov

(Mt 24,45–51)

³⁵ Isus u zăs alu učenici: “Fijec spremni dă lukru, la să fijec opremilică^c šă ăm mănjlje avoștri lasă fijă luminjlje acăcaći. ³⁶ Așa u fi ka slugurlje kari u așćiptat pă gospodaru aluj să să ăntorkă dă pă nuntă, spremni să ăj dăsvăkă kum u kukunji pă ușă. ³⁷ Măndremi alu eje slugur kari u fi skulac, kănd u

vinji gospodaru! Anume ju vă zăk: Domnu šu punji săngur kintrinca să lji služulaskă šă lju punji să šadă la masă šă lju dvoruli. ³⁸ Šă kănd u vinji gospodaru ăm miržuku dă nopçi ili dăspru zua šă lju afla aša, măndremi u fi alu ala slugur!

³⁹ Slușulecămă dă asta: ka să šćijă gazda ăm kari șas u vinji lotru, jăl ar păză šă nar lăsa să ăj fijă provalalit ăm kasă. ⁴⁰ Voj isto trăbă să fijec spremni, kă ju Fișjoru Omuluj uj vinji ăm vremi kănd nu či nadali.”

⁴¹ Petar atunșje lu ăntribat pă jăl: “Domnu spuj tu asta usporedbă păntru noj učenici, ili ăj păntru toc?”

⁴² Isus u zăs: “Šinji ăj ala vjernă šă kufiri upravitelj kari ăl postavalešći dă gospodar pă kasa, šă ăm pravă vremi u da mănkaru alu toc ăm kasa? ⁴³ Măndremi alu ala sluga kari kănd u vinji gospodaru, u fașji aša. ⁴⁴ Dă anume, ju vă spuj kă gospodaru u odredilit alu ala sluga să vodulaskă ku kutotu imanje kari ari. ⁴⁵ Ali dakă sluga șar zășji

^a 12,31 tražalec kraljevstva alu Dimizov Asta značalešći: “ujtăcăvă la kraljevstva aluj” ili “tari tražalec kraljevstvo alu Dimizov”. ^b 12,32 mikă stadă Isus čamă pă učenikurlje aluj, stado. Stado ăj grupă dă vașj ili kecur dă kari pastiru să brinulešći. Ka kum pastiru să brinulešći dă vașjlje alor, aša Dimizov să brinulešći dă učenikurlje aluj. Ku alčilje vorbi, “Nu vă brinulec. Numa daje kă șčec mișj, slabi, ka stado delj mikă, tata dăm nor ju su văzut dă voj să kustăc ăm kraljevstva aluj.” ^c 12,35 Ăm original skrijă: “La coljlje avoștri fijă ljigată ku kurova.” Ominji purta lunžji haljinur. Jej punje kurovă să nu lji smetilaskă haljina kănd jej lukra. Ku alčilje vorbi: “Punjec haljina avostră ku kurova sus să fijec spremni să slușulec.”

ăm sufljituš: ‘Gospodaru, nu su ăntorşji aša păfriş’, şă atunşje să apuşji să bată pă slugur şă să be, mănăşji şă să ambeci? ⁴⁶ Atunşje u vinji gospodaru alu sluga ăm şjas kari nu şćijec. Şă atunşje fărd dă milost lu kaznali, ju da sudbină ku alci una kari nus vjerni.

⁴⁷ Sluga kari şćijă şje găndeşci gospodaru, şă dakă nu faşji şă nu să pripremleşci dă dolasku aluj, jăl u kăpăta mulci luvalur. ⁴⁸ Ali dakă sluga nu şćijă voje alu gospodaru, şă faşji şjeva şje zasluţuleşci kaznă, atunşje u kăpăta pucănji luvalur. Kă alu toc kari mult u fost dat, mult su aşcipta dă la jej, şă alu eje alu kari u fost mult dat ăm povjerenje, dă la eje şă maj mult u fi şjirut.”

Ănvăcala alu Isus u aduşji razdor ăntri ominj

(Mt 10,34–36)

⁴⁹ Isus u zăs: “Ju am vinjit să vărľjesk fok dă sud pă pământ,^a şă kum aş găndi să să apuşji să ardă! ⁵⁰ Trăbă majnti să mă buţez ku mukur. Kum mă mućulesk

pă şje aje no treşji! ⁵¹ Găndec kă am vinjit să vă aduk putuljală pă pământ ăntri ominj? Nu, ju am adus podjelă! ⁵² Dă aku maj menkulo ăm kasa dă şinşj ominj ur fi ămpărcăc tri u fi pă parče ame şă doj protiv dă tri. ⁵³ Tatusu u fi protiv dă fişjoruş, şă fişjoru u fi protiv dă tatusu, mumăsa protiv dă fataş, a fata protiv dă mumăsa, şă sokra protiv dă njivastaş, şă njivasta protiv dă sokrăsa.”*

Isus lji spunji kă trăbă să fiji spremni kănd jăl u vinji napoj

(Mt 16,2–3; 5,25–26)

⁵⁴ Kum svite alu gărmadă, Isus u zăs: “Kănd viđec njegri oblakur kă să răđika dă pă more pă zapad, voj odma zăşjec: ‘Astăs u fi plojă’, şă voj şćec u pravu. ⁵⁵ Şă kănd să apukă să bată vântu dăm pustinja la jug, odma zăşjec: ‘U fi zuva tari kaldă’, şă ăj aša. ⁵⁶ Licemjerilor!^b Voj şćijec să čitalec znakurlje pă pământ şă pă nor. Kum dă nu prişjipec şje aku să doguduleşci!^c

⁵⁷ Voj ac trăbuji dăm haje avostru să şćijec şje ăj benji. ⁵⁸ Dăkă

^a 12,49 Asta ar puće să fişă: 1) Isus u vinjit să sudulaskă pă ominj, ili 2) Isus u vinjit să čistilaskă pă ominj kari ănkredĳi, ili 3) Isus u vinjit să adukă razdor ăntri ominj. * 12,53 Mih 7,6 ^b 12,56 Licemjerilor Eje ominj as re kufir să prepoznulaskă znakovur kă vinji ploje ili kă u fi tari kald. Ali jej u odbilit să priznalaskă kă čudurlje alu Isus as re znakovur kari arată kă jăl ăj ala pă kari Dimizov lu mănāt să spasalaskă svetu. ^c 12,56 Ku alčilje vorbi: “Anume sigurno ac trăbuji să prişjipec şje značaleşci şje Dimizov u făkut păşci minji ăm eşce zălji!”

šjinjiva či optužulešči pāntru dugu kari nac plāčit šā vā gānđešči sā vā adukā la sud, ānšjarkā inka pā kalji sā vij la ligizalā majnti dā sud! Ar puće sā či adukā la sudac, sudacu sā či đe la oficir, šā oficiru či poći bāgā ām čemicā. ⁵⁹ Ju vā zāk, kā akulo vi trābuji sā rāmāj pān šje no fi plāčit toc banji.”^a

Isus čamā sā nji ānkājenj ku maj majnti

13 ¹ Pā aje vremi orikic dām regija Galileja ur vinjit la Isus šā jur spus dā Galilejci, a Pilat kari are rimski upravitelj u dat zapovjed pā jej sā lji amori kānd jej prinosule žrtvur alu Dimizov ām Hramu alu Jeruzalem. ² Isus u zās: “Voj gānđec kā Galilejci ās maj grešni dā bilo kari alci Galilejc, numa dām ala rānd kā ur pācāt jej asta? ³ Nu, uopće nu! Šā punjec ureći! Dākā nu vic ānkāji voj toc isto aša vic fi duhovno morc. ⁴ Šā gānđec voj kā eje osamnaest lumi kari ur fost amurāc kānd u kązut tornju alu Siloam asre maj duvinj ominj ām Jeruzalem? ⁵ Nu, uopće nu! Dakā nu vic ānkāji, aša toc vic fi duhovno morc.”

Isus ku usporedba dā neplodnā smokvā spunji kā avenj pucān vreme sā nji ānkājenj

⁶ Isus lji spus asta usporedbā: “Are akulo unu om kari ave sāmānat ām vinograd ljemn dā smokvā šā jāl tot vinje šā sā ujtā dākā āj plod pā ljemn ali nu afla njimika. ⁷ Šā aša u zās alu omula šje lukrā ām gard: ‘Ujtāci ajišje! Kā mar tri aj mā ujta pā ljemnusta sā afli plod šā nikad nu am aflat njimik. Tajāl āndārāt! Adāšje ar čalti pāmāntu?’

⁸ Pā aje, omu šje lukra ām gard u zās: ‘Domnu, lasā maj unu aj sā fijā. Ju uj kapali pā lāngā jāl šā uj punji gnoj. ⁹ Dar atunšje u ave plod. Dākā nu, poc sā āl taj āndārāt.’”

Isus pā zuva dā sāmābāta iscjelilešči

¹⁰ Pā zua dā sāmābāta, Isus ānvāca ām una dā sinagogur. ¹¹ Akulo are mujeri kari patale mar osamnaest ej, dā rov duh ām je kari izazavale bičišug. Je are apljikatā žjos šā nu sā puće uspravali. ¹² Isus u skužulitu, šā ju zās: “Mujeru,

^a 12,59 Isus u spus alu ominj asta usporedbā sā lji de upozorenje kā toc ar trābuji sā sā pomirilaskā ku Dimizov majnti dā šje vinji sud pā jej.

slobodnă ješč dăm bičišugu atov.”

¹³ Atunșje Isus u pus mănjlje aluj pã je, șã je dăm turdata su uspravalit șã su apukat sã đe hvalã alu Dimizov.

¹⁴ Ali zapovjedniku dă sinagogã are mirgiș daje kã Isus u ăntrimatu pã zuva dă sãmbãta șã jãl su ăntors la eje ominj șã u zãs: “Ăs šinșj (6) zãlji ãm una sãmptãmãna hundi trãbã sã lukri! Dakã gãndec sã fijec sãnãtoș hajde pã una dãm elje zãlji, a nu pã sãmbãta.”

¹⁵ A Domnu Isus u zãs: “Licemjerilor! Voj fișjec kãnd dãzljãgec pã vașjilje șã pã mãgari avoștri pã zuva dă sãmbãta șã lji dușjec la apã?” ¹⁶ Ali asta mujeri, sãmãnca alu Abraham, kari Sotona u cãnutu ljugatã osamnaest ej șã nar ave pravo sã fijã dizljigatã dãm ala rãnd kã pã zuva dă sãmbãta?”

¹⁷ Pã asta, toc eje kari sã protivile as re rușãnac. Toc alci ãm gãrmadã sur ănfãlușãt la toci mãndri șã bunji stvarurlje șje Isus fãșje.

Kraljevstvo alu Dimizov are ka sãmãnca kari kreșci ka kvasu kari sã širileșci

(Mt 13,31–33; Mk 4,30–32)

¹⁸ Isus u ăntribat: “Alu šjinji are slično kraljevstvo alu Dimizov?”

Kum samãnã kraljevstva alu Dimizov? Ku șje sã usporidãlenj?

¹⁹ Kã kraljevstvo alu Dimizov aj ka gorușičino sãmãnca kari aj tari mikã pã kari om u lotu șã u sãmãnat ãm garduș șã u kreșci șã u fost mari ljemn șã vrãbujilje u fãkut skujbur ãm granur.”

²⁰ Jarã u ăntribat: “Ku șje sã usporidãlenj kraljevstvo alu Dimizov? ²¹ Kraljevstvo alu Dimizov aj ka kum mujere ari kvasac sã misãlaskã mari količinã dã fãjnã,^a așã kutotu sã sã potã rãđika.”

Isus nji ănvacã kã aj teško sã tunãnj ãm kraljevstva alu Dimizov

(Mt 7,13–14, 22–23; 8,11–12)

²² Isus putuvule ãm Jeruzalem, prošule ãm mulci varușur șã satur șã pã akulo ănvaca ²³ Atunșje šjinjiva lu ăntribat pã jãl: “Domnu u spasali Dimizov čar pucãnj ominj?”

Șã Isus u zãs alor: ²⁴ “Ușa dã nor aj uskã. Borulecãvã tari sã tunãc ãm nontru. Ju vã pot zãșji kã mulc ur ănșjirka sã tunji ali nor puce. ²⁵ Vreme u vinji kãnd gospodaru dã kasa su riđika șã u ăncižji ușa atunșje. Voj pã alta parci vic apuka

^a 13,21 ãm original skrijã: “tri merur” kari ari 40 kila.

să kukunjec šă vic aruga: ‘Domnu, dăsvă pāntru noj.’ Šă vorba aluj u fi: ‘Ju nu šćuv dă hundi šćec voj.’

²⁶ Voj vic apuka să zăšjec pā aje: ‘Ali noj anj but šă anj mǎnkat ku činji kǎnd ānvācaj pā ulicurlje anoštri.’

²⁷ Šă jǎl u zăšji maj undatǎ: ‘Ju vam zǎs kǎ nu šćuv dă hundi šćec.^a Fužjec dă la minji, voj ominjilor rej!’

²⁸ Da akulo vic plǎnžji šă vic kǎrcǎji ku đinci šă vic fi mirgiš kǎnd vic viđe pā Abraham, Izak šă pā Jakov šă pā toc proroci ām kraljevstva alu Dimizov, ali voj vic fi vǎrljic afarǎ. ²⁹ Šă eje kari ur šǎđe la masǎ pā nuntǎ ām kraljevstva alu Dimizov ur vinji dǎ pā Istok, Zapad, Sjever, šă dǎ pā Jug.^b ³⁰ Bǎgǎc sama kǎ orikic kari ās aku maj pucǎn vǎžni ur fi maj mar, a hej kari ās aku maj mar ur fi maj mišj.”^c

Isus plǎnžji pā Jeruzalem

(Mt 23,37–39)

³¹ Orikic farizej ur vinjit la Isus ām aje ista zǎ, să āl āmpurušjaskǎ. Šă ju zǎs: “Herod gǎndēšći să či amori. Dǎm ala rǎnd lasǎ lokusta šă dući pā altu lok.”

³² Isus u āntors vorba: “Dušjecǎvǎ šă zăšjec alu lisicurljelje:^d ‘Ju mǎn pā drašj afarǎ šă ozdravalaskǎ pā bičež. Ju uj fašji aša astǎs, šă mǎnji šă tek ām treća zuva uj zavāršǎli.’

³³ Ali ju trǎbǎ să fjuv pā kalje astǎs, mǎnji šă treća zuva, izgledalešći kǎ nu slobut proroku să mori afarǎ dǎm Jeruzalem.

³⁴ O Jeruzaleme, Jeruzaleme tu kari aj amurǎt pā proroc šă aj vǎrljit petri pā eje kari Dimizov vu mǎnat la činji! Kiči rǎndur am gǎndit să branalesk pā kupiji atej ka gǎjna pā pujiš dǎsup haripilješ, ali voj nu gǎndec! ³⁵ Ujtǎći aku!

^a 13,27 nu šćuv dǎ hundi šćec Ku alčilje vorbi: “Njiš urtašji njiš njamu nus čimac pā gozba ame.” ^b 13,29 Mulc Židovi kari pretpostavale kǎ jej ās dio alu kraljevstva alu Dimizov nas are uključeni. Ali mulc kari nu as re Židovi dǎm toči lokurlje dǎm svet ur fi uključeni ām kraljevstva alu Dimizov.

^c 13,30 ām original skrijǎ: “Zadnji ur fi elši”. “Elši” predstavljalešći vǎžnost šă čast. Ku alčilje vorbi: “ur fi najvǎžniji ... ur fi mišj vǎžni”, ili: “Dimizov u počastali ... Dimizov lju rušuna”. ^d 13,32 lisicurljelje ka lisica are, Herod are lukav, tari ubraznik ali šă kukavicǎ.

Kasa ata aj lăsată sângură golă.^a Šă nu mic viđe păn šje nu vic zăšji: ‘Blagoslovulit sã fiğã kari vinji ãm numilje alu Domnu!’”^b

Isus iscjelile pã zuva dã sãmbãta

14¹ Undatã Isus u mers sã večeraskã la kasa alu vođa dã farizej. Are pã zuva dã sãmbãta šã jej sã ujta pã jãl tari ku sama.^c ² Om ku bičišug dã umflalã dãm apã su pojavalit dãdãnenće aluj. ³ Isus u ãntribat pã učiteljur dã zakonu alu Mojsije šã pã farizeji šje asre akulo: “Aj zakonito dã pã zakonu alu Mojsije sã ozdravalaskã pã zuva dã sãmbãta ili nu?” ⁴ Jej tãšje, Isus pã aje u pus mãnjlje pã omula, šã lu ozdravalit šã lu lăsat sã fugã. ⁵ Isus lju ãntribat: “Dãkã šjinjiva dãm voj ari fišjor ili pã vakã kari u kãzut ãm bunar adãnkã nac skoči odma afarã, šã pã zuva dã sãmbãta?” ⁶ Pã aje, jej nu puće sã uništilaskã vorba.

Isus ãnvacã dã poniznost

⁷ Isus u bãgat sama kum gošći kari asre čimac izabrale lokurlje helj maj ãm centrã la masã. Isus lji ãnvacã ku usporedbã pã jej:

⁸ “Kãnd ješč čimat dã la šjinjiva pã nuntã nu šãđec pã lok dã časni gošč. Domačinu ar puće sã vi čimat pã šjinjiva maj važni dã voj pã ala lok. ⁹ Domačinu ar puće sã vijã ku omula, šã sã ac zãkã: ‘Urtaku amnjov, elši lokusta aj pãntru jãl’, šã atunšje tu ješč ãm rušãnji. Vi trãbuji sã či dušj pã zadnji lok.

¹⁰ Aša kãnd ješč čimat, dući šã akulježjic zadnji lok. Atunšje Domačinu ar puće sã vijã šã sã ac zãkã: ‘Urtaku amnjov, hajd maj ãm sus.’ Atunšje ãm asta slučaj tu vi puće sã aj maj mult poštovanje ãm nenće alu urtašji atej šã gošč. ¹¹ A tot omu kari sã rãđika sãngur u fi ponizilit, ali eje kari u fi ponizni u fi rãđikac.”

¹² Su ãntors la Domačin šã Isus u zãs: “Kãnd pripremilešč večera nu čima numa pã urtašjic, ili pã fračic, ili pã njamuc ili pã gãzdašj susjedur, kã jej sigurno čur čimaçi pã činji isto šã aša cu fi ãntors.

¹³ Maj benji kãnd fašj feštã čamãlji pã sãrašj sã vij šã pã invaliž, šã pã ulož šã pã orb. ¹⁴ Tu vi fi blagoslovulit, kã jej nuc poçi ãntoršji ali Dimizov ču nagrãdali ãm nor pã zuva dã uskrnuće dã pravedni ominj.”

^a 13,35 Ominji dãm Jeruzalem u odbacalit pã Isus kã jãl aj Mesija. Domnu lju odbacali šã nu lju zaštitali. Dã pã aje kãtãnj dãm Rim u uništiti Jeruzalem (70. god. dã pã Krist).
^b 13,35 Ps 118,26 ^c 13,35 Isus su ãntoršji ãm napoj pã pãmãnt. Atunšje ominji dãm Jeruzalem ur prepoznuli kã jãl aj Mesija. ^c 14,1 sã ujta pã jãl tari ku sama gãnde sã vadã dakã ãl poçi optužili dã šjeva kã aj duvinã.

Isus svitešći dā mari feštā ām kraljestva aluj

(Mt 22,1–14)

¹⁵ Kānd unu dām ominjije la masā u auzāt, Jāl u zās: “Blagoslovulit āj ala kari u mānka pitā ām kraljevstva alu Dimizov!”

¹⁶ Isus u āntors vorba: “Undatā are unu om kari u dat mari večerā. Multā lumi are čimat akulo.

¹⁷ Mar apropi dā večerā sluga u fost mānat la gošč sā lji čemi: ‘Hajdec’, u zās jāl: ‘kā kutotu āj spremno!’ ¹⁸ Ali jej toc dām jej sor apukat sā āš aflji izgovorur. Unu u zās: ‘Ju am kumpārat telek, šā trābā sā mā duk sā u vād. Mā arogā la činji, sā zāšj sām jerći.’ ¹⁹ Alci u zās: ‘Ju am kumpārat šinšj (5) perez dā bikan šā trābā sā mā dukā sā ānšjerkā. Mā arogā la činji, sā zāšj sām jerći.’ ²⁰ Treći om u zās: ‘Ju baš mam ānsurat šā dām ala rānd nu pot vinji.’^a

²¹ Sluga u mers ām napoj la gazda aluj šā ju spus kutotu. Asta lu mirgišit pā gazda šā jāl u zās

alu sluga aluj: ‘Āngribeščići, dući pā ulicur šā ām centru dā varuš šā adālji pā sārašj, ulož, invaliž šā pā orb sā vijā.’ ²² Kānd u fākut aje, gazda u javalit kā u fākut aje ali inka are maj lok. ²³ Atunšje ju zās gazda alu sluga: ‘Aku dući ām kot pā ulicur šā čamā^b šā fā sā vijā, aša sā fijā kasa ame umpljitā. ²⁴ Kā njišj unu dām eje elši kari asre čimac nor gusta dām večera ame.’”

Učenici ar trābuji sā fijā tari predalic la Isus

(Mt 10,37–38; 5,13; Mk 9,50)

²⁵ Mulc ominj āl sljedile pā jāl. Isus su āntors ām napoj šā u svātit alor: ²⁶ “Bilo šinji dām voj kari plašji maj tari^c pā tatusu pā mumāsa pā bāšācaš, pā kupijiš pā fraci šā pā sorālješ šā čak pā kustu aluj maj mult dā kit pā minji, nu poći sā fijā učeniku amnjov. ²⁷ Dakā šjinjiva gāndeščići sā fijā učeniku amnjov, trābā sā dukā krušje aluj sā mā sljedilaskā šā

^a **14,20** Eje ominj kari as re čimac pā nuntā jej fišje dā njimik pā kralj. Dā nuntā jej dā mult mar ščije, a kānd u vinjit vreme sā vijā, jej ur izmislilit mišjunj, šā izgovorur. Adāšje šjinjiva ar trābuji sā kumpiri telek kari nikad no u vāzut ili sā kumpiri bikan kari nu su ujtat ili ar trābuji sā rāmāji cjelo vrijeme akasā sā fiji ku mujere aluj? Jej cānje dā udvaru alor, dā familja alor maj tari dā kit dā gospodaru. Isus u upozorulit kā banji, udvaru šā familja nu slobud sā fijā maj bitni dā kit dā Dimizov (vejs retku 25-33 đos). ^b **14,23** ām kot pā ulicur ām original skrijā: “pā kalji ili la ogradā” ^c **14,26** ām original skrijā: “Dakā šjinjiva vinji la minji a nu mrzāleščići pā tata aluj nu poći fi učeniku amnjov”. Ajišje āj “mrzālālā” preuveličavanje dā pucān ljubav kari ominji ar trābuji sā areći numa alu Isusu.

să fijă spremni să mori pântru minji.”^a

²⁸ “Gândecăvă aku dakă unu dăm voj gândešci să fakă toranj, nu ac šăde elši žjos šă să viđec dakă avec dăstul banj să ăl fășjec do kraja tornjula? ²⁹ Inače ar puće să fašj temeljurlje šă hej šje să ujtă la voj šar puće fašji šufă dăm voj daje kă nu avec dăstul banj să završalec. ³⁰ Jej ur zășji: ‘Asta om su apukat să gradalaskă ali no putut să završalaskă!’

³¹ Ili ka kum kralju su spremili să mergă ăm bătajă ku altu kralj. Šă să nu šadă elši šă să gândaškă dakă ku zešji (10) hiljada dă kătanj poći să ăl savladalaskă ku protivnikuš kari ari doj spešj (20) hiljada? ³² Atunšje dakă nu poći să ăl savladalaskă u măna pă pregovarać kită ăj inka neprijateljju dă parći să ăntrebi dă uvjetur dă putuljală. ³³ Šă aša toc dăm voj dakă nu vic lăsa kutotu šje avec, nu poći să fijă učeniku amnjov.”^b

Učenicu alu Isus ăș ka sare

(Mt 5,13; Mk 9,50)

³⁴ Isus u zăs: “Sari ăj bună stvar ali dăkă perđi izu, ku šje poc ăntoršji bălureme? ³⁵ Nuj bună atunšje njiš dă pământ njiš dă šrot. Lume numa u vărleješci ăndărăt. Punjec urecí voj kari avec urecí să auzăc!”

Usporedbă dă birka kari su pirdut

(Mt 18,12–14)

15 ¹ Pălăngă Isus su okupulit tari mulc poreznici šă tari mari grešnici să puğă urecí la vorba aluj. ² Farizeji šă učitelji dă zakonu alu Mojsije sur apukat să ăl gumunjaskă, šă jej zășje: “Asta om să družulešci ku grešnici, šă mănănkă ku jej.”^c

³ Daje Isus lji spunji asta usporedbă: ⁴ “Dakă šjinjiva dăm voj ari sto birš šă să perđi una dăm

^a 14,27 Isus nu zășji kă krščanu ar trăbuji să fijă pă krušji. Rimljani stalno mănă pă ominj să dukă krušje aluj majnti dă kit as re sus pă krušji să fijă znak kă su pokorulit la Rim. Asta metaforă značalešci kă jej trăbă să să pokorulaskă la Dimizov să fijă spremni să patalaskă numa să fijă učenici alu Isus.

^b 14,33 Benji ăj să gândešc să fijă učeniku alu Isus, ali dakă šjinjiva gândešci să sljedilaskă pă Isus a să nu dukă krušje aluj, šă să nu odbacalaskă kustu, jăl ăj făr dă korist ka graditelju kari nu putut să završalaskă tornju ili ka kralju kari no putut să pobjedilaskă.

^c 15,2 šă mănănkă ku jej Farizeji nu mănka una ku eje ominj kari nu poštivale zakonurlje alor kari as re tari strogă, aje are kum su spăla, desetina, kum u mănka šjeva ka mănkar. Alor lji are frikă kă Farizeji pântru aje u fi nečisti a Dimizov nu lju apuka.

jelji, nac lăsa pã ešce devedeset devet ãm pustulot,^a šã ac meržji dã pã aje una su kutãc pãn šje nac afla? ⁵ Šã kãnd vic afla, aj dušji pã umirilje ku fãlušãjã. ⁶ Atunšje ac meržji akasã, vic čima pã urtašjic šã pã susjedi avoštři šã ac zãšji: ‘ãnfãlušãcãvã ku minji, kã am aflat pã birka ame kari are pirdutã!’ ⁷ Ju vã zãk, ku fi maj mari fulušãjã pã nor kãnd su ãnkãji unu grešnik, nego dã devedeset devet (99) pravednikur kari nu lji trãbã ãnkãjalã, aša jej gãnde.”^b

Usporedbã dã banji pirduc

⁸ Isus maj zãšji: “Ili haj sã zãšenj kã una mujeri ari zešji (10) banj dãm aržjint^c šã atunšje unu dãm jej perđi. Nu acãcã lumina šã mãtura podu šã u kuta banj, pãn šje nu aflã? ⁹ Šã kãnd u afla banj dãm aržjint pãrdut, je šu čima pã urtašjilje alji šã pã susjedurlje una, šã u zãšji: ‘ãnfãlušãcãvã ku minji, kã ju am aflat banj kari am pirdut!’ ¹⁰ Ju vã pot zãšji kã ãj isto aša ãntrã anđelji alu Dimizov.

Dakã sã ãnkãješci unu grešnik, jej sã ãnfãlušešci.”

Usporedbã dã fišjoru pirdut

¹¹ Isus u zãs: “Are unu om kari ave doj fišjor. ¹² Hãl maj tãnãr u zãs alu tatusu: ‘Tatã, dãm dio šje ãm pripadalešci.’ Aša tata aluj u ãmpãrcãt kutotu šje ave ãntri jej.

¹³ Dã pã dovã tri zãlji, fišjoru hãl maj tãnãr u akuljes kutotu šje ave šã su pus pã kalji sã mergã dãparci šã akulo u čiltit kutotu šje ave, čilte fãr dã gãnd. ¹⁴ Kãnd u čiltit kutotu, mari fomi u vinjit pã pãmãntu hundi are jãl, šã su aflat ãm sãrãšijã. ¹⁵ Aša u mers la unu om ãm pãmãntula kari lu mãnat ãm telek sã aj rãnãškã poršji.^d

¹⁶ Aluj ji are aša fomi dã šu kivinjit sã mãnãšji dãm ha šje^e mãnka poršji, šã njime nuj dãđe njimika.

¹⁷ Dã pã aje jãl šu vinjit ãm firi.

Jãl u zãs: Tata amnjov ari mulci slugur šã jej ari um boglã dã mãnkari a ju ajišje mor dã fomi!

¹⁸ Ju muj skula šã uj meržji la tata amnjov šã ju zãšji: “Tata amnjov,

^a 15,4 Aje are pašnjaku dãsvãkut hundi as re birkur. Dã apropi as are alci pastirur kari lji pãze. ^b 15,7 devedeset devet (99) pravednikur kari nu lji trãbã ãnkãjalã Isus koristilešci šodã numa sã zãkã kã farizeji nus u pravo kã jej nu trãbã sã sã ãnkãjaskã. Ku alčilje vorbi: “devedeset devet (99) ominj ka voj gãndešci kã voj ščec pravedni šã kã nu trãbã sã vã ãnkãjec.” ^c 15,8 ãm original skrijã: “deset drahmi”. Atunšje una drahma are una dnevnica. ^d 15,15 Zakonu alu Židovur zãšje kã poršj ãs nečistã životinjur. Pãngãlã asta zakonu, Židovi nu are slobud sã mãnãšji karnji dã pork. VejsLev 11,7. Židovi mãrzãle poršj. ^e 15,16 dãm ha šje ãm original skrijã: “ljuskur dãm rogač”. As re ljuskã dãm mahunur kari krešci pã ljemnu dã rogač.

ju am zgrešilit protiv dă činji, șă alu Dimizov ăm nor. ¹⁹ Ju nu mes maj mult vredan să fjuv čimat fișjoru atov. O lasămă să fjuv radniku atov!’

²⁰ Atunșje su skulat șă u mers la tatusu. Ali mar kănd are inka dăparci dă la kasa alu tata aluj, tatusu lu vâzut șă lu apukat mila dă jăl. Tatusu u aljirgat la jăl, lu ăngărgăjet șă ăl surătat tari.

²¹ Fișjoru ju zăs: ‘Tata amnjov, ju am zgrešilit protiv dă činji șă alu Dimizovu ăm nor. Ju nu mes maj mult vredan să fjuv čimat fișjoru atov.’

²² Tatusu u zăs alu slugurlje aluj: ‘Dușjec friș șă aflăc maj bunji colji șă punjec pă jăl, dădecăj virigă^a dă măna aluj, șă cipiliș dă pișjorilje aluj.^b ²³ Șă apukăc pă maj mândru rănjită vakă șă amurăcu, atunșje lasă să mănkanj șă să fijenj făloș. ²⁴ Adășje? Dăm ala rând kă astăs fișjoru amnjov are mort, a aku kustă ăm napoj! Jăl are pirdut șă aku su aflat!’ Așa jej sur apukat să să ănfălușaskă.

²⁵ Maj bătărñ fișjor are ăm telek. Jăl vinje akasă șă kum vinje maj apropi dă udvar, jăl puće să audă muzikă șă žok. ²⁶ Așa u čimat pă unu dăm slugur șă u ăntribat șje ăj aje. ²⁷ Șă ju spus: ‘Fračitu atov

su ăntors akasă șă tatusu u amurăt maj mândră rănjită vakă dăm ala rând kă su ăntors sănătos!’

²⁸ Ali jăl are mirgiș șă nu gănde să tunji ăm nontru. Șă așa u mers afară, a tatusu să aruga la jăl să vijă ăm nontru. ²⁹ Ali jăl u ăntors vorba alu tatusu: ‘Numa găndeșciici kă mulc ej șje am lukrat dă činji ka robu, șă uvek am făkut șje maj zăs șă tot nu maj dat njiș mikă kecă să pot ave slavalala ku urtașji amej. ³⁰ Ali kănd astăs fișjoru atov u vinjit akasă kari u mănkat kutotu șje aj dat găzdășije, ku bludnicur, atunșje tu či dușj șă amor rănjită vakă păntru jăl!’

³¹ Tatusu u zăs aluj: ‘Fișjoru amnjov, tu jeșc uvjek ku minji, șă kutotu șje am ju ăj atov. ³² Isto așa benji ăj aku să slavalenj șă să nji ănfălușanj kă astăs fračilje atov are mort șă su ăntors ăm kust ăm napoj, șă jăl are pirdut șă aku su aflat!’”

**Isus nji ănvacă kum șă
koristilenj găzdășije
mudro șă đirept**

16¹ Asta usporedbă isto Isus u spus alu učenci: “Are om găzđak kari u dat lukru alu unu upravitelj, șă ju fost spus aluj kă upravitelju čaltešci șă răsăpă

^a 15,22 *virigă* Viriga ăj znak dă čast șă dă autoritet. ^b 15,22 *șă cipiliș dă pișjorilje aluj*. Kănd porc sandalur aje arată kă ala om ăj slobodan a nuj rob.

găzdăšije alu gazda aluj. ² Așa lu čimat pã jãl šã ju zãs: ‘Šje aj asta šje audã dã činji? Dãm računu dã kutotu šje aj fãkut, kã tu maj mult nu poc fi upravitelj!’

³ Upravitelju u zãs atunšje aluj sãngur: ‘Šje sã fak, aku kãnd gazda je ăndãrãt lukru dã la minji? Nu am pučeri sã kapalesk? U fi rušanji sã mã duk sã kuldujesk. ⁴ Ščuv šje uj fašji! Ju uj đirežji aša dã kãnd mur mãna dãm lukrusta tot uj fi apukat ăm benji la kãšãlje ominjistora.’^a

⁵ Aša jãl u mãnat dã pã ominji šje as re dator alu gazda aluj, unu pã kići unu. Jãl u ăntribat pã elši om: ‘Kit ješć dãtor alu gazda amnjov?’ ⁶ Jãl u ăntors vorba: ‘Sto bačvur^b dã uloj dãm maslinur.’ Upravitelju u zãs: ‘Šãz žjos, jec računu šã pã friš skrijã pedeset.’

⁷ Šã jãl u ăntribat pã altu om: ‘Kit ješć tu dãtor?’ ‘Sto merur^c dã pšenicã.’ Šã jãl ju zãs aluj: ‘Jec računu šã skrijã osamdeset.’

⁸ Atunšje gospodaru u ămãrit pã nu đirept upravitelj kari ăm oči aluj nu are bun upravitelj, kã u arãtat dãstafelã mãrđuljijã kari nu j bunã. Asta aratã, kã ominji dã asta svet^d ăs maj mudri ăm stvarurlje alor dã kit dã ominji dã luminã.^e ⁹ Šã ju vã zãk: ‘Koristilec găzdăšije šje fužji daje kã aj nepravednã ku aje vã fãšjec urtašj pã lãngã voj, aša kãnd nu maj u fi găzdăšijã, atunšje voj vic fi apukac ăm nor dã erikeš.’^f

¹⁰ Ala kari aj vjeran ăm maj mišj stvarur, aj isto aša vjeran ăm stvarurlje mar; šã ala kari nu j vjeran ăm stvarurlje mišj aj isto nu vjeran ăm stvarurlje mar. ¹¹ Šã aša dakã nac fost vjerni ăm svetovno găzdăšijã šjinji vu ănkredi ku pravã găzdăšijã sã upravljalec? ¹² Šã dakã nu šćijec upravljali ku altora benjilje, šjinji vu da aje šje pripadalešći avovã?

¹³ Njiš una sluga nu poći sã služulaskã pã doj gazdur dãm

^a **16,4** *uj fi apukat ăm benji la kãšãlje ominjistora* Asta značalešći kã alci ominj cu da lukru, šã alčilje stvarur šje ac trãbã dã kust. ^b **16,6** *Sto bačvur* Ăm original skrijã: “Sto bata”. Aje are oko 3.000 litara. ^c **16,7** *Sto merur* Ăm original skrijã: “Sto kôrova”. Aje are oko 20.000 kilograma. ^d **16,8** *ominji dã asta svet* Asta aj dã ominj kari ăs ka nu đirept upravitelj kari nu kunošći pã Dimizov. Ku alčilje vorbi: “Ominji dã asta svet ili svjetovni”. ^e **16,8** *ominji dã luminã* “Lumina” asta svitešći dã Dimizov ili dã đirept ponašalã. Ku alčilje vorbi “Ominji alu Dimizov” ili “ominji kari kustã ăm svetlã”. ^f **16,9** *voj vic fi apukac ăm nor dã erikeš*. Asta značalešći kã Dimizov aj zadovoljan kã koristilec banji sã ažutãc alu ominj ili alu urtašj kari ažutãc. Dimizov šã ăndelji vu ašćipta ăm domu alor ăm nor.

turdată, kă pă unu u zamrzăli a pă altu u plaşji, ili u fi vjeran alu unu a pă halalânt nu u puće viđe âm oč. Nu pućec sluţuli şă alu găzdăşijă şă alu Dimizov istovremeno.”

¹⁴ Kutotu aje auze farizeji, kari asre lukumic dă banj, şă jej su apukat să aş fakă şjuf. ¹⁵ Atunşje Isus u zăs: “Voj vă fişjec pravedni âm oči alu lume, ali Dimizov şćijă sufljičilje avoştri. Şje lume tari cenileşci, skărbă aj âm nenće alu Dimizov.”

Zakonu alu Mojsije şă kraljevstvo alu Dimizov

(Mt 11,12–13; 5,18, 31–32)

¹⁶ Isus zăşji: “Zakonu alu Mojsije şă kenvijurlje alu proroci kari jej ur skris vridile păn şje no vinjit Ivan kari bućuza şă dă atunşje spunje Hir fălos dă kraljevstva alu Dimizov a noj trăbujenj să nagovurelenj să mergă âm kraljevstva alu Dimizov.

¹⁷ Nu znaćalesçi kă zakonu

alu Mojsije nuj bun. Majnti u treşji noru şă pămăntu, kită să propadalaskă zakonu ili să kadă una slovă dăm zakon.

¹⁸ Kari să lasă dă la băşăcaş să să ânsori ku alta băşăca faşji preljub. Şă tot omu kari u ânsura pă mujeri kari aj lâsată dă la bărbat isto faşji preljub.”

Usporedbă dă om găzdak şă dă Lazar

¹⁹ Isus zăşji: “Are om găzdak kari să âmbrăka âm colji skumpi^a şă âm totă ză mănka skumpă mănkari.

²⁰ Akulo are isto aşa om sărak kari să čima Lazar kari are astupat ku čirevur pă jăl şă are pă koşci la uşa la ala găzdak. ²¹ Jăl aş kivinje să fijă rănjit ku mrvicurlje şje kăđe dă pă masa alu omuluje găzdak. Kănji delj divljă čak vinje la jăl şă aj ljinže čirevur. ²² U vinjit vreme kănd u murit kulduţu, şă andeji lor dus âm bracă la Abraham.^b

Omu găzdak isto u murit şă u fost ângrupat. ²³ Âm mari mukă âm

^a **16,19** Âm original skrijă: “kari să âmbrăka âm ljubićastă măndri colji”. Ljubićastă farbă şă tkanină dăm măndru lan as re tari skumpi. ^b **16,22** âm bracă la Abraham. Âm original skrijă: “pă čeptu alu Abraham” ili “âm bracă alu Abraham”. Asta sviteşci kă Abraham şă Lazar as re una lăngă alt pă aje feştă, pă grčki stil kănd mănka pă feştă. Făluşăjă âm nor are mulči răndur ka vorba alu Dimizov ka slika kum aj feştă.

podzemlje,^a găzdaku su ujtat sus šă u văzut pă Abraham dă dăparcı šă pă Lazar kari are lăngă Abraham.

²⁴ Šă jăl u plăns ăm mužjală: “Tata, Abraham fijăc milă dă minji! Mănăl pă Lazar la minji lasăl să ăntupaskă žježjitu ăm apă šă săm răšjaskă ljimba, kă mari mukur ăs pă minji ăm fokusta.”

²⁵ Abraham u ăntors vorba: “Fišjoru amnjov, tu trăbă să či ăngăndešć dă aje kănd arej pă pămănt tu avej mulcı bunji stvarur, kănd Lazar ave mulcı relji stvarur. Ali jăl ăj aku ăm utjehă, kănd ješć tu ăm mukă. ²⁶ Šă dă kutotu asta, ăntri noj šă ăntri voj ăj mari gropă făr dă kraj. Eje kari ar găndi să mergă dă ajišje la voj nu poći, šă njiš njime nu poći dă la voj să vijă la noj.”

²⁷ Atunšje omu šje are găzduk u zăs: “Mă arog la činji să ăl măj pă Lazar la kasa alu tata amnjov. ²⁸ Ju am šinšj frac kari akulo kustă. Lasă să lji upozurulaskă să nu vijă pă ista lok pljin dă mukă!”

²⁹ Abraham u ăntors vorba: “Jej ari kenvijur kari Mojsije šă proroci ari skris dă jej să lji opozurulaskă! Lasălji să pujă ureći la jej!”

³⁰ A jăl u zăs: “O nu, Tata amnjov Abraham. Alor lji trăbă să lji

vijă šjinjiva dăm morc, šă jej sur ănkăji.”

³¹ Abraham u ăntors vorba: “Dakă no punji ureče la Mojsije šă la prorokur, nur ănkredi njiš să să skolji šjinjiva dăm morc.”

Kum să jărtenj šă să fijenj vjerni sluga

(Mt 18,6–7; 15; 21–22; Mk 9,42)

17 ¹ Isus u zăs alu učenici aluj: “Napadajur dă relji trăbă să vijă ali jao alu ala om pă kari vinji. ² Aluj jar fi maj benji să ajvi petră dăm mlin ljigată la găt šă să să vărľjaskă ăm apă, dă kit să puji pă grehur pă hej mišj. ³ Fijec ăm samă! Dakă fraçitu ac vitešći ămpurišešcil; atunšje dakă su ănkăji, jartăj. ⁴ Makar să zgrešilaskă protiv dă činji šapći (7) răndur ăm una ză, dakă vinji la činji šapći (7) răndur să priznalaskă dă aje šje u făkut, jartăj.”

⁵ Apostolu u zăs alu Domnu: “Dănji maj mult ănkriđală!”

⁶ Domnu anostru u ăntors vorba: “Să vi avut ănkriđală makar aša dă mikă ka sămănca dă gorušiçino zrno voj ac puće zăšji alu ljemnusta: ‘Skoçiçi dăm vănj

^a 16,23 *podzemlje* Ăm original skrijă: “Had”. Numurlje “Had” šă “Šeol” k koristile ăm Biblijă kum ăj morçe šă lok hundï duša alu ominj fužji kănd jej mori.

šă sāmānāci ām more!’, šă voj vic punji ureci.

⁷ Šjinji dām voj zăšji alu sluga aluj, dă pă šje u lukra ām telek ili paze pă biršj, să ac zăkă känd vinji dām lukru: ‘Hajd jec lok?’

⁸ Mar ju zăšji am lok dă aje: ‘Dući šă fă šjeva dă mănkāt, ščimbăc coljilje, šă aščaptāmă să mănānk šă să bjov, dă pă aje poc tu să šăs šă să mănāšj!’ ⁹ Šă ar kăpăta sluga šjeva ka posebnă zaslugă dă aje dă šje u făkut? Ju găndesk kă nu. ¹⁰ Šă voj isto făšjec kutotu šje am zapovjedalit, trăbă să zăšjec: ‘Noj šćenj numa obični slugur. Noj numa anj făkut lukru anostru!’”

**Ozdravalic ās zešji (10)
ominj ku gubă, a numa
Samaritanac su zahvalalit**

¹¹ Aša pă kalje dă Jeruzalem, Isus u mers pă kalje kari sljedile granicurlje āntri Samarija šă Galileja. ¹² Are aje să tunji ām unu dām saturljelje šă jăl u aflat pă drik zešji (10) ominj ku gubă. Jej ur stat pă dăparci ¹³ šă ur mužjit la jăl: “O Isuse Domnu! Fijăc milă dă noj!”

¹⁴ Känd u vāzut pă jej, Isus u zăs: “Dušjec šă arătăcāvă la pop să vadă dakă ščec sănătoš.” Jej lur pus ureci, šă pă kalji jej ur fost čistilic.

¹⁵ Atunšje unu dām jej känd u vāzut kă u fost čistilit su āntors ām napoj šă dām tot graju slavale pă Dimizov. ¹⁶ Jăl u kăzut žjos pă ubrazu la pišjorilje alu Isus šă ju zahvalalit. Ali omula are Samaritanac.

¹⁷ Isus u āntribat: “Nas re zešji (10) ominj kari as re čistilic? Hundi ās heščelanc novă (9) ominj? ¹⁸ Nu su āntors njime ām napoj să đe slavalala alu Dimizov, čar strancusta?” ¹⁹ Atunšje jăl u zăs: “Skolăci šă dući pă kaljec. Ānkriđala ata ću spasalit!”

**Kraljevstvo alu
Dimizov āj dapropi
(Mt 24,23–28, 37–41)**

²⁰ Kum u fost āntribat dă la farizeji känd u vinji Kraljevstvo alu Dimizov, Isus u āntors vorba:

“Kraljevstvo alu Dimizov nu vinji, aša să potă ominji să promatralaskă dă pă znakovur. ²¹ Aša lume să nu potă să zăkă: ‘Ujtăci! Ajiše āj.’ Ili: ‘Akulo āj!’ Nu! Kraljevstvo alu Dimizov āj āntri voj!”

Isus spunji kă u vinji ām napoj

²² Jăl u zăs lu učenici aluj: “U vinji vremi känd vic kivinji să viđec una dām zăljljelje känd

ju, Fišjoru Omuluj, uj vladali ka kralju, ali kivinjala avostră no fi ispunulită. ²³ Orikic ur zăšji: ‘Ujtăci akulo aj! Ajišje aj!’ Nu fužjec ăm njikere nu vă maknalec! ²⁴ Kănd ju uj vinji Fišjoru alu Omuluj, ju uj vinji ka skripala pljin dă svetlă svitlăzânt dăm unu kap dă nor păn la altu kap dă nor. Aša u fi šă ku Fišjoru Omuluj ăm zua aluj. ²⁵ Ali majnti dă aje, ju trăbujesk să patalaskă mult šă ju uj fi odbacalit dă la asta generacijă.

²⁶ Kum are ăm zăljlje kănd Noa kusta, * aša u fi ăm zăljlje kănd ju Fišjoru Omuluj uj vinji. ²⁷ Atunšje jej mănka šă bije, să ănsura šă să ămirita pănă ăm zuve kănd Noa u tunat ăm arkă. Šă poplava u vinjit šă u uništilit pă toc kari nas re ăm arkă.

²⁸ Isto aša are ăm zăljlje kănd Lot kusta. * Jej mănka šă bije, kumpăra šă vinđe, šă sământă šă gradale. ²⁹ Ali pă zuva šje Lot u fužjit dăm Sodoma u kăzut fok šă sumpor dăm nor šă u uništilit pă jej toc. ³⁰ Isto aša u fi dăm turdată pă zuve kănd ju, Fišjoru alu Omuluj muj ăntoršji. ³¹ Dakă aj ăm aje zuva omu pă krovuș dă kasa^a a stvarurlje aluj

ăș ăm kasa, nu mergă žjos dă pă jelji să aș je ku jăl. Isto aša dakă aj om ăm telek, nu mergă akasă. ³² Ăngăndecavă dă bășăca alu Lot šje ju su dogodulit!^b *³³ Šinji gođe ănșjarkă să aș spasalaskă kustuș ala lu perđi a kari lu perđi ala u ave kust. ³⁴ Ăm aje nopci ju vă spuj ur fi doj ominj ăm ista pat šă unu dăm jej u fi lot, halalânt u fi lăsat. ³⁵ Dovă mujer una ur meljali făn, šă una u fi lotă, hajelantă u rământje.” ^{36c} *

³⁷ Učenici ur ăntribat pă Isus: “Hunđi u fi aje Domnu.”

Jăl u odgovorulit: “Hunđiăș ominj morc akulo u vinji lešinari.”^d*

Usporedba dă sudacu hamiș

18 ¹ Isus u spus usporedba să areci alu učenikur kă om ar trăbuji uvjek să să aroži šă nikad să nu odustulaskă. ² Jăl u zăs: “Ăm unu varoș are unu sudac. Omusta nu ave frikă dă Dimizov, njiș nu să brigale dă njime šje jej zăšji. ³ Šă akulo are una vădojă ăm varușula kari stalno vinje akulo la jăl, šă să aruga: ‘Apără mă dă dužmanu amnjov.’ ⁴ Una vremi

* **17,26** Stv 19,1–29 * **17,28** Stv 19,1–29 ^a **17,31** Krovurlje alor as re ravnă a ominji puće să umblji sus ili să šadă. ^b **17,32** Je su ujtat ăm napoj la Sodoma a Dimizov u kaznalit una ku ominji dăm Sodoma. * **17,32** Stv 19,16 ^c **17,36** Orikic rukopisur ari asta stih: “Doj ominj ur lukra ăm telek šă unu u fi lot, halalânt u rământje.” * **17,36** Mt 24,40 ^d **17,37** Kănd ominji veđi pă leșinarur kumăș una, jej šcijă kă akuloăș ominj morc. Aša toc u šci kănd u vinji sudu alu Dimizov. * **17,37** Job 39,30

nuj ažuta. Dă pă aje su apukat să să ăngăndaskă:

‘Nu am njiš šefälj frikă dă Dimizov, ili brigă pă lăngă ominj. ⁵ Kum gođe, ju uj ažuta alu asta udovică kă mult mă dosadalešci. Uj apăra, inače mu dosadali ku vinjala šă ku ăntribalurlje alji.’”

⁶ Atunšje Domnu Isus u zăs: “Ac băgat sama šje šu zăs săngur aluj sudacu hamiš?^a ⁷ Šă atunšje nu da Dimizov điriptači šă zaštită alu lume akuljesă aluj kari plănzi la jăl zuva šă nopće šă jăl are strpljiv ku jej. ⁸ Ju vă zăk kă jăl u ažuta ku điriptači šă ku zaštită pă friš. Ali uj afla Fišjoru alu Omuluj dăstafelă ănkriđală ăm ominj kănd ju muj ăntoršji pă pămănt?”

Usporedba dă farizej šă dă poreznik

⁹ Isus u spus alta puvešci, alu orikic ominj kari asre tari uvjerilică ăm pravednostu alor, a jej pă alci să ujtă ku măržnjă. ¹⁰ Jăl u zăs: “Doj ominj ur mers sus ăm Hram să să aroži. Unu dăm jej are farizej, šă altu om are poreznik. ¹¹ Farizeju su skulat sus šă u zăs asta aruguminči păntru dă jăl: ‘O Dimizolje, ju dov hvală cijă kă nu mes ju ka

hešćelanc ominj: pulkućic, hamiš, preljubnik, ili čak ka asta poreznik. ¹² Ju postulesk dovă răndur pă săptămănă; dov desetina cijă dă kutotu šje zaradalesk.’

¹³ Porezniku pă haje parci, u rămas dă parci, šă nu su ăndura să răđiši očiš ăm nor, numa ăš băče čeptu dă žalji šă zăšje: ‘Dimizolje aj milă dă minji grešnik!’ ¹⁴ Ju ăc zăk kă ala poreznik u mers akasă opravdan la Dimizov, a farizej nu. A tot omu kari să răđika săngur u fi ponizilit, ali eje kari u fi ponizni u fi răđikac.”

Isus blagoslovulešci pă kupij

(Mt 19,13–15; Mk 10,13–16)

¹⁵ Jej ur adus isto aša šă pă mišj kupijiš, să puğă Isus mănjlje pă jej să lji blagoslovulaskă. Ali kănd ur văzut aje učenici jej ljur svătit să ăj đe uđină. ¹⁶ Isus lju čimat atunšje la jăl šă u zăs: “Lasălji pă kupiji să vijă la minji šă nu lji branalec, kă kraljevstva alu Dimizov pripadalešci alu dastafel ka jej. ¹⁷ Anume, ju vă zăk: ‘Kă kari gođe no fi ka kupiji mišj ponizni nor puće să tunji ăm kraljevstva alu Dimizov.’”^b

^a 18,6 Ku alčilje vorbi: “Asta sudac are nepravedan, ali ujtăcăvă šje jăl u odlučilit!”

^b 18,17 Dimizov zahtijevalešci dă la ominj să apušji vlast dă la Dimizov ku pouzdanje šă ku poniznost. Ku alčilje vorbi: “šjinji god găndešci să tunji ăm kraljevstvo alu Dimizov trăbă să apušji ku pouzdanje šă ku poniznost ka kupilu.”

Teško aj alu gázdašj sã tunji am kraljevstvo alu Dimizov

(Mt 19,1–30; Mk 10,17–31)

¹⁸ Are unu vladar akulo kari u antribat pã Isus: “Bun Učitelju, šje trãbã sã fak sã kapãt kust dã erikeš?”

¹⁹ Ju zãs Isus aluj: “Adãšje mã cem pã minji bun?^a Njime nuj bun čar unu Dimizov.

²⁰ Zapovjedurle alu Dimizov šcijã: ‘Nu fã preljub’, ‘Nu amurã’, ‘Nu fura’, ‘Nu svedočuli am mišjunã’, ‘Poštivãlešćic pã tatusu šã pã mumãta.’”^{*}

²¹ Jãl zãs: “Da šã asta am pãzãt dãm tãnjireme ame.”

²² Kãnd u auzãt Isus aje, jãl ju zãs: “Ali ac ibizešći una stvarã: dući šã vindic kutotu šje aj, amparcã banji alu sãrašj, šã tu vi ave gãzdãšijã am nor. Atunšje hajd šã sljedilešćimã pã minji.” ²³ Ali kãnd u auzãt aje, tari su antristat kã jãl are gãzduk ša nu gãnde kutotu sã vãndã.

²⁴ Kãnd u vãzut Isus kitã dã tari su razočaralit, jãl u zãs: “Kitã dã grov aj dã eje kari aš gãzdašj sã

tunji am kraljevstva alu Dimizov!
²⁵ Maj ušuri aj alu devi sã tunji pãm urečilje dã ak, dã kitã alu gãzduk sã tunji am kraljevstva alu Dimizov.”

²⁶ Hej šje punje ureći ur zãs pã aje: “Šinji atunšje poći fi spasalit?”^b

²⁷ Isus u antors vorba: “Šje aj nemoguće alu om, aj moguće alu Dimizov.”

²⁸ Atunšje Petar u zãs: “Benji noj anj lãsat kutotu, šã čanj sljedilit pã činji.”

²⁹ Isus u antors u alor vorba: “Anume, ju vã zãk, kã šinji gođe aš lasã kasaš, ili pã bãšãcaš, ili pã fraciš, ili pã mumãsa šã pã tatusu, ili kupijiš pãntru kraljevstva alu Dimizov, ³⁰ a sã nu kapići dã aje maj mult am asta kust dã kit ave, a u kãpãta pã altu svet kari vinji kustu dã erikeš.”

Isus jarã spunje dã morče aluj

³¹ Isus u čimat pã dvanaest apostolur la jãl, šã u zãs: “Punjec ureći, noj mãrženj am Jeruzalem šã kutotu akulo šje u fost skris dã la proroš am kenvija svãntã dã minji,

^a **18,19** bun Isus postavale vorba sã vadã dakã omu are bunã razumijevanje dã identitetu alu Isus, dakã Isus aj Dimizov. Dakã omu al prihvatalešći ka pã Dimizov atunšje jãl u prihvatali pozivu alu Isus sã vãndã kutotu šje ari šã sã al sljedilaskã. ^{*} **18,20** Izl 20,12–16; Pnz 5,16–20

^b **18,26** Židovi gãnde kã ala om are gãzduk daje kã Dimizov lu blagoslovilit daje kã ala om are pravedan. Jej gãnde kã ominj sãrašj nus pravedni. Atunšje kãnd ominji punje ureći la Isus, jej ur zãs kã aj nemoguće omu gãzduk sã tunji am kraljevstvo alu Dimizov, jej gãnde kã ominji sãrašj nu poći sã sã nadalaskã kã Dimizov lju spasali kãnd u fi sudu.

Fišjoru Omuluj a aje su dogoduli:
³² Jej mu predali am mǎnjilje alu ominj kari nus Židovi ša dǎm minji šor fašji šuf, uj fi bǎtut, jej mu skipa, ³³ ša dǎ pǎ šje uj fi bičevǎlit ša uj fi amurǎt, ali dǎ pǎ aje ju uj uskrsnuli treća zuva.”

³⁴ Učenici nu ščije njimik dǎ asta. Elje vorbi ljur fost askunša, ša jej nor prišjiput njimika šje sǎ āngǎnde Isus.

Isus ozdravalit pǎ orb om dǎ apropi am Jerihon

³⁵ Kum ǎs re apropi am Jerihon, šjeva ka omu orb šađe pǎ drik ša kulduže. ³⁶ Kǎnd omu orb u auzǎt kǎ gǎrmadǎ trešji pǎ akulo, jǎl su ǎntribat šje āj aje. ³⁷ Aša jur spus kǎ Isus dǎm Nazaret u trikut pǎ akulo. ³⁸ Pǎ aje u mužjit: “Isuse Fišjoru alu David,^a mǎ arog la činji aj milǎ dǎ minji!” ³⁹ Lume kari umblǎ am nenći āj zǎšje sǎ takǎ, ali jǎl su apukat ša maj tari sǎ mužjaskǎ la jǎl: “O Fišjoru alu David aj milǎ dǎ minji!”

⁴⁰ Atunšje Isus u stat ša u dat zapovjed sǎ ǎl adukǎ la jǎl. Jǎl lu ǎntribat: ⁴¹ “Šje gǎndešć sǎ fak pǎntru činji?”

Ša jǎl u ǎntors vorba: “O Domnu, ju gǎndesk sǎ vadǎ!”

⁴² Isus ju zǎs: “Ujtǎći! ǎnkriđala ata ću ozdravalitǎ.” ⁴³ Ša jǎl odma u kǎpǎtat sǎ vadǎ. Ša lu sljedilit pǎ Isus, ša slavale pǎ Dimizov. Ša totǎ lume kari ur vǎzut dǎđe slavǎ alu Dimizov.

Zakej sǎ ǎnkǎješći

19 ¹ Isus u vinjit am Jerihon ša u trikut am ala varuš. ² Ša akulo are om šje sǎ čima Zakej. Jǎl are glavni poreznik, ša are gǎz dak. ³ Jǎl ǎnšjǎrka sǎ vadǎ pǎ Isus ša sǎ saz nalaskǎ šjinji āj jǎl. Ali nu ǎl puće sǎ ǎl vadǎ akulo asre mulc ominj daje kǎ jǎl are niskǎ om. ⁴ Dǎm ala rǎnd jǎl u aljǎrgat am nenći ša su urkat pǎ ljemn dǎ divlja smokvǎ am nadǎ kǎ lu viđe daje kǎ Isus vinje pǎ aje kalje.

⁵ Kǎnd u vinjit Isus pǎ lokula, jǎl su ujtat sus ša lu vǎzut pǎ jǎl, ša ju zǎs: “Zakej, pǎfriš haj žjos, kǎ ju trǎbǎ astǎs sǎ vju la činji akasǎ.”

⁶ Ša jǎl su ǎngribit sǎ vijǎ žjos ša lu apukat ku fǎlušǎjǎ. ⁷ Kǎnd ur vǎzut lume aje, jej toc gumunje: “Jǎl u meržji la om kari āj grešnik!”^b

^a 18,38 Ili “Isus are potomku alu David, kralju dǎ Izrael. Fišjoru alu David are numilje dǎ Mesija.” ^b 19,7 Židovi mrzǎle pǎ poreznici ša jej gǎnde kǎ njiš una osobǎ nu trǎbǎ sǎ sǎ družulaskǎ una.

⁸ Zakej su skulat šă u zăs: “Domnu, ujtăci! Ju dov žămătaći dăm găzdăšije ame alu săraşj. Šă dakă am ănşjăljit pă şjinjiva, ăntork patru răndur majmult.”

⁹ Isus ju zăs aluj: “Astăs spasenje u vinjit la asta kasa,^a kă šă asta ăj fişjoru alu Abraham.^b ¹⁰ Kă ju Fişjoru alu Omuluj am vinjit să kotă šă să spasalaskă pă ominj kari u fost pirdut.”^c

Slugurlje alu Dimizov ar trăbuji să rămăji vjerni

(Mt 25,14–30)

¹¹ Mulc ominj ur auzăt elje vorbi, kum are dapropi dă Jeruzalem, šă ominji să gănde kă kraljevstva alu Dimizov odma su apuka.^d Isus daje su apukat să lji spuji maj una usporedbă. ¹² Jăl u zăs: “Unu găzdek om su gătăt să mergă ăm dăparći pămănt să kapići kraljevstva šă atunşje să să ăntorkă. ¹³ Jăl u čimat pă zeşji

(10) slugur, šă lju dat pola kila dă aržjint^{e, f} šă u zăs: ‘Făşjec korist aje păn şje nu mă ăntork.’ ¹⁴ Ali ominji dăm lokula aluj ăl mărzăle, šă u mănat pă predstavnişj dă pă jăl să zăkă: ‘Noj nu găndenj asta om să nji fijă kralj.’

¹⁵ Ali jăl su ăntors ku autoritet dă kralj šă u dat zapovjed să ăj adukă pă slugurljelje alu kari u dat banj să vijă dădănenći să đe izvještaj şje ur făkut ku banji. ¹⁶ Elşi sluga kari u vinjit, u zăs: ‘Domnu, banji atej mu adus dă zeşji (10) majmult.’ ¹⁷ Šă jăl u zăs aluj: ‘Măndru! Tu jeşć bun sluga. Daje kă are vjeran ku mik, aku aj autoritet pă zeşji (10) varuşur.’

¹⁸ Altu om u vinjit, šă u zăs: ‘Domnu, banji atej su răđikat dă şinşj (5) răndur.’ ¹⁹ Šă jăl u zăs isto astuje: ‘Ju cuj da autoritet pă şinşj (5) varuşur.’

²⁰ Šă treći (3) u zăs: ‘Domnu, ajişje ăj banji atej, ju am păzăt păntu činji, am pus ăm maramică.

^a 19,9 spasenje u vinjit la asta kasa Ku alčilje vorbi: “Dimizov u spasalit pă ominj kari kustă ăm asta kasă.” ^b 19,9 asta ăj fişjoru alu Abraham Ku alčilje vorbi: “om kari ari vjeră ka kum ave Abraham.” ^c 19,10 kari u fost pirdut Asta značaleşçi: “ominj kari u fużjit dă la Dimizov daje kă ur greşilit.” ^d 19,11 kraljevstva alu Dimizov odma su apuka Židovi ănkriđe kă Mesija u uspostavali kraljevstvo odmah kănd u vinji ăm Jeruzalem. Ku alčilje vorbi: “Isus odmah su apuka să vladalaskă ăm kraljevstva alu Dimizov.” ^e 19,13 ^f 19,13 pola kila dă aržjint “mina”. Una mina are 600 grama, najvjerojatnije aržjint. Tota mina are ka plata dă 100 ălji, aje şje ominji as re pălcic dă patru (4) lunj, daje 10 mina ar fi tri aj dă plată.

²¹ Mijã mi are frikã dã činji daje ka ješc strog om: Tu jej šje naj ulagalit šã akuljež šje naj sãmanat.’

²² Šã u zãs kralju ãm ãnturšjalã dã vorba: ‘Dãm gura ata cuj suduli, njiš korist sluga! Tu šcijej kã mes om strog, šã jov šje nuj amnjov, šã akuljeg šje nam sãmanat.’^a

²³ Atunšje adišje naj pus banji ãm bankã? Sã vi putut šjeri banji ku kamaturlje kãnd maš ãntoršji.’

²⁴ Atunšje kralju u zãs alu hej šje stãce akulo: ‘Loc banji dã la jãl šã dãdecãl alu ala kari ari zešji (10).’

²⁵ Jej ur zãs: ‘Ali Domnu, jãl mar ari šinšj (5) kilã dã aržjint!’

²⁶ Ju vã zãk: Kari ari u ave majmult, a heje kari nari čak šã haj pucãn šje ari u fi lot dã la jãl.^b ²⁷ A alu dužmanji amej kari nu gãnde sã fjuv kralju alor,

adušjecãlji ajišje šã amurãcãlji ãm oči amej!”

**Isus tunã ãm
Jeruzalem ka Kralju**

(Mt 21,1–11; Mk
11,1–11; Iv 12,12–19)

²⁸ Kãnd Isus u spus usporedbe, u mers maj pã dãparci pã kalje dã Jeruzalem. ²⁹ Kãnd Isus vinje mar apropi dã lok ãm Betfaga šã Betanija la planina dã maslinur, jãl u mãnãt pã doj učenikur aluj ãm nençi. ³⁰ Jãl u zãs: “Dušjec ãm sat ãm nençi. Kum vinjec ãm lok, voj vic afla pã magar pã kari njime no šãzut.^c Dãzljigãcãl šã adušjecãl la minji. ³¹ Dakã vu ãntriba šjinjiva: ‘Adišje ãl dãzljjež?’, numa zãj: ‘Alu Domnu ãj trãbã.’”

^a **19,22** šã jov šje nuj amnjov, šã akuljeg šje nam sãmanat. Asta are numa izrekã. Osoba kari je dãm bankã kutotu ili akulježji šje alci samãnã ãj metafora dã alci kari sã koristilešci ku benjilje alor šje alci tari u lukrat. ^b **19,26** Ku alčilje vorbi: “Toc kari koristilešci benjilje šje ari, ju fu dat maj mult, šã dã la om kari nu koristilešci benjilje šje ari alor ju su lo šje ari”. ^c **19,30** pã kari njime no šãzut Numa životinjurlje kari nikad nu asre korištenã dã lukru ar fi benji alu Dimizov ili alu Kralj, (vejs Br 19,2; Pnz 21,3; 1 Sam 6,7).

³² Šă kari u fost mănată ur aflat točno kum jăl u zăs. ³³ Čak šă känd dăzljiga pă magar, gazdurlje u ăntribat: “Adišje dăzljigăc?”

³⁴ Šă ănturşjala dă vorba are: “Alu Domnu aj trăbă.” ³⁵ Šă lu dus la Isus šă ur pus haljinurlje alor pă magar šă u pus pă Isus sus pă jăl să šadă.

³⁶ Kum mărşje jăl âm nenći, lume punje haljinurlje alor pă driku hunđi pruşule să đe čast alu Isus.

³⁷ Šă baš kum vinje jăl apropi dă varuš hunđi planina dă maslinur să slăbođi žjos, toc učenici aluj sur apukat să kănci âm mari făluşăjă, šă dăm tot graju slavale pă Dimizov dă kutotu mari čudur šje ur văzut. ³⁸ Jej mužje:

“Blagoslovulit să fijă
kralj kari vinji âm numilje
alu Domnu!

Putuljală âm nor,
šă slava alu Dimizov!”*

³⁹ Orikic dă farizej âm gărmadă jur zăs: “Učitelju, zălji alu učenici atej să nu svitaskă aje.”

⁴⁰ A Isus lju zăs: “Dakă jej ur tăşje, petrilje sur apuka să mužjaskă âm slavă.”

Isus plănži pă Jeruzalem

⁴¹ Känd u vinjit Isus maj apropi la varuš su apukat să plăngă pă jej dasupra. ⁴² Atunşje jăl u zăs: “Să vi šcut numa aştăs šje aduşji putuljala ata!^a Aku aj askunsă dă la oči atej. ⁴³ Daje kă vinji vreme känd duţmanji atej ur riđika falur pălăngă činji, jej čur opkululi šă čur ănkuje dăm totă parće. ⁴⁴ Šă jej čur uniştili pă činji do kraja šă kutotu šje kustă akulo šă no maj rămănje âm činji njiş una petră

* 19,38 Ps 118,25–26; 148,1 ^a 19,42 Isus arată tuga aluj daje kă ominji âm Jeruzalem ur propustilit prilika alor să fijă pomireni ku Dimizov.

pă alta petră, kutotu pântru aje kă nu aj prepoznulit vreme kănd Dimizov u vinjit la činji.”^a

Isus mănă afară dăm Hram pă ominj kari vindi

(Mt 21,12–17; Mk 11,15–19; Iv 2,13–22)

⁴⁵ Isus u mers ăm Hram, șă su apukat să lji măji afară pă eje kari vinde șă kumpăra ăm nontru.

⁴⁶ Jăl u zăs alor: “Skris ăj ăm svântă kenvija: ‘Kasa ame u fi kasa dă aruguminčí’^{*} ali voj ac făkut ‘șpiljă dă pljačkaș!’”^{*b}

⁴⁷ Dă zuva Isus ănvăca ăm Hram, a mar popur șă učitelji dă zakonu alu Mojsije șă alci vođur kari as re židovur planărze să ăl amori pă jăl. ⁴⁸ Ali jej nor aflat njimika kum ar fașji aje, daje kă lume să cănje apropi dă jăl, șă punje tari ureci la vorbilje aluj.

Isus ari vlast dă la Dimizov

(Mt 21,23–27; Mk 11,27–33)

20 ¹ Mar popur, učitelji dă zakonu alu Mojsije șă alci vođur kari as re židovur ur vinjit la Isus ăm una ză kănd ănvăca pă lumi ăm Hram șă propovjedale Hir fălos. ² Jej lor ăntribat pă jăl: “Pă alu šinji autoritet fașj stvarurljeșce? Šinji cu dat asta autoritet?”

³ Jăl u zăs: “Lasăcămă pă minji să vă ăntreb una stvar șă ăj dă voj să ăm ănturșjec vorba:

⁴ Anume Dimizov u zăs alu Ivan să bučuzaskă pă ominj, ili ominji u zăs aje să fakă?”

⁵ Jej ur svătit una ku alt șă zășje: “Dăkă anj zășji ‘dă la Dimizov’, u ăntriba: ‘Adășje atunșje nu ănkriđec?’ ⁶ Ali dăkă anj zășji noj: ‘Dă la ominj’, totă lume u vărłji petri pă noj să nji amori. Kă jej

^a **19,44** Eșce stihovur opisileșči opsadă hundi kătănjlje u opkolulit varușu kari ari falur. Kănd kătănjlje u opkoluli, ominji nu poči să mergă afară șă njime nu poči să lji ažuči. Isus șčije aje kă su dogoduli alu Jeruzalem ăm budučnost. 70. god. dă pă Krist, kătănjlje dă Rim u opkolulit Jeruzalem șă akulo u amurăt pă mulc ominj ^{*} **19,46** Iz 56,7 ^{*} **19,46** Jr 7,11 ^b **19,46** Isus u făkut dă njimik pă prodavač daje kă jej ur uništavalit svrha dă Hramu alu Dimizov. Dimizov gānde ominji să să arogă ăm Hramu aluj, ali prodavači aje koristile ka pă plac. Jej varale pă ominj daje kă lji naplatale maj mult dă rānd dă žrtvā

ăș uvjerilic kă Ivan are prorok.”

⁷ Așa jej u ăntors vorba kă jej nu șcije dă hundî u vinjit autoritet sã bučuzaskă.

⁸ Șă Isus u zăs: “Njiș ju nu vuj spunji ku alu šinji autoritet fak stvarurljeșce.”

Isus fașji usporedbă ku židovski vođur ku rej vinogradarur

(Mt 21,33–46; Mk 12,1–12)

⁹ Isus su apukat sã spujă usporedbă alu lume: “Are unu om kari u sãmănat vinograd șă u lăsat ăm najam vinogradu alu șjeva ka ominji, șă jăl atunșje u fužjit dăm pãmăntula pã maj lungă vremi.

¹⁰ Kănd u vinjit vreme, jăl u mănat pã sluga la ominj ăm vinograd sã ăj đe parće aluj dăm plodur kari jej duguvule aluj, ali ominji lor bătut șă lor mănat ku mănjiļje golji.

¹¹ Atunșje u mănat pã altu sluga ali șă pã jăl lor bătut, vredălit șă lor mănat ku mănjiļje golji. ¹² Jăl u ănșjirkat sã măji pã treći sluga, ali șă pã jăl lor ranalit șă lor arukănt.

¹³ Gazda dă vinograd u zăs pã aje: ‘Șje sã fak? Ju uj măna pã fișjoru amnjov plăkut. Dar kănd lu viđe pã jăl, pălăngă jăl ur ave respekt.’

¹⁴ Ali ominjije kănd lor văzut sur ligizit ăntri jej: ‘Jăl ăj nasljednik. Hajc sã ăl amurănj așă nasljedstva

aluj sã nji rãmăji anovă.’ ¹⁵ Atunșje lor dus afară dăm vinograd șă lor amurăt.

Aku șje u fașji gazda dă vinograd? ¹⁶ Jăl u vinji șă u uniștili pã ominjije. Șă u da ăm najam vinogradu alu alci.”

Kănd u auzăt jej aje kum ominji urăt sã ponașaleșci, jej ur zăs: “Nu đe Dimizov!”

¹⁷ Jăl su ujtat pã jej, șă u zăs: “Skris ăj svântă kenvija:

‘Petră kari graditelji u vărļjit ăndărăt

u fost aku petră zaglavnă?’*

Șje značaleșci asta? ¹⁸ Toc kari kađi pã petre u fi zdrubit pã dărăbelji, șă toc pã kari kađi u fi zdrubic.”

¹⁹ Učitelji dă zakonu alu Mojsije șă mar popur ur ănșjirkat sã pujă mănjiļje pã jăl ăm ala șas ali alor lji frikă dă lumi. Jej ur prișjiput kă jăl u spus dă asta usporedbă protiv dă jej.

Popi ănșjarkă sã prevaralaskă pã Isus kănd ăl ăntriba dă porez

(Mt 22,15–22; Mk 12,13–17)

²⁰ Popi șă alci vođur ăl pratalc pã Isus șă or mănat pã špijunj, ominj kari trișje ka ominj đirepc kari ar trăbuji sã ăl optužulaskă pã Isus ăm șjeva șje ar zășji krivo așă sã ăl adukă pã Isus ăm mănjiļje

* 20,17 Ps 118,22

dă upravitelj alu Rim. ²¹ Aša lor ăntribat pã jãl: “Učitelju, noj šcijenj kã aje šje zãšj šã ănvec ăj točno, šã kã nu arec njiš šefãlj parci, ali tu ănvacã anume kalje lu Dimizov. ²² Aku ăj benji dã noj židovur sã plãčenj porez lu car ili nu?”^a

²³ Isus u shvatalit kum jej as re lukavi šã lju zãs alor: ²⁴ “Arãtam banji ku kari plãčešć porezu.^b Aku alu šjinji ăj ubrazu šã numilje sus?”

Jej ur zãs: “Alu car.”

²⁵ “Atunšje plãcec alu car šje ăj pripadalešci lu car šã dãdec lu Dimizov šje pripadalešci alu Dimizov!” ²⁶ Jej nu puće sã aflji njimika rov ăm svatu aluj ăntri toc lumi, šã jej asre ămirac la ănturšjala dã vorba aluj, šã u tãkut.

Saduceji ăntrabã pã Isus dã uskrnuće

(Mt 22,23–33; Mk 12,18–27)

²⁷ Aku orikic saduceji^c kari zãšji kã njime nu su skula dãm morc ur vinjit la jãl, ku trik ăntribalã: ²⁸ Jej ur zãs: “Učitelju, Mojsije u pus žos zakon pãntru noj kã dakã

fračisu omuluj ar muri šã lasã pã bãšãcaš fãr dã kupij, atunšje fračisu aluj trãbã sã u ămirići šã sã rãđišji familija pãntru fračisu mort.*^d ²⁹ Undatã asre šapçi frac. Elši u lot bãšãcã šã u murit fãr dã kupij. ³⁰ Šã drugi u lotu pã je, šã jãl u murit fãr dã kupij. ³¹ Šã treći u lotu pã je. Maj toc šapçi ur lotu šã ur murit, šã njiš unu no avut kupij ku je. ³² Pã zadnji šã mujere u murit. ³³ Aku lu šjinji u fi bãšãce kãnd or uskrnuli morci? Ăngãndešcići kã toc šapçi ur avutu dã bãšãcã.”

³⁴ Isus u ăntors vorba alor: “Ăm asta svet lume sã ămiritã šã sã ănsorã. ³⁵ Ali eje kari ur fost smatralic vredni sã uskrnulaskã dãm morc njiš nu su ănsura, njiš nu sã ămiritã. ³⁶ Šã jej nu poći maj mult nikad sã mori, kã jej ăs kupiji alu Dimizov daje kã ăs riđikac dãm morc. Jej ăs ka andeji. ³⁷ Atunšje dã uskrnuće šã Mojsije u arãtat aje ăm svedoçulala aluj dã grmu šje arđe. Akulo jãl çamã pã Domnu alu Dimizovu lu Abraham, Dimizovu lu Izak, šã Dimizovu lu Jakov, multã dobã dã pã šje

^a 20,22 Jej sã nadale kã Isus u zãšje “da ili nu”. Dakã u zãšji “da”, atunšje Židovi ar fi mirgiš pã jãl kã lji zãšji sã plãčãskã porez la alci kari ăs pã vlast. Dakã zãšji “nu” atunšje vjerski voður ar puće sã zãkã alu Rimljani kã Isus ănvacã sã kršãlaskã zakonu alu Rim.

^b 20,24 Ăm original skrijã: “denar”. ^c 20,27 saduceji grupa dã židov kari ăs vjernici šã političari jej numa prihvatalešci elši šinšj kenvijur dãm stari zavjet šã jej nur ănkrizut ăm kust dã pã morçi. ^{*} 20,28 Pnz 25,5–6 ^d 20,28 Ăm original skrijã: “rãđika familijã pãntru fračisu aluj.”

jej ur murit.* ³⁸ Anume, Dimizov nuj Dimizovu alu hej morc, mar alu hej kari kustă, kănd toc kustă păntru jăl.”^a

³⁹ Šjeva ka učitelji dă zakonu alu Mojsije u priznalit: “Učitelju, tu aj svitit benji!” ⁴⁰ Dă pă aje jej nu sor maj ăndurat să ăl ănșjerșji ku ăntribalur.

Mesija ăj maj mari dă kit Car David

(Mt 22,41–46; Mk 12,35–37)

⁴¹ Isus u ăntribat: “Šje găndeșci jej kum sviteșci dă Mesija kă ăj numa Fișjoru lu Car David?

⁴² David dă jăl săngur ăm kenvije dă Psalmur zășji:

‘Domnu u zăs alu

Domnu amnjov:

Šăz pă desna parce ame.

⁴³ Šă ju uj vărłji pă dužmanji atej dăsup pișjorilje atelji.*

⁴⁴ David jasno ăl čamă: ‘Domnu’, atunșje kum poći jăl să ăj fijă fișjor?’^b

Isus upozoravaleșci pă učenici aluj să să păzaskă dă učitelji dă zakonu alu Mojsije

(Mt 23,1–36; Mk
12,38–40; Lk 11,37–54)

⁴⁵ Isus svite lu učenici aluj a totă lume punje ureci. ⁴⁶ Jăl u zăs: “Je sama dă učitelji dă zakon alu Mojsije. Jej uživaleșci să să șetalaskă ăm haljinur lunž șă să fijă pozdravalic ku poștovanje ăm varuș pă trgur șă jej plașji să șadă lokurlje časni ăm sinagogur șă pă nuntur. ⁴⁷ Jej pljačkaleșci pă udovicur ăm kășălje alor, kănd fașji lunž aruguminci dă predstavă. Ali jej ur kăpăta maj gre kaznă.”

Udovica dă kutotu șje ari alu Dimizov

(Mk 12,41–44)

21 ¹ Kum su ujtat ăm sus Isus u văzut pă ominj găzdașj kum bagă banj ăm șkatulă kari are ăm Hram. ² Jăl u văzutu isto așă

* **20,37** Izl 3,6 ^a **20,38** Daje kă eșce ominj ur murit fizički, jej trăbă să fijă duhovno ăm kust. Ku alčilje vorbi: “Dimizov alu eje lu kari duhu alor kustă, makar kă tela alor ur murit daje kă duhu alor kustă ăm prisutnostu alu Dimizov.” * **20,43** Ps 110,1

^b **20,44** Daje kă David u čimat pă Mesija kă ăj Domnu aluj, aje značaleșci kă Krist ăj maj mari dă kit David șă nuj numa potomku alu David.

pã mujere vãdojã kum u pus ãm nontru doj mišj banj dãm aržjint. ³ Isus u zãs: “Ju vã zãk anume, kã asta sãrakã vãdojã anume u dat maj mult dãm toc jej. ⁴ Adišje? Daje kã toc alci or dat dobrovoljni prilog lu Dimizov dãm aje šje ave mult kãnd mujere u dat dãm sãrãšijã šã kutotu šje ave dã kust.”

Znakur dã ãnturšjala lu Krist

(Mt 24,1–22; Mk 13,1–20)

⁵ Kãnd učenici svite dã Hram, šã zãšje kã ave mãndri mar petri, šã are ukrasalit ku ukrasur kari ur dat ominji alu Dimizov, Isus u zãs: ⁶ “A dã ešće stvarur la šje vã ujtãc aku, zuva u vinji, kãnd njiš una petrã no rãmãnje ajiše una pã alta. Jelji ur fi toçi vãrljiçi žos.”

⁷ Jej lor ãntribat pã jãl: “Učitelj u kãnd u fi aje? Šã šefãlj znakovur ur fi kari ur zãšji kãnd u fi?”

⁸ Jãl u zãs: “Ujtãcãvã sã nu fijec zãbunjic. Multã lumi ur vinji ãm numilje amnjov šã ur zãšji: ‘Ju mes Mesija’, šã ‘Vreme ãj apropi.’ Ali nu bãgãc sama la jej. ⁹ Šã kãnd auzãc dã tabãrur šã dã nemirur

nu fijec frikoš, kã ešće dogaðajur trãbã sã fijã elši ali kraj no vinji aša pã friš.” ¹⁰ Jãl isto aša lju zãs: “Nacija sur boruli protiv dã nacija, šã kraljevstva protiv dã kraljevstva. ¹¹ Šã u fi potresur pã različitã lokur isto ka šã fome šã kugur. Šã pã nor ur fi frikoši stvarur dã vãzut šã urãci znakur.

¹² Ali majnti dã šje u fi kutotu asta, šã vor apuka. Jej vur adušji ãm sinagogur la sud šã vor bãga ãm čemicur. Jej vur trãje la kraljur šã la alci vladar daje kã ščec učenici amej. ¹³ Kutotu asta vu da šãnsã sã svedočulec. ¹⁴ Ali nu vã brigalec šje ac zãšji ãm nençi dã obranã. ¹⁵ Kã ju voj da ãm vreme firi šã mãrđuljiã ãm aje merã dã njime no puće sã sã obranalaskã dã aje, ili sã sã batã protiv dã aje. ¹⁶ Šã voj vic fi izdalic, da čak šã dã la roditelji avoštri šã dã la frac šã dã la njam, urtašj, šã orikic dãm voj ur fi amurãc. ¹⁷ Toc vor mãrzãli daje kã ščec učenici amej. ¹⁸ Tot njiš unu pãr^a dã pã kapičilje avoštri nu vu piri. ¹⁹ Šã dãkã nu odustanalec vic kãpãta kust dã erikeš.”

^a 21,18 unu pãr Isus svitešçi dã maj mik dio la aje osobã. Jãl svitešçi kã ãntragã osoba nu u propadali. Isus mar spunje kã orikic ur fi amurãc, a šjinjiva prišjepi kã duhovno alor nu lju fi njimika.

**Proroštvo dă uništenje
dă Jeruzalem**

(Mt 24,15–21; Mk 13,14–19)

²⁰ Isus spunje: “Voj vic viđe Jeruzalem opkolulit dă kătănj, atunšje voj ac šci kă u fi uništen.
²¹ Atunšje eje ăm regija Judeja trăbă să skepi ăm planinur, eje kari kustă ăm varuș trăbă să fugă dă akulo șă heje păm satur să nu mergă ăm varuș. ²² Kă ăm elje zălji dă osvetă kutotu stvarurlje dăm Kenvija svântă sur umplje.
²³ Jao alu elje kari ăș gărjonji ili rănjeșci pă căcă kupij ăm zăljlje kă bjeda șă mirgu protiv dă eje ominj u fi mari! ²⁴ Orikic ur muri pă șpica dă mač șă ostali ur fi zarobulic ănră mulci nacijur. Jeruzalem u fi kălkat dă la ominji kari nus židovi păn șje nu lji treșji vreme dă vladalală.”*

**Isus sviteșci kum su ăntorșji
napoj pă pămănt**

(Mt 24,23–35; Mk 13,21–31)

²⁵ Isus spunje: “Akulo ur fi znakur, pă sori, lună șă pă șcevilje, șă ominji pă pămănt ur fi ăm mari nevoljur, dă graju mari dă valovur.
²⁶ Sufličilje ominjilor lu lăsa dă frikă dă ha șje tek u vinji pă svet kă silurlje dăm nor sur zdrănjina.
²⁷ Șă atunšje jej ur svedočuli kă ju am vinjit Fișjoru Omuluj pă oblak* ku mari pučeri șă ku slavă.
²⁸ Kănd u fi asta ujtăcăvă sus șă răđikac kapičilje kă Dimizov vinji să vă oslobudulaskă.”

Usporedbă dă ljemnu dă smokvă

(Mt 24,32; Mk 13,28)

²⁹ Isus lju spus usporedbă: “Băgăc sama la ljemnu dă smokvă, șă

* 21,24 Iz 63,18; Dn 8,13 * 21,27 Dn 7,13

alčilje ljemniji! ³⁰ Kit sã punji listur, voj viđec kã vara aj apropi. ³¹ Isto aša kãnd vi viđe asta kã u fi voj ac šci kã kraljevstva lu Dimizov aj apropi. ³² Anume, ju pot zãšji: asta ominj kari kustã no fužji åndãrãt majnti dã šje kutotu asta no fi.^a ³³ Norurlje šã pãmãntu u trešji åndãrãt, ali vorbilje amelji nikad nor trešji.”

Fijec spremni dã Isusov dolazak

(Mt 24,36–51; Mk 13,32–37)

³⁴ Isus u zãs: “Nu lãsa brigur åm sufljituc dã mãnkari, buturã šã brigur dã asta kust, sã nu vã dukã dã la Dimizov kã zuve poçi sã vijã ³⁵ dãm turdatã. Kã u vinji pã toc bez obzira hundi kustãc pã pãmãnt. ³⁶ Pãzãc dãm ala rãnd pã toçi vremilje. Šã arugãcãvã sã fijec spremni sã skãpãc dã kutotu asta šje u fi, šã sã pućec sã fijec åm nenće ame la Fišjoru Omuluj fãr dã frikã.”

³⁷ Åm totã zã Isus ånvãca åm Hram, ali nopće jãl fužje afarã šã åš fãšje lok la planina dã maslinur. ³⁸ Ali dã ðiminjaca rãkori, totã lume vinje sã pujã ureçi la jãl åm Hram.

Juda su ligizit sã izdãlaskã pã Isus

(Mt 26,1–5, 14–16; Mk 14,1–2, 10–11; Iv 11,45–53)

22 ¹ Are apropi Pasha, kari are elši zã dã blagdan dã pita fãr dã kvas. ² Mar popur šã ućitelji dã zakonu alu Mojsije planãrže kum ar puće sã amori pã Isus ali alor lji are frikã dã lumi.

³ Atunšje Sotona u tunat åm Juda Iskariot, kari are unu dãm dvanaest (12) apostola. ⁴ Jãl u mers šã su ligizit ku mar popur šã ku stražari dã Hram kum ar puće sã ål izdãlaskã pã Isus. ⁵ Jej asre fãloš dã aje šã sor ligizit ku Juda sã aj ðe banj. ⁶ Juda su ligizit šã

^a **21,32** *asta ominj kari kustã* Åm original skrijã: “asta generacijã”. Postojulešçi različitur naćinur kum sã prišjipenj asta redak: 1. asta generacijã znaćalešçi pã heje kari kusta åm vreme kãnd Isus svite a aje znaćalešçi kã u fi uništenje dã Jeruzalem šã alçi znakovur kari u adušji la povratku alu Krist su apukat kãnd jej u kusta; 2. asta generacijã znaćalešçi alta vrstã dã ominj kari ås rej šã sã suprotstavljalešçi lu Isus, a aje znaćalešçi kã uvijek u fi nevjernici kari sã suprotstavljalešçi lu Isus pãn la trenutak kãnd jãl su vratali pã pãmãnt; 3. asta generacijã znaćalešçi “asta rasã” odnosuleši pã židovur, šje znaćalašçi kã židovska rasa nu u prošuli majnti dã šje Isus su åntoršji pã pãmãnt, ili 4. asta generacijã znaćalešçi kã ominji u kusta pãn do kraja a aje znaćalešçi kãnd su dogoduli događajur su spomenuli åm stihovur 25–26, Isus su åntoršji pã pãmãnt kãnd aje generacijã u kusta.

atunšje su ujtat dă prilikă să ăl izdalaskă pă jăl afară pă askuns făr dă lumi.

Priprema dă Pasha

(Mt 26,17–19; Mk 14,12–16)

⁷ Zuva dă Pita făr dă kvas, u vinjit pă kalji birkuca pă Pashă a aje trăbuje să fijă žrtvovalită.

⁸ Aša Isus u mănat pă Petar šă pă Ivan šă lju zăs: “Dušjec šă pripremilec večera dă Pashă păntru noj să mănkanj.”

⁹ Jej lor ăntribat pă jăl: “Hunđi gănđešć să pripremlenj?”

¹⁰ Jăl lju zăs alor: “Punjec urecí, kum vinjec âm varuš, voj ac afla pă om kari dušji mari bukal dă apă. Sljedilecăl păn la kasa hunđi meržji. ¹¹ Atunšje zăšjec lu kapu dă kasă: ‘Učitelju ăntrabă, Hunđi aj soba âm kari pot mănka večera dă Pashă ku učenici amej?’¹² Jăl cu arăta atunšje soba sus pă kat mari šă opremilită ku kutotu. Făšjec pripremlje akulo.” ¹³ Aša jej ur mers šă ur aflat stvarlje kum Isus lju zăs, šă jej ur făkut priprema dă večera pă Pashă.

Zadnja večera lu Domn

(Mt 26,20–30; Mk 14,17–26; Iv 13,21–30; 1 Kor 11,23–25)

¹⁴ Kănd u vinjit vreme să mănăšji una, Isus šu lot lok la masă, šă ku jăl asre dvanaest (12) apostolur.

¹⁵ Jăl u zăs: “Ju am avut mari vojă să am večera dă Pashă ku voj majnti dă šje uj patali ku morče.

¹⁶ Ju vă zăk kă nikad maj mult nu uj mănka večera dă Pasha majnti dă šje nu su ispunuli âm kraljevstva lu Dimizov.”^a

¹⁷ Atunšje u lot kljištaru ku vin šă u dat hvală alu Dimizov, šă u zăs: “Loc asta šă ampărcăc ăntri voj. ¹⁸ Âm napoj, ju vă zăk, ju noj be dă plodu dă strugur păn šje no vinji kraljevstva lu Dimizov.”

¹⁹ Isus u lot pita, šă u dat hvală alu Dimizov, u rupt âm dovă šă u dat la učenici aluj šă u zăs: “Asta aj tela ame, kari u fost dată păntru voj. Făšjec asta âm ângăndală dă minji.” ²⁰ Šă isto aša dă pă măn kari, jăl u lot kljištaru dăm kari toc ur be šă u zăs: “Asta kljištar aj novi zavjet âm sănžilje amnjov, kari aj vărsat păntru voj.

^a 22,16 Pasha u podsjetilit pă izraelski narod kum Dimizov lju izbavalit dăm ropstvo dăm Egiptat kănd u žrtvovalit birkă a jej u pus sănžji pă uša alu kasa alor. Pă sličan naćin, Isus u mănat pă birka alu Dimizov šă ku sănžilje alu Isus să oslobodulaskă pă narodu alor dăm grehurle alor. Isus âm napoj u vinji u vladali ka kralju, a atunšje vjernici ur ave mari feštă, jej ur slavali kă Dimizov lju izbavali.

²¹ Ujtăcăvă kă izdajica ame äj la masă apropi dă minji! ²² Ju Fişjoru Omuluj uj muri kă aša are skris äm nenčí ali jao lu omula kari mu izdalit!” ²³ Pă aje jej sor apukat să să äntrebi una pă alt kari ar faşji aje.

Ponizni äs maj mari äm kraljevstva alu Dimizov

*(Mt 20,25–28; 19,28;
Mk 10,42–45)*

²⁴ Isto aša su apukat apostoli unu svat äntri jej, ka şjinji ar trăbujii să fijă maj mari äntřă jej. ²⁵ Aša Isus u zäs: “Kraljevi dă asta svet vladaleşci ku narodu pă koristu alor şă ari pučeri pă jej, şă jej sängur zăşji kă faşji benji. ²⁶ Ali nu äj aša ku voj! Lasăc pă maj mari däm voj să fijă häł maj ponizni, a häł maj bătärn ka sluga. ²⁷ Aku şjinji äj maj mari, gostu la masă ili poslužitelju kari äj sluga? Häł kari äj la masă da nu? Ali ujtăci, ju mes ajişje ku voj ali ka sluga avostru. ²⁸ Voj ac rămas ku minji päm äňşjirkalurlje amelji. ²⁹ Kum mu dat Tata amnjov kraljevstva mijă, aša isto, ju voj da avovă, ³⁰ pravo să mänkăc şă să bijec la masa ame äm kraljevstva

ame, şă să şădec pă prijestolje, să sudulec pă dvanaest plemurlje dă Izrael.”

Isus spunji alu apostolur dă kuşnjur şă dă pretnjur şje vinji

*(Mt 26,31–35; Mk
14,27–31; Iv 13,36–38)*

³¹ Isus u zäs: “Şă tu Şimun, Şimun, punji ureci! Sotona u şjirut dopuştenje să vă iskušulaskă ka pă pşenică äm sito.^a ³² Ali ju mam arugat pănturu činji, dă änkriđala ata să nu kadă. Şă tu trăbă să ämbälurec äm vjeră pă fracii atej känd vij äm napoj la minji.”

³³ Petar u zäs: “Domnje ju mes spreman să mă duk äm čemică şă să mor ku činji!”

³⁴ Isus u äntors vorba: “Lasă mă să ac zăk kă kukoşu no kukuruzu astäs majnti dă şje tu mi tăgădi äm tri rändur kă nu mă kunoşc.”

³⁵ Isus jară lju äntribat: “Känd vam mănat afară fär dă đibularuş şă fär dă tăşc, ili cipiliş, arec äm şjeva ka potreba?”

Jej u zäs: “Nu.”

³⁶ Ali jăl u svätit: “Maj mejnkulo, dakă avec đibularuş jec ku voj, şă isto aša şă taşka şă dakă nu aj mač vindi şubac şă kumpără

^a 22,31 Đavao gände să lji odvojułaskă dă la Isus ka kum seljak odvajaleşci pşenică dă la ljuskă.

mač.^a 37 Kã sigurno trãbã sã sã ispunulaskã ŝje are skris dã minji, anume: ‘Jãl are smatralit dã zločinac’*–isto ŝje u zãs proroci dã minji trãbã sã sã ispunulaskã.”

38 Atunŝje jej ur zãs: “Ujtãci Domnje, noj avenj doj mačur.”

Jãl u ãntors vorba: “Aku ãj dãstul ku asta svat.”^b

Muka alu Isus ãm gardu dã Getsemanija

(Mt 26,36–46; Mk 14,32–42)

39 Isus u mers aku la Planina dã maslinur, kum ave jãl običaj sã fakã, ŝã učenici aluj ur vinjit ku jãl. 40 Kãnd u vinjit jãl pã lok, jãl u zãs alor: “Arugãcãvã dã aje sã nu kãđec ãm kuŝnjã!”

41 Jãl su maknulit ãndãrãt dã la jej aŝa dã parçi ka kum aj vãrlji petrã, ŝã u kãzut pã đinuc, ŝã sã aruga. 42 Jãl u zãs: “Tata, dakã tu gãndẽŝc je kljiŝtarusta dã patnjã dã la minji! Jarã nu fijã ame vojã mar ata fijã fãkutã!” 43 Atunŝje andalu

dãm nor u vinjit ŝã lu ãmbãlurit pã jãl. 44 Kum are ãm mari mukur jãl ŝã maj tari sã aruga. Ŝã znoju aluj su fãkut ãm kapljicur, dã sãnzï kura pã pãmãnt.^c 45 Atunŝje Isus su skulat dãm aruguminçi ŝã u mers ãm napoj la apostoli aluj. Jãl lju aflat kum sã kulka činjic dã žalji. 46 Aŝa jãl lju zãs: “Adãŝje vã kulkãc? Skulãcãvã ŝã arugãcãvã sã nu kãđec ãm kuŝnjã!”

Isus ãj apukat

(Mt 26,47–56; Mk 14,43–50; Iv 18,3–11)

47 Isus inka svite kãnd ur vinjit mulc ominj. Jej ur vinjit dã pã jãl. Unu dãm jej are ŝã Juda unu dãm dvanaest (12) apostolur. Jãl u vinjit dã apropi la Isus ŝã lu surutat ãm ubraz. 48 Ali Isus ju zãs aluj: “Juda, izdaleŝc pã minji, Fiŝjoru alu Omuluj, ku surutala?”

49 Apostoli kãnd u vãzut ŝje su dogodulit jej ur ãntribat: “Domnu, sã nji bãčenj ku mačurlje?”

^a 22,36 Kãnd učenici majnti ur krenulit sã propovjedãlaskã, Isus are tari popularan a ominji ur arãtat gostoprimstvo lu heje kari propovjedale poruka alu Isus. Stvarurlje sã promjenule aku a mulc ominj su suprotstavalu lu Isus a učenici trãbã sã sã pãzaskã sã fijã spremni sã sã osigurulaskã ŝã sã zaŝtitilaskã. * 22,37 Iz 53,12 ^b 22,38 *Aku ãj dãstul ku asta svat* Asta ar puçe sã fijã: 1. jej ari dovoljno mačur, ku alčilje vorbi: “aku avenj dovoljno mačur” ili 2. Isus gãndẽŝci jej sã ŝce sã svitaskã dã aje kã ari mačevur: “Dãstul ãj asta svat dã mačevur”. Kãnd Isus svite kã ar trbuji sã kumpiri mačevur, jãl lji svite dã opasnost ku kari su afla. Jãl anume nu gãnde sã kumpiri jej mačevur ŝã sã borulaskã. ^c 22,44 ãm orikic starogrčki rukopisur nu ari 43. i 44. redak.

⁵⁰ Šă unu dăm jej u luvit ku maču pã sluga lu popa mari, šă ju tijet ureče.

⁵¹ Isus u zãs: “Dăstul, nu maj vã bãcec!” Jăl u pus mãna pã ureci šă lu iscjelilit.

⁵² Atunșje Isus u zãs lu mar popur šă lu straža dă Hram, šă lu bãtãrnji kari ur vinjit afarã protiv dă jăl: “Ac vinjit ku mačur šă ku palicur ka pã buntovnik? ⁵³ Nikad nac rãdikat njiș žježjtu protiv dă minji kãnd arem ku voj ãm totã zã ãm Hram. Ali aku ãj vreme avostrã šă sã vladalaskã tama.”^a

Petar tãgãdeșci pã Isus

(Mt 26,67–75; Mk 14,66–72; Iv 18,15–18, 25–27)

⁵⁴ Atunșje jej lor apukat pã Isus, lor dus ãndãrãt šă lor dus la kasa la maj mari popã. Petar sljedile pã dãparci. ⁵⁵ Fok ur fãkut ãm sredina dă udvar, šă kum šãde lume akulo, Petar u vinjit ãntri jej. ⁵⁶ Una tãnrã slușkinja lu vãzut kã šaði ãm lumina dă fok, u mucãt pã jăl tari šă u zãs dă pã aje: “Omusta are ku jăl isto.”

⁵⁷ Ali jăl u tãgãdit šă u zãs: “Nu, ju nu mes. Ju nu ãl kunosk pã jăl!”

⁵⁸ Nu mult dă pã aje altu om lu vãzut šă u zãs: “Spunji! Tu jeșc unu dãm jej!”

Ali Petar u ãntors vorba: “Ju nu mes!”

⁵⁹ Hundiva unu șas dă pã aje altu om uporno tvrdãle: “Sigurno, asta om are ku jăl, kã jăl ãj Galilejac!”

⁶⁰ Ali Petar u zãs: “Ju nu șcuv dă șje sviteșci!” Šă točno atunșje kãnd inka svite, kukoșu u kukuruzãt.

⁶¹ Domnu su ãntors šă su ujtat pã Petar. Šă vorbilje lu Domnuluj ur vinjit ãm napoj la Petar, kum u zãs jăl: “Majnti dă șje kukoșu u kukuruzã astãs tu mi tãgãdi pã minji ãm tri rãndur.” ⁶² Šă Petar u mers afarã šă plãngãnt tari.

⁶³ Ominji kari ãl pãze pã Isus ãș fãșje șjuf dãm jăl šă ãl bãce.

⁶⁴ Jej ur pus fljancã pã oç, ãl luve ãm ubraz šă sã akãca dă jăl: “Ajde prorokuleșci! Spunji nji șjinji çu luvit ãm ubraz?” ⁶⁵ Šă jej alu Isus ur zãs maj mulci urãci vorbi.

Isus ãj la maj mari sud

(Mt 26,59–66; Mk 14,55–64; Iv 18,19–24)

⁶⁶ Dã rãkori ãm alta zã, bãtãrnji, una ku mar popur šă učitelji dă zakonu alu Mojsije, ur adus pã Isus ãm nençe dă sudu alor. ⁶⁷ Jej ur zãs: “Spunjinji dakã jeșc tu Krist.”

Jăl u ãntors vorba: “Sã vã spuj nu mac ãnkredži, ⁶⁸ šă sã vã ãntreb pã voj dă Krist, voj nu ac ãntorșji

^a 22,53 vladalaskã tama Aje ãj vreme kãnd Sotona lukrã.

vorba. ⁶⁹ Aku maj menkulo ju, Fišjoru alu Omuluj, uj fi am pučeri pă desna parci dă mănă lu Dimizov.”*

⁷⁰ Šă jej toc ur zăs, “Atunšje tu ješč Fišjoru alu Dimizov?”

Šă jăl u äntors vorba: “Da baš kum zăšjec! Ju mes!”

⁷¹ Atunšje jej or zăs: “Šefälj dokazur maj mult nji trăbujă? Noj sāngur anj auzăt dăm gura aluj!”

Isus la Pilat kari are upravitelj šă rimljanin

(Mt 27,11–14; Mk
15,1–5; Iv 18,28–37)

23 ¹ Toc kari as re dio dă sud sor skulat šă lor adus pă Isus la Pilat. ² Šă jej sor apukat să adukă optužbur protiv dă jăl: “Noj anj aflat kum strikă pă lumi. Jăl u zabranalit să să plăčaskă porezu lu Caru dă Rim. Jăl tvrdălešci kă jăl äj Krist Car.”

³ Pilat lu äntribat: “Ješč tu Car dă Židov?”

Isus u äntors vorba: “Da kum aj zăs tu.”

⁴ Pilat u zăs atunšje lu mar popur šă lu gărmaďă dă lumi, “Ju nam

aflat njimika dă šje laš optužuli šă suduli.”

⁵ Ali jej šă maj tari navalale: “Jăl bunulešci pă toc pă pământu anostru.^a Su apukat să äncevi am Galileja šă u vinjit am Jeruzalem.”

Isus am nenće lu Car Herod

⁶ Känd u auzăt Pilat kă să svitešci dă Galileja, jăl u äntribat: “Äj omusta dăm loku Galileja?”

⁷ Kum are informiran Isus pripadale alu autoritetu lu Herod, Pilat lu mănă la Herod kari are am Jeruzalem atunšje.

⁸ Herod are fălos kă veďi pă Isus. Kă dă mult gände să äl vadă pă Jăl daje kă u auzăt mult dă jăl, šă Herod să nadale kă lu vide să fakă čudur. ⁹ Herod svite mult, äntriba mulci, ali nu ju fost äntorsă njiš una vorba. ¹⁰ Mar popur šă učitelji dă zakonu alu Mojsije asre isto akulo šă jej ur zăs tari mar optužbur protiv dă Isus. ¹¹ Atunšje Herod šă stražurlje aluj äš făšje šodă dăm Isus šă äl făšje buländ. Jej lor ämbrakat pă jăl am haljinur dă Car šă lor mănă la Pilat. ¹² Šă am aje ză Pilat šă Herod kari asre dužmanj aku asre urtaš.

* **22,69** Ps 110,1 ^a **23,5** toc pă pământu anostru Äm original skrijă: “päm äntagă Judeja”. Ali ajišje să odnosulešci pă rimska provincija “Judeja”, pă cijela domovina alu Židov.

Isus ăm napoj la Pilat

(Mt 27,15–26; Mk
15,6–15; Iv 18,39–19,16)

¹³ Atunșje Pilat u čimat una pă mar popur șă pă alci vođur kari as re židovi șă pă gărmađă dă lumi. ¹⁴ Jăl lju zăs: “Voj ac adus pă omusta kă bunule pă lumi ali ju vă uvjerălesk kă kănd ăl ispičem nam aflat njiș șefălj krivică am jăl. Jăl nu ăj duvină njiș dă una krivică dă șje ac optužulit. ¹⁵ Njiș Herod nu aflat njimik ăm jăl, kapu lu mănat ăm napoj la noj. Jăl no făkut njimika șă zavredilaskă kaznă dă morči. ¹⁶ Ju uj da șă ăl bičalaskă benji benj șă luj slăbuză.”

Da li Pilat u slăbuză pă Isus ili pă Baraba?

^{17 a 18} Ali jej ur mužjit ăm grupur tari, “Ăndărăt ku omusta! Noj găndenj șă ăl slăbož pă Baraba!” ¹⁹ (Baraba are ăm čemică kă bunule pă lumi ăm Jeruzalem șă u amurăt.) ²⁰ Pilat daje gănde șă slăbodă pă Isus șă aša lju svătıt alor ăm napoj, ²¹ Ali jej tot ur mužjit maj tari: “Punjecăl pă krușji! Punjecăl pă krușji!”

²² Atunșje po treći rănd, jăl lju svătıt alor: “Adișje? Spunjecăm șje

rov u făkut omusta? Ju nu pot afla njimik rov șă zaslužulaskă morči. Aša luj dă șă ăl bičalaskă șă atunșje lăsa șă fugă.”

²³ Ali jej mužje șă maj tari, șă zahtjevale șă ăl puja pă krușji. Șă napokon jej ur kăpătat șje gănde. ²⁴ Pilat u dat zapovjed șă șă fakă kazna șje ur zahtjevalit jej. ²⁵ Aša ăm tokmă ku zahtjevula, jăl u slăbuzăt dăm čemică pă om șje u răđikat bună șă u amurăt ali jăl u ăntors pă Isus la jej șă ăl puja pă krușji.

Pă Isus ăl punji pă krușji

(Mt 27,32–44; Mk
15,21–32; Iv 19,17–27)

²⁶ Șă kum lor dus ăndărăt pă Isus, jej ur apukat pă om șje șă čima Šimun, dăm varușu Cirena, kari vinje akasă dăm sat. Jej ur pus krușje pă jăl șă dukă ăm loku lu Isus. ²⁷ Multă lumi ăl sljedile pă Isus șă mujer kari plănžje șă žalale pă jăl. ²⁸ Isus su ăntors la jej șă lju zăs: “Mujerilje dăm Jeruzalem, nu plănžjec păntu minji, mar plănžjec păntu voj șă păntu kupiji avoștri. ²⁹ Kă anume u vinji vremi^b kănd ur zășji lume, ‘Blagoslovuliči ăș elje kari nikad

^a 23,17 Ăm bătărnji grčki rukopisur ăj: ¹⁷ “Jej ave običaj pă festival kă are obavezalit pă unu dăm zatvoreniș șă slăbodă afară.” Vejs Mt 27,15; Mk 15,6. ^b 23,29 Asta vremi u vinjit 70 aj dă pă Krist. Kătănjilje dă Rim u opkolulit șă uniștilit Jeruzalem șă u murit pă mulc židovur.

no ar avut ša injimilje kari nikad nor purtat kupij ša cäcälje kari nikad nor avut lapci äm jelji!^a

³⁰ Lume sor apuka atunšje sa zäkä lu planinur: ‘Käđec žos pä noj!’ ša lu đalur: ‘Astupäcänji!’^{* 31} Kä dakä fašji dastafelji stvarur lu ljemnjilje verž, šje nar puće sa peci uskat?’^b

³² Akulo asre isto doj alci, amändoj kriminalci kari träbä sa fijä pus pä krušji sa mori ku Isus una. ³³ Känd ur vinjit pä loku šje sa čima osu dä kap, jej lor apukat ša lor pus pä krušji, una ku doj kriminalci, unu pä desna, unu pä ljeva parće aluj.

³⁴ Ša Isus u zäs: “Tata Dimizovu amnjov, jartälji kä jej nu šcijä šje fašji.”^c Ša vojnici ur skos kockä sa sa ämperci däm coljilje aluj äntri jej.*

³⁵ Lume stäće ša sa ujta; ša vladarur asre akulo ša ä räđe: “Jäl u spasalit pä alci. Aku dakä äj Krist, akuljes dä la Dimizov, lasä sa sa spasalaskä sängur!”

³⁶ Kätänjilje isto äš fäšje šjuf däm jäl. Ša jej ur vinjit ša u ämbijet aluj ucät.^{d *37} Jej ur zäs: “Dakä ješč tu Caru dä Židov, spasaleščici pä činji sängur!” ³⁸ Sus la kap are skris: “Asta äj Caru dä Židov.”

Doj kriminalc una pä krušji ku Isus

³⁹ Unu däm eje kriminalc kari äs re puš pä krušji ku Isus äl vređile ša jäl u zäs: “Dakä ješč tu Krist, atunšje spasaleščici, ša pä noj isto!”

⁴⁰ Altu kriminalac lu mužjit pä elši ša u zäs: “Nu ci frikä dä Dimizov? Tärpälešč ista kazna ka jäl. ⁴¹ Tu ša ju šcenj ista pravedno kaznalic. Noj anj kápätat kaznä dä lukrurlje relji, ali omusta no fäkut njimika.” ⁴² Atunšje ju zäs lu Isus: “Isuse, ängändeščici tu dä minji känd vi vinji äm kraljevstva ata.”

⁴³ Isus ju zäs äm änturšjalä dä vorba: “Anume, ju äc zäk: astäs vi fi ku minji äm Raj!”

^a **23,29** Äm aje vremi kupiji äm Jeruzalem ur trpäli tari urät. Atunšje ominji ur gändi kä äj maj benji dä ominj sa nu ajvi kupij. Nuj tugä maj mari känd vejs kum kupiji alor patalešči ili mori. ^{*} **23,30** Hoš 10,8 ^b **23,31** Uskat ljemnu maj tari arđi dä kit verđi ljemnu. Arđala značalešči patalala ili kaznä. Isus are pä krušji ka verđi ljemnu daje kä jäl nu zaslužilit sa ardä (sa trpälaskä). Ominji kari u odbacalit pä Isus as re ka uskat ljemnu. Zaslužilit sa ardä (sa patalaskä) dä grehurlje alor. ^c **23,34** Ša Isus u zäs: “Tata Dimizovu amnjov, jartälji kä jej nu šcijä šje fašji.” Äm orikic grčki rukopisur nuj asta skris. ^{*} **23,34** Ps 22,18 ^d **23,36** Ocät are jeftinä buturä kari obični ominj bije. Vojnici fäšje šjuf däm Isus ša äj däđe jeftinä buturä alu šjinjiva kari äj kralj. ^{*} **23,36** Ps 69,21

Morče lu Isus

(Mt 27,45–56; Mk
15,33–41; Iv 19,28–30)

⁴⁴ Känd are hundiva dämnpjaza, are äntunjerik äntreg pämäntu pän äm tri (3) šasur. ⁴⁵ Sorilje are äntunjerik, šä feringa äm Hram^a su tijet pä pola. ⁴⁶ Atunšje Isus u pläns äm graj tari šä zäšje: “Tata äm mänjilje atelji ju puj duhu amnjov.” Känd u zäs Isus asta, jäl u murit.

⁴⁷ Känd u väzut asta kapetanu šje u fost, jäl u slavalit pä Dimizov kum u zäs: “Omusta are sigurno pravedan!” ⁴⁸ Šä totä lume kari sor akuljes sä vadä kum lor punji pä krušji, känd ur väzut šje u fost, ur mers akasä šä äš bäče dä žalji čepturlje. ⁴⁹ Ali toc kari äł kunušće pä jäl una ku mujerilje kari ur vinjit ku Isus däm Galileja stäče šä sä ujta dä däparci.

Josip punji äm gropä pä Isus

(Mt 27,57–61; Mk
15,42–47; Iv 19,38–42)

⁵⁰ Are om šje sä čima Josip. Jäl are član dä mari sud dä židov. Bun om šä pravedan ⁵¹ kari no dat pä prav la odlukurlje šje ur fäkut ku

Isus. Jäl are däm Arimateja, unu varuš la Judeja šä are däm unu kari aščipta sä vijä kraljevstvo lu Dimizov. ⁵² Omusta u mers la Pilat šä lu äntribat dakä poči kăpäta tela lu Isus. ⁵³ Josip u lot žos pä Isus dä pä krušji šä lu änvälit äm plahtä. Šä lu pus äm gropä šje are sklesalitä däm peträ äm kari inka njime no fost ängrupatä. ⁵⁴ Zuva dä pripremă are šä zuva dä sämbäta vinje.

⁵⁵ Mujerilje kari ur vinjit ku Isus däm Galileja isto äł sljedile. Jelji ur väzut gropa, šä kum are tela aluj postavalitä. ⁵⁶ Aša ur mers äm napoj šä ur pripremlit uloj šä parfemur sä unğă tela alu Isus, ali pä zuva dä sämbäta jej sä odmarale dä pä zapovjed alu Mojsije.

Isus nuj maj mult äm gropä

(Mt 28,1–10; Mk 16,1–8; Iv 20,1–9)

24 ¹ Elši zuva dä säptämănă, are duminjika, tari dä điminjaca mujerilje ur mers la gropä, šä adušje uloj ku miros šje ur pripremlit. ² Jej ur aflat peträ^b kă u fost äntorsă ändărät dä la gropä. ³ Känd ur tunat jej nor aflat tela lu Domnu Isus. ⁴ Šä atunšje, känd inka stäče akulo äm šok,

^a 23,45 *feringa äm Hram* Asta ferinğă are 25 metara dä nalt šä odvajale svänt loku dä la Hram. ^b 24,2 *petră* Asta are mar, isklesan okruglă peträ dovoljno mari sä askundă ulaz dä mărmanči. Trăbuje maj mulc ominj sä maknalaskă petra.

ujtáci! Doj ominj stáče lāngǎ jelji ām colji šje svitlāze. ⁵ Mujerilje sur ānfrikušat tari, kapu sur poklonulit pān la pāmānt ku ubrazu šā ominji lJOR zās: “Adišje kutác pā om ām kust āntrǎ ominj morc? ⁶ Jāl nuJ ajiše. Jāl u uskrsnulit! Āngāndecāvǎ šje vu zās jāl kānd are inka ām Galileja: ⁷ “Trǎbǎ ju Fišjoru Omuluj sǎ fjuv dat ām mǎnjilje lu ominji rej šā sǎ mǎ puji pǎ krušji daje sǎ uskrsnulaskǎ pǎ treća (3) zǎ.”*

⁸ Atunšje jej sor āngāndit dǎ vorbilje aluj. ⁹ Kānd sor āntors dǎ la gropǎ kutotu asta ur spus alu jedanaest (11) apostolur šā alu toc. ¹⁰ Jelji as re Marija dām varušu Magdala, Ivana šā Marija, mumāsa lu Jakov, kari u adus hiru la apostolur. ¹¹ Ali puvešče alu mujeriljelje lju su vǎzut alu apostolur kǎ svite bulunzemi, dǎ aša nu lJUR ānkrizut. ¹² Ali Petar su skulat šā u aljirgat la gropǎ. Akulo u stat sǎ sǎ ujći ām nontru, šā u vǎzut numa plahtǎ. Atunšje u mers ām napoj hundi are šā sǎ āntriba šje u fost aje.

Isus sǎ aratǎ la ućenikur pǎ kalje ām Emaus

¹³ Ām aje ista zuva doj (2) ućenikur mǎržje ām lok Emaus, jedanaest (11) kilometara dām

Jeruzalem. ¹⁴ Jej svite una ku alt šje u fost. ¹⁵ Atunšje kānd svite šā kānd sǎ āntriba dǎ kutotu aje, Isus sāngur u vinjit šā umbla ku jej. ¹⁶ Ali alu oći alor are uskratalit sǎ nu āl kunoskǎ pǎ Isus.

¹⁷ Isus lju āntribat pǎ jej: “Šā šje raspravljalec aša iskreno kānd umblǎc?” Šā jej or stat trišč.

¹⁸ Unu dām jej, unu kari sǎ čima Kleofa, ju āntors vorba: “Ješč tu jedini stranac ām Jeruzalem kari nu šćijǎ šje u fost ajiše ām zadnji par zǎlji?”

¹⁹ Isus u āntribat: “Šje u fost?”

Jej ur āntors vorba: “Dǎ kutotu šje su dogodulit ku Isus dām Nazaret. Jāl are Prorok, om bǎlour ām djelur, šā ām vorbi ām njenće lu Dimizov, šā la lumi.

²⁰ Mar popur šā anoštri poglavarur lor dat sǎ sudulaskǎ pǎ Isus pǎ morći, šā jej lur pus pǎ krušji!

²¹ Noj nji nadalenj kǎ āj jāl ala unu kari u otkupili Izrael. Šā astās āj treća (3) zuva dǎ atunšje. ²² Ali pǎ aje kutotu orikići mujer dām grupa anostrǎ nju iznenadalit benji benj. Dǎ rǎkori dǎ điminjacasta jelji ur mers la gropǎ. ²³ Jelji nu ur aflat tela aluj, mar ur vinjit ām napoj sǎ nji zǎkǎ kǎ ur vǎzut vizijǎ dǎ andelj dǎ kari ur zās kǎ Isus āj ām kust. ²⁴ Orikic dām grupa anostrǎ ur mers la gropǎ sǎ vadǎ šā ur aflat

* 24,7 Lk 9,22

kum ur spus mujerilje ali nu lor văzut pã jãl.”

²⁵ Šã Isus lju zãs: “O voj ominj bulãnz šã ãm sufljičilje avoštři nu šcec spremni sã ãnkriðec šje ur zãs proroci!” ²⁶ Nar trãbuji Krist sã patalaskã dã toçi stvarurlješce šã atunšje Dimizov sã ãl proslavalaskã?”^a ²⁷ Jãl u spus maj menkulo šje are zãs dã jãl, ãm toçi svãnti kenvijur; su apukat ku Mojsije šã pãm toc Proroci.

²⁸ Kãnd ur vinjit dapropi ãm lok hundï mãržje, Isus su arãtat ãm namjerã sã mergã maj menkulo. ²⁹ Ali jej lor nagovorulit sã rãmãji. “Rãmãnji ku noj; mar ãj kasno. Zuva ãj mar gata.” Atunšje jãl u mers ãm nontru sã rãmãji ku jej. ³⁰ Atunšje kãnd are ku jej la masã, Isus u lot pitã, u blagoslovolitu šã u rupt ãm dovã šã lju dat alor. ³¹ Aku oçi alor puçe sã vadã, šã jej lor kunuskut, šã dã pã aje Isus u nestalit.

³² Šã jej ur zãs una la alt: “Nu nji arðe sufljičilje anoštři kãnd svite jãl ku noj pã kalji, šã kãnd nji objasnale jãl svãntã kenvijã?” ³³ Atunšje jej sor skulat šã ur mers ãm napoj ãm Jeruzalem. Akulo ur aflat pã jedanaest (11) apostolur una pã kupã, šã pã orikic alci ku jej. ³⁴ Ešce lJOR spus: “Domnu

anume u uskrsnulit, šã su arãtat la Šimun.” ³⁵ Doj (2) učenikur ur spus šje ur pãcãt pã kalji, šã kum lor kunuskut kãnd u rupt pita.

Isus sã aratã la učenikur

(Iv 20,19–23)

³⁶ Čak šã kãnd svite dã aje šje ur pãcãt, Isus stãce akulo ãntrã jej šã jãl lju zãs: “Putuljalã fijã ku voj!” ³⁷ Jej as re zubunjic šã ãnfrikušac kã jej gãnde kã veði duh. ³⁸ Ali Isus u zãs: “Adišje vi frikã? Šã adãšje vinji sumnjur ãm sufljičilje avoštři?” ³⁹ Ujtãcãvã la pišjorilje amelji šã la mãnjlilje amelji! Ujtãcãvã ju mes! Punjec mãnjlilje šã uvjerilecãvã, kã duh nari karnji šã osã kum viðec kum ju am.” ⁴⁰ Kãnd u zãs asta jãl lju arãtat mãnjlilje šã pišjorilje.

⁴¹ Ali dã fãlušuja mari, jej inka nu ãnkriðe, šã sã čudule. Jãl lju zãs: “Avec ajiše šjeva dã mãnkat?” ⁴² Jej jur dat aluj dãrab dã pešçi fript. ⁴³ Isus u lot šã u mãnkat ãm nence alor.^b

⁴⁴ Isus lju zãs: “Asta ãj aje šje ju vã svitem avovã kãnd arem inka ku voj: kutotu stvarurlje kari dã minji as re skrišã ãm zakonu lu Mojsije, šã ãm kenvijurlje dã prorokur šã ãm Psalmur trãbuje sã sã ispunulaskã.” ⁴⁵ Atunšje jãl

^a 24,26 Asta svitešçi dã vremi kãnd Isus u kãpãta čast šã slava kãnd jãl u fi car. ^b 24,43 Asta u fãkut sã lji areçi kã nuj duh, kã duhovur nu mãnãnkã.

lju dăsvăkut găndurlje alor să potă să prišjepi svântă kenvija. ⁴⁶ Jej u zăs: “Asta aj skris am svântă kenvijă: kă Krist trăbă să patalaskă šă să uskrnulaskă dăm morc pă treća (3) ză. ⁴⁷ Isto aša ankăjală šă jirtala dă grehur ar trăbuji să fijă propovjedalići am numilje aluj alu toći nacijurlje aša Dimizov lju jirta grehurlje alor, šă să să apuși elși ku propovjed am Jeruzalem. ⁴⁸ Voj šcec svedoci dă stvarurlješće.

⁴⁹ Šă ju uj mănă žos pă voj Duh svânt šje Tata amnjov u igirit. Ali

rămănjec ajiše am varuș păn šje nu vic fi ambrăkac ku pučeri dă sus!”^a

Isus să antoršji am nor

(Mk 16,19–20; Dj 1,9–11)

⁵⁰ Isus lju dus dă apropi am lok Betanija. Jăl u răđikat mănjlje am sus šă lju blagoslovulit pă jej. ⁵¹ Šă kănd lji blagoslovule pă jej, jăl u fost răđikat šă dus sus am nor. ⁵² Jej să klanjale la jăl, šă ku fulușuje mari sur antors am Jeruzalem, ⁵³ šă am Hram cijelo vreme al blagoslovule pă Dimizov.

^a **24,49** *ambrăkac ku pučeri dă sus* Sila alu Dimizov u astupa isto ka kum coljlje astupă pă osobă, ku aje u kăpăta sila dă Svânt duhu să svjedočulaskă lu alci dă Isus.

Rječnik

1¹ *amen, anume* “Amen” aj vorba kari sã koristilešči sã trãji pažnjã pa šjeva šje omu u zãs. Često sã koristilešči na kraju ãm arugalã a atunšje sã poči prevoduli “la sã fijã aša”, “la sã sã dogodulaskã aje” ili “aša aj”, spunji kã sã slagalešči ku arugala ili aratã željã sã sã audã arugala. ãm ãnvãcala aluj, Isus koristile “amen” jãl naglasale istina dã šje svite. Često dã pã aje zãšje “ju vã zãk” kãnd sar vi apukat ku ãnvãcala kari are povezano ku haje majnti una dã šje svite atunšje sã poči prevoduli ka: “da, anume ju vã zãk” ili “asta aj istina a ju vã zãk”. Vorba “anume, anume vã zãk” sã poči prevoduli ka “asta anume iskreno vã zãk” ili “asta šje vã zãk aj anume”.

2

anđalu, arkandeo, glasnik
Anđalu aj tari balour duhovno biće pã kari lu stvorulit Dimizov. Anđeji postojulešči sã služulaskã numa alu Dimizov, sã lukri numa šje lji zãšji. Vorba “arkandeo” aj anđal kari vladalešči ili vodulešči pã alci anđej. Vorba “anđal” doslovno značalešči “ala kari

dušji vorba”. Vorba “arkandeo” doslovno značalešči “glavni kari dušji vorba”. Jedini anđal kari sã spominjelešči ka “arkandeo” ãm Biblijã aj Mihael. ãm Biblijã, anđeji alu ominj adušje porukur dã la Dimizov. Elje porukur ave uputur šje Dimizov kotã dã la ominj. Anđeji svite alu ominj dã događajur kari tek sur dogoduli ãm budućnost ili dã događajur kari mar su dogodulit. Anđeji ari dã la Dimizov autoritet ka predstavnicu aluj, a unjer ãm Biblijã svite ka kum Dimizov ar vi svitit. Anđeji služule alu Dimizov aša sã štitilaskã šã pučeri alu ominj. Posebnã vorbã, “anđalu Jahvin” ari maj mulči značenjur: 1. poči fi “anđalu kari predstavljalešči pã Jahve” ili “glasnik kari služulešči alu Jahve”; 2. poči fi numa pã Jahve, kari izgledale ka anđalu kãnd svite ku ominj. Bilo kari dãm elje značenjur objasnale kum anđalu sã koristilešči. “Anđalu” sã poči prevoduli pã maj mulči naćinur. Na primjer, “glasnik dã la Dimizov” ili “dã la Dimizov dãm nor sluga” ili “dã la Dimizov duhovni glasnik”. Vorba “arkandeo” sã poči prevoduli ka

“glavni anđal” ili “anđal kari aj glavni” ili “vođa anđal”.

3

apostoli, apostolstvo “Apostoli” as re ominj kari Isus lju mǎnat sǎ propovjedǎlaskǎ dǎ Dimizov šǎ dǎ kraljevstva aluj. Vorba “apostolstvo” položaj dǎ autoritet alor kari as re izabrani ka apostoli. Vorba “apostol” značalešči “šjinjiva kari aj mǎnat ku određeni cilj”. Apostol ari ista autoritet ka ala kari lu mǎnat. Isus dvanaest maj bliski učenikur ur rǎmas elši apostolur. Alci ominj, ka kum as re Pavao šǎ Jakov, jej isto as re apostolur. Dǎ pǎ pučere alu Dimizov, apostoli puče sǎ propovijedalaskǎ evandelje šǎ sǎ ǎntremi pǎ bičež ominj, čak sǎ mǎji afarǎ pǎ demonur dǎm ominj.

4

arka “Arka” aj kutijǎ dǎm ljemn sǎ sǎ potǎ cǎnje ǎm nontru šjeva ili sǎ sǎ zaštitilaskǎ. Arka poči fi mari šǎ mikǎ, ovisno dǎ šje sǎ koristilešči. Vorba “arka” sǎ koristilešči dǎ mari brod dǎm ljemn kari Noa lu fǎkut dǎ rǎnd dǎ potop. Arka ave ravan pod šǎ falur. Asta sǎ poči prevoduli ka “mari brod”, “lađa”, “teretni brod” ili “mari brod ka kutija”. Hebrejska vorba kari ajišje sǎ koristilešči aj ista vorba dǎ košarǎ ili kutijǎ hundi Mojsije are ka kupilu mik,

kǎnd mama lu lǎsat pǎ rijeka Nil sǎ ǎl askundǎ. Obično sǎ prevodilešči ka “košara”. ǎm izraz “kovčeg dǎ savez” koristilešči alta vorbǎ. Asta sǎ poči prevoduli ka “kutija” ili “škrinjǎ” ili “lavor”.

5

autoritet, pučere, vlast Izraz “vlast” aj moć, kontrolǎ ili autoritet pǎ ominj, pǎ životinjur ili pǎ pǎmǎnt. Dǎ Isus Krista sǎ zǎšji kǎ ari vlast pǎ pǎmǎntu ǎntreg ka pǎ prorok, svećenik šǎ car. Vlast alu Draku zauvijek aj poraženǎ ku morče alu Dimizov pǎ krušji. Kǎnd sǎ stvarale, Dimizov u zǎs kǎ omu u ave vlast pǎ pešć, vrǎbuj, pǎ kutotu stvorenje pǎ pǎmǎnt. Ovisno dǎ kontekst, altu naćin dǎ prevodulalǎ asta izraz ar puče ukljućuli “autoritet” ili “moć” ili “kontrolǎ” ili “pučere”. Izraz “sǎ avenj vlast pǎ” sar puče prevoduli ka “vladalenj ku šjinjiva” ili “upravljalenj”.

6

ǎnkǎješči, ǎnkǎjala Spunji “sǎ nji ǎnkǎjenj” šǎ “ǎnkǎjala” kǎnd sǎ ǎntoršji dǎ la grijeh šǎ nji ǎntoršjenj la Dimizov. “Sǎ nji ǎnkǎjenj” značalešči sǎ nji ǎntoršjenj dǎ la grešni ljudski naćin kum jej sǎ gǎndešči šǎ avenj ponašanje ka kum ari Dimizov. Kǎnd ominji anume sǎ ǎnkǎješči dǎ la grehurlje alor, Dimizov anume

jartă, nji ažită sã fijenj poslušni aluj. Izraz “sã nji ankãjenj” sar puče prevoduli ka “aje sã nji antoršjenj dã la grehur”.

7

ankriđala, vjera Općenito, izraz “vjera” spunji dã ankriđala, pouzdanje ili sigurnost ãm šjinjiva ili ãm šjeva. “Sã avenj vjerã” ãm šjinjiva značalešči kã ankriđenj kã šje spunji šã fašji anume šã vredno pouzdanja. “Avenj vjerã ãm Isus” značalešči sã ankriđenj ãm ãnvãcala alu Dimizov dã Isus, posebno ominji sã sã pouzdulaskã ãm Isus šã ãm žrtva aluj sã lji očitilaskã dãm grehurlje alor, sã lji spasalaskã dãm kaznur kari zaslužulešči dã rãnd dã grehurlje alor. Prava vjera ili ankriđala ãm Isus u fašji ãm aje osobã sã ajvi bunji plodovur ili ponašalala daje kã ãm jãl kustã Svãnt Duh. Unjer “vjera” ãj ãnvãcala dã Isus, ka ãm izraz “istina dã vjerã”. ãm kontekst ka kum ãj “sã cãnjenj vjera” ili “sã lãšãnj vjera”, izraz “vjera” ankriđala ãm ãnvãcala dã Isus. ãm orikiči kontekstur, “vjera” sar puče prevoduli ka “ankriđala” ili “uvjerenje” ili “pouzdanje” ili “sigurnost”.

8

ankrizut, ankriđala, uvjerenje Spunji “ankrizut” šã “ankrizut” ãs blisko povezani, ali ari različita

značenjur. “Ånkrizut” sã poči prevoduli ka “ščijenj šje ãj istina” ili “ščijenj šje ãj točno”. “Ånkrizut” sar puče prevoduli ka “do kraja sã nji pouzdalenj” ili “sã nji pouzdalenj šã sã askultãnj” ili “sã nji oslanjalenj šã sljedilenj”.

9

Beelzebul Beelzebul are numi dã Sotona ili drak. Unjer sã skrije “Belzebub”. Asta numi doslovno značalešči “gospodar dã mušč”, šje značalešči “vladar pã demonur”. Asta numi ãj povezano ku numilje alu lažni dimizov “Baal-zebuba” dãm Ekron (vejs 2 Kr 1,2, 3, 6).

10

blagoslovulešči, blagoslovilit, blagoslov “Blagoslovilit” pã šjinjiva ili šjeva značalešči kã sã dogoduli šjeva benji ili sã sã dogudulaskã benji alu aje osobã ili alu stvarur kari sã blagoslovulešči. Blagoslovilit pã šjinjiva značalešči sã izrazalenj kã gãndenj benji sã sã dogudulaskã alu aje osobã. Kãnd ominji “blagoslovulešči” pã Dimizov jej izrazalešči alu Dimizov sã fijã blagoslovljen, aje značalešči kã ãl hvalalešči šã slavalešči. Izraz “blagosloviti” unjer sã koristilešči dã posvećenje dã mãnkari majnti dã šje nji apukãnj sã mãnkãnj dãdenj zahvalã šã slavã alu Dimizov dã mãnkari. “Blagosloviti” sã

poči prevoduli ka “obilno sã nji pobrinulenj dã” ili “sã fijenj tari ljubazni pãngãlã šjinjiva”. “Dimizov tari u blagolsovulit” sã poči prevoduli “Dimizov u dat tari bunji stvarur” ili “Dimizov obilno su pobrinulit dã” ili “Dimizov u fãkut tari mulči benji stvarur”. “Jãl ãj blagoslovljen” sã poči prevoduli “jãl u ave mari korist” ili “jãl u sãmcã bunji stvarur” ili “Dimizov u da sã napredãlaskã”. “Blagoslovulitã ãj aje osobã kari” (“Blažen ãj ala kari”) sã poči prevoduli ka “kum ãj benji kãnd osoba kari!” Izrazi ka “blagoslovljen ãj Domnu” sã poči prevoduli ka “la fijã Domnu blagoslovljen” ili “slava alu Domnu” ili “ju slavalesk pã Domnu”. Æm kontekst kãnd blagoslovulešã mãnkare, asta sã poči prevoduli ka “u zahvalalit alu Dimizov dã mãnkari” ili “u slavalit pã Dimizov daje ku lju dat mãnkari” ili “u posvetilit mãnkare, slavale pã Dimizov dã je”.

11

bučez, bučuzala Æm Novi zavjet, izraz “bučez” šã “bučuzala” obredno spãlala dã kršćani ãm apã sã areči kã jej ãs čisti dãm grehur šã una ku Krist. Osim bučuzala ku apa, Biblija spunji dã “bučuzala ku Duhu Svãnt” šã ku “bučuzala ku foku”. Vorba “bučuzala” sã

koristilešči ãm Biblijã kum sã nji aflenj kãnd tari patalenj. Kršćani ari različitur mišljenjur kum ar trãbuji šjinjiva sã sã bučezi ku apa. “Bučuzala” sã poči prevoduli ka “čistilala”, “vãrsat pã”, “uronulala”, “spãlat” ili “duhovno čistilit.” Na primjer, “vã bučez ku apa” sã poči prevoduli ka “uronulala ãm apã”.

12

čimala, poziv, čimat, čimãnj

Izrazur “čimat” šã “čimala” doslovno značalešči kãnd zãšjenj šjeva glasno alu šjinjiva kari nuj dã apropi. “čimala” pã šjinjiva značalešči sã nu mužjenj glasno sã svitenj alu šjinjiva kari ãj dã parči. Isto aša pučenj mužji la Dimizov sã nji ažuči. Često ãm Biblijã, “čimat” ari značenje “sã okupilenj” ili “zapovjedilenj sã vijã” ili “tražalenj sã vijã”. Dimizov čamã pã ominj sã vijã la jãl šã fijã narodu aluj. Aje ãj “poziv”. Izraz “čimat” koristilenj ãm Biblijã ku značenje kã Dimizov u odredilit ili izabralit pã ominj sã fijã kupiji aluj, sã fijã slugur šã heje kari adušji porukur dã spasenje dã pã Isus “čimat dã pã šjinjiva” Dimizov zãšji kã jãl u čimat narodu aluj dã pã jãl. Altu izraz “dã pã numi čam čimat” znači kã Dimizov šcijã numilje alu aje osobã šã kã posebno u izabralit. Izraz “čimala” sar puče

prevoduli ka “să nji arugănj dă pomoć” ili “să nji arugănj hitno”. Kănd Biblija spunji kă Dimizov nju “čimat” să fijenj slugurlje aluj, aje sar puče prevoduli ka “posebno nju izabralit” ili “nju odredilit” Izraz “atov poziv” sar puče prevoduli ka “namjera ata” ili “namjera alu Dimizov pãntru činji” ili “poseban lukru pãntru činji”. “Să čimănj numilje alu Dimizov” sar puče prevoduli ka “să čimănj numilje alu Domnu să ovisilenj dă jăl” ili “să nji pouzdalenj âm Domnu să ăl askultănj”. “Čimat dă” sar puče prevoduli ka “tražalenj” ili “zahtijevalenj” ili “zapovjedilenj”. Izraz “să nji čimănj ku numilje amnjov” sar puče prevoduli ka “dăđenj numilje amnjov, să areči kă pripadalec a mijă.” Kănd Dimizov spunji: “Čimănj dă pã numilje aluj” sar puče prevoduli kă “šču numilje amnjov, ju čam izabralit”.

13

čist, čistilala, pročistiti Fi “čist” značalešči kă nu aj mană ili nu aj njimik šje nu trãbă fijă ajišje. Čistilit značalešči să maknulenj šje zagadalešči. Âm Stari zavjet dă zakon, “čistilala” dăm stvarur kari fašji aje stvar ili pã osobă ka kum aj bičišug, ili fãtală. Stari zavjet ave zakon kari svite alu ominj kum să să čistilaskă ominji

kum să očistilaskă dăm grehur dă pã žrtvã alta životinjur. Asta are privremeno. Âm Novi zavjet, să fij čist značalešči să fij čist dăm grehur. Jedini naćin kum ominji să poći očistili do kraj dăm grehur aj să ĉi pokajalešć šă să apušj pokajanje šă Božji oprost âm pouzdanje âm Isus šă âm žrtva aluj. Izraz “pročistiti” să poći “fišjenj ĉisti”. Drugi naćin dă prevodulală “să fijenj ĉisti” poći ukljućuli “čistilala” ili “duhovno spãlală”.

14

čist, očistiti Izraz “čist” doslovno značalešči kă nu ari njimik imos. Âm Biblijă, ĉesto să koristilešči âm preneseno znaćenje ka “svânt” ili “slobodan dăm grehur”. “Očistiti” aj proces kănd fãšjenj šjeva “čist”. Să poći prevoduli ka “spãlala”. Âm Stari zavjet, Dimizov u zăs alu Izraelci kari životinjur u odredilit ka obred “čist” kari âs “nećisti”. Ćar ĉistă životinjur poći koristili dă mănkaru ili dă žrtvã. Âm asta kontekst, izraz “čist” značalešči kă aje životinjă alu Dimizov are prihvatljivo dă upotrebă dă žrtvã. Osoba kari ave bičišigur pã pelji ar fi nećistă kănd pelje nu sar izljećili šă nu are zarazna. Uputur kum să să koristilaskă să čistilenj pelje ar trãbuji să să poštilaskă atunšje aje osobă sar puče proglasali “čist”. Unjer “čist” să koristilešči

ăm preneseno značenje känd
să svitešči dă moralna čistoća.
Asta izraz sar puče prevoduli dă
moralna čistoća.

15

Domnu, gospodaru Izraz
“domnu” äj šjinjiva kari ari
vlasništvo ili autoritet pă alci
ominj. Asta vorbă unjer să
prevodulešči ka “gospodar”
känd să obratalešči la Isus ili känd
svitešči dă šjinjiva kari ari robovur.

16

**drak, demon, rov duh, nečist
duh** Toči ešće nazivur opisilešči
kă jej äs demonur šă rej duhovur
anđeji kari u kăzut. Dimizov u
stvorulit anđelur să služulaskă
aluj. Känd draku su pobunulit
protiv dă Dimizov, orikic anđej
isto su pobunilit protiv dă Dimizov
aša Dimizov lju arunkat afară dăm
nor. Änkriđenj kă jej äs demonur,
rej duhovur, “anđej kari u kăzut”.
Unjer ešće demonur să čamă
“nečisti duhovi”. Izraz “nečist”
značalešči “rov” ili “nu svănt”.

17

ari drak äm jăl Osoba kari ari
drak äm jăl ari demon ili rov duh
kari upravljalešči ku gändurlje alor
šă ku djelurlje alor. Isus u izliječilit
pă ominj kari as re ku demonur,
zapovjedale alu demonur să
ješi afară dăm jej. Asta să čamă
“istjerivanjem” pă demonur.

18

duh, duhovan Izraz “duh” äj dio
dă om šje nu să veđi. Känd osoba
mori, duh alji lasă tela. “Duh”
poči fi stav ili emocionalno stanje.
Izraz “duh” poči fi biće kari nu
ari fizički telă, posebno rov duh.
Duh lu aje osobă äj dio kari poči
kunošči pă Dimizov šă să änkradă
äm jăl. Općenito, izraz “duhovan”
opisilešči bilo šje äm nu fizički
svet. Äm Biblijă skrijă kutotu dă
Dimizov, a posebno dă Duhu Svănt.
Na primjer, “duhovnă mănkarı”
dă pă änvăcala alu Dimizov kari
dă mănkarı alu duhu dă osobă, šă
“duhovna mudrost” đe znanje šă
pravedno ponašanje kari vinji dă
pă săla alu Duhu Svănt. Dimizov äj
duh šă jăl u stvorulit altă duhovnă
bića kari nari fizičkă telă. Anđeli
äs duhovna bića, uključujuči pă
eje kari să pobunulešči protiv
dă Dimizov a jej äs rej duhovur.
Izraz “duh (šjeva ili šjinjiva)” poči
značali “kari ari osobinur (šjeva ili
šjinjiva)” ka izraz “duh mudrosti”
ili “äm duhu alu Ilije”. Primjerur
“duhovur” ka stav ili emocijur kari
uključulešči “duh dă frikă” ili “duh
dă ljubomoră”. Ovisno dă kontekst,
orikiči načınur dă prevodulală
“duhovur” ar puče uključuli “nu
fizičko biće” ili “unutarnji dio”
ili “unutarnje biće”. Izraz “duh”
sar puče prevoduli ka “rov duhu”

ili “rov duhovno biće”. Unjer izraz “duh” koristilenj sã arãtãnj osjećajur alu aje osobã ka ãm slućaj “duhu amnjov su ãntristat ãm minji pã dã nontru”. Asta sar puće prevoduli ka “am fost ãntrist ãm duhu amnjov” ili “am sãmcãt mari žalost”. Izraz “duh (šjinjiva ili šjeva)” ka “karakter (šjinjiva ili šjeva)” ili “utjecaj (šjinjiva ili šjeva)” ili “stav (šjinjiva ili šjeva)” ili “razmišljanje (šjinjiva ili šjeva)”.

19

duša, kustu Duša ãj unutarnji kari nu sã veđi šã vjećni dio alu aje osobã. Aje ãj nefizićki dio osobe. Vorba “duša” šã “duh” ãs dovã razlićitur ili poći fišje dovã nazivur kari ãj ista. Kãnd osoba mori, duša alji lasã tela. Vorba “duša” unjer sã koristilešći ãm preneseno znaćenje. Na primjer, “duša kari grešilešći” znaćalešći “osoba kari grešilešći” šã “duša ame ãj umornã” znaćalešći “ju mes umoran”. ãm ista kontekst, “duša ame” sar puće prevoduli “ju” ili “pã minji”. ãm Heb 4,12, fraza ãm preneseno znaćenje “odvajalala duša šã duh” ar puće znaćali “duboko pronicanje ili razotkrivanje osoba pã dã nontru”.

20

farizej Farizeji as re vaźnã šã moćna skupinã dã židovur vjerski vođur ãm vreme alu Isus. Mulc

ãntri jej as re poslovni ominj srednjeg staleža, a orikic as pop. Dãm toc židovski vođur, farizeji as re maj strognã ãm zakonu alu Mojsije. Lji are bitno dã židovski narod sã rãmãji odvojulit dã la poganski utjecaj. Numilje “farizej” vinji dã la vorba “odvajalala”. Farizeji ãnkriđe ãm kustu dã pã morći, šã maj ãnkriđe kã postojulešći andej šã alci duhovnur bića. Farizeji šã saduceji aktivno sã suprotstavljale alu Isus šã lu elši kršćani.

21

fãlos hir, bun hir, evandelje

Izraz “evandelje” znaćalešći “bun hir” aje ãj porukã ili objavã kari zãšji alu ominj šjeva šje ãj benji dã jej. ãm Biblijã, asta naziv obićeno ãj poruka dã spasalala dã ominj dã pã ųrtva alu Isus pã krušji. Razlićitã naćinur dã prevod asta izraz poći ukljućuli “buna poruka” ili “bunã objavã” ili “poruka dã spasalalã dã la Dimizov” ili “bunji stvarur kari Dimizov ãnvacã dã Isus” ili “bunji stvarur dã Dimizov” ili “šje Dimizov spunji kum sã spasãlaskã pã ominj”.

22

Fišjoru alu om Naslov “Fišjoru alu Om” Isus u koristilit dã pã jãl sãngur. Često u koristili asta izraz umjesto sã zãkã “ju” ili “pã minji”. ãm Biblijã, “fišjoru alu

om” počī fi način kum jej svitešči ili obraćenje alu om. Počī fi “ljudsko biće”. Pā mulči lokur ām starozavjetnā kenvijā alu Ezekiel, Dimizov su obratalit alu Ezekiel ka la “fišjoru lu om”. Na primjer, u zās: “Tu, fišjoru lu om, trābā sā prorokovalešč.” Prorok Daniel u avut vis dā “Fišjoru alu Om” kum vinji pā oblakur. Vinji pā oblakur aje āj Mesija kari vinji. Isus u zās kā Fišjoru alu Om ām una zā su āntoršji pā oblakur. Asta aratā kā Mesija āj Isus Dimizov. Kand Isus koristilešči izraz “Fišjoru alu Om” sā počī prevoduli ka “Ala kari u rāmas ljudsko biće” ili “Om dām nor”.

23

frači Izraz “frači” āj muška osoba kari djelilešči barem pā unu dām roditelji ku altā osobā. Ām Stari zavjet izraz “frac” sā koristilešči dā njam, jej ās članovi dām ista sāmānca. Ām Novi zavjet apostoli često koristile izraz “frac” una ku muški šā ku mujer, daje kā jej ās Kristovi vjernici, članovi dā una duhovnā obitelj, ku Dimizov ka ku tata dām nor. Mulči rāndur ām Novi zavjet apostoli koristilešči vorba “sora” kand svite alu una krščānkā ili sā naglaselenj kā ās uključenī ominj šā mujer. Na primjer, Jakov naglašavalešči kā svitešči alu vjernici känd

spunji dā “frac šā sor alu kari lji potrebñā colji”.

24

guba Asta frazā prevodulešči grčka vorbā kari sā koristilešči känd označalenj orikiči bičišigur dā pelji. Tradicionalno āj aje gubā. Om kari ari una dām ešče bičišigur are ritualno nečist. Pā ala om trābuje sā cānjej odvojeno dā la alci sā nu ajvi kontakt ku alci sā nu prenosulaskā bičišug (vejs Lev 13,45–46).

25

Hram Hram are zgradā okružēñā ku falur pregrađen ku udvar hundi Izraelci sar aruga šā sā prinosulaskā žrtvur alu Dimizov. Sā afla pā gorā Morija ām varuš Jeruzalem. Vorba Hram “āj hramski kompleks”, kari uključulešči udvaru kari okružulešči glavna zgrada. Hramska zgrada ari dovā prostorijur delj mišj: Svetište šā svetinja nad svetinjama. Dimizov dā Hram svite ka dā prebivalište aluj. Salomon känd vladale u izgradalit Hram, kari are lok dā štovanje ām Jeruzalem. Ām Novi zavjet, izraz “Hram dā Duhu Svānt” koristilenj dā eje kari ānkredi ām Isus daje kā jej ānkredi ām Isus a ām jej āj Duhu Svānt. Känd tekstu svitešči kā ominji as re “ām Hram”, svitešči dā udvar pāngālā zgradā. Načinur dā prevodulalā

“Hram” kari uključulešči “svantä kasa alu Dimizov” ili “svant lok dä štovanje”. Hram äm Biblijã sä čamã “kasa alu Jahve” ili “kasa alu Dimizov”.

26

hula, huliti, svitešći mišjunj

Äm Biblijã naziv “hula” svat kari aratã mari nepoštovanje pängälã Dimizov šã pängälã ominj. “Huliti” pä šjinjiva značalešči protiv dä aje osobã aša ostali sä änkradã äm mišjunj dä aje osobã. Uvijek huliti pä Dimizov značalešči känd äľ ogovaralenj ili äľ vředälenj, svitenj šjeva urät dä aje osobã a nuj istina, nji ponašalenj tari urät sä äľ rušunänj. Hula äj dä ljudsko biće känd tvrdälenj kã Dimizov nu postojulešči ili kã äj altu Dimizov. “Huliti” sä počì prevoduli kã “svitešçi relji stvarur protiv” ili “obeščastiti pä Dimizov” ili “svitešçi mišjunj”. Načinur dä prijevod “huliti” ar puče sä fijã “svat krivo dä alci” ili “svitenj mišjunj” šã “širilenj lažnä glasinur”.

27

ispuniti Izraz “ispuniti” značalešči känd završälenj ili postignulenj šje očekivalenj. Känd sä ispunulešçi proročanstvo, asta značalešçi känd Dimizov u fãkut sä sä dogudulaskã šje sä spunje äm proročanstvo. Dakã asta osobã

ispunulešçi obečanje ili zavjet, značalešçi kã fašji aje. Načini dä prevođenje “ispunulala” ka izraz “ispuniti služba ata” počì uključuli “fijã gata”, “služulenj lu alci ominj kum Dimizov nju čimat sä fãšjenj”. Izraz “ispunjen ku Duhu” äj figurativan izraz kari značalešçi kã Svant Duhu fašji pä osobã sposobnä sä fakã voje alu Dimizov. Izraz “ispunjen” äj izraz kari često značalešçi “ku kontrolã”. Ominji “ispunjeni ku Duhu” känd sljedilešçi vodstvo dä Svant Duhu, potpuno sä oslanjalešçi pä jãľ sä lji ažuči sä fakã šje Dimizov gändešçi. Asta izraz sä počì prevoduli ka “bãlor ku Duhu Svant” ili “ku kontrolã dä Duhu Svant”. Vorba kã “are ispunjen ku Duhu Svant” sä počì prevoduli “kari kusta pä sila alu Duhu Svant” ili “äľ vodule Duhu Svant”. Asta izraz ari isto značenje ka izraz “kust dä pä Duh”, ali “ispunjen ku Duhu” naglašavalešçi potpunost ku osoba kari dopustulešçi alu Duhu Svant sä vodulaskã kustu alji ili sä utjecälaskã pä jãľ.

28

Isus, Isus Krist, Krist Isus Isus äj Fišjoru alu Dimizov. Numi “Isus” značalešçi kã “Jahve spasalešçi”. Izraz “Krist” äj naziv kari značalešçi “pomazanik” a alta vorba äj dä Mesija. Elje dovã numi

aj una ka “Isus Krist” ili “Krist Isus”. Ešče numur naglasalešči kã Isus aj Fišjoru alu Dimizov kari u vinjit sã spasalaskã pã narod dãm vječna kazna dã grehurlje alor. Ku čudesan naćin, Svãnt Duhu u fãkut dã Fišjoru alu Dimizov su avut ka ljudsko biće. Alu roditelji aluj pã pãmãnt andalu u zãs sã aj đe numi “Isus” kã jãl are pus sã spasalaskã pã ominj dãm grehurlje alor. Isus u fãkut mulći čudur, kari u otkrilit kã jãl aj Dimizov, Krist ili Mesija.

29

izabranik, izabrati, izabrani narod, Izabranik, izabrani Izraz “izabrani” doslovno znaćalešči “eje kari ãs izabrani” kari Dimizov u izabralit sã fijã narodu aluj. “Izabranik” ili “Izabranik alu Dimizov” titula kari aj dã Isus, kari aj izabrani Mesija. Izraz “izabrati” znaćalešči sã odabralenj šjeva ili pã šjinjiva ili sã odlućulenj. Fijã “izabran” znaćalešči “izabralit” ili “postavalit” sã fašj šjeva. Dimizov u izabralit pã ominj sã fijã sveti, sã fijã odvojeni sã adukã bun duhovni rod. Daje sã čamã “izabrani” ili “izabranici”. Naziv “izabranik” sã koristilešči unjer ãm Biblijã ka kum ãs Mojsije šã kralj David kari Dimizov u postavalit sã fijã vođur alu narodu alor. Fraza “izabrani” aj bãtãrn naziv kari doslovno znaćalešči “izabranici” ili “izabrani

narod”. “Ju čam izabralit” sã poći prevoduli ka “ju čam postavalit”.

30

Judeja Asta aj rimska provincija ãm južna Palestina, ili općenito ãm pãmãntu ãntreg hunđi kusta Židovi.

31

kãđenj pã đinuc, nji klanjalenj, štovati “Štovati” znaćalešči sã dãđenj, slavalenj sã askultãnj pã šjinjiva posebno pã Dimizov. Asta izraz često znaćalešči “sã nji klanjalenj” ili “sã kãđenj pã đinuc sã dãđenj ponizno čast”. Noj slavalenj pã Dimizov Boga kãnd služulenj dãđenj čast, slavalenj, ãl askultãnj. Kãnd Izraelci slavale pã Dimizov, stalno ukljućule žrtvovanje životinjur pã na žrtvenik. Izraz “štovati” sar puće prevoduli ka “sã nji klanjalenj” ili “dãđenj čast šã služulenj” ili “poštvalenj šã askultãnj”. ãm orikići kontekstur, sar puće prevoduli ka “ponizno slavalenj” ili “dãđenj čast šã slavã”.

32

kostrijet Kostrijet are tari hrapavã tkaninã kari sã fašji dãm pãru dã la kecã ili dãm pãru alu devã. Colji dãm kostrijet are neudobnã dã aje osobã kari portã. Sã dušje ka znak dã tugã, ili kãnd anume nji kajalenj. Izraz “kostrijet šã šjinuša” are običan

izraz känd sã svite tradicionalno dã bol šã dã ånkãjalã. Asta izraz sar puçe prevoduli ka “kordã dã la colji alu životinjã” ili “colji dãm pãru alu keca” ili “kordã, asprã colji”. Fraza “känd šãs åm kostrijet šã åm šjinušã” sar puçe prevoduli ka känd “arec žaljenje šã poniznost känd porc kordì colji šã šãs åm šjinušã”.

33

kraljevstvo alu Dimizov,
kraljevstvo dãm nor Izrazi “kraljevstvo alu Dimizov” šã “kraljevstvo dãm nor” åj känd Dimizov vladalešçi ku autoritet ku narodu aluj. Židovi često koristile izraz “nor” sã nu zãkã Dimizov sã izbjegãvãlaskã numilje aluj. Åm NZ kenvija kari u skris Matej, kraljevstvo alu Dimizov u čimat “kraljevstvo dãm nor” daje kã u skris elši alu Židovi. Kraljevstvo alu Dimizov åj känd Dimizov vladalešçi duhovno ku ominj šã känd vladalešçi Dimizov ku svetu. Starozavjetni proroci ur zãs kã Dimizov ur mãna pã Mesija sã vladalskã pravedno. Isus, Fišjoru alu Dimizov, åj Mesija kari do kraja u vladali ku kraljevstvo alu Dimizov. “Kraljevstvo alu Dimizov” sã poçi prevoduli ka “Božja vladavina (ka caru)” ili “känd Dimizov vladalešçi ka caru” ili “vladavina alu car pã toc”.

Izraz “kraljevstvo dãm nor” sã poçi prevoduli ka “vladavina dãm nor alu Dimizov ka pã car” ili “Dimizov pã nor vladalešçi”.

34

Krist, Mesija Izrazi “Mesija” šã “Krist” znaçalešçi “Pomazanik”, Fišjoru alu Dimizov šã Isus. “Mesija” šã “Krist” koristilenj åm Novi zavjet kari Dimizov u postavalit sã vladalskã ka caru ku narodu aluj sã lji spasalaskã dãm grehur šã dãm morçi. Åm Stari zavjet, proroci skrije proroçanstvo dã Mesija stotinur aj majnti dã šje u vinjit pã pãmãnt. Često asta vorbã kari znaçalešçi “pomazanik” koristilenj åm Stari zavjet sã oznaçalenj känd u vinje Mesija. Isusu ispunulit mulçi proroçanstvur šã ur fãkut mulçi čudesnur djelur kari ur dokazalit kã jãl åj Mesija, a ostatak dã proroçanstvur sur ispunuli känd su åntoršji åm napoj. Vorba “Krist” sã koristilešçi ka naslovu ka “Krist Isus”. Ku vreme “Krist” sã koristile ka dio alu lume aluj: “Isus Krist”. Asta izraz sã poçi prevoduli känd koristilenj značenje aluj “Pomazanik” ili “Božji Pomazani Spasitelj”.

35

kupil, kupij Åm Biblijã, izraz “kupil” sã koristilešçi sã svitaskã dã šjinjiva kari åj tãnãr, kupil mik. Åm Biblijã učenici ili sljedbenici

unjer sã čima “kupij”. Primjerur dã asta ari fi: kupij dã luminã, kupij kari askultã, kupij alu draku. Asta izraz poçi fi dã ominj kari ãs ka duhovno kupij. Na primjer, “kupiji alu Dimizov” kari pripadalešçi alu Dimizov dã pã vjerã ãm Isus. Izraz “kupij” sã poçi prevoduli ka “potomci” kãnd svitenj dã pra unošj ili pra–pra unošj. Izraz “kupiji alu Dimizov” ar trãbuji sã prevodulenj doslovno dã oçinstvo alu Dimizov ãj vaŝnã temã. Prijevod ar fi “ominj kari pripadalešçi alu Dimizov” ili “duhovni kupij alu Dimizov”. Kãnd Isus çamã učenikur aluj “kupij”, asta sã poçi prevoduli ka “bunj urtašj” ili “plãkuc učenici”. Kãnd Pavao šã Ivan svitešçi dã vjernici ka dã “kupij”, asta sã poçi prevoduli ka “fraci šã sorilje kari ãs vjernici”. Sintagma “kupiji dã obeçanje” sã poçi prevoduli ka “ominji kari ur apukat šje Dimizov lju obeçalit”.

36

kust, kustat, kustãnj, ãm kust

Toçi ešçe izrazur ãj fizički kust, kari stã nasuprot dã morçi. Sã koristilešçi ãm preneseno znaçenje dã duhovni kust. Sã raspravljalešçi kum prišjipenj izrazur “fizički kust” šã “duhovni kust”. Ovisno dã kontekst, “kust” sar puçe prevoduli ka “postojanje” ili “osoba” ili

“duša” ili “biçe” ili “iskustvo”. Izraz “kustat” sar puçe prevoduli ka sã “fijenj” ili “nastavalenj” ili “postujulenj”. Izraz “kraj dã kustu aluj” sar puçe prevoduli ka “kãnd stã sã kušçi”. Izraz “lju poštedilit kustu” sar puçe prevoduli ka “lju dopustulit sã kušçi” ili “nu lju amurãt”. Izraz “riskirilit kustu alor” sar puçe prevoduli ka “izlagalenj la opasnost” ili “fišjenj šjeva šje ljar puçe amorã”. Kãnd Biblija svitešçi sã fijenj duhovno ãm kust, “kust” sar puçe prevoduli ka “duhovni kust” ili “vjeçni kust”, ovisno dã kontekst. Koncept “duhovni kust” sar puçe prevoduli ka “Dimizov nji fašji sã fijenj ãm kust ãm duhu anostru” ili “novi kust dã pã duhu alu Dimizov” ili “kust ãm anostru unutarnji om”. Ovisno dã kontekst, izraz “dat kustu” sar puçe prevoduli ka “sã fišjenj sã kušçi” ili “dat vjeçni kust” ili “sã fišjenj sã kustãnj vjeçno”.

37

licemjer, licemjerstvo Izraz “licemjer” ãj osoba kari fašji stvarur pravednã ali pã askuns fašji relji stvarur. Izraz “licemjerstvo” ãj ponašanje kari navodulešçi pã ominj kã jej ãs pravedni a nuj aša. Licemjeri gãndješçi kã sã veði kum jej fašji benji stvarur sã vadã ominji kã jej ãs bunj. Licemjeri u kritizirali pã alci ominj kã fašji

šjeva krivo a jej isto aje fašji. Isus čima pä farizeji licemjeri daje kä fašji religioznur stvarur känd jej portä colji šä mänänkä određenä mänkari ali jej nus ljubazni njiš pravedni pängälä alci ominj. Licemjeri aratä manurlje alu alci ominj, ali nu priznalešči kä jäl sängur ari. Orikiči jezikur poput “dvoličan” sä odnosulešči pä licemjerur ili pä djelurlje alor. Altu način dä prijevod “licemjer” ar puče uključili “änšjiljitor” ili “šjinjiva kari sä pretvaralešči” ili “bahat”. Izraz “licemjerstvo” sar puče prevoduli ka “prijevora” ili ka “lažnä djelur” ili “pretvaranje”.

38

mari svećenik Izraz “mari svećenik” äj posebnä svećenik kari are pus dä služba ka vođa dä alci izraelski svećenikur. Mari svećenik ave posebnä odgovornost. Jäl are jedini kari puče sä tunji äm svänt Hram sä adušjenj posebnä žrtvä undatä godišnje. Izraelci ave mulc svećenikur, ali undatä mari svećenik puče. Känd Isus are apukat, Kajfa are službeno mari svećenik. Sokru alu Ana, Kajfa are bivši maj mari svećenik kari ave mari moč pä ominj. “Mari svećenik” sar puče prevoduli ka “vrhovni svećenik” ili “maj mari svećenik”.

39

milä, milosrđe, milosrdan

Izrazur “milosrđe” šä “milosrdan” känd ažutänj alu alci ominj kari äs äm potrebä, posebno kar äs tari särašj. Izraz “milosrđe” ar puče uključili značenje dä nekažnajvanje dä ominj kari ur fäkut šjeva krivo. Močna osoba kari are kralj opisilešči ka “milosrdna” känd sä ponašalešči pängälä ominj blago dä kit okrutno. Milosrdan značalešči känd jerc kari u naudulit alu šjinjiva. Arätänj milosrđe känd ažutänj alu alci ominj kari äs äm potrebä. Dimizov äj milosrdan pängälä noj, gändješči šä noj sä fijenj milosrdni pängälä alci. Ovisno o kontekstu, “milosrđe” sä poči prevoduli ka “bunjeme” ili “suosjećanje” ili “samilost”. Izraz “milosrdan” sar puče prevoduli ka kum aratä “kari aratä samilost” ili “bun pängäla” ili “kari jartä”. “Aratä milosrđe” ili “smilovati alu šjinjiva” sar puče prevoduli ka “nji ponašalenj ljubazno” ili sä “fijenj suosjećajni pängälä šjinjiva”.

40

milä, pljin dä milä, suosjećanje, suosjećajan Izraz “suosjećanje” osjećaj känd nji brinulenj una dä alt posebno dä eje kari patalešči. “Suosjećajna” osobä vodulešči briga una dä alt šä lji ažutä. Vorba “suosjećanje” uključulešči brigä dä ominj äm potrebä ka

ša djelovanje kum sa lji ažutānj. Biblija spunji ka Dimizov aj suosjećajan, pljin da ljubav ša da milosrđe. Am karči alu Kološani, jal lji zašji sa sa “āmbrešj am suosjećanje”. Doslovno značenje da aje vorba “suosjećanje” aj “injima da milosrđe”.

41

nada, nji nadalenj Izraz “nada” aj očekivanje ili tari mari želja sa sa dogudulaska šjeva. Am Biblija, izraz “nada” ari značenje “pouzdanje” ka am izraz “nada ame aj am Domnu”. Sigurno očekivanje sa apukānj da aje šje Dimizov u obećalit alu narodu aluj. Izraz “sa punjenj nadā am” sar puče prevoduli ka “punjenj pouzdanje am” ili “jej sa pouzdale”. Izraz “aflenj nadā am vorbilje atelji” sar puče prevoduli ka ju mes “siguran ka vorba ata aj istinitā” ili “vorba ata ažutā mijā sa mā pouzdalesk am činji” ili “kānd askult vorba ata, sigurno uj fi blagoslovljen”. Fraza ka “nada am Dimizov” sar puče prevoduli ka “pouzdanje am Dimizov” ili “sa ščijenj ku sigurnošću ka Dimizov u fašji šje u obećalit” ili “fijenj sigurni ka Dimizov aj vjeran”.

42

napadalešči, ānšjirkat, ānšjirkala Napadalenj pa šjinjiva značalešči sa navodulenj pa šjeva

loše. Napast aj šjeva šje poticilenj pa osobe sa fakā šjeva pogrešno. Pa ominj napadalešči naravu alor ša alci ominj. Sotona napadalešči pa alci ominj sa fijā neposlušni alu Dimizov sa sagriješālaskā protiv da jal sa fakā relji. Sotona napadale pa Isus al punje sa fakā šjeva loše, ali Isus sa izborulit protiv alu Sotona, ša nikad nu sagrešilit. Izraz “napadalit” koristilenj kānd napadalenj pa Dimizov, šje značalešči tvrdoglavo sa fijenj neposlušni atite da trābujenj sa kaznalenj pa eje kari as neposlušni. Asta sa čamā “ānšjirkala” pa Dimizov. Izraz “napastovati” sar puče prevoduli “ānšjārkalā da grijeh” ili “potaknuti” ili “uzrokovati vojā da grijeh”. Am kontekst napastovanja pa Dimizov asta sar puče prevoduli ka bi se moglo prevesti “sa punjenj pa Dimizov pa kušnjā” ili “testirilenj pa Dimizov” ili “sa ānšjārkanj strpljenje alu Dimizov” ili “sa fašenj Dimizov trābā sa kaznalaskā” ili “tvrdoglavo sa ustrajalenj am neposlušnost alu Dimizov”.

43

neporočan, fār da duvinā Naziv “neporočan” doslovno značalešči “fār da prorok”. Koristilenj pāntru ominj kari as re ku sufljitu āntreg poslušnā alu Dimizov Bogu, ali

nu značalešči kã aje osobã nuj grešnã. Abraham šã Noa as re “neporočni” la Dimizov. Osoba kari ari ugled “neporočnosti” sã ponašalešči naćin kari adušji ćast alu Dimizov. Dã pã unu stih, osoba kari are “neporoćnã” aje osobã kari lji frikã dã Dimizov. Asta sar puće prevoduli ka “fãr dã manur ãm karakter” ili “do kraja sã fijã poslušan alu Dimizov” ili “kari izbjegavalešči grijeh” ili “kari sã cãnji dã parći dã la relji.”

44

numi ãm Biblijã, vorba “numi” koristilenj ãm preneseno znaćenje. Na primjer, “sã kãlkãnj numi alu idol” značalešči sã uništilenj idolur a njime sã nu sã gãndaskã dã aje, sã nu sã arožji la jej. Kãnd svitenj ãm “numilje alu Dimizov” značalešči sã svitenj ãm sila aluj ku autoritet ili “ka predstvaniku aluj”. Nuj altu numi pã nor ili pã dã pã kari nji spaselenj. Izraz “bun numilje aluj” sar puće prevoduli ka “bun ugledu aluj”. Kãnd fišjenj šjeva ãm “numilje aluj” sar puće prevoduli ka ku “autoritet” šjinjiva ili sã dopustulenj pã šjinjiva “ka pã predstvanik” dã aje osobã. Izraz “sã ãc fašj numi” sar puće prevoduli “sã fãšjenj mulc ominj sã saznalaskã dã noj” ili “sã fãšjenj a alci sã gãndaskã kã as važni”. Izraz “heje kari plašji numilje atov” sar

puće prevoduli ka “heje kari nji plašji”. Izraz “sã kãlkãnj numilje la idol” sar puće prevoduli ka “sã nji rešilenj dã la idolur, njime sã nu sã gãndaskã dã jej”.

45

obrezati, obrezanje Izraz “obrezati” znaći sã tijenj prepucij alu om ili kupil mik. Obred obrezanja sã poći fašji aša: Dimizov u zapovjedalit alu Abraham sã obrezãlaskã pã tot omu ãm familija aluj, slugurlje aluj ãm znak dã savez ku Dimizov ku jej. Dimizov u dat zapovjed alu potomkurlje alu Abraham sã nastavalaskã sã fakã aje ku tot mik kupil kari su ave ãm familija aluj. Fraza “obrezanje dã sufljit” Duhovno, “obrezani” sã odnosulešči ãm preneseno znaćalalã ka “tijala” ili sã maknulenj greh dãm aje osobã. Duhovno “obrezani” ãs ominj kari Dimizov u oćistilit dãm grehur dã pã sãnzilje alu Isus kari as re narodu aluj. Izraz “neobrezani” ãs eje kari nu as re tjelesno obrezani. Isto poći fi eje kari duhovno nus obrezani kari nu ari odnos ku Dimizov.

46

otkupiti, otkupljenje, otkupitelj, sã otkupilaskã, sã oslobodulaskã Izrazi “otkupiti” šã “otkupljenje” sã plãćenj šã sã ãntoršjenj ãm posjed šjeva šje are zarobljeno ãm posjed

ām vlasništvo la alci. “Otkupitelj” are osoba kari otkupile pã šjinjiva ili šjeva. Dimizov u dat alu Izraelci zakonu kum sã otkupilaskã pã ominj ili stvarur. Na primjer, šjinjiva ar puče otkupili pã osobã kari are ãm ropstvo sã plãčaskã cijena sã potã robu fiiji slobodan. Izraz vorba “otkupnina” Dakã alu šjinjiva pãmãntu are vãndutã, njamu alu aje osobã ar puče sã “otkupilaskã” ili “sã kumpiri ãm napoj” numa sã rãmãji pãmãntu ãm familija aluj. Asta aratã kum Dimizov otkupile pã ominj dãm ropstvo dã grehur. Kãnd u murit pã krušji, Isus u pãlçit ãntragã cijena dã grehur, u otkupilit pã toc eje kari sã pouzdalešçi ãm jãl dã spasenje alor. Ominji kari Dimizov u otkupilit ãs slobodni dãm grehur šã dãm kazna alor. Izraz “otkupiti” sar puče prevoduli ka “sã kumpãrenj ãm napoj” ili “sã plãçenj sã sã oslobodulaskã”.

47

otkupnina Izraz “otkupnina” ãs banj ili altã vrstã dã otkupninã kari sã isplatalešçi ka plata dã oslobađanje osobur kari ãs zarobljenã. Ka glagol, “otkupiti” znaçalešçi kãnd plãçešç alu šjinjiva požrtvovno sã spasalešç pã šjinjiva kari are zarobljen ili ãnçis. Asta znaçenje “sã kumpir ãm napoj” ãj isto ka asta znaçenje “otkupiti”.

Isus u dopustulit sã ãl amori ka pã otkupninã dã oslobađanje dãm zarobljenost dãm grijeh. Asta çin šje Dimizov aratã kumpãrã ãm napoj pã narodu aluj plãçešçi kazna dã grehu alor, ãm Biblijã sã çamã “otkupljenje”. Izraz “otkupiti” sar puče prevoduli ka “sã plãçenj cijena dã oslobađanje” ili “sã kumpãrãnj” ãm napoj. Fraza “sã plãçenj otkupnina” sar puče prevoduli “plãçenj cijena”.

48

pakao, ognjeno jezero Pakao are lok hunði ãj durumint šã patnjã hunði Dimizov u kaznali pã toc kari sã bunulešçi protiv dã jãl, odbacalešçi planu aluj dã spasenje dã pã žrtva alu Isus. Maj sã spomenulešçi “ognjeno jezero”. Pakao sar opisili ka lok hunði ãj fok šã mari patnjã. Sotona šã rej duhovur kari ãl sljedile ur fi arunkac ãm pakao, hunði ur apuka vjeçnã kaznã. Ominji kari nu ãnkredi ãm žrtva alu Isus dã grehurlje alor, nu sã oslanjalešçi pã jãl dã spasenje, zauvijek ur fi kaznalic ãm paklã. Izraz “pakao” sar puče prevoduli ka “lok dã patnjã” ili “lok dã tamã šã dã durumint”. Izraz “ognjeno jezero” sar puče prevoduli ka “mari fok” ili “tari mari fok (durumint)” ili “lok dã fok”.

49

Pasha, Prošulit “Pasha” aj naziv dā vjerski blagdan kari Židovi slavalešči am tot anu, sã sã gãndaskã kum Dimizov u spasalit pã Izraelci dãm ropstvo dãm Egipat. Naziv dã asta blagdan vinji dãm aje kã Dimizov u “prošulit” pãngãlã kasa lu Izraelci šã nu ur amurãt pã fišjori alor kãnd amore pã fišjori alu Egipcãnur. Pashalna proslava ukljuçule posebnã mãnkari ku janjetinã fãr dã manã kari ur amurãt šã ur friptu. Aje mãnkari lji podsjetile pã mãnkari kãnd Izraelci mãnka nopçe majnti dã šje jej nu ur skãpat dãm Egipat. Dimizov u zãs alu Izraelci sã mãnãšji mãnkari am tot sã sã gãndaskã šã sã slavalaskã alu Dimizov “prošulit pãngãlã kasa alor” sã lji oslobodulaskã dãm ropstvo dãm Egipat.

50

podzemlje, Had, Šeol “Had” šã “Šeol” sã koristilešçi am Biblijã hunði svitešçi dã morçi hunði duša meržji kãnd mori. Hebrejski izraz “Šeol” sã koristilešçi am Stari zavjet kãnd sã svitešçi dã morçi. Am Novi zavjet, grçki izraz “Had” lok hunði as ominj kari su pobunulit protiv dã Dimizov. Ešçe dušur svitešçi kum meržji “ðos” am Had. “Sus” am nor, hunði as ominj kari kustã ominj kari ankredi am

Isus. Vorba “Had” aj una ku vorba “morçi” am kenvijã Otkrivenje. Am posljednja vremena, morçe šã Had ur fi vãrljic am Ognjeno jezero, kari aj pakao. Starozavjetni izraz “Šeol” sar puçe prevoduli ka “lok dã morc” ili “lok dã morçi dušur”. Orikiçi prijevodur asta prevodulešçi ka “gropa” ili “morçi”. Novozavjetni izraz “Had” sar puçe prevoduli ka “lok dã nevjernã morçi dušur” ili “lok dã mukur dã morc” ili “lok dã ominj kari nu ankredi”.

51

poganin, nuj Židov, nacija, narod Naziv “poganin” aj bilo šjinji kari nuj Židov. Pogani as ominj kari nus Jakovljevi potomci. Am Biblijã, naziv “neobrezani” sã koristilešçi am preneseno značenje pãngãlã poganinur daje kã jej nur obrezalit pã fišjor mišj kum Izraelci fašji daje kã Dimizov i izabralit pã Židov sã fijã poseban narod, jej sã gãnde dã pogani kã as autsajderi kari nikad nu poçi fi Božji narod. Židovi sã çima Izraelci ili Hebreji. Pã alci ominj çima pogani. Poganin sar puçe prevoduli ka “nuj Židov” ili “nuj Izraelac” (Stari zavjet) ili “nu-židov”. Tradicionalno, Židovi nu mãnka ku pogani, nu sã družule ku jej, daje kã dãm kap fišje problemur am elši biserikã.

pomazati, pomazan, sã unžjenj ku uloj, izabralit Izraz “pomazati” značalešči sã fij uns ku uloj ili sã vãrsenj uloj pã aje osobã ili pã predmet. Unjer uluju sã mješale ku začinur, dãm aje sã kãpãta dulšji miros. Åm Stari zavjet, svećenici, kraljevi šã proroci as re uns ku uloj sã lji potã razdvojuli dã posebnã služba alu Dimizov. Predmeti ka žrtvenik ili šatrã dã sastanak sã unžjenj ku uloj sã sã areçi kã su koristili dã štovanje šã dã veličanje dã Dimizov. Åm Novi zavjet, bičež sã pomazalenj ku uloj sã ozdravalaskã. Novi zavjet dovã rãndur skrijã kã pã Isus lu uns mujere ku parfem sã areçi kã ãl štovalešçi. Undatã Isus u zãs kã je lu pripremlit sã ãl ãngropi. Dã pã šje Isus u murit, urtašji aluj ur pripremlit tela aluj, lu uns ku uloj. Nazivur “Mesija” (hebrejski) šã “Krist” (grčki) značalešçi “Pomazani(k)”. Mesija Isus ãj ala odabran šã pomazan dã Prorok, Mari popã šã Kralj. “Sã fij pomazan” sar puče prevoduli ka sã fijenj “posvećeni ku uloj” ili “sã fijenj postavljeni” ili “fijenj posvećeni”.

popa, svećenik, svećenstvo
Åm Biblijã, svećenik are šjinjiva kari ãj izabran sã prinosulaskã

žrtvur alu Dimizov ãm numilje alu narodu aluj. “Svećenstvo” ãj numi dã dužnost ili položaj alu svećenik. Åm Stari zavjet, Dimizov u izabralit pã Aron pã potomci aluj sã lji fijã svećenici dã izraelski narod. “Svećenstvo” are anume šã odgovornost kari prelazale dã pã tatã pã fišjor ãm levitski klan. Izraelski svećenici as re odgovorni sã adukã žrtvur alu narodu alu Dimizov, una ku alčilje dužnostur ãm Hram. Popur adušje molitvur alu Dimizov ãm numilje alu narodu aluj sã objavalaskã alčilje vjerskur obredur. Svećenik izgovarale službeno blagoslovur pã narodu aluj šã ãnvãca la zakonurlje alu Dimizov. Åm vreme alu Isus, postujule različitur razinur dã svećenikur, pã glavari alu svećenik šã mari svećenik. Isus anostru “mari svećenik” kari posreduvule dã noj ãm kraljevstva alu Dimizov. Jãl sãngur pã jãl sã pus sã fijã žrtva dã grijeh, šje značalešçi kã žrtvur kari adušji ljudski svećenici nus maj potrebã. Åm Novi zavjet, tot vjerniku dã Isus sã çamã “svećenik” kari poçi vinji direktno la Dimizov ãm molitvã sã posredulaskã dã jãl sãngur šã dã alci. Åm drevna vremena dã kãnva as re poganski svećenici kari prinosule žrtvur alu lažni dimizov ka kum are Baal. Izraz “svećenik”

să poći prevoduli ka “osoba dă žrtvur” ili “Božji posrednik” ili “žrtveni posrednik” ili “osoba kari Dimizov u postavalešči să al predstavljaskă”. Orikiči prijevodur zăjši maj benji “izraelski svećenik” ili “židovski svećenik” ili “Jahvin svećenik” ili “Baalovi svećenici” să fijă jasno kă să odnosulešči pă suvremenă vrstă dă svećenikur.

54

pouzdan, pouzdanost, vjeran, să nji pouzdalenj Izraz “să nji pouzdalenj” să odnosulešči pă vjeră kă šjiniva ili šjeva aj istinito šă kă či poc oslonuli pă jăl. “Să nji pouzdalenj” pă aje osobă či poc naslonuli kă u fašji benji, u spunji šje aj benji šă anume. Pouzdanje aj povezano ku vjera. Dakă nji pouzdalenj am šjeva, noj avenj vjeră am aje osobă kă u fašji šje u zăs. “Să nji pouzdalenj am” Isus značalešči să ankreš kă Dimizov u murit pă krušji să plăčaskă grehurlje anoštri šă nji oslanjalenj pă jăl să nji spasalaskă. Izraz “pouzdan” sar puče prevoduli ka “pă šjinjiva kari nji pučenj oslonuli” ili “alu kari pučenj să ankrăđenj”.

55

pravedan, pravda, pravedno, dirept Asta izraz aj pošteno ponašanje pängălă alci una ku Božji

zakon. Ljudski zakon kari cänji alu Dimizov ispravno ponašalala pängălă alci as pravedni. Să fij “pravedan” značalešči să lukrij ispravno pängălă alci. Să lukrij ispravno am oči alu Dimizov. Djelovati “pravedno” značalešči kă tretirelenj pă ominj ispravno, bun način kari aj ispravan, prikladan pängălă zakonu alu Dimizov. Să apukănj “pravdă” značalešči kă apukănj pravedan tretman dăsup zakon. Unjer izraz “pravedan” ari maj mari značenje pă ala kari sljedilešči zakonurlje alu Dimizov.

56

pravedan, pravednost, dirept Izraz “pravedan” šă “pravednost” aj alu Dimizov bunjeme, pravda, vjernost šă ljubav. Dimizov aj pravedan šă jăl trăbă să osudulaskă grijeh. Asta izraz često să koristilešči dă opisivanje osobă kari aj poslušnă alu Dimizov, kari aj moralno bună. Toc ominji ur sagriješilit šă njime osim Dimizov nuj pravedan. Primjer dă ominj kari Biblija čamă “kă as pravedni” jej as Noa, Job, Abraham, Zaharija šă Elizabeta. Kănd ominji să razămă pă Isus dă spasenje alor, Dimizov lji čistilešči dăm grehurlje alor, lji proglasalešči pravedni daje kă Isus aj pravedan. Kănd svitenj dă Dimizov, naziv “pravedan” sar puče prevoduli ka “savršeno

bun, pravedan” ili “kari uvijek lukrã ispravno”. Alu Dimizov “pravednost” sar puče prevoduli ka “savršena vjernost, bunjemi.” Kãnd svitenj dã ominj kari ãs poslušni alu Dimizov, izraz “pravedan” kari fašji savršeno benji.

57

preljub, preljubnički, preljubnik, preljubnica Izraz “preljub” ãj ãm kari osoba ãm brak ari spolni odnos ku šjinjiva kari nuj partneru aluj. Izraz “preljubnički” aratã ponašanje ili osobã kari fašji grijeh. Izraz “preljubnik” aratã osobã kari fašji preljub. Preljub kršãlešçi obečanje kari omu šã mujeri dã una la alt ãm bračni savez. Dimizov zapovjedilit alu Izraelci šã nu fakã preljub. Izraz “preljubnički” koristilenj ãm preneseno značenje dã opis alu izraelski narod kãnd ãs nevjerni alu Dimizov, pogotovo kari šã aruga la alci dimizej.

58

prorok, proročanstvo, proricati, vidjelac, proročica “Prorok” ãj om kari svitešçi porukurlje dã la Dimizov alu narod. Izraz ãm preneseno značenje “zakon šã proroci” sar puče prevoduli ka “kenvija dã zakon šã dã prorok” ili “kutotu šje ãj skris dã Dimizov šã dã narodu aluj, uključulešçi zakonurlje alu Dimizov šã šje

proroci propovjedale”. Mujere kari aje fašji šã čamã “proročica”. Proroci upozoravale ominj šã šã ãntorkã dã la grehurlje alor, šã askulçi pã Dimizov. “Proročanstvo” ãj poruka kari prorok svitešçi. “Proricati” značalešçi šã svitenj porukurlje alu Dimizov. Mulçi proročanstvur ãm Stari zavjet sur ispunulit. ãm Biblijã kenvija kari ur skris proroci šã čamã “Proroci”. Bãtãrn naziv dã prorok are “vidjelac” ili “kari veđi”. Unjer izraz “vidjelac” ãj lažni prorok ili šjinjiva kari šã bavalešçi ku vračalala. Izraz “prorok” ãj “Božji glasnogovornik” ili “om kari svitešçi dã Dimizov” ili “om kari svitešçi porukur alu Dimizov”. Spunji ãm preneseno značenje “zakon šã proroci” sar puče prevoduli ka “kenvijurlje dã zakon šã dã proroci”.

59

rov, ubraznik, ubražnjišemi Izrazur “rov” šã “ubraznik” ãj bilo šje šã suprotstavljalešçi alu svãnt karakteru alu Dimizov. A “rov” opisilešçi karakteru alu aje osobã “ubraznik” ãj ponašalala alu aje osobã. Dovã izrazur ãs tari slični ãm značenjur. Izraz “ubražnjišemi” stanje kari ominji fašji ubraznjiš stvarur. Relji šã veđi ãm elje kum ominji šã ponašalešçi una pãngãlã alt kãnd amorã, furã,

punji skurnă, urăt sǎ ponašalešči. Ovisno dǎ kontekst, izrazi “rov” šǎ “ubraznik” sar puče prevoduli “nu bun” ili “grešan” ili “nemoralan”.

60

saduceji Saduceji as re politička skupina dǎ židovski svećenikur ǎm vreme kǎnd are Krist kari podržavale vlastu alu Rim nu ǎnkriđe ǎm uskrснуće. Mulc saduceji as re imućni Židovi pǎ vodeći položaj ka mar svećenikur ili svećenički glavari. Saduceji šǎ farizeji tari utjecali pǎ rimskǎ vođur sǎ pujǎ pǎ krušji pǎ Isus. Isus svite protiv dǎ dovǎ vjerskur skupinur dǎ sebičnost šǎ licemjerje. Apuka elši šinšj kenvijur ǎm Stari zavjet šǎ jej nu ǎnkriđe ǎm kust dǎ pǎ morči.

61

savez, zavjet Savez ǎj službeni, dogovor ǎm dovǎ strankur, kari una ili dovǎ strankur kari trǎbǎ ispunulit. Asta odgovor ǎj ǎntri pojedincur, grupǎ dǎ ominj ili ǎntri Dimizov šǎ ǎntri ominj. Kǎnd ominji fašji savez una ku alt, obećavalešči kǎ šjeva u fašji. Primjer savez dǎ ominj uključulešči bračni savez, poslovni dogovorur šǎ ugovorur ǎntri državur. Pǎ mulči lokur ǎm Biblijǎ, Dimizov u fǎkut orikiči različitur savezur ku narodu aluj. ǎm orikiči savezur, Dimizov u obećalit dio aluj fǎr dǎ

uvjet. Na primjer, kand Dimizov u uspostavalit savez ku ominj u obećalit kǎ pǎmǎntu nu u uništili ku potop, ominji nu trǎbuje sǎ ispunulaskǎ njiš šjefelj uvjet sǎ sǎ ispunulaskǎ.

62

sǎmbǎta, Šabat Izraz “Šabat” ǎj sedmi dan ǎm sǎptǎmǎnǎ, dǎ kari Dimizov u zapovjedilit alu Izraelci sǎ odvojulaskǎ aje zuǎ dǎ odmor šǎ sǎ nu lukri. Kǎnd Dimizov u završalit ku stvaralala ǎm šasǎ zǎlji, sedmǎ zǎ Dimizov su odmaralit. Pǎ ista naćin Dimizov u zapovjedilit alu Izraelci sǎ fijǎ posebnǎ zǎ dǎ odmor šǎ dǎ štovanje. Zapovjed sǎ “pǎzaskǎ Šabat ka pǎ svǎnt” una ǎj dǎm zešji zapovijedur kari Dimizov u skris pǎ ploćur dǎm petrǎ kari Mojsije u dat alu Izraelci. Kum židovski sustav umǎrǎ zǎljilje, Šabat sǎ apukǎ kǎnd jašǎ sorilje vinjire, a trajalešči pǎnǎm sǎmbǎta kǎnd fužji sorilje. Asta sar puče prevoduli ka “zua dǎ sǎmbǎta” ili “zua dǎ odmor” ili “zua sǎ nji odmaralenj” ili “zua kǎnd njimika nu lukrǎ” ili “zua alu Dimizov”.

63

sinagoga Sinagoga ǎj zgradǎ hundǎ Židovi ǎs una slavalešči pǎ Dimizov. Židovi gradale sinagogur dǎ lok dǎ molitvur šǎ slavalalǎ pǎ Dimizov pǎm varušur, daje

mulc kusta dă parči dă la Hram ăm Jeruzalem. Isus ănvăca păm sinagogur șă akulo ăntrima pă ominj. Vorba “sinagoga” să koristile ăm preneseno značenje ku skupina dă ominj kari as re akulo una.

64

služba, să služulenj Ăm Biblijă, izraz “să služulenj” șă “služba” služulala lu alci să lji ănveci dă Dimizov, să brinulešči dă duhovnă potreburlje alor. Ăm Stari zavjet, svećenici ar trăbuji “služuli alu” Dimizov ăm Hramu să ăj adukă žrtvur. Pučenj să služulenj șă fizički, să služulenj alu ominj kari ăs sărașj șă bičež. Alor “služba” uključule brigă dă Hram naprimjer să adușjenj mănkari, să adușjenj molitvur alu Dimizov ăm numilje alu ominj. Ăm Novi zavjet, “službenik” evanđelje are kari ănvăca pă alci dă spasenje dă pă vjera ăm Isus. Unjer službenik să čima “sluga”. Lukră să služulenj alu ominj uključulešči duhovno služulală kănd ănvacă dă Dimizov. Isto aša pučenj să nji brinulenj dă alci ominj fizički ka kum ăj briga dă bičež, să adușjenj mănkari alu bičež șă sărașj. Kănd “služulenj” alu alci ominj să poči prevoduli să nji “brinulenj” ili “ispunulenj potrebur”. Kand să svitešči dă služulală ăm Hramu, izraz

“služulala” sar puče prevoduli kă “služulenj alu Dimizov ăm Hram” ili “să adușjenj žrtvur alu Dimizov pănturu ominj”.

65

smirna Smirna ăj uloj ili začin kari să fașji dăm smolă dăm ljemn smirna kari krešči ăm Afrika șă ăm Azija. Una ăj ku tamjan. Smirna să koristilešči dă miros, parfem, tabletur, priprema dă mort kănd mori dă ăngrupală. Smirna are unu dar kari učenici ur dat kănd Isus su avut. Isus u ponudulit vin una ku smirna să să ublažălaskă durumint kănd lu pus pă krușji.

66

Sotona, drak, Rov Drak are duhovno biće kari Dimizov u stvorulit, ali kari su pobunilit protiv dă Dimizov, jej u rămas protiv dă Dimizov, șă ur rămas neprijateljji alu Dimizov. Draku să čima “Sotona” ili “Rov”. Đavao mrzălešči pă Dimizov șă kutotu șje Dimizov u stvorulit, daje kă găndešči să je loku alu Dimizov, să ăl slavalaskă ka pă Dimizov. Sotona ănșjarkă pă ominj să să pobunulaskă protiv dă ominj. Dimizov u mănat fișjoru aluj pă Isus să să spasalaskă pă ominj dă la neprijatelju alu Sotona dă la kontrola aluj. Numi “Sotona” značalešči “protivnik”, ili “neprijatelj”. Vorba “đavao”

značalešči “optužitelj”. Vorba “drak” sã poči prevoduli ka “optužitelj” ili “Rov” ili “kralj dã rov duhovur”, ili “glavni rov duh”. “Sotona” sar puče prevoduli ka “Protivnik”, ili “Neprijatelj”, ili ku altu numi kari aratã kã jãl aj đavao. Asta izraz trãbã sã prevodulenj efãldã dã kit demon ili rov duhovur.

67

spasalala, siguran Izraz “spasalala” sã odnosulešči sã pãžãnj pã šjinjiva dã la relji. “Fij siguran” značalešči sã fij zaštičen dãm relji ili dã la opasnost. Fizičkom, ominji sã poči spasali ili skoči dãm relji šã dãm morči. Åm duhovnom smislu, dakã osoba aj “spašenã”, značalešči kã pã kalje alu Isus kãnd u murit pã krušji, Dimizov u jãrtat šã u spasalit dãm kaznã dã pakao dã grehurlje alor. Ominji poči spasali pã ominj dãm opasnost dãm vječna kazna dãm grehurlje alor. Načini dã prevodulalã “spasalala” sar puče uključuli ili “izbavali” ili “pãže dãm relji” ili “maknuli dãm opasnost” ili “sã nji pãzenj dãm morči”. Åm izraz, “šjinji god gãndëšči spasali kustu aluj”, izraz “spasalala” sar puče prevoduli ka “sã pãžãnj” ili “zaštićenj”. Izraz “siguran” sar puče prevoduli ka

“zaštičen dãm opasnost” ili “pã lok hundï njime nu nji poči nauduli”.

68

suditi, sud, pravda Izrazi “suditi” šã “sud” sã adušji odlukur dakã aj šjeva moralno anume ili krivo. “Sudu alu Dimizov” aj odluka sã osudulenj šjeva ili pã šjinjiva kãnd aj šjeva krivo. Sudu alu Dimizov obično uključulešči kaznalala dã ominj dã rãnd dã grehurlje alor. Izraz “suditi” poči značali sã “osudulenj”. Dimizov aratã alu narodu aluj sã nu osudulenj pã alci. Alta značenje aj “presuditi ãntri” ili “sudulala ãntri”, ka kãnd odlučulenj kari osobã aj ãm spor, kari ari pravo. “Sudu alu Dimizov” aj šje jãl u odlučulit kã aj ispravno šã pravedno. Osoba kari ari nuj bun “sud” nari mudrosti sã adukã mudri odlukur. Izraz “sud” sã poči prevoduli ka “kazna” ili “odluka” ili “presuda” ili “odredbã” ili “osudã”.

69

suflijit Åm Biblijã, izraz “suflijit” stalno koristilenj ãm preneseno značenje, spunji dã gãndurlje alu alci, osjeçaji, željur šã vojã. Sã avenj “tari suflijit” izraz kari značalešči kã osoba tvrdoglavo odbijalešči sã askulçi pã Dimizov. Izrazi “ku ãntreg suflijitu aluj” ili “ku suflijitu” značalešči fãr dã

rezervă, predano ili spremno. Izraz “lot la sufljit” značalešči ozbiljno sã nji odnosulenj pãngãlã šjeva ãm kustu anostru. Izraz “rupt sufljit” aratã osobã kari ãj tari ãntristã. Je ãj emocionalno tari povrijeditã. Orikiçi jezukur koristilešçi tela aluj ka kum ãj “injima aluj” ili “fikatu” kãnd svitenj dã ešçe idejur. Dakã “sufljitu” ili drugi dio dã telã nari asta značenje, orikiçi jezukur ari potrebã sã nji izrazalenj ku “gãndurlje” ili “osjeçajur” ili “željur”. Izraz “tari sufljit” sar puçe prevoduli ka “tvrdoglavo buntovan” ili “kari odbijalešçi sã askultãnj” ili “kari stalno nu askultã pã Dimizov”.

70

svãnt, svetost Izrazi “svãnt” šã “svetost” aje ãj Božji karakter. Dimizov ãj odvojen šã razdvojen dã la kutotu šje ãj grešno šã nesavršeno. Numa Dimizov ãj svãnt. Jãl fašji pã ominj šã pã stvarur svãnt. Osoba kari ãj svãntã pripadalešçi alu Dimizov šã odvojenã sã služulaskã alu Dimizov sã adukã slavã. Objekt kari Dimizov u proglasalit svãnt ãj odvojen dã slava šã dã uporaba aluj, ka kum ãj žrtvenik kari služulešçi sã prinosulenj žrtvur aluj. Daje kã Dimizov ãj svãnt, ominji nu poçi vinji osim dakã jãl lasã, daje kã ãs ominji grešni

šã nesavršeni. ãm Stari zavjet, Dimizov u odvojulit pã svećenikur ka pã sveti dã određenã služba aluj. Trãbuje obredno sã nji oçistilenj dãm grijehur sã vinjenj la Dimizov. Dimizov u odvojulit svãnt lok šã stvarur kari pripadalešçi ili kari u objavalit, ka kum are Hramu aluj. Naçinur dã prevodulalã “svãnt” poçi ukljuçuli “odvojen dã Dimizov” ili “kari pripadalešçi” ili “savršeno ÷ist” ili “savršeno fãr dã greh” ili “odvojen dã la grehur”. “Sã fijenj svãnc” ÷esto sã prevodulešçi ka “posvetiti”. Sã poçi odvojuli lok ili “odvojulit pã šjinjiva dã slava alu Dimizov”.

71

Svãnt Duh, Duhu alu Dimizov, Duhu alu Domnu Ešçe izrazur ãj dã Svãnt Duh, kari ãj Dimizov. Unu anume Dimizov postojulešçi vječno ka Tata, Fišjoru šã Svãnt Duh. Svãnt Duh sã çamã “Duh” šã “Duhu alu Jahve” šã “Duh dã istinã”. Svãnt Duhu ãj Dimizov, jãl ãj svãnt, tari ÷ist šã moralno savršen ãm naravu aluj ãm kutotu šje fašji. Anume ku Tata aluj ku Fišjoru, Svãnt Duhu are aktivan ãm stvaralala dã svet. Kãnd Fišjoru alu Dimizov Isus su ãntoršji ãm nor, Dimizov u mãnat pã Svãnt Duhu alu narodu aluj sã lji vodulaskã, ãnveci, tješile, sã lji pujã sã fakã voje aluj. Svãnt Duhu vodule

pã Isus a jãl vodule pã toc kari
ãnkredi ãm Isus.

72

svedoãanstvo, svedoãiti, dokaz Izrazi “svedoãanstvo” šã “svedoãiti” aku kãnd dãðenj izjavã dã šjeva šje šcij kã ãj anume. Mulçi rãndur “svjedoãulenj” dã šjeva šje šcijã dãm mãna aluj. Svjedok kari dã “lažno svedoãanstvo” nu spunji istinã dã šje anume su dogodulit. Izraz “svedoãanstvo” ãj proroãanstvo kari u izjavalit prorok. ãm Novi zavjet, asta izraz koristilenj kum sljedbenici alu Isus svedoãule dã dogaðajurlje ãm kustu aluj, dã morçi, šã dã uskrnuće. Izraz “svedoãiti” ili “sã dãðenj svedoãanstvo” anj puće prevoduli ka “spunjenj ãinjenicur” ili “spunjenj šje anj vãzut ili auzãt” ili “spunjenj dãm iskustva anostru” ili “dãðenj svedoãanstvo” ili “spunjenj šje su dogodulit”. Naãinur dã prjevodur “svedoãanstvur” puãenj ukljuãuli “izvještaj dã šje su dogodulit” ili “izjava dã aje šje ãj anume” ili “dokaz” ili “šje ur zãs” ili “proroãanstvur”. Fraza “alor dã svedoãanstvo” sar puće prevoduli “sã lji arãtãnj šje ãj anume” ili “dokazalenj šje ãj anume”. Fraza “ka svedoãanstvo protiv dã jej” sar puće prevoduli ka “šje lju arãta grijehu alor” ili “sã otkrilenj

licemjerstvo alor” ili “kari u dokazali šjinji ãs u krivo”. “Dãðenj lažno svedoãanstvo sar puće prevoduli mišjunj” ili “izjavã kari nuj anume”.

73

svet, svjetovno, pãmãnt, ominj fãr dã Dimizov Izraz “svet” obiãno sã odnosulešçi pã svemir hundi kustã ominj pã pãmãnt. Izraz “svjetovan” ãs relji vrijednostur šã ponašalalã dã ominj kari kustã pã ala svet. Izraz “svet” odnosulešçi pã nor šã pã pãmãnt, ka pã kutotu šje akulo ãj. ãm mulçi kontekstur, “svet” anume znaãalešçi “ominj ãm svet”. Unjer šcijenj kã eje ãs rej ominj kari nus poslušni la Dimizov. Apostoli koristile “svet” kãnd svite dã sebiãno ponašalala ku iskvarenur vrijednostur dã ominj kari kustã pa asta svet. Ominj šã stvarur kari ãs okarakterizirani ku elje vrijednostur sã çamã “svetovni”. Ovisno dã kontekst, “svet” sã poçi prevoduli ka “svemir” ili “ominj dã asta svet” ili “pokvarenur stvarur pã asta svet” ili “relji stvavovur dã ominj pã svet”. Izraz “kutotu svetu” ãesto znaãalešçi “mulc ominj”, ominj kari kustã ãm šjeva ka loku. Na primjer, “kutotu loku u vinjit ãm Egipat”, sar puće prevoduli ka “mulc ominj dãm alãilje pãmãntur kari u vinjit ãm

Egipat” ili “dām kutotu pāmāntu oko Egipta kari u vinjit”. Maj unu način kum sã prevodulenj “ãntreg svetu u vinjit ãm rodni grad sã sã zapisilaskã ãm rimski popis” poçi fi “mulc ominj kari kustã ãm lok hundi vladalešçi rimsko carstvo a jej u fužjit”.

74

svetinja, svetinja pã svetinjur
 Æm Biblijã, izraz “svetinja” šã “svetinja pã svetinjur” odnosulešçi pã doj djelur dã šatrã dã sastankur ili hramskã zgradur. “Svetinja” are elši soba, ãm kari are kadioni žrtvenik šã masã ku posebnã “pitã ku prisutstvo”. “Svetinja nad svetinjama” are altã unutarinja sobã šã ave kovčeg dã savez. Gre zavjesã odvajale pã dãnã afarã soba. Mari popã are jedina osoba kari puče sã tunji ãm svetinja nad svetinjama. Unjer izraz “svetinja” ãj zgrada ili udvar dio dã šatrã dã sastankur dã Hram. Isto are bilo kari lok kari are odvojulit dã Dimizov. Izraz “svetinja” sã poçi prevoduli ka “soba odvojenã dã Dimizov” ili “posebnã sobã sã nji aflenj ku Dimizov” ili “lok rezervirano dã Dimizov”. Izraz “svetinja nad svetinjama” sar puče prevoduli ka “soba kari ãj maj tari odvojenã dã Dimizov” ili “najposebnija sobã dã susret ku Dimizov”. Ovisno dã kontekst, naçinur dã prevođenjur

dã općenito izrazur “svetinja” ar ukljuçuli “posvećenã lok” ili “lok kari Dimizov u odvojulit” ili “lok ãm Hram kari Dimizov u posvetilit”.

75

svetište Izraz “svetište” doslovno znaçalešçi “svãnt lok” šã ãj lok kari Dimizov u posvetilit ili fãkut svãnt. Isto spunji dã lok kari pružulešçi zaštitã šã sigurnost. Æm Stari zavjet, izraz “svetište” sã koristilešçi dã šator dã sastankur ili zgradã Hram hundi “ãj svãnt lok” ili “svetinja nad svetinjama”. Dimizov u svitit dã svetište ka dã lok hundi jãl kustã ku narodu aluj ku Izraelci. Dimizov pã jãl sãngur su çimat kã ãj “svetište” ili sigurnã lok dã narodu aluj hundi poçi afla zaštitã. Asta izraz ari osnovno znaçenje “svãnt lok” ili “lok kari ãj odvojen”. Ovisno dã kontekst, izraz “svetište” sar puče prevoduli ka “svãnt lok” ili “svãntã zgradã” ili “svãnt lok” ili “svãnt lok hundi dã zaštitã” ili “svãnt lok dã sigurnost”. Fraza “šekel svetište” sar puče prevoduli ka “vrsta šekela kari ãj dã šator dã sastankur” ili “šekel kari sã koristilešçi ka porez dã održavanje Hrama”.

76

uçenik Izraz “uçenik” ãj osobã kari ãj mult ku uçitelju, sã ãnvacã dã la karakteru aluj kum ãnvacã.

Ominji kari sljedilešči pã Isus askultã ánvãcala aluj šã jej sã čamã “učenici”. Ivan Krstitelj isto učenikur. Kãnd trajale služba alu Isus, as re mulc učenikur kari ál sljedile šã askulta ánvãcala aluj. Isus u izabralit dvanaest učenika šã fijã maj bliski sljedbenici aluj. Eje ominj as re kunuskuc ka “apostoli”. Dvanaest apostola alu Isus as re “učenici” ili “dvanaestorica”. Majnti dã šje Isus u mers napoj ãm nor, u dat zapovjed alu učenici aluj sã ánveci pã alci ominj kum sã fijã jej učenici alu Isus. Bilo kari ánkređi ãm Isus, askultãnj la ánvãcala aluj sã čamã učeniku alu Isus. Izraz “učenik” sar puče prevoduli ku una vorbã ili ku izraz ãm značenje “sljedbenik” ili “student” ili “ala kari ánvãcãnj dã la jãl”.

77

učitelj dã zakonu alu Mojsije, književnik, stručnjak alu židovski zakon Književnici are službenici kari as re odgovorni ku mãna sã skriji ili sã prepisilaskã bitnã dokumentur. Drugo ime dã židovski književnik are “zakonoznanci” ili “stručnjaci ãm židovski zakon” ili “učitelji dã zakonu alu Mojsije”. Učitelji dã zakonu alu Mojsije as re odgovorni dã prepisivilala dãm kenvijur dãm Stari zavjet. Jej

ur prepisivilit, u cãnut vjerska mišljenja šã komentarur pã zakonu alu Dimizov. Unjer učitelji dã zakonu alu Mojsije as re glavni alu vlada. Glavni biblijski učitelji dã zakonu alu Mojsije as re Baruha šã Ezra. ãm Novi zavjet, učitelj dã zakonu alu Mojsije as re obiçni dio dã vjerska skupina kari sã čamã “farizeji” šã elje dovã skupinur ãs una.

78

uskrsnulit, rãđãkiçi, skolãci

Izraz “uskrsnulit” ãj čin kã ješć ãm kust kãnd aj murit. Uskrsnulit znaçalešçi kãnd ãnturšjenj pã osobã ãm kust. Numa Dimizov ari puçeri aša sã fakã. Vorba “uskrsnulit” ãj povratku alu Isus dãm more ãm kust. Kãnd Isus u zãs “ju mes uskrnuće šã kust”, jãl are izvor uskrnuća hãl kari fašji sã sã ãntorkã ominji ãm kust. Vorba “uskrnuće” sar puče prevoduli ka “sã nji ãnturšjenj ãm kust” ili “sã rãmãnjjenj ãm napoj ãm kust” ili “rãmãnjjenj ãm kust dã pã šje anj fost mort”. Doslovno značenje dã asta vorbã ãj “rãđãkiçi” ili “skolãci”.

79

usporedba, izreka, puvešçi Izraz “usporedba” sã odnosulešçi ka skurtã puvešçi kari sã koristile sã nji areçi moralnã istinã. Isus koristilešçi usporedbã numa

să ânveci pã učenikurlje aluj. Usporedba sar puče koristili să otkrilenj alu učenici aluj, kãnd aje istinã u rãmas askunsã dã la ominj ka kum as re farizeji, kari nu ânkrigde âm Isus. Prorok Natan u zãs alu David numa să aj areči kã u fãkut mari greh. Puvešće dã bun Samaritanac primjer aj dã usporedbã kari aj puvešći.

80

vječan, vječit, vječnost, dã erikeš
Izrazi “vječan” šã “vječit” ave tari ista znaçalalã kã šjeva u fi ili trajali zavvijek. Izraz “vječnost” aj kãnd aj šjeva šje nari njiš početak njiš kraj. Aje poči fi kust kari nikad nu stã. Dã pã asta kust pã pãmãnt, ljudska bića ur fi vječno âm nor ku Dimizov ili âm pakao fãr dã Dimizov. Izraz “vječni kust” šã “vječit kust” koristilenj âm Novi zavjet kãnd usporedilenj ku vječni kust ku Dimizov âm nor. Fraza “ãm vijeke vjekova” dušji vremi kãnd nikad nu sta, aje aratã šjefãldã aj vječnost ili šje aj vječno. Altu naćin dã prevodulalã “vječan” ili “vječit” ar puče ukljućuli “fãr dã kraj” ili “kãnd să nastavalešći”. Izrazi “vječni kust” šã “vječit kust” sar puče prevoduli ka “kust kari nikad nu stã” ili “kust kari să nastavalešći fãr dã kraj” ili “tela anostrã să rãđikã să kušći vječno”. Ovisno dã kontekst, različiti

naćinur dã prevodulalã “vječnost” poči ukljućuli “kari às afarã dãm vremi” ili “kust kari nikad nu stã” ili “kust âm nor”.

81

vjeran, vjernost Fijenj “vjerni” alu Dimizov znaćalešći să kustãnj kum Dimizov ânvacã să fijenj poslušni aluj. Stanje dã aje osobã kari aj vjernã să ćamã “vjernost”. Osoba kari aj vjernã să poči ânkređi kã u ispunuli obećanja šã obavezurlje pãngãlã alci ominj. Vjerna osoba ustrajalešći âm zadatkur kãnd aj lung šã gre. Vjernost alu Dimizov kãnd fišjenj do kraja šje Dimizov gãnděšći. Âm mulći kontekstur, “vjeran” să poči prevoduli ka “odan” ili “predan” ili “pouzdan”. Âm alćilje kontekstur, “vjeran” să poči prevoduli ku una vorbã ili frazã ku znaçalala “kari nastavelšći să ânkradã” ili “kari ustrajelešći âm vjerã šã âm poslušnost alu Dimizov”. Naćinur kum sar puče prevoduli “vjernost” ukljućulešći “ustrajnost âm vjerã” ili “odanost” ili “pouzdanost” ili “ânkrigdešći să poslušnost alu Dimizov”.

82

zakon, zakonu alu Mojsije, zakonu alu Dimizov, zakonu alu Domnu Ešće izrazur să odnosulešći pã zapovjedur šã uputur kari Dimizov u dat alu

Mojsije, a Izraelci trābuje sǎ askulči. Izrazi “zakon” šǎ “zakon alu Dimizov” koristilenj općenito kum Dimizov gǎndešči narodu aluj sǎ askulči. Ovisno dǎ kontekst, “zakon” poči fi: Deset zapovjedi kari Dimizov u skris pǎ pločur dǎm petri pǎntru Izraelci kari u kǎpǎtat Mojsije; elšji šinšj kenvijur dǎm Stari zavjet (kari sǎ čamǎ “karči” ǎm Novi zavjet); ili kutotu puturlje šǎ voje alu Dimizov. Izraz “zakon šǎ proroci” koristilenj ǎm Novi zavjet ku hebrejsko svǎntǎ karči (ili “Stari zavjet”). Ešče izrazur sar puče prevoduli kǎnd anj koristili množina, ka “zakonu” kǎ aje ǎs mulči uputur. “Zakonu alu Mojsije” sar puče prevoduli ka “zakonu kari Dimizov u zǎs alu Mojsije sǎ lji đe alu Izraelci”. Ovisno dǎ kontekst, “zakonu alu Mojsije” sar puče prevoduli ka “zakon kari u dat alu Mojsije” ili “zakonu kari Mojsije kari u skris”. Načini dǎ prevodulalǎ dǎ “zakon” ili “zakonu alu Dimizov” ar puče uključuli: “zakonu dǎ Dimizov” ili “zapovijedurlje alu Dimizov” ili “zakon kari u dat Dimizov” ili “kutotu šje Dimizov u zǎs” ili “uputurlje alu Dimizov”. Izraz “Zakonu alu Jahve” sar puče prevoduli ka “zakonurlje alu Jahve” ili “zakon kari Jahve u zapovjedilit sǎ sǎ skulči” ili “zakon

dǎ la Jahve” ili “stvarur kari Jahve u zapovjedilit”.

83

znak, dokaz, podjsetnik Znak ǎj predmet, događaj ili kǎnd fǎšjenj šjeva kari svitešči šje ari posebno značenje. Znakovur poči fi podjsetnici pǎ šjeva šje nji obećano. Duga kari Dimizov u stvorulit pǎ nor are znak kari podsjetile pǎ ominj kǎ nikad maj mult nu maj u uništiti ǎntreg svetu ku potop. Dimizov u zapovjedilit alu Izraelci sǎ obrezǎlaskǎ pǎ fišjori alor ǎm znak dǎ savez ku jej. Znakovur poči otkrili ili sǎ nji areči šjeva. Anđalu u zǎs alu pastiri dǎ znak kari ljar trābuji sǎ lji ažuči sǎ ščiji kari kupil mik ǎm Betlehem ǎj šjeva ǎj anume. Čudur kari u fǎkut proroci šǎ apostoli as re znakur kari dokazale kǎ jej svite porukur kari Isus fišje as re znakur kari u arǎtat kǎ jǎl anume ǎj Mesija. Ovisno dǎ kontekst, “znak” sar puče prevoduli ka “signal” ili “simbol” ili “oznakǎ” ili “dokaz”.

84

žrtvenik “Žrtvenik” are riđikatǎ strukturǎ hundi Izraelci arđe životinjur šǎ žitaricur ka prinosurlje alu Dimizov. ǎm biblijskǎ vremenur, gradale jednostavnǎ žrtvenikur oblik dǎm humka pǎn la pǎmǎnt, jej pažljivo punje mar petri una

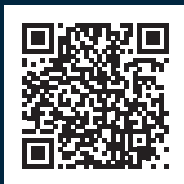
längă alt să să fakă mari dă
boglă. Alčilje skupinur dă ominj
kari kusta längă Izraelci gradale

žrtvenikur să prinosulaskă žrtvur
alu dimizeji alor.

CC BY-SA

This work is licensed under a Creative Commons
Attribution-ShareAlike 4.0 International (CC BY-SA 4.0)

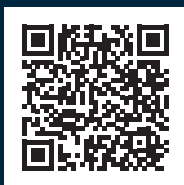
50 PUVESČ DĂM BIBLIJĂ

openbiblestories.org

EVANĐELJE DĂ PĂ LUKA

rombib.com

RomBib

EAST

Bayash

South Slavic
Ardilean